

РОБОЧИЙ ЗОШИТ З ГЕОМЕТРІЇ
для слухачів фізико-математичної школи ХАІ

Частина 1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

РОБОЧИЙ ЗОШИТ З ГЕОМЕТРІЇ
для слухачів фізико-математичної школи ХАІ

Частина 1

Харків «ХАІ» 2021

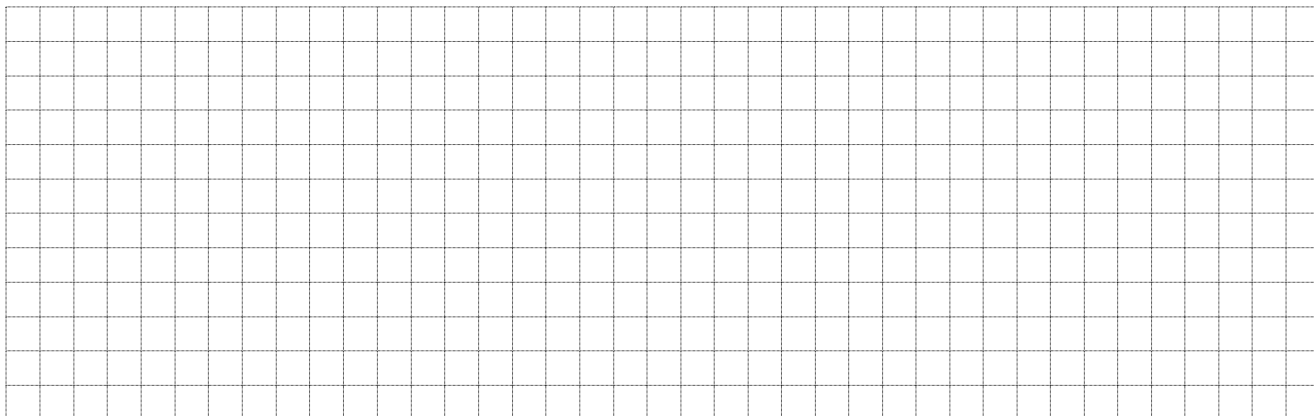
Затверджено науково-методичними комісіями університету
з відповідних галузей знань
4 грудня (протоколи № 3, 5) і 11 грудня (протокол № 4) 2020 року

Укладачі: Н. Л. Кальчук,
О. А. Мураховська,
Н. А. Українець,
О. М. Шехватова

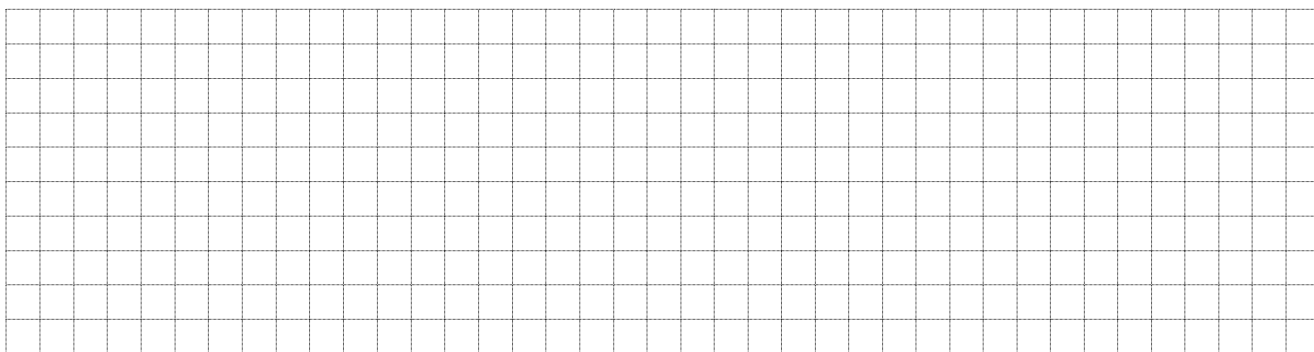
Заняття 1
НАЙПРОСТІШІ ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ НА ПЛОЩИНІ
ТА ЇХ ВЛАСТИВОСТІ. ПАРАЛЕЛЬНІ ПРЯМІ. ТРИКУТНИКИ

1.1. Точка ***M*** належить відрізку ***KE***, довжина якого дорівнює **27 см**. Знайдіть довжини відрізків ***MK*** і ***ME***, якщо:

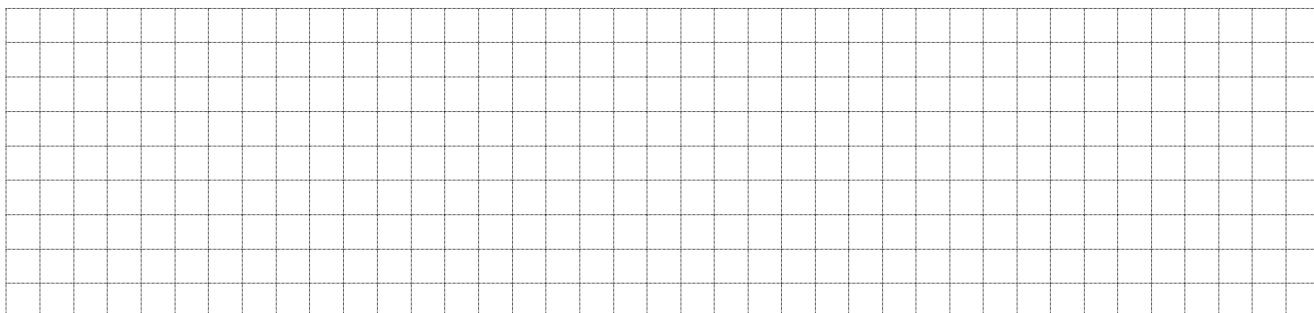
- 1) відрізок ***MK*** на **7 см** менший за відрізок ***ME***;
- 2) відрізок ***MK*** у **2** рази більший за відрізок ***ME***;
- 3) **$MK : ME = 2 : 7$** .

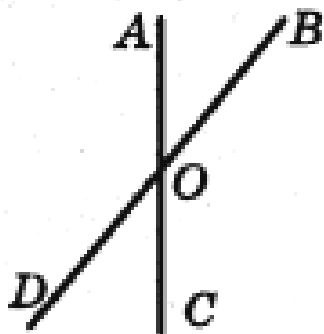
1.2. Чи можуть два суміжних кути дорівнювати: 1) **36° і 154°** ; 2) **59° і 121°** ? Знайдіть кут, суміжний з кутом: 1) **19°** ; 2) **156°** .

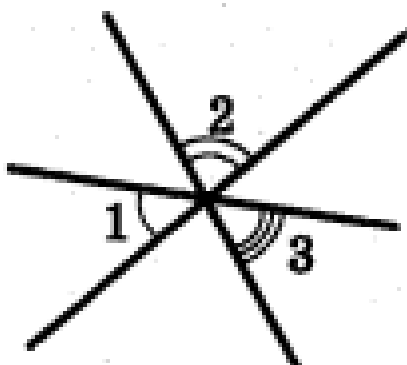
1.3. Кут між бісектрисою та променем, доповняльним до однієї з його сторін, дорівнює **124°** . Знайдіть цей кут.

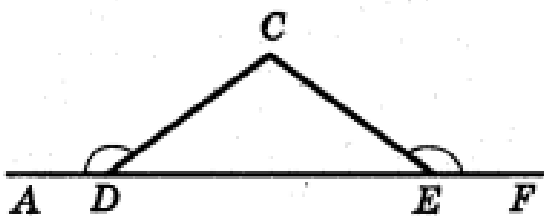
1.4. Кут $\angle AOB$ дорівнює 37° . Знайдіть кути $\angle AOD$, $\angle DOC$, $\angle BOC$.

1.5. Три прямі перетинаються в одній точці. Знайдіть кут 1 , якщо $\angle 2 + \angle 3 = 142^\circ$.

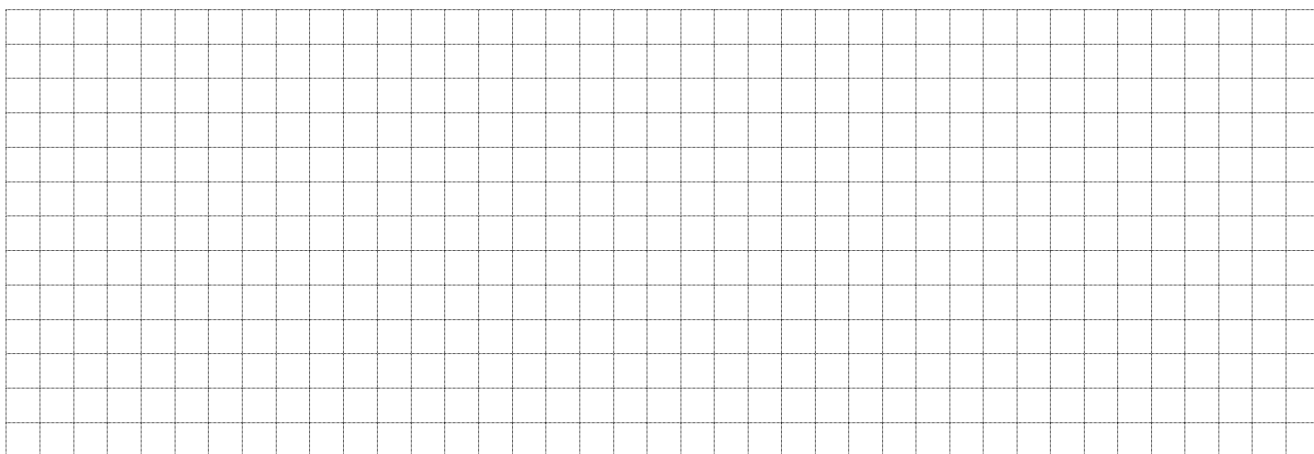
1.6. Дано $\angle ADC = \angle CEF$. Доведіть, що $\angle CDE = \angle CED$.

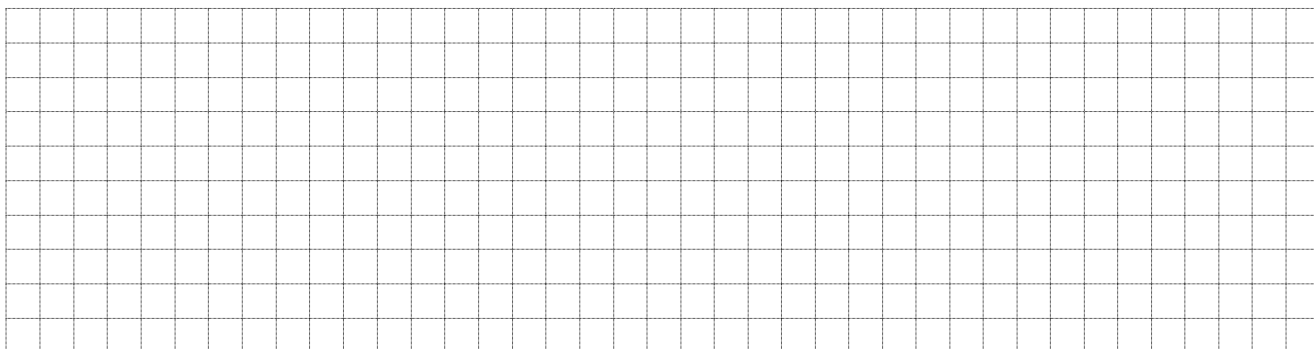
1.7. На рисунку прямі AD , BE і CF перетинаються в точці O . Промінь OE – бісектриса кута FOD . Знайдіть кут BOD , якщо $\angle FOE = 42^\circ$.

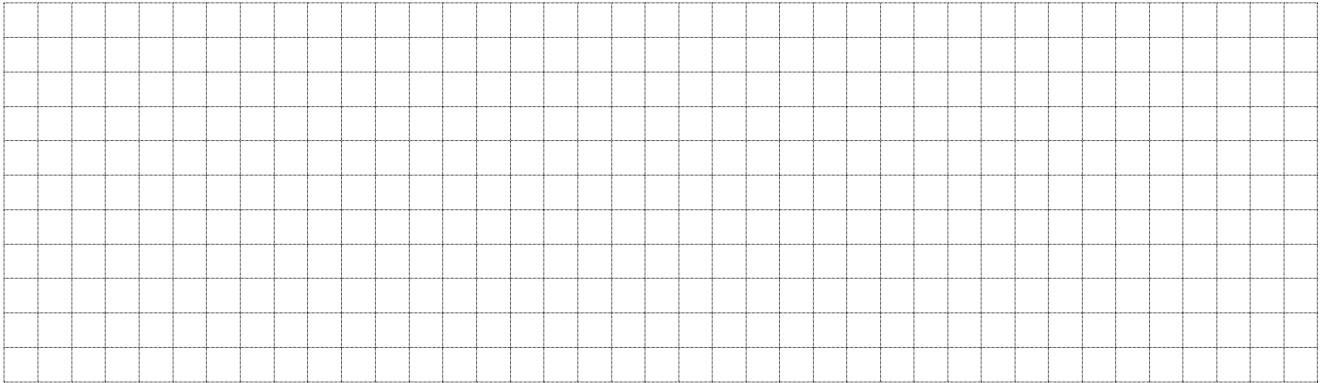
1.8. Одна із сторін трикутника на 41 см менша від другої та в 4 рази менша від третьої. Знайдіть сторони трикутника, якщо його периметр дорівнює 107 см .

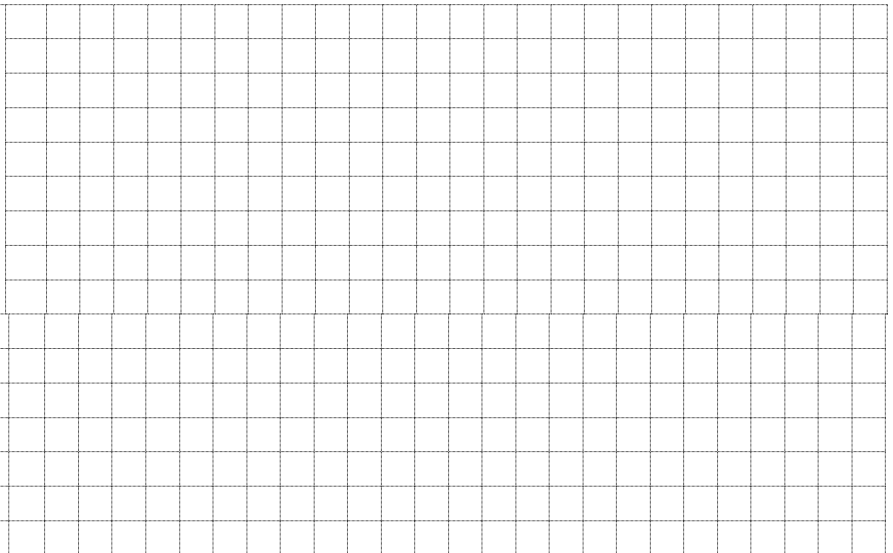
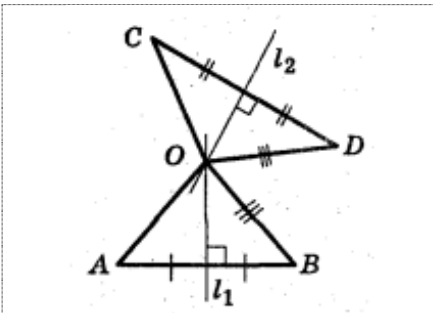
1.9. У трикутника ABC проведено медіани AD і BE . Периметри трикутників ABE і BEC рівні, а периметр трикутника ABD більший за периметр трикутника ADC на 2 см . Знайдіть периметр трикутника ABC , якщо $AB = 6\text{ см}$.

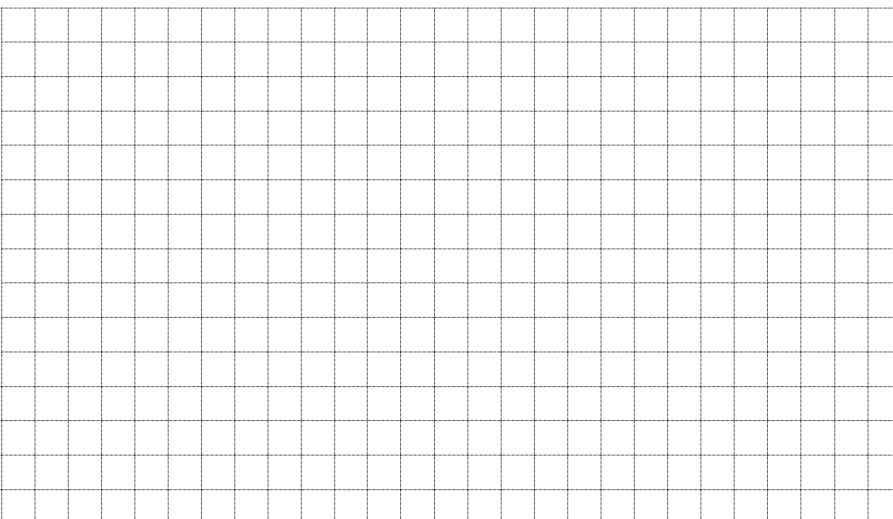
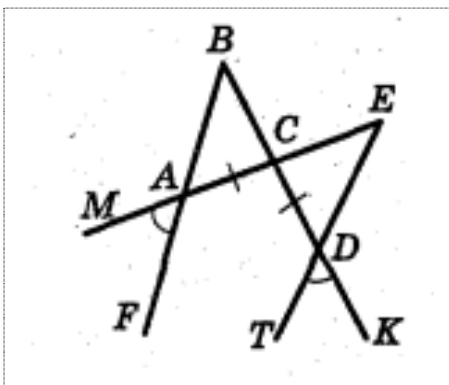
1.10. Знайдіть сторони рівнобедреного трикутника, якщо його периметр дорівнює **28 см**, а основа на **8 см** менше бічної сторони.

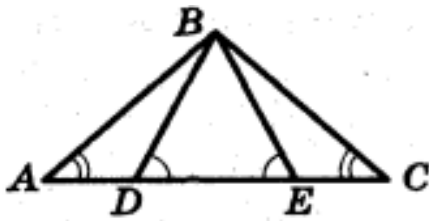
1.11. Серединні перпендикуляри l_1 і l_2 відрізків AB і CD перетинаються в точці O . Знайдіть відрізок OC , якщо $OD = OB$ і $OA = 6$ см.

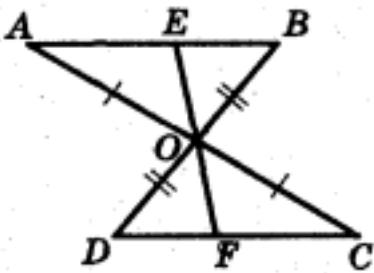
1.12. Дано $AC = CD$, $\angle MAF = \angle TDK$. Доведіть, що $\triangle ABC = \triangle DEC$.

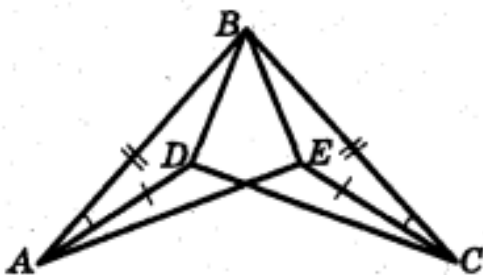
1.13. Дано $AE = DC, \angle BDE = \angle BED, \angle A = \angle C$. Доведіть, що $\angle ABD = \angle CBE$.

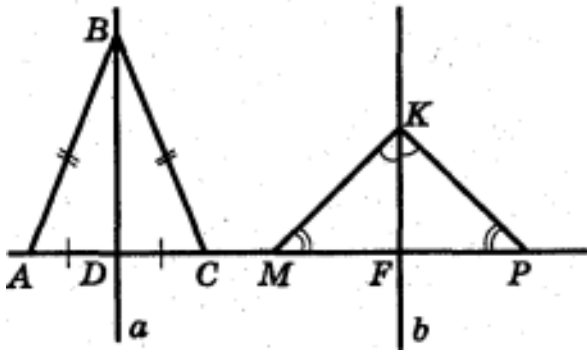
1.14. Дано $AO = OC, BO = OD$. Доведіть, що $\triangle AOE = \triangle COF$.

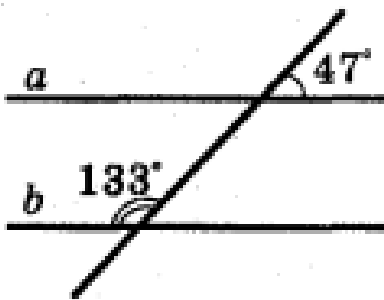
1.15. Дано $AB = BC, AD = CE, \angle BAD = \angle BCE$. Знайдіть довжину відрізка AE , якщо $CD = 8$ см.

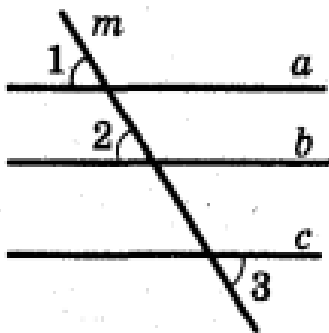
1.16. Доведіть, що прямі a і b паралельні, якщо $AB = BC$, $AD = DC$, $\angle MKF = \angle PKF$, $\angle KMF = \angle KPF$.

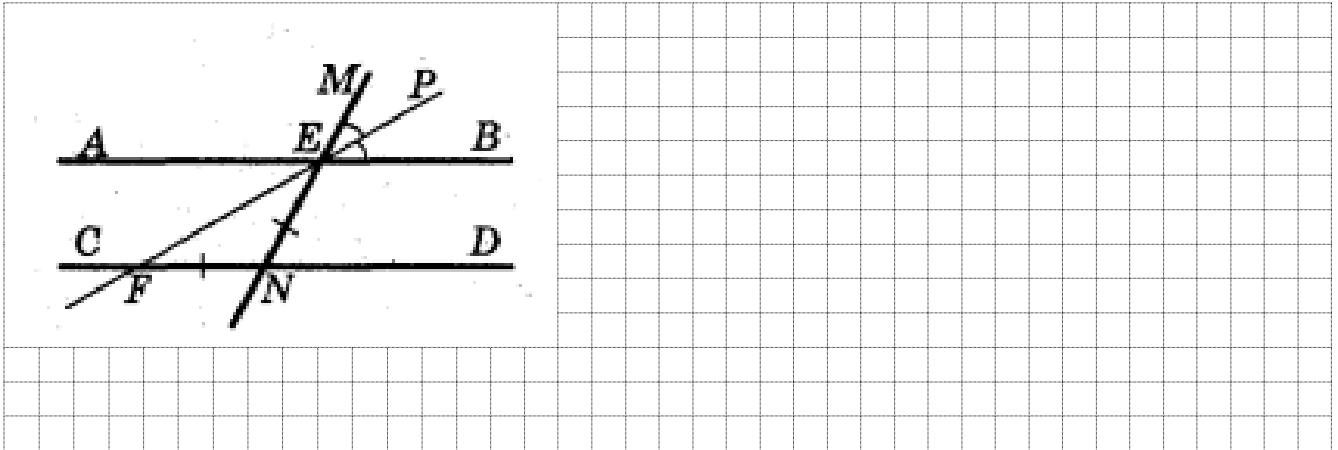
1.17. Чи паралельні прямі на рисунку? Відповідь обґрунтуйте.

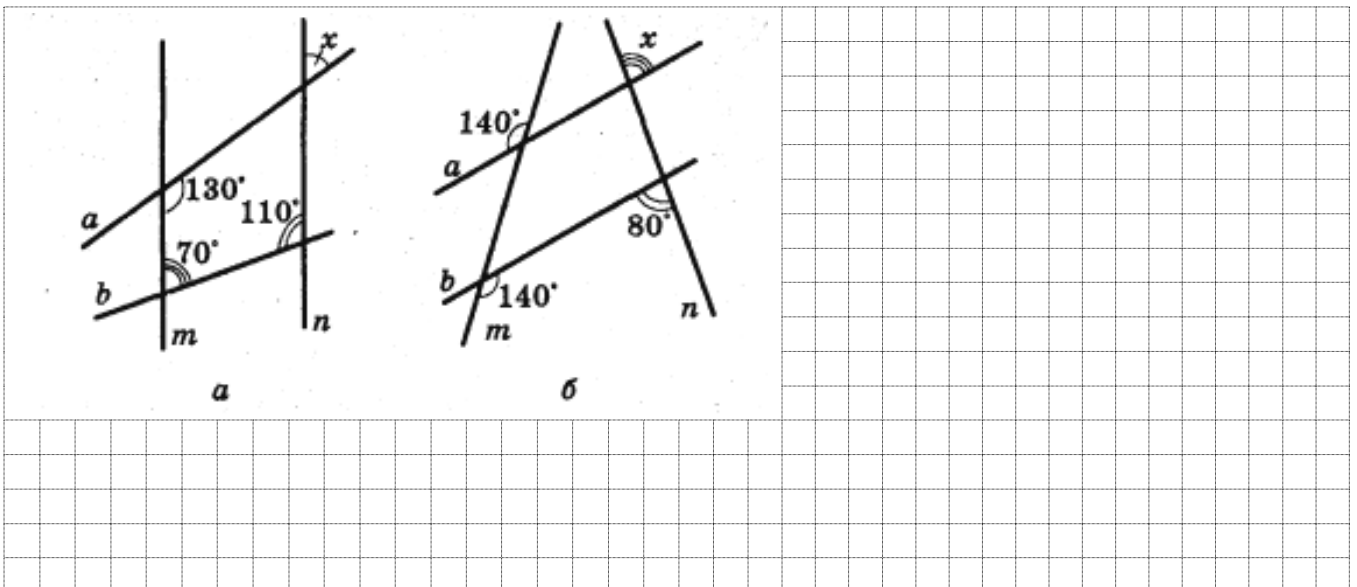
1.18. Доведіть, що прямі a і c паралельні, якщо $\angle 1 = \angle 2$, $\angle 2 = \angle 3$.

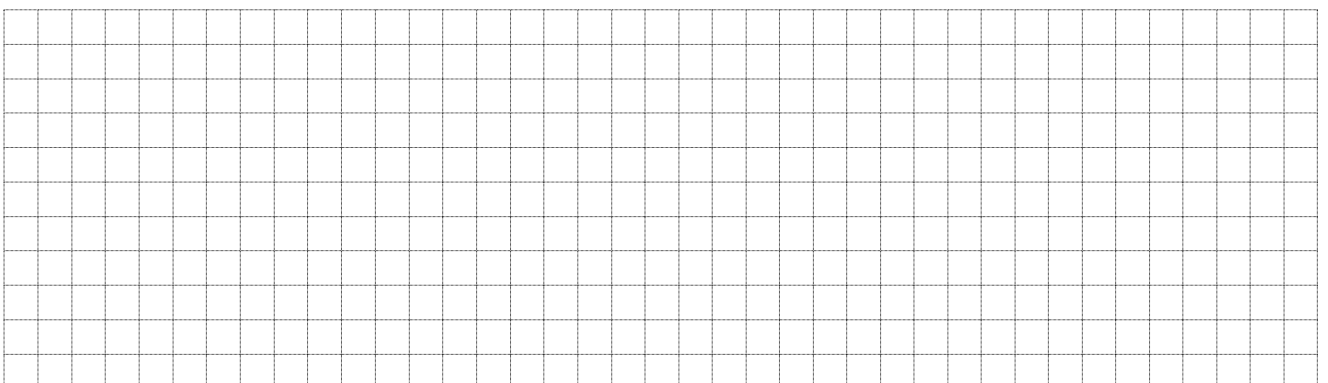
1.19. Доведіть, що прямі AB і CD паралельні, якщо $FN = NE$, $\angle MEP = \angle BEP$.

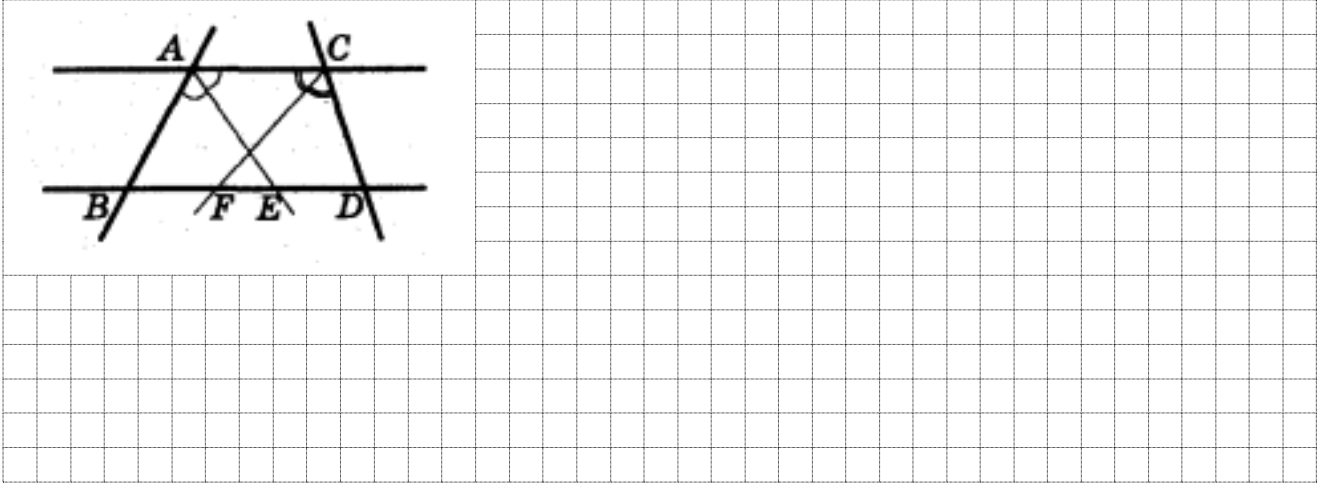
1.20. Знайдіть на рисунку градусну міру кута x .

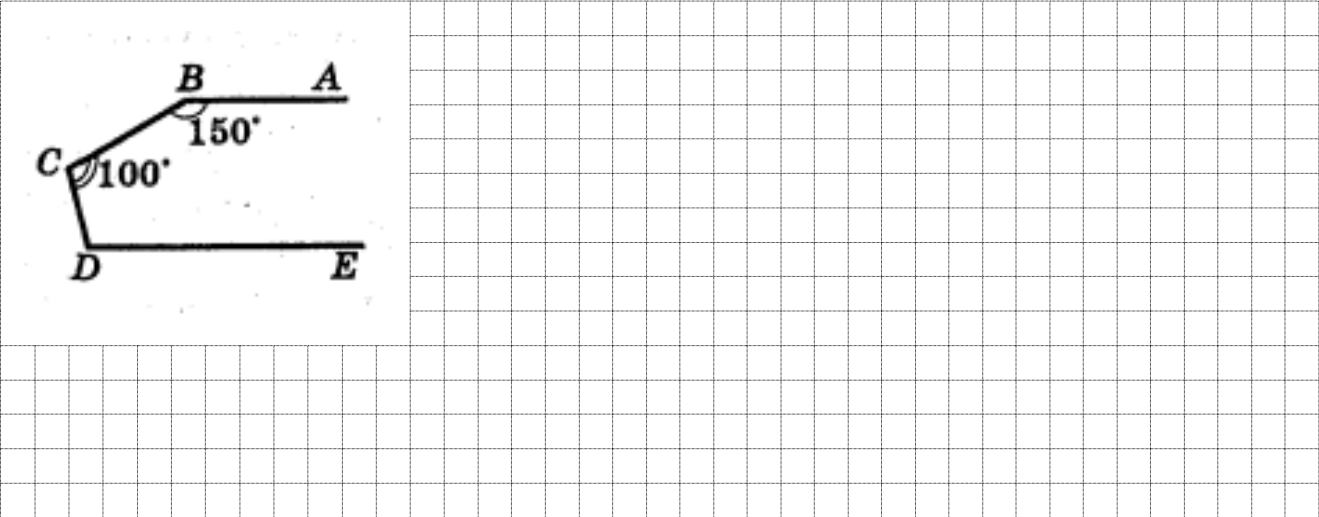
1.21. На стороні BA кута ABC позначено точку D , через яку проведено пряму, паралельну стороні BC . Ця пряма перетинає бісектрису кута ABC в точці E . Знайдіть кути DBE і BDE , якщо $\angle DEB = 25^\circ$.

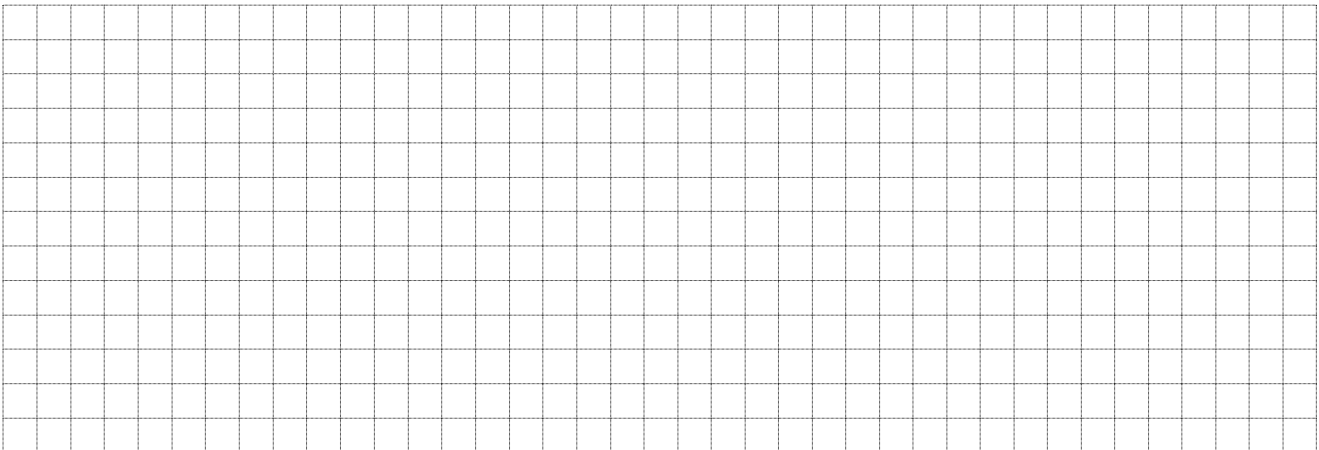
1.22. Бісектриси кутів BAC і ACD перетинають пряму BD у точках E і F . Доведіть, що коли $CD = DF$, то $AB = BE$.

1.23. Знайдіть кут CDE , якщо $\angle ABC = 150^\circ$, $\angle BCD = 100^\circ$, $AB \parallel DE$.

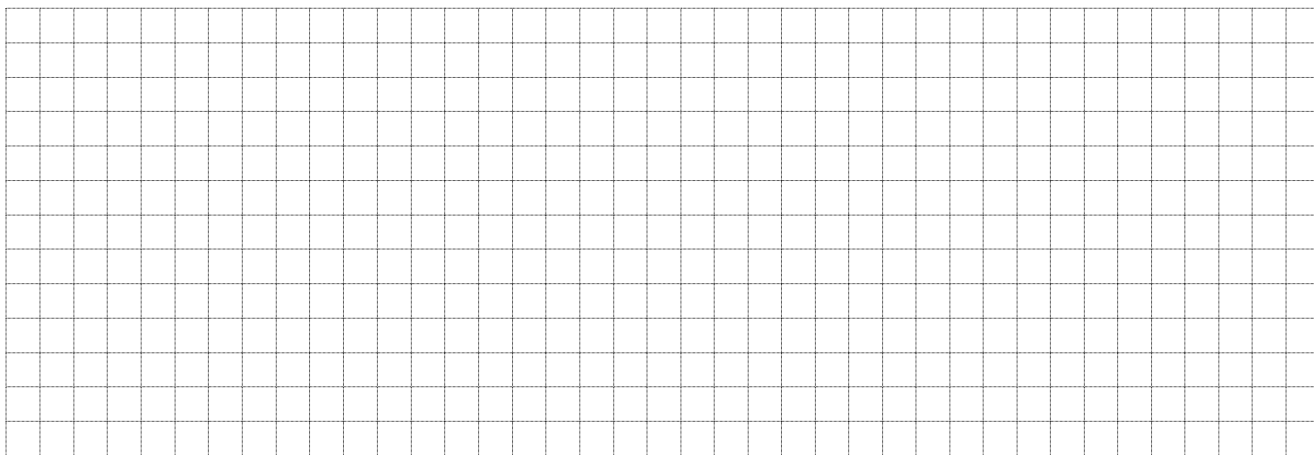
1.24. Доведіть, що бісектриса зовнішнього кута при вершині рівнобедреного трикутника паралельна його основі.

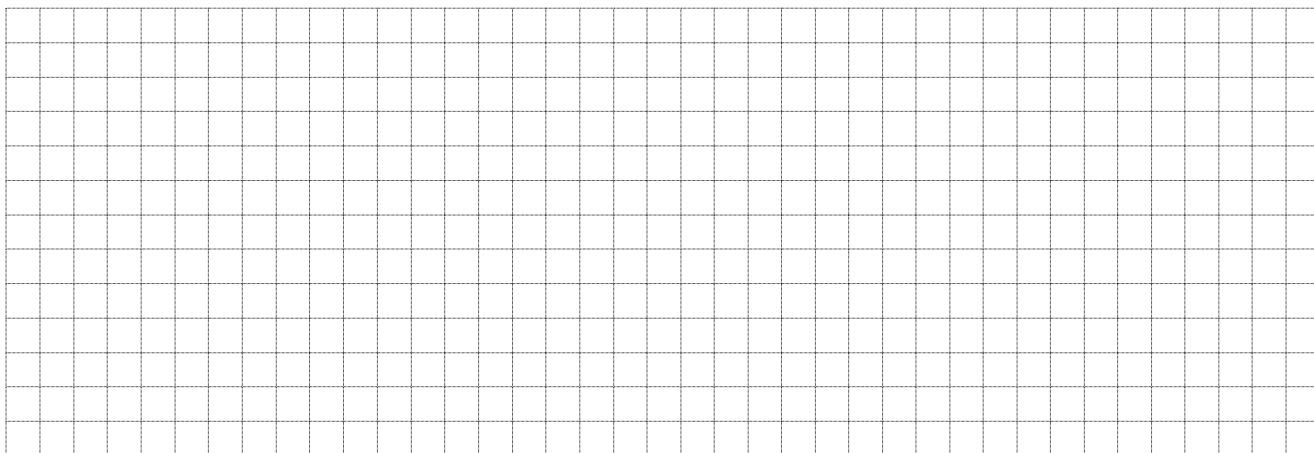
1.25. У трикутнику ABC бісектриси кутів A і C перетинаються в точці O . Доведіть, що $\angle AOC = 90^\circ + \frac{1}{2} \angle ABC$.

1.26. У трикутнику ABC $\angle A = \alpha$, бісектриси зовнішніх кутів при вершинах B і C перетинаються в точці O . Знайдіть кут BOC .

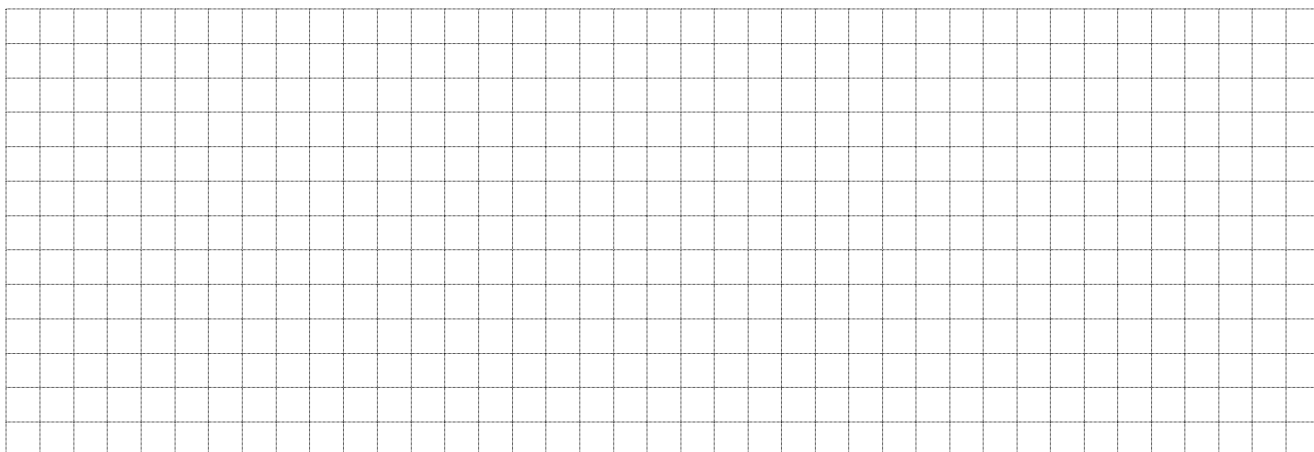
1.27. На гіпотенузі AB прямокутного трикутника ABC позначено точки D і E так, що $AC = AE$ і $BC = BD$. Знайдіть кут DCE .

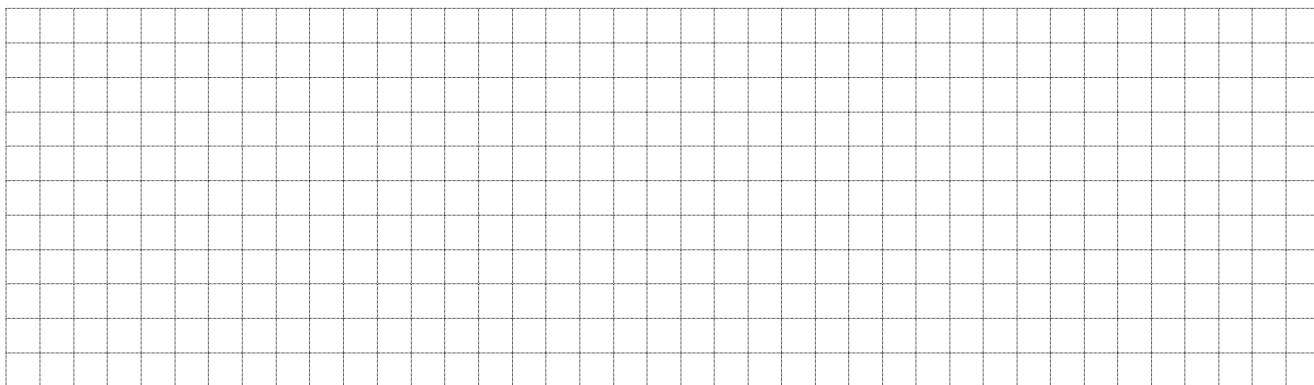
1.28. Бісектриса кута B рівнобедреного трикутника ABC поділяє його на два рівнобедрених трикутники. Знайдіть кути трикутника ABC .

1.29. На сторонах AB і BC трикутника ABC відповідно позначено точки M і N так, що $AN = BM = AB$. Відрізки AN і BM перетинаються в точці P . Доведіть, що $\angle APM = 2\angle ACB$.

1.30. Який кут утворює бісектриса кута, що дорівнює 54° , із променем, доповняльним до однієї з його сторін?

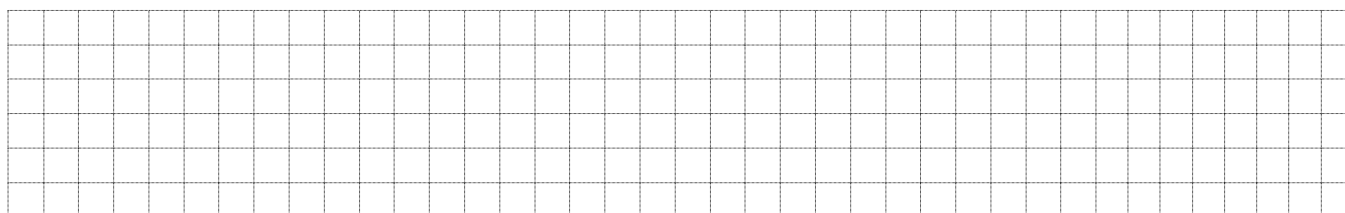
**Додаткові вправи,
які було запропоновано під час проведення ЗНО**

1.31. Три прямі розміщені в одній площині і перетинаються в одній точці (див. рисунок). Визначте градусну міру кута α .

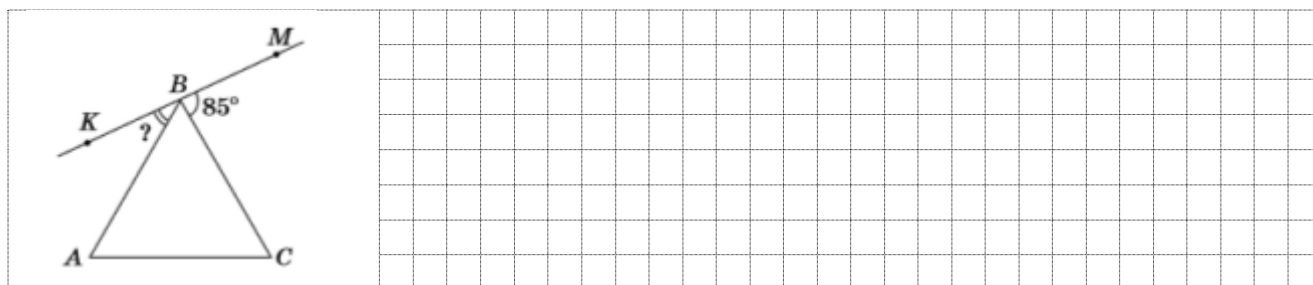
А	Б	В	Г	Д
80°	50°	90°	100°	70°

1.32. На відрізку AB вибрано точку M так, що довжина відрізка AM утричі більша за довжину MB . Визначте довжину відрізка AB , якщо $MB = 12$ см.

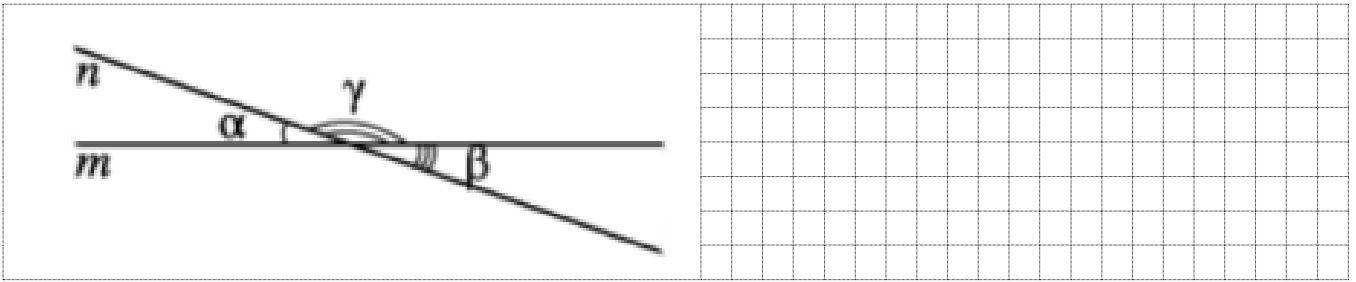
А	Б	В	Г	Д
48 см	36 см	24 см	42 см	54 см

1.33. Рівносторонній трикутник ABC і пряма KM , що проходить через точку B , лежать в одній площині (див. рисунок). Визначте градусну міру кута KBA , якщо $\angle CMB = 85^\circ$.

А	Б	В	Г	Д
45°	35°	30°	25°	15°

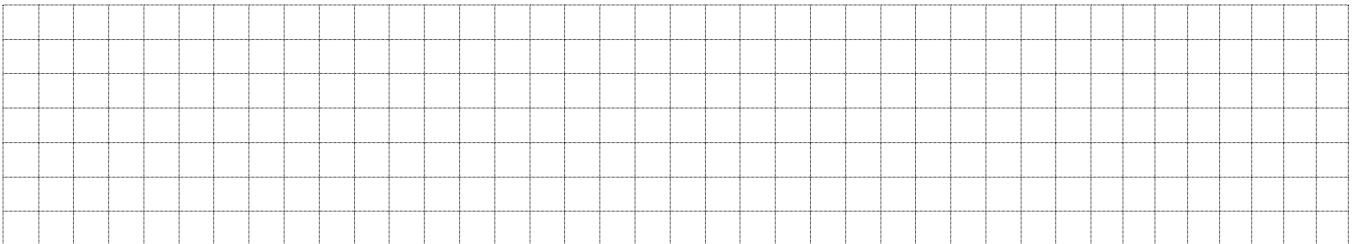
1.34. На рисунку прямі m і n , що перетинаються. Визначте градусну міру кута γ , якщо $\alpha + \beta = 50^\circ$.

А	Б	В	Г	Д
130°	140°	145°	155°	310°

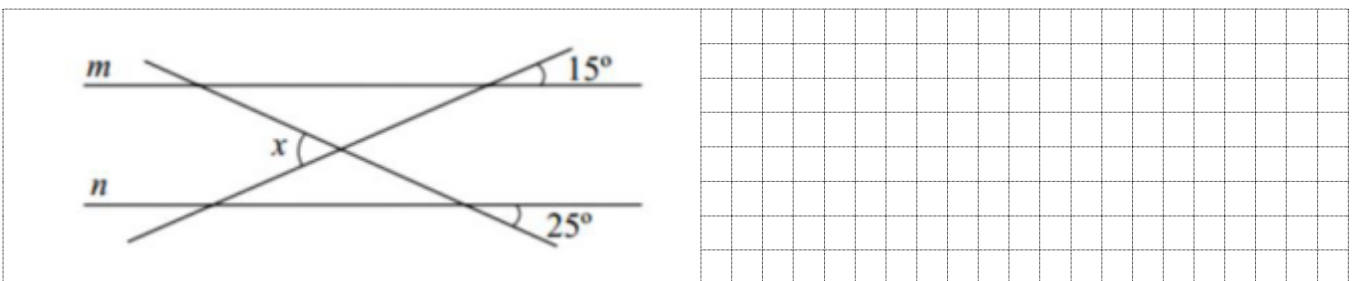
1.35. Які з наведених тверджень є правильними:

- I. Сума двох будь-яких вертикальних кутів дорівнює 180° .
- II. Сума двох будь-яких суміжних кутів дорівнює 180° .
- III. Сума будь-якого гострого кута та будь-якого тупого кута дорівнює 180° ?

А	Б	В	Г	Д
лише I	лише II	лише I і III	лише II і III	I, II і III

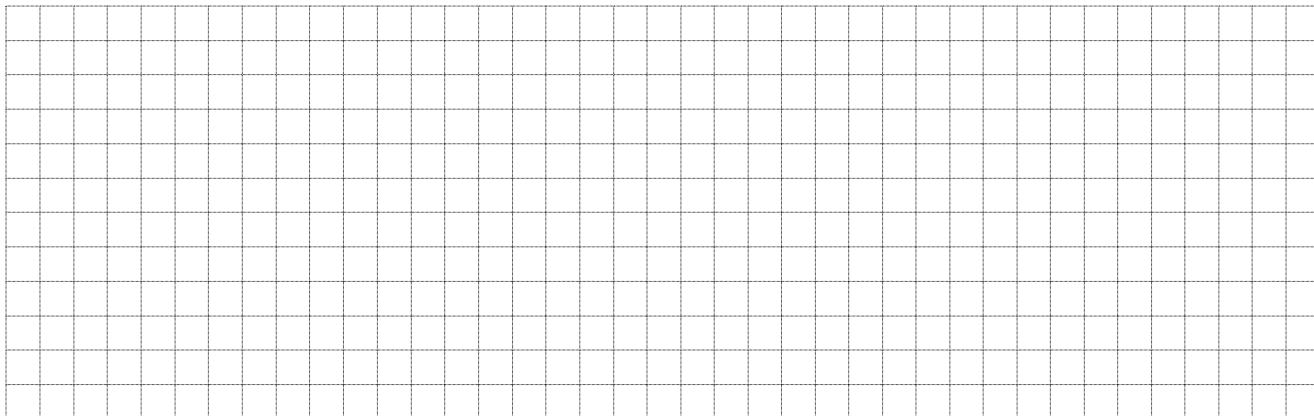
1.36. Прямі m і n паралельні. Обчисліть величину кута x , показаного на рисунку.

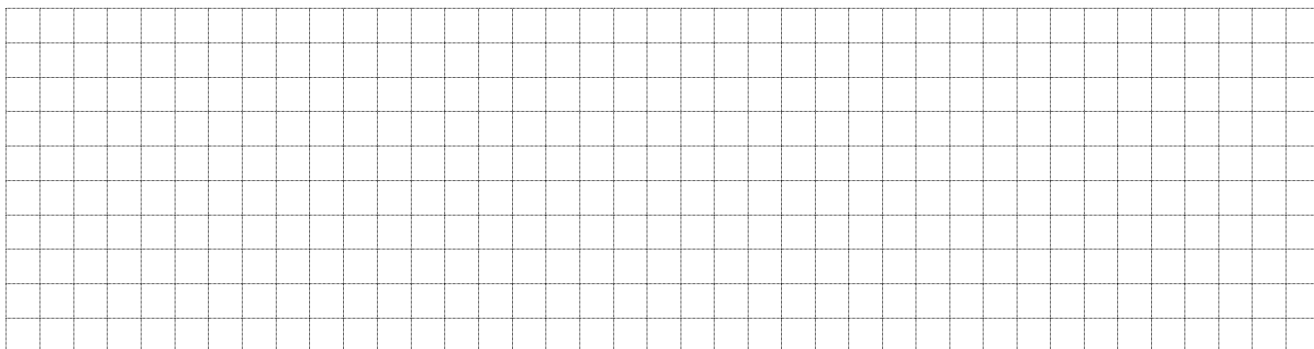
А	Б	В	Г	Д
40°	45°	50°	80°	140°

Заняття 2
ТРИКУТНИКИ. СУМА КУТІВ ТРИКУТНИКА.
КОЛО І КРУГ

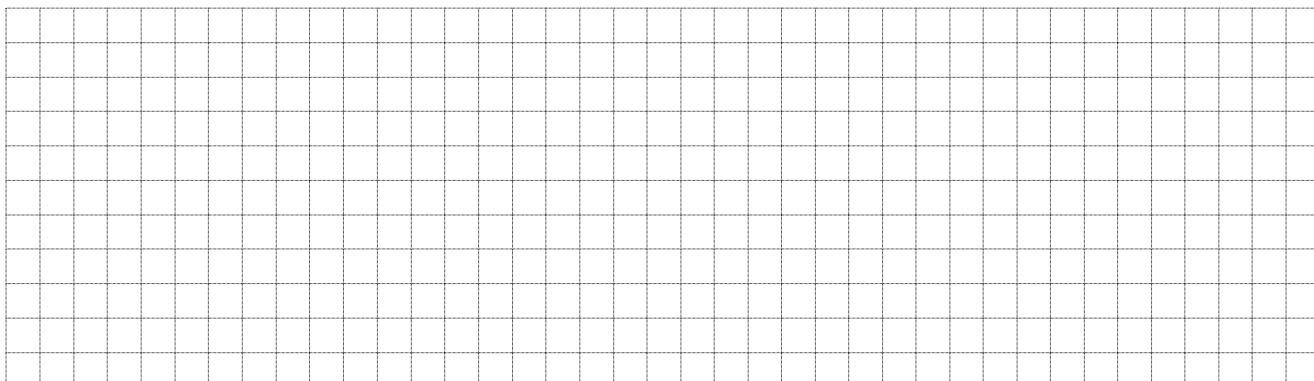
2.1. У рівнобедреному трикутнику DEF ($DE = EF$) проведено висоту EO , довжина якої дорівнює 8 см. Знайдіть периметр трикутника DEF , якщо периметр трикутника DEO дорівнює 43 см.

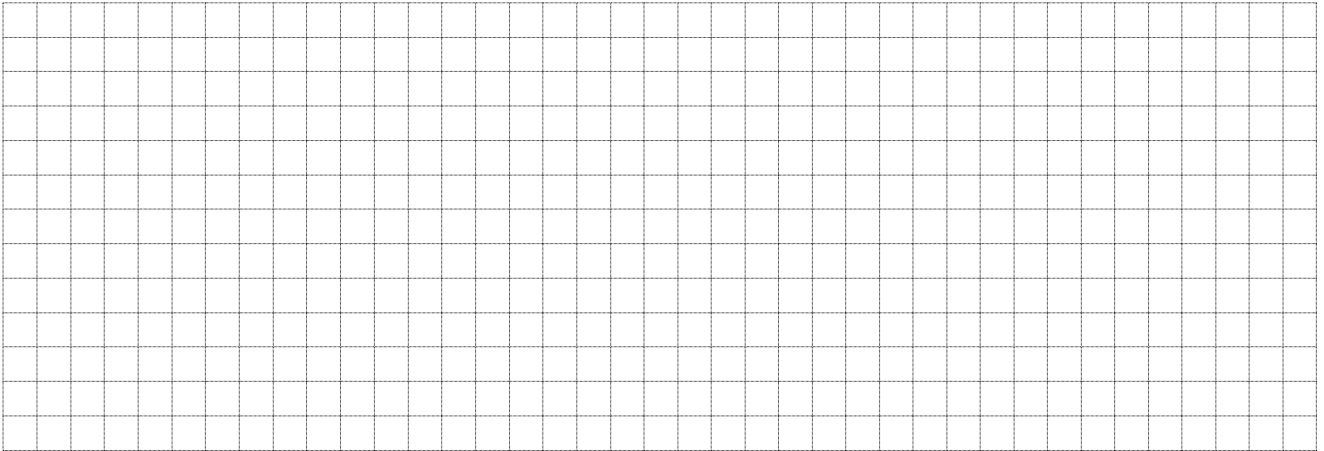
2.2. Серединний перпендикуляр сторони AB рівнобедреного трикутника ABC ($AB = BC$) перетинає сторону BC у точці F . Знайдіть сторону AC , якщо $AB = 18$ см, а периметр трикутника AFC дорівнює 27 см.

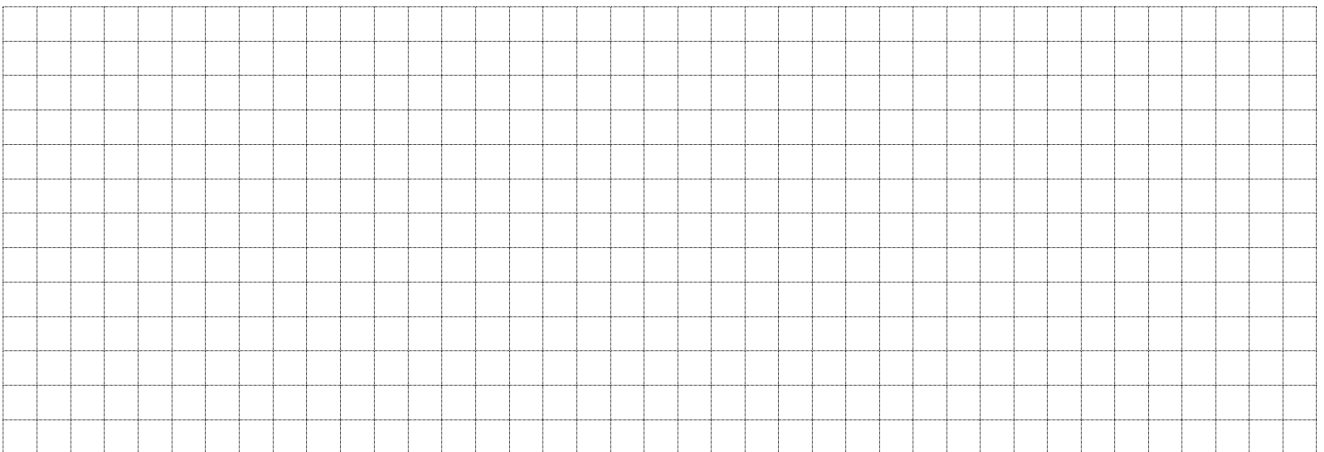
2.3. На висоті BD трикутника ABC позначено точку E . Доведіть, якщо $AE = EC$, то трикутник ABC рівнобедрений.

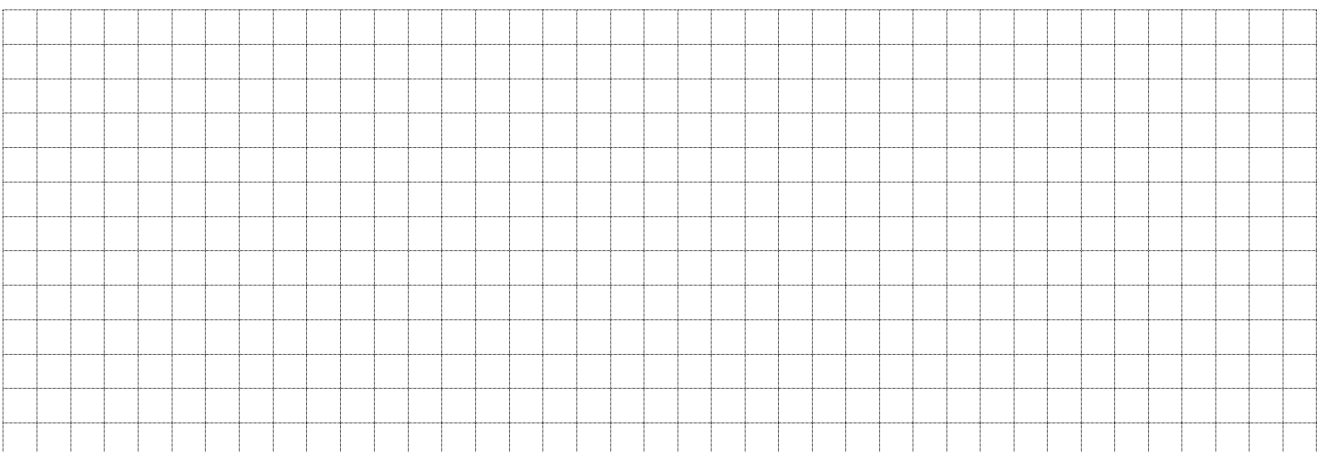
2.4. На стороні BC трикутника ABC позначено точку M так, що $BM : MC = 2:1$. Бісектриса BD перпендикулярна до відрізка AM . Знайдіть сторону BC , якщо відомо, що $AB = 6$ см.

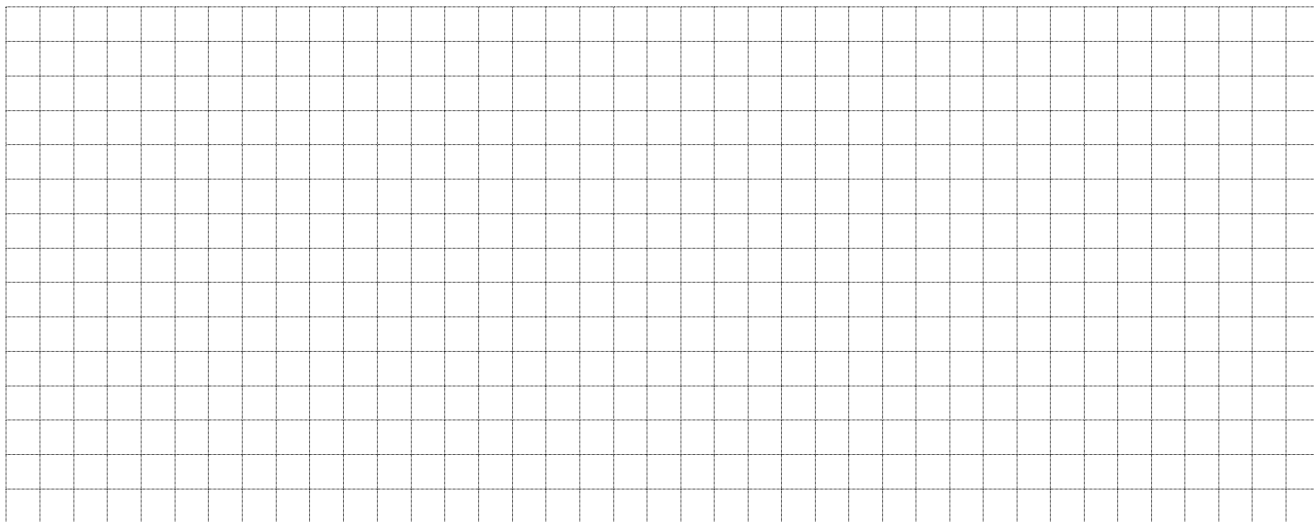
2.5. Знайдіть кути трикутника, якщо їх градусні міри співвідносяться як $3:4:5$.

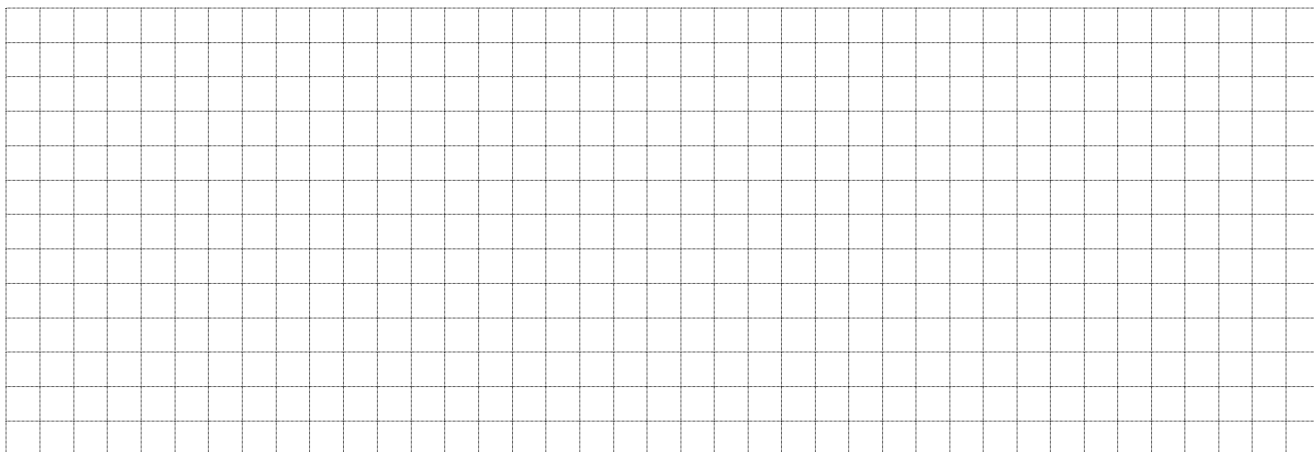
2.6. Один із кутів трикутника дорівнює 82° . Чи може зовнішній кут трикутника, не суміжний з ним, дорівнювати: 1) 80° ; 2) 83° ?

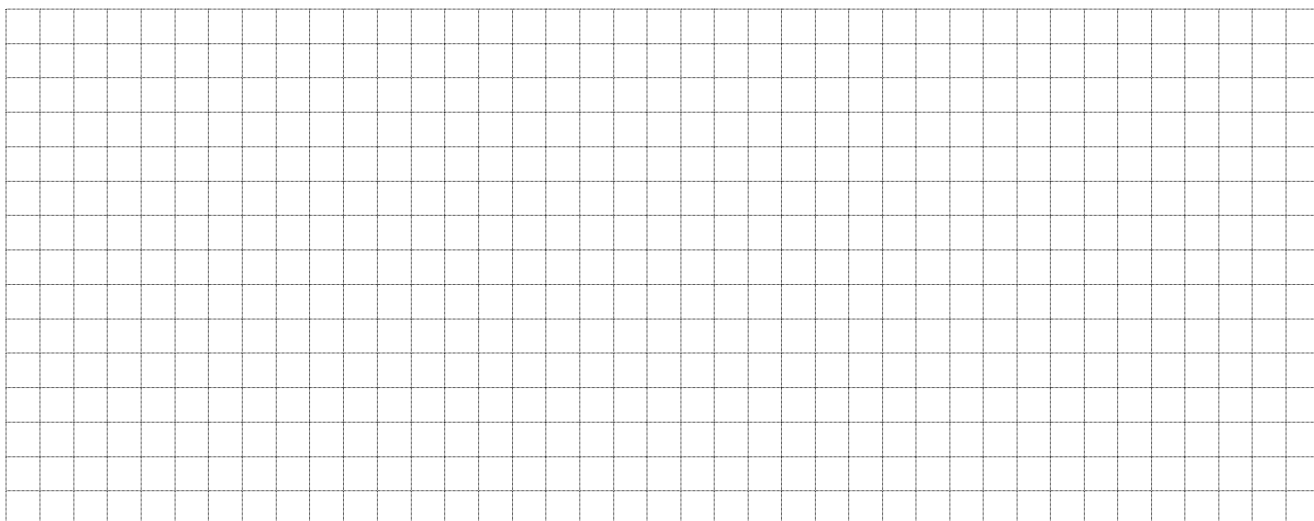
2.7. Чи існує трикутник зі сторонами: 1) **5 см, 9 см, 14 см**; 2) **6 см, 8 см, 15 см**? Відповідь обґрунтуйте.

2.8. Порівняйте кути трикутника **ABC**, якщо **$AB < BC$** і **$AB = AC$** .

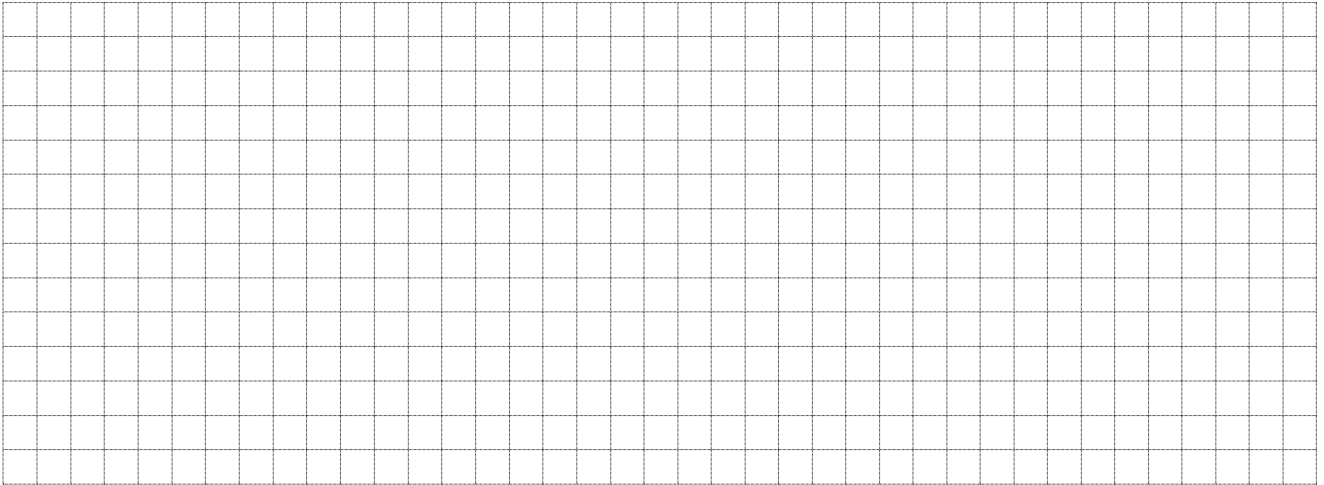

2.9. Порівняйте сторони трикутника **DEF**, якщо **$\angle D > \angle E$** і **$\angle E < \angle F$** .

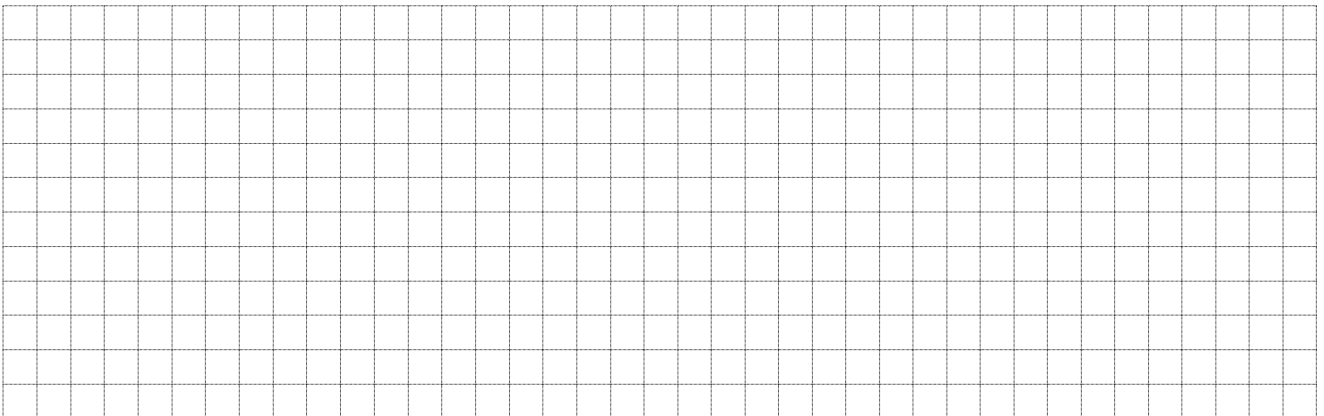

2.10. Чи існує трикутник ABC , у якому:

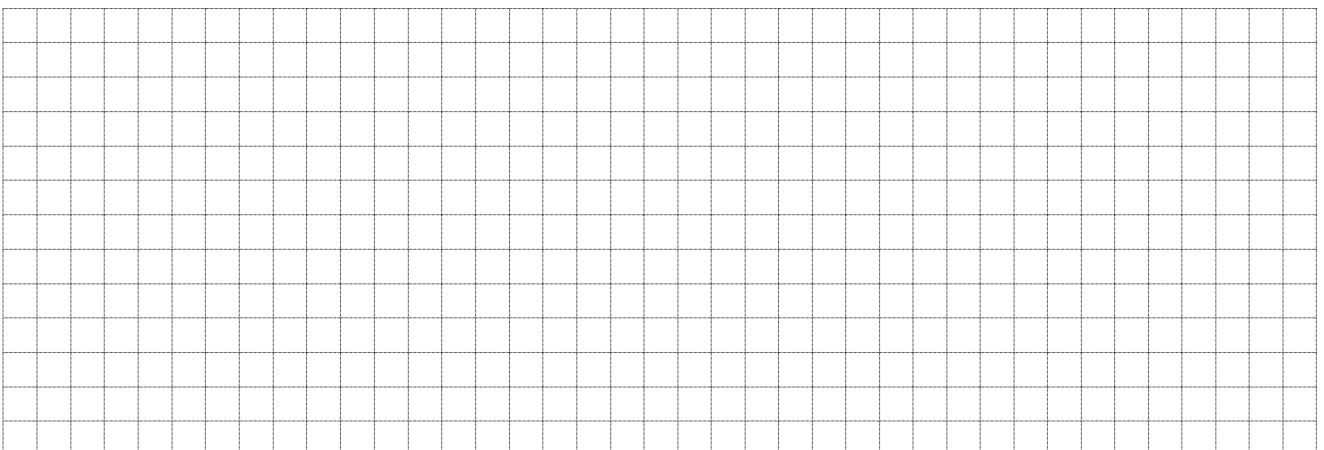
- 1) $\angle A = 32^\circ, \angle B = 74^\circ, BC = 6 \text{ см}, AC = 5 \text{ см}$;
- 2) $\angle A = 100^\circ, AB = 9 \text{ см}, BC = 4 \text{ см}$?

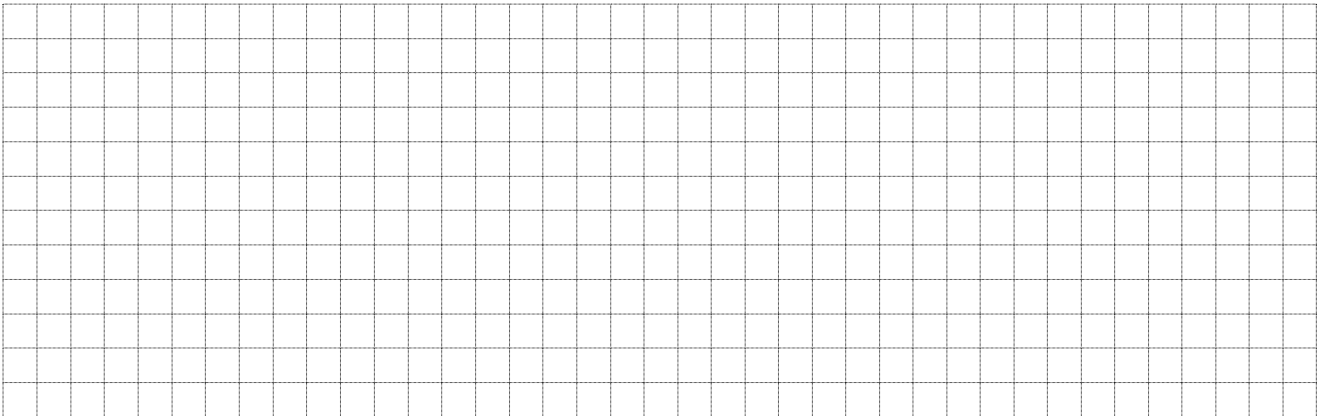
2.11. Чи може найбільша сторона трикутника лежати проти кута 42° ?

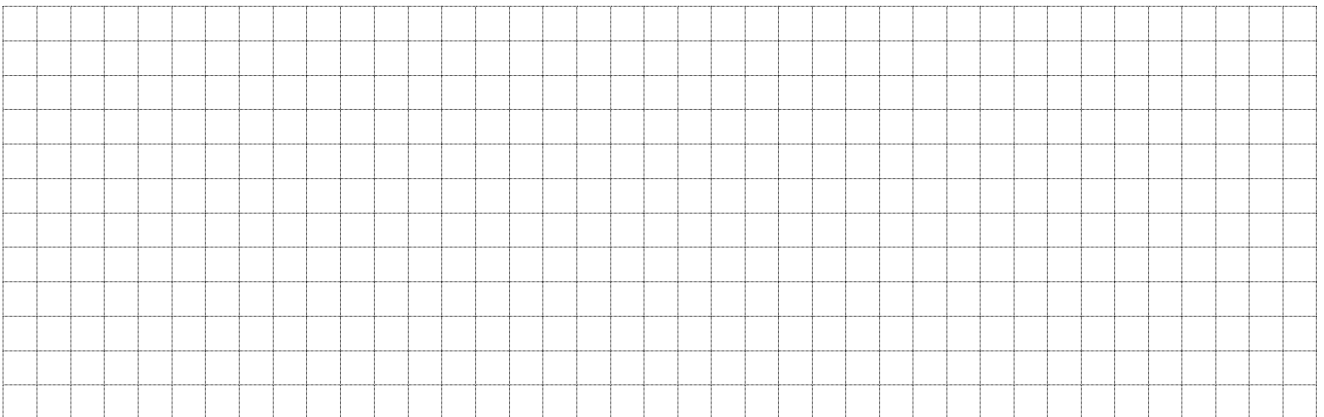
2.12. Бісектриси кутів E і F трикутника DEF перетинаються в точці O . Знайдіть кут EDF , якщо $\angle EOF = 115^\circ$.

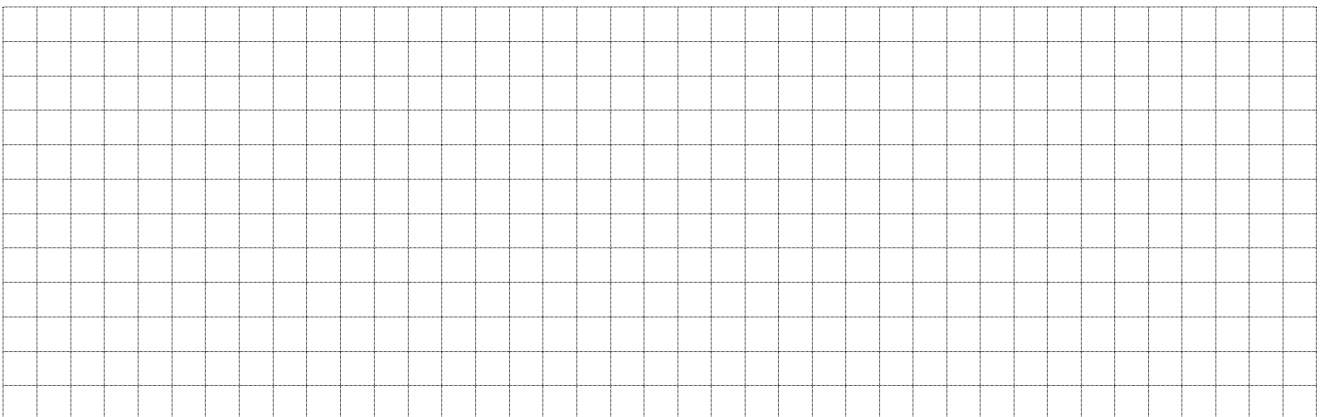
2.13. Один із кутів, утворених при перетині бісектрис двох кутів рівнобедреного трикутника, дорівнює 124° . Знайдіть кути трикутника. Скільки розв'язків має задача?

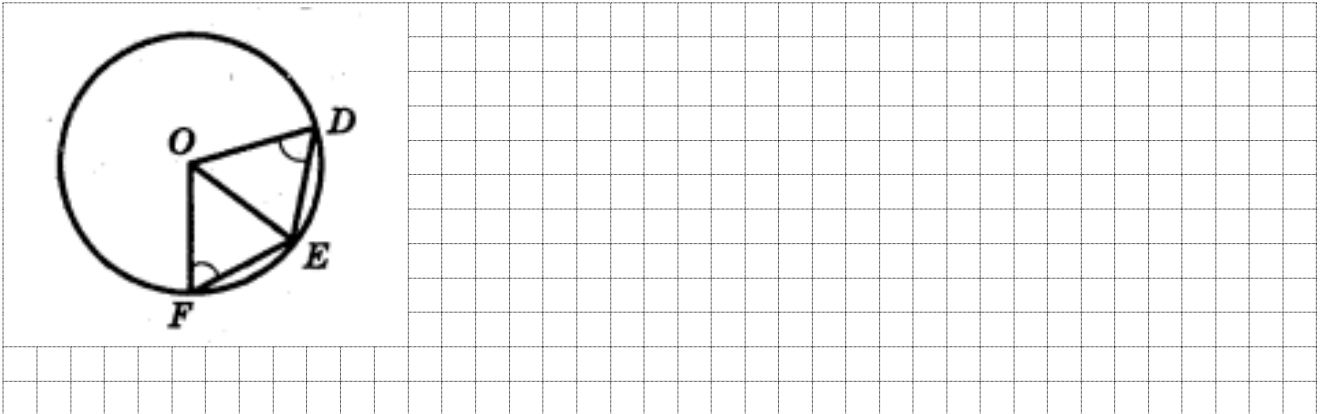
2.14. Прямокутні трикутники ABC і ABD мають спільну гіпотенузу AB , а точки C і D лежать у різних півплощинах відносно прямої AB . Доведіть, якщо $AD = BC$, то прямі AC і BD паралельні.

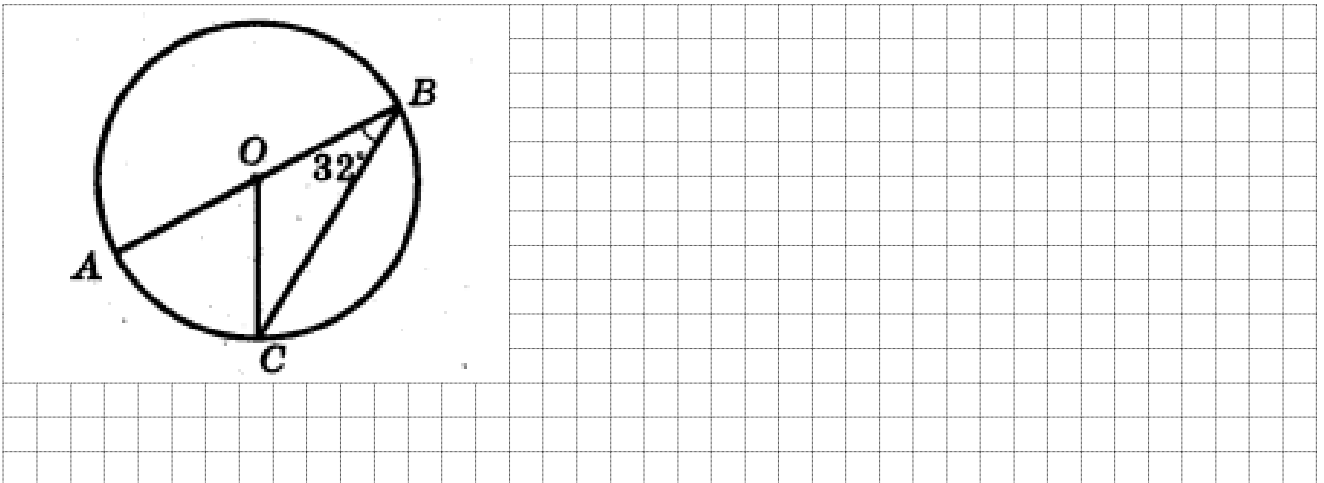
2.15. Із точки M до прямої AB проведено похилі MA і MB та перпендикуляр MC так, що точка C лежить між точками A і B , а кут BMC дорівнює 35° . Порівняйте відрізки MA і BC .

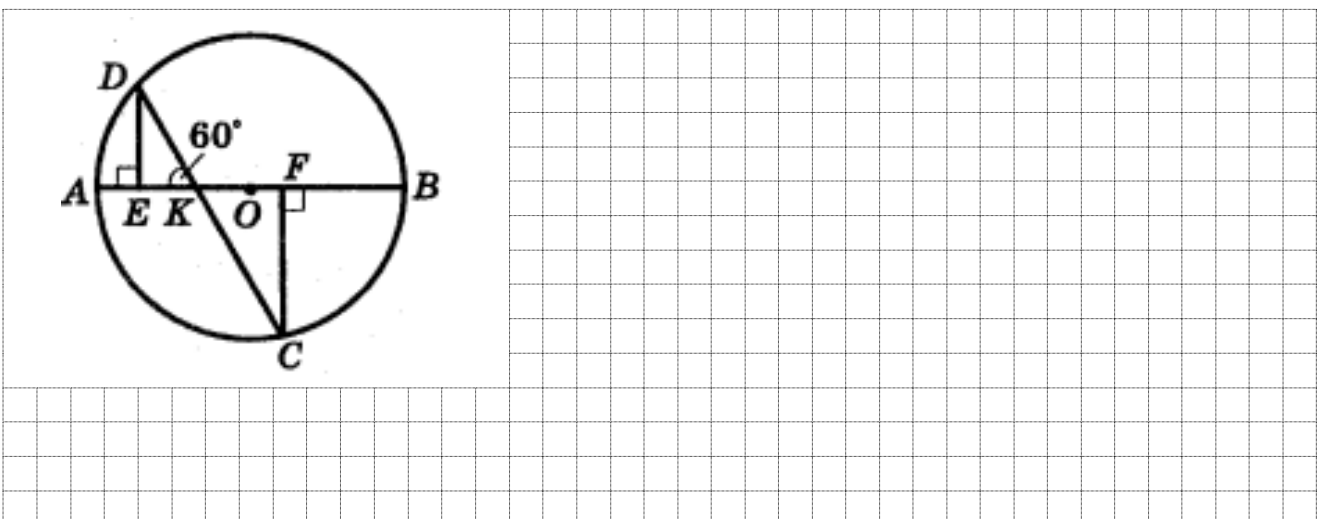
2.16. У колі проведено радіуси OD , OE і OF . Знайдіть хорду FE , якщо $\angle OFE = \angle ODE$ і $DE = 8$ см.

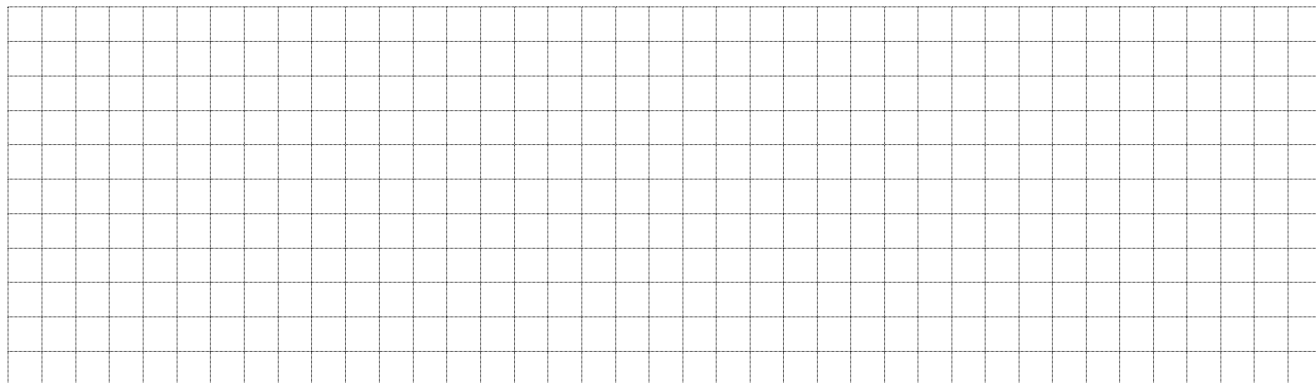
2.17. Точка O – центр кола, $\angle ABC = 32^\circ$. Знайдіть кут AOC .

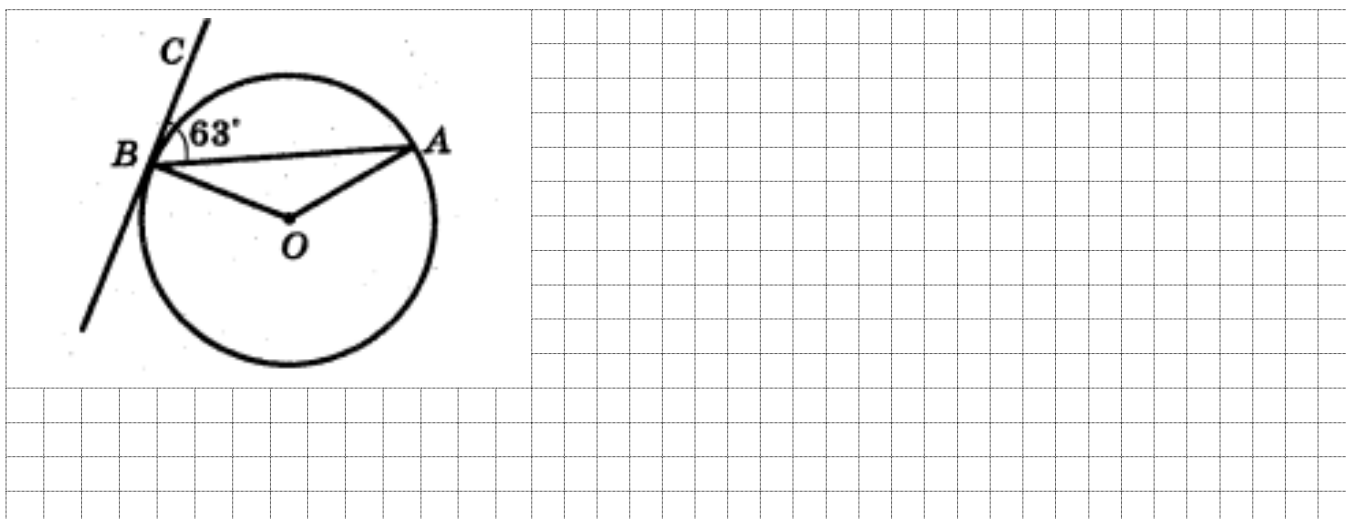
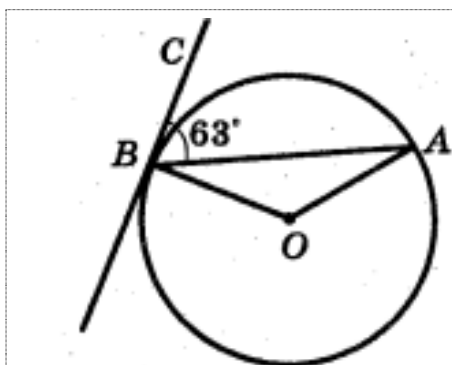
2.18. Хорда CD перетинає діаметр AB у точці K , $\angle DEK = \angle CFK = 90^\circ$, $\angle DKA = 60^\circ$, $EF = 10$ см. Знайдіть хорду CD .

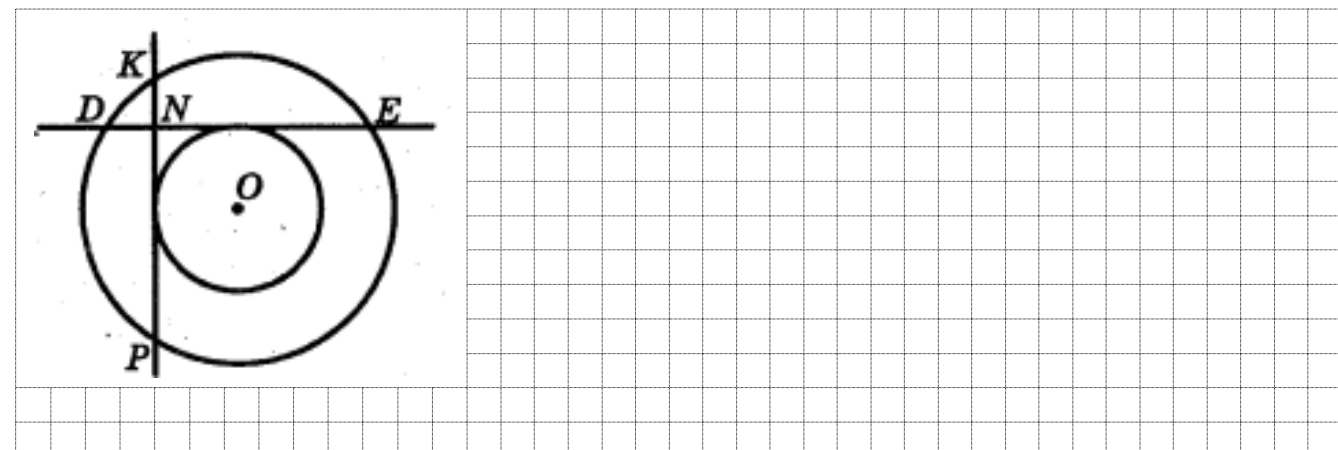
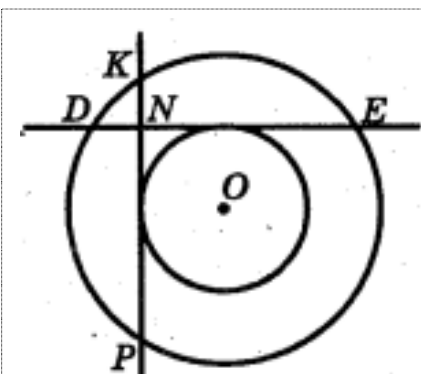
2.19. Прямі a і b перетинаються. Знайдіть ГМТ, які знаходяться на відстані 1 см від прямої a і на відстані 2 см від прямої b .

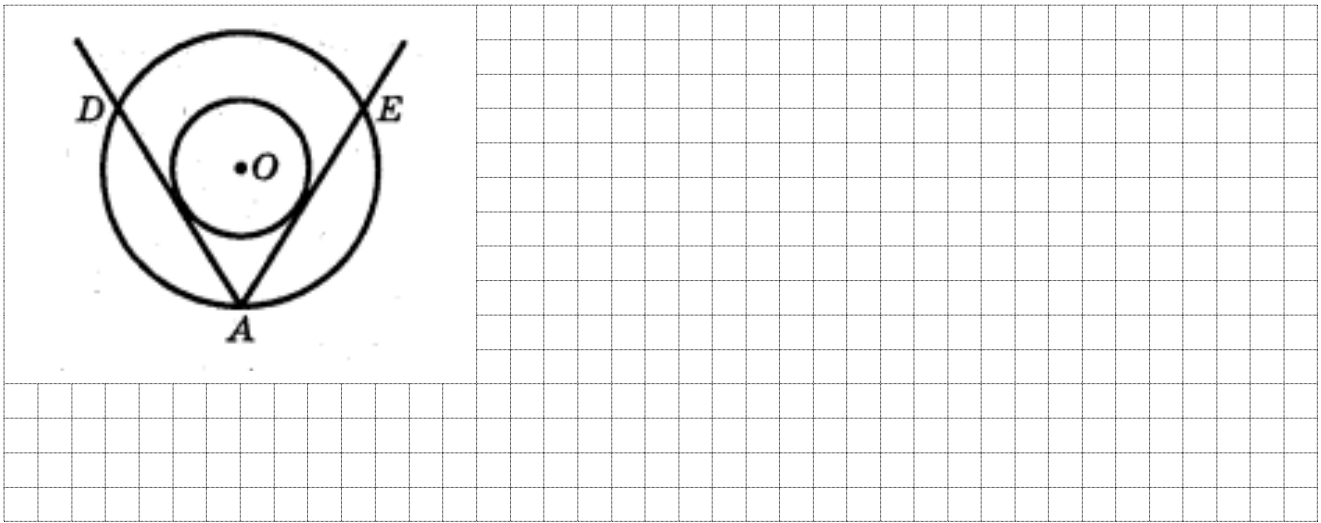
2.20. Пряма BC дотикається до кола з центром O в точці B . Знайдіть кут AOB , якщо $\angle ABC = 63^\circ$.

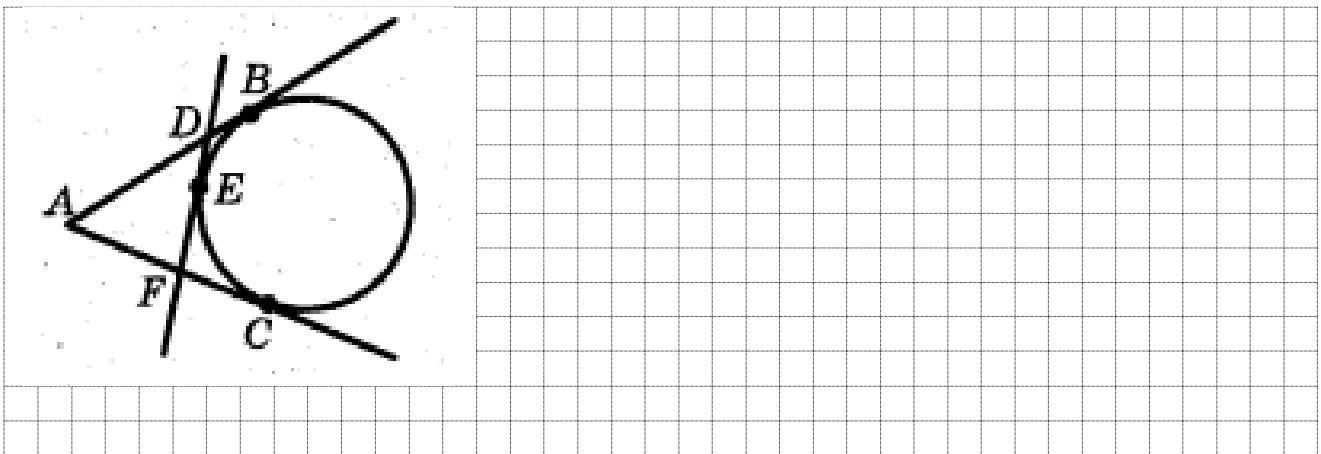
2.21. Два кола мають спільний центр O . До меншого з них проведено перпендикулярні дотичні DE і KP , які перетинаються в точці N . Знайдіть відрізок NE , якщо $ND = 3\text{ см}$, а радіус кола дорівнює 4 см .

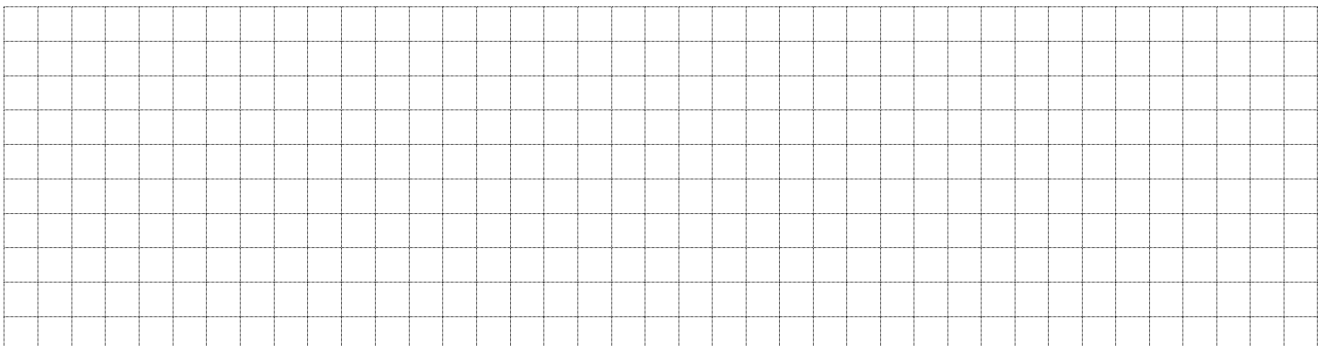
2.22. Два кола мають спільний центр O . Через точку A більшого кола проведено дотичні AD і AE до меншого кола. Знайдіть радіус більшого кола, якщо радіус меншого дорівнює 5 см , а $\angle DAE = 60^\circ$.

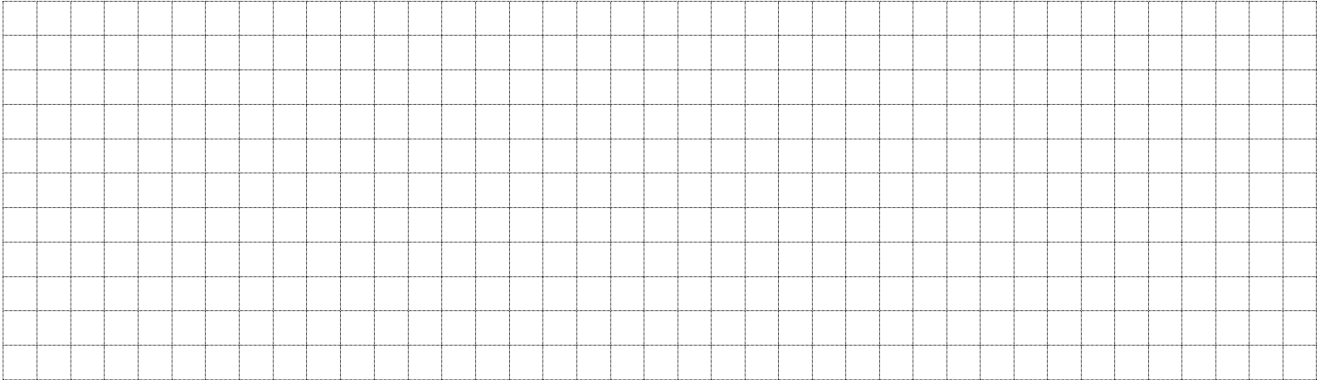
2.23. Прямі AB , AC і DF дотикаються до кола в точках B , C і E відповідно. Знайдіть відрізок AB , якщо периметр трикутника ADF дорівнює 16 см .

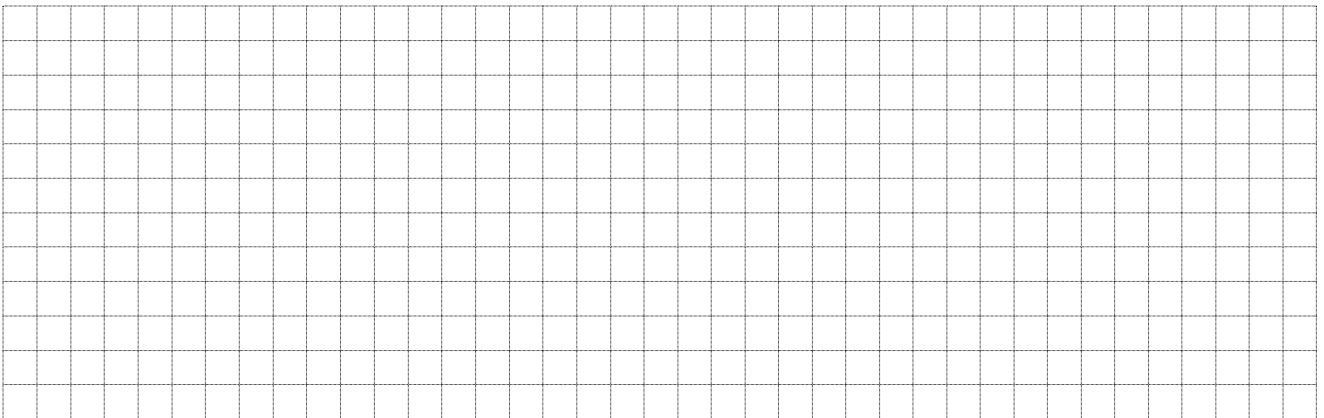
2.24. Знайдіть висоту рівностороннього трикутника, якщо радіус кола, вписаного в цей трикутник, дорівнює 8 см .

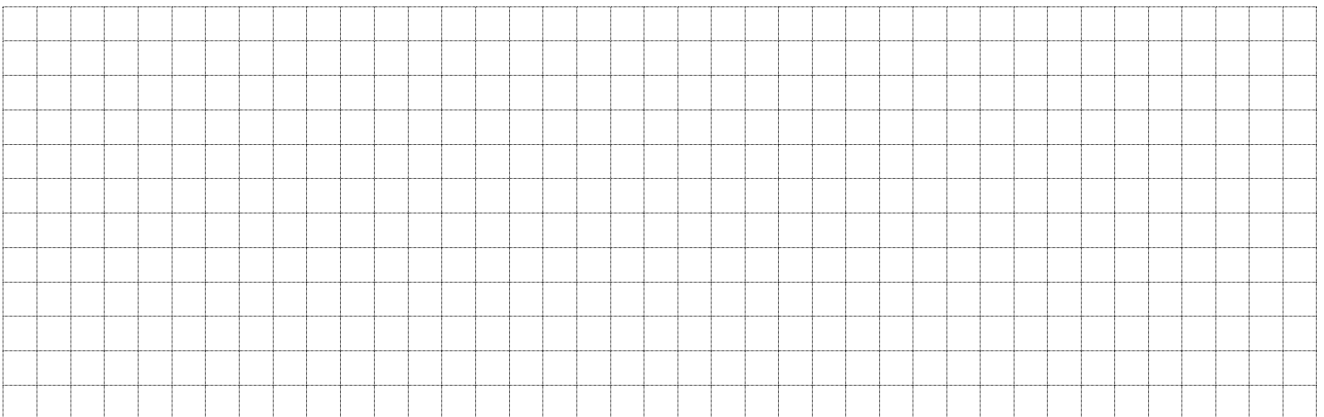
2.25. Бічну сторону рівнобедреного трикутника поділено точкою дотику вписаного кола у співвідношенні **3:4**, рахуючи від вершини кута при основі трикутника. Знайдіть бічну сторону трикутника, якщо його основа дорівнює **12 см**.

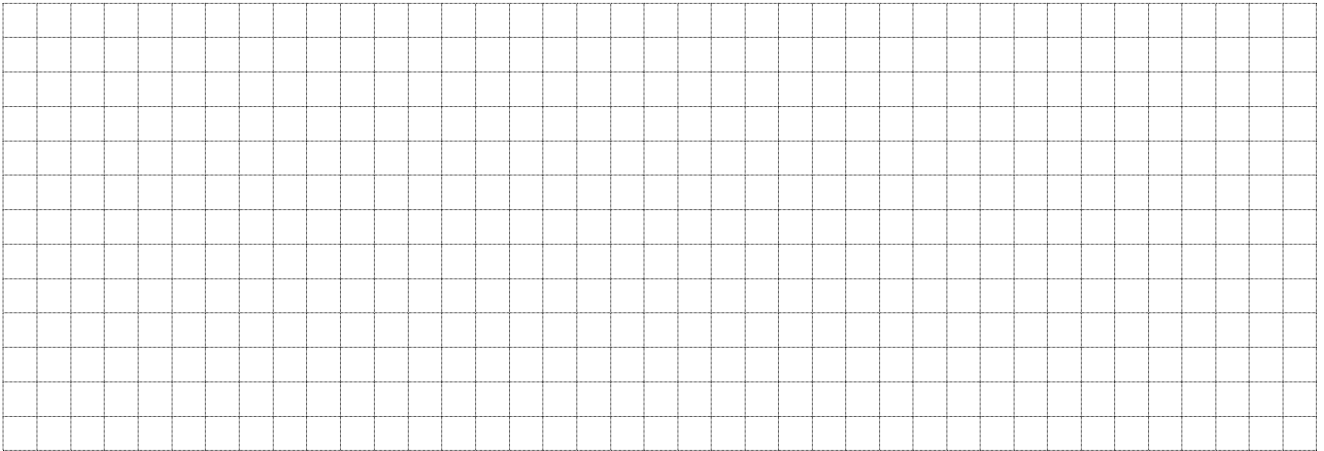
2.26. У прямокутному трикутнику точкою дотику вписаного кола поділено гіпотенузу на відрізки **4 см** і **6 см**. Знайдіть периметр трикутника, якщо радіус кола дорівнює **2 см**.

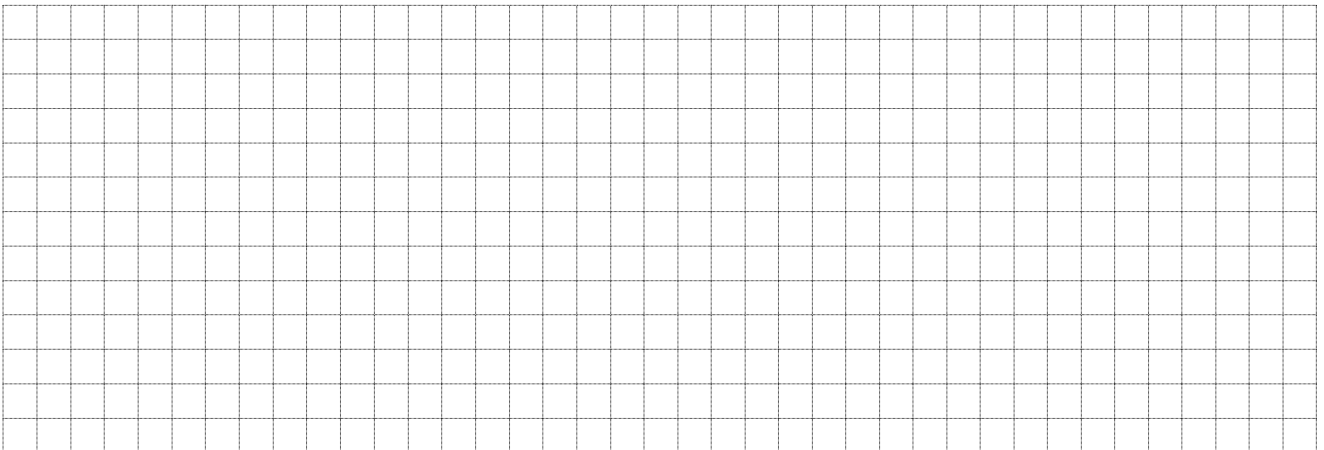
2.27. До кола, вписаного в рівнобедрений трикутник **ABC**, проведено дотичну, яка перетинає бічні сторони **AC** і **BC** у точках **D** і **E** відповідно. Знайдіть периметр трикутника **CDE**, якщо периметр трикутника **ABC** дорівнює **20 см** і **AB = 6 см**.

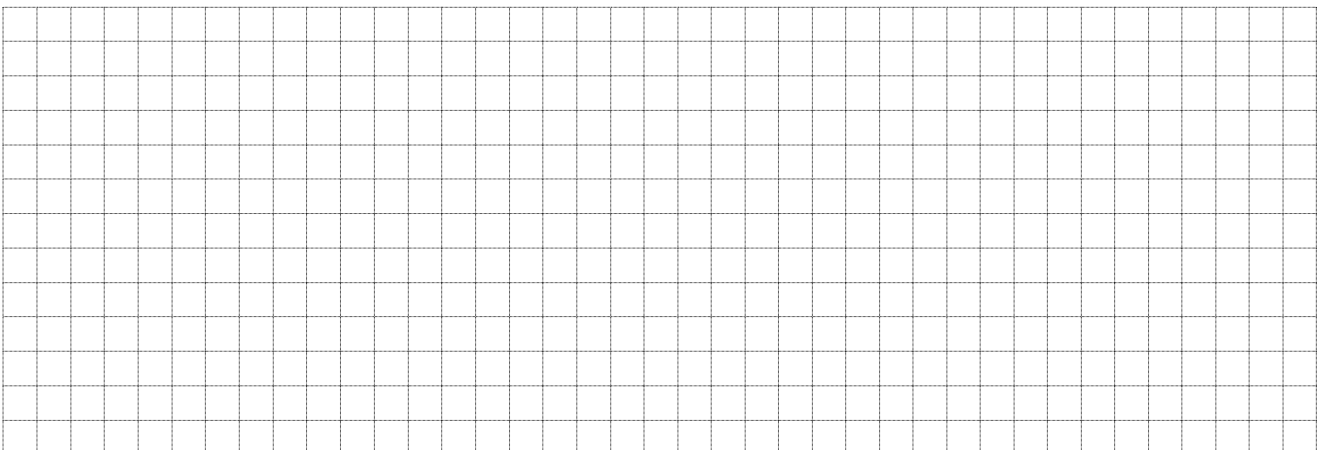
2.28. Через точку C кола з центром O проведено дотичну до цього кола, AB – діаметр кола. З точки A на дотичну опущено перпендикуляр AD . Доведіть, що промінь AC є бісектрисою кута BAD .

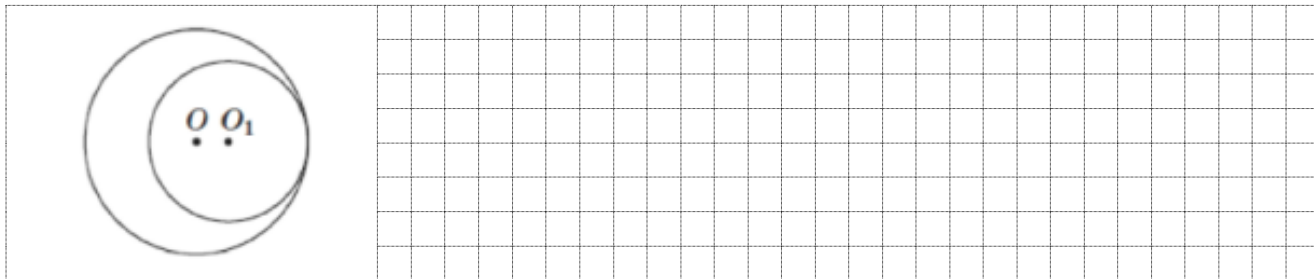
2.29. Центр кола, описаного навколо трикутника, належить його стороні. Доведіть, що трикутник – прямокутний.

2.30. Медіана AM трикутника ABC перпендикулярна до його бісектриси BK . Знайдіть сторону AB , якщо $BC = 16$ см.

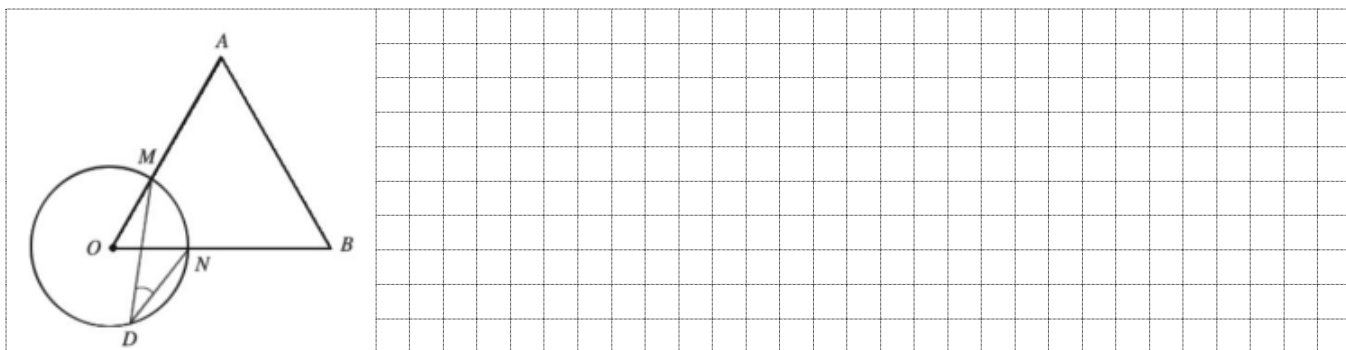

2.34. Два кола з центрами в точках O і O_1 мають внутрішній дотик (див. рисунок). Обчисліть відстань OO_1 , якщо радіуси кіл дорівнюють **12 см** і **8 см**.

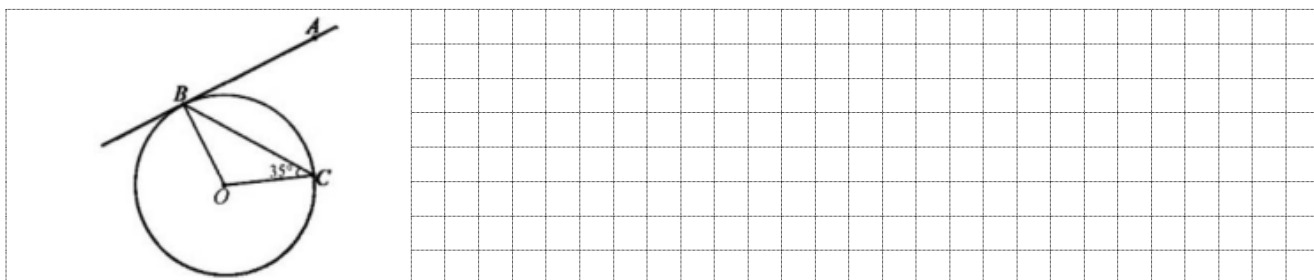
А	Б	В	Г	Д
1,5 см	2 см	3 см	4 см	8 см

2.35. На рисунку зображено коло з центром у точці O і рівносторонній трикутник AOB , що перетинає коло в точках M і N . Точка D належить колу. Знайдіть градусну міру кута MDN .

А	Б	В	Г	Д
15°	30°	45°	60°	120°

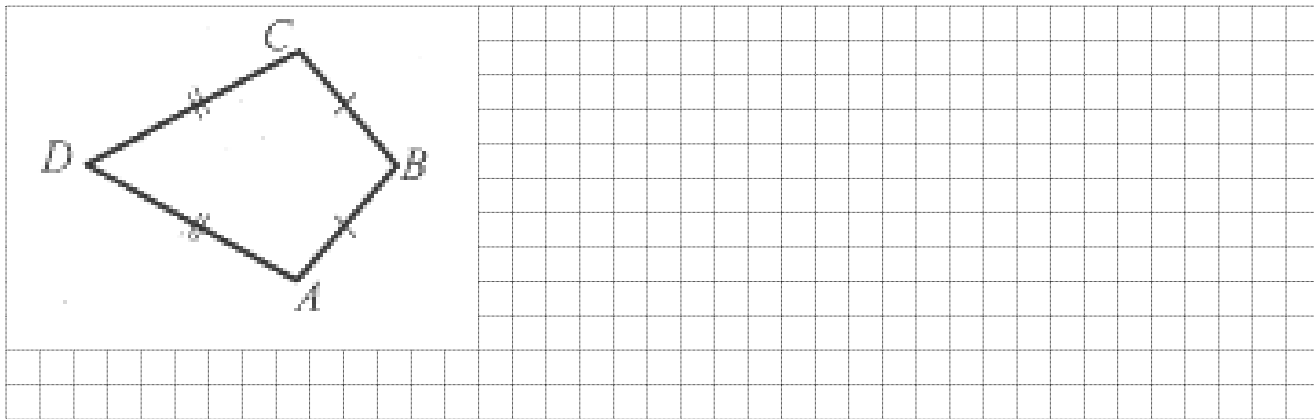
2.36. До кола з центром у точці O проведено дотичну AB (B – точка дотику). BC – хорда, що утворює з радіусом кола кут 35° (див. рисунок). Знайдіть градусну міру кута ABC .

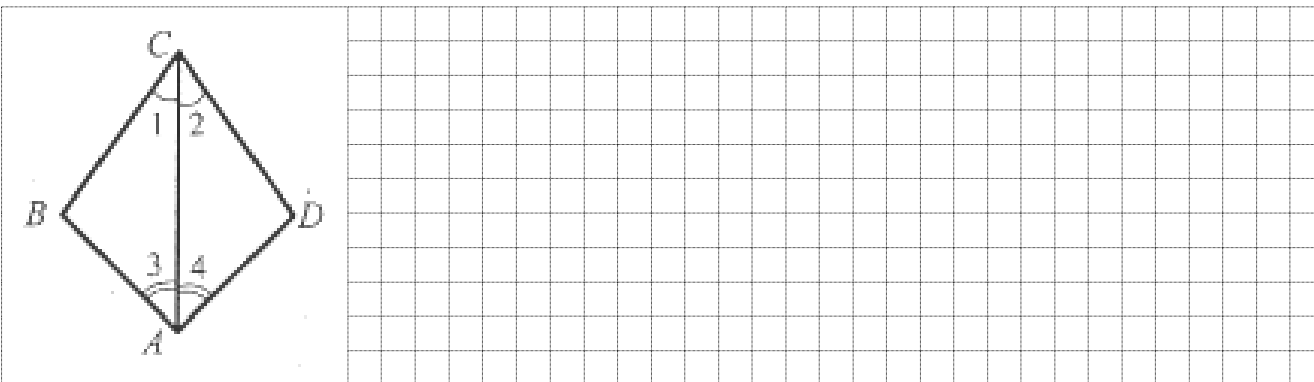
А	Б	В	Г	Д
35°	45°	55°	65°	70°

Заняття 3
ЧОТИРИКУТНИК ТА ЙОГО ЕЛЕМЕНТИ.
ПАРАЛЕЛОГРАМ. ВЛАСТИВОСТІ ТА ОЗНАКИ ПАРАЛЕЛОГРАМА

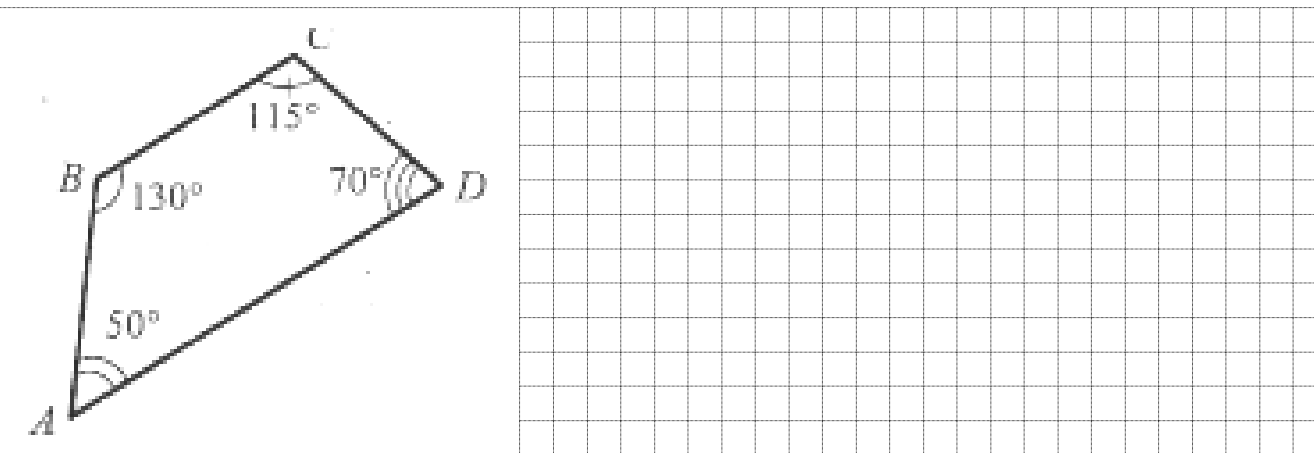
3.1. У чотирикутнику $ABCD$ $AB = BC$, $AD = DC$. Доведіть, що кути A і C рівні.

3.2. У чотирикутнику $ABCD$ $\angle 1 = \angle 2$, $\angle 3 = \angle 4$. Доведіть, що $AB = AD$, $BC = DC$.

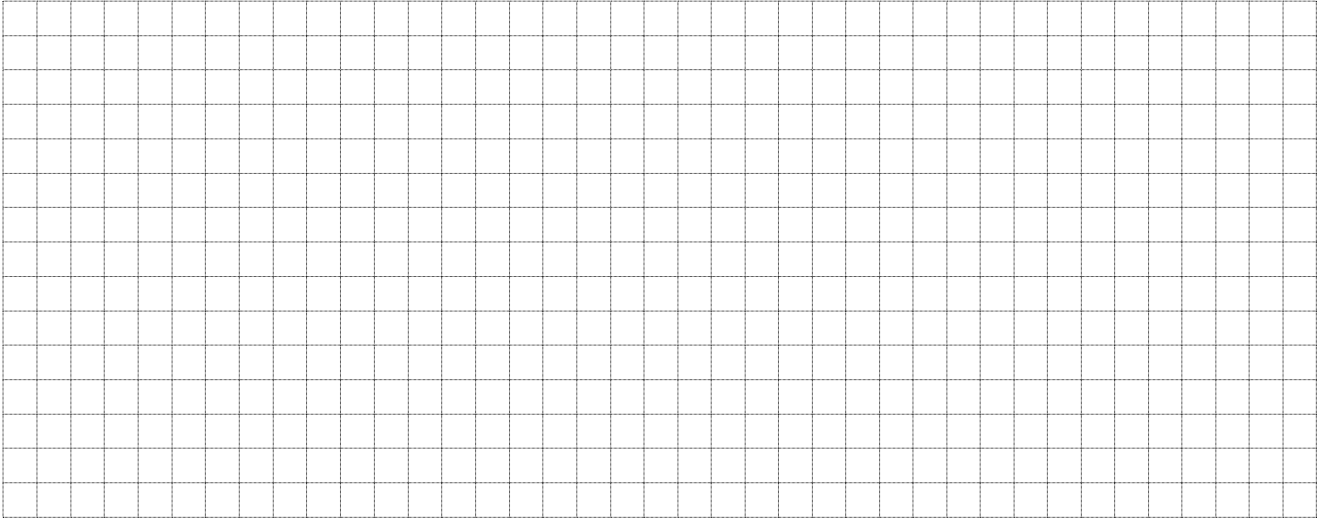

3.3. У чотирикутнику $ABCD$ сторони BC і AD паралельні. Чи правильно визначено його кути?

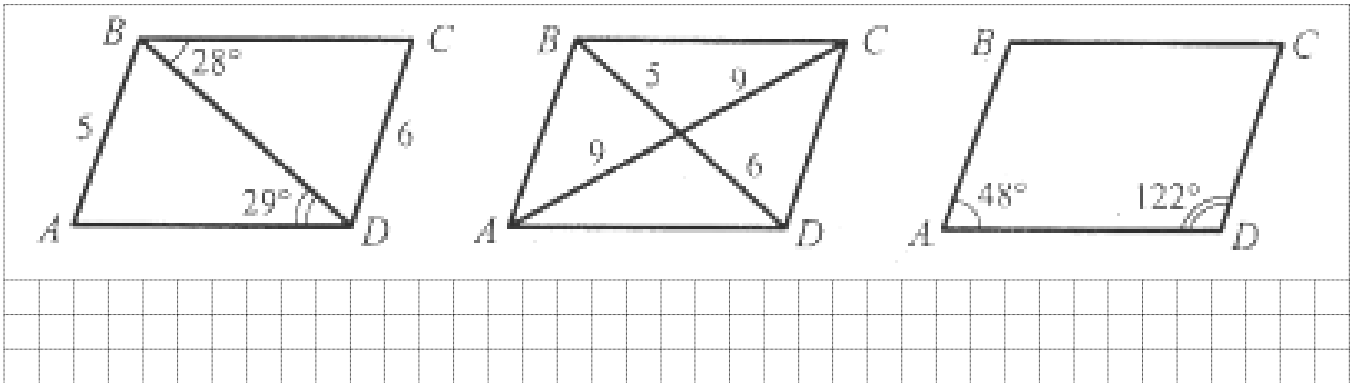

3.4. Знайдіть кути паралелограма, якщо:

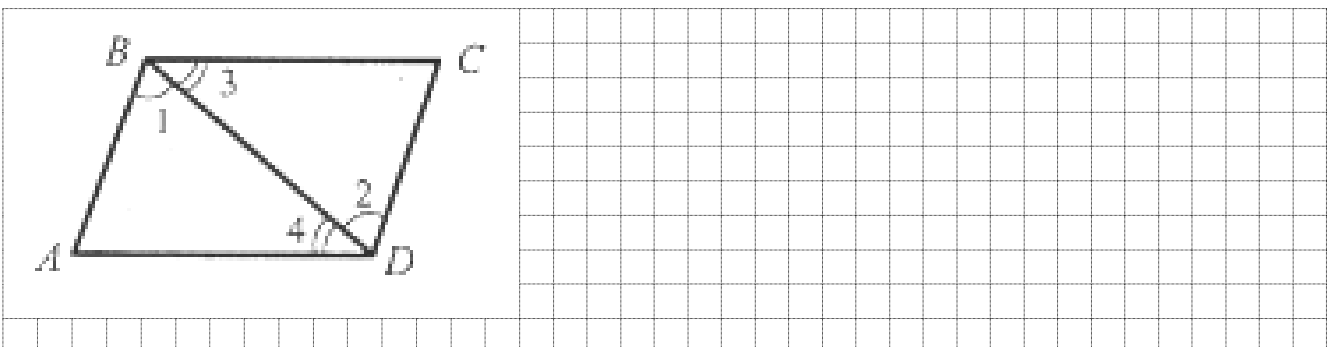
- 1) один з його кутів дорівнює 46° ;
- 2) сума двох його кутів дорівнює 186° ;
- 3) один з його кутів на 36° більший за другий;
- 4) один з його кутів у 3 рази менший від другого;
- 5) два кути паралелограма співвідносяться як $5:7$.

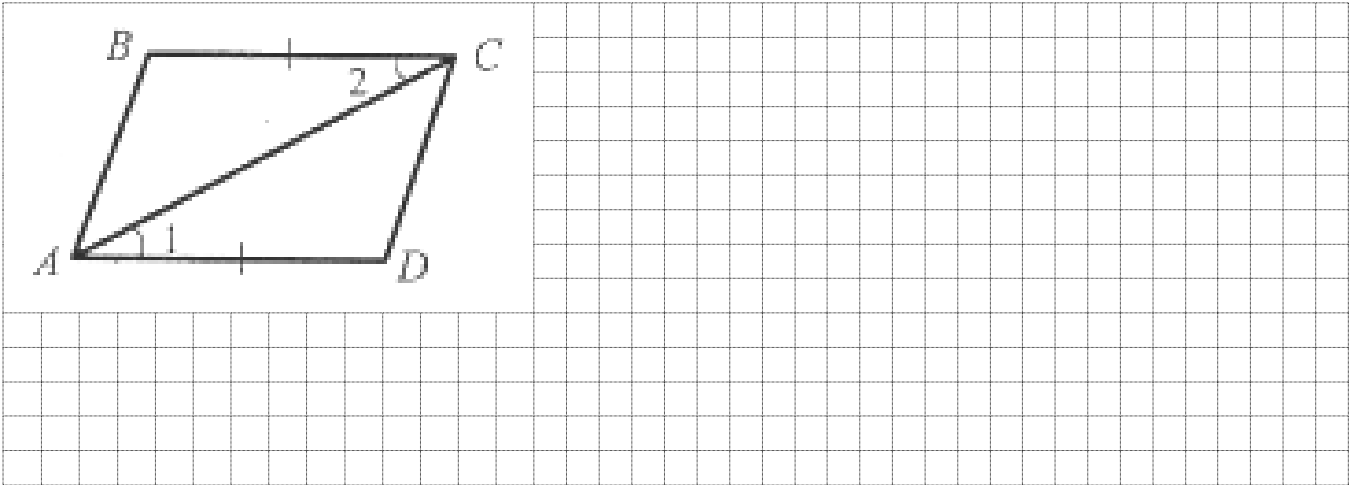
3.5. Які помилки допущено в зображенні паралелограма $ABCD$ на рисунку?

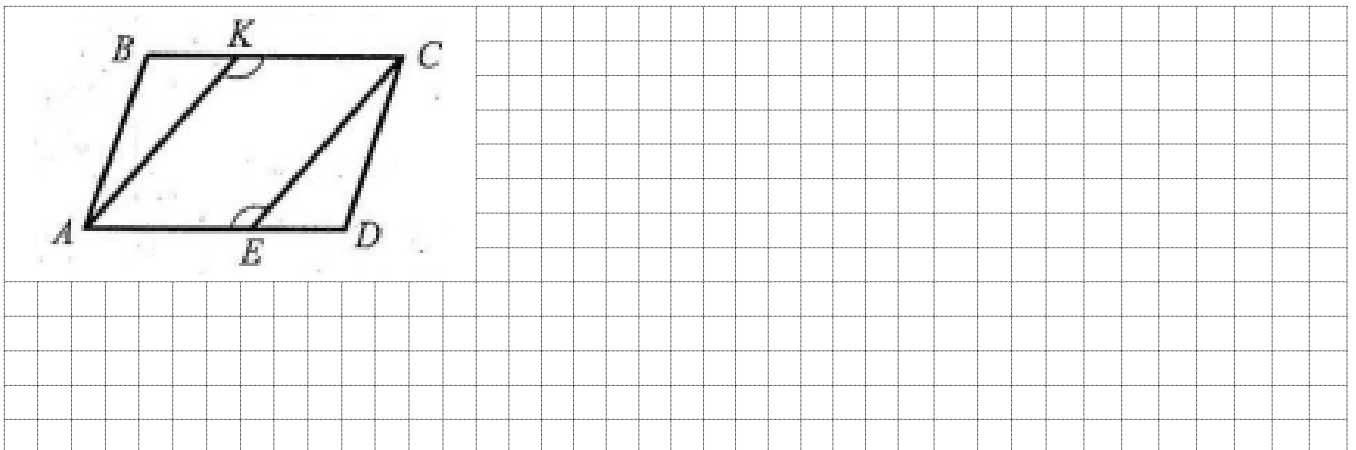
3.6. У чотирикутнику $ABCD$ $\angle 1 = \angle 2$, $\angle 3 = \angle 4$. Доведіть, що чотирикутник $ABCD$ — паралелограм.

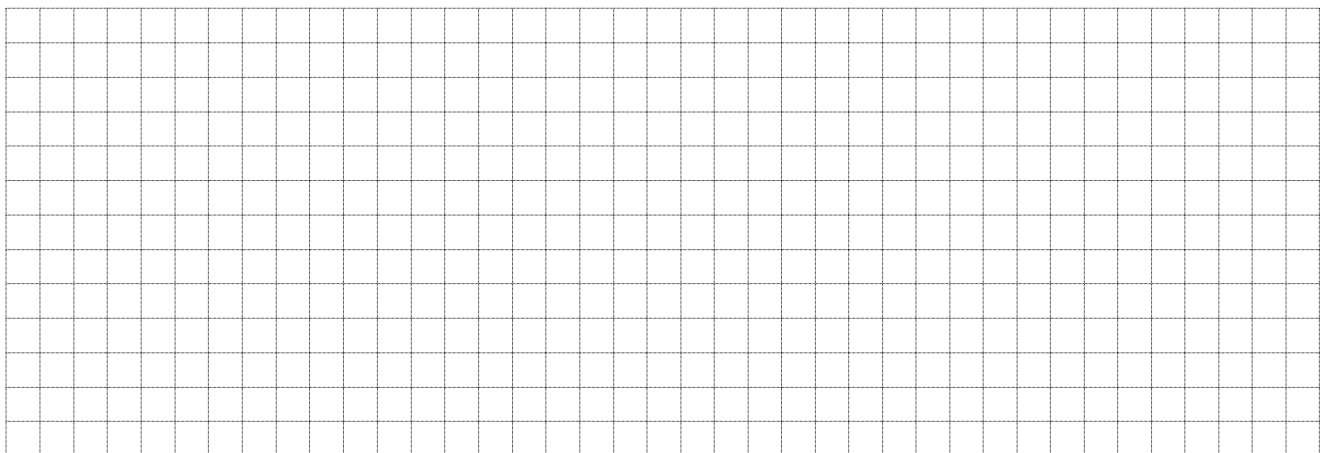
3.7. У чотирикутнику $ABCD$ $AD = BC$, $\angle 1 = \angle 2$. Доведіть, що чотирикутник $ABCD$ — паралелограм.

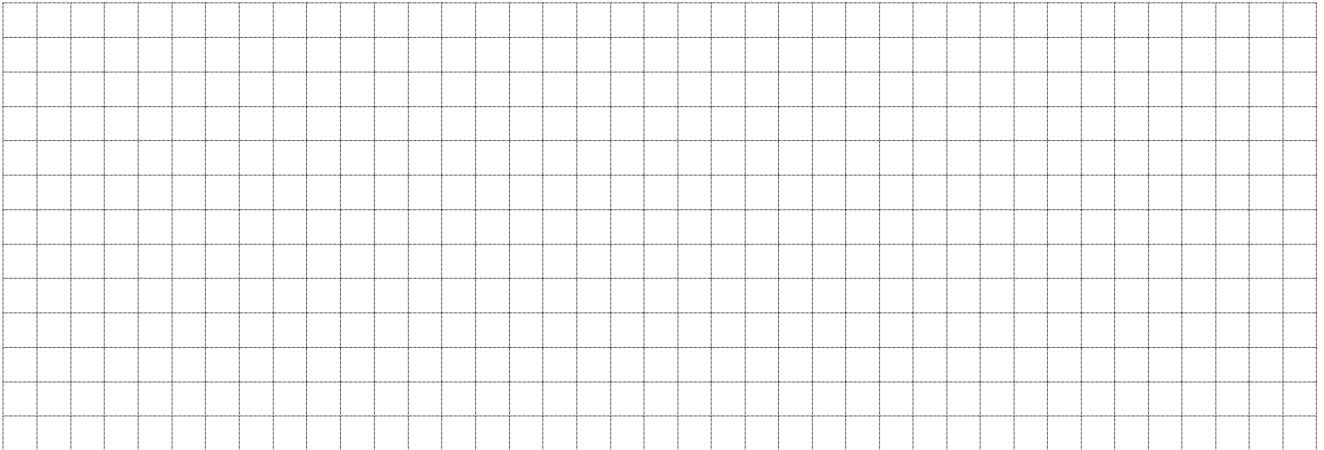
3.8. На сторонах BC і AD паралелограма $ABCD$ позначено точки K і E такі, що $\angle AKC = \angle AEC$. Доведіть, що чотирикутник $AKCE$ — паралелограм.

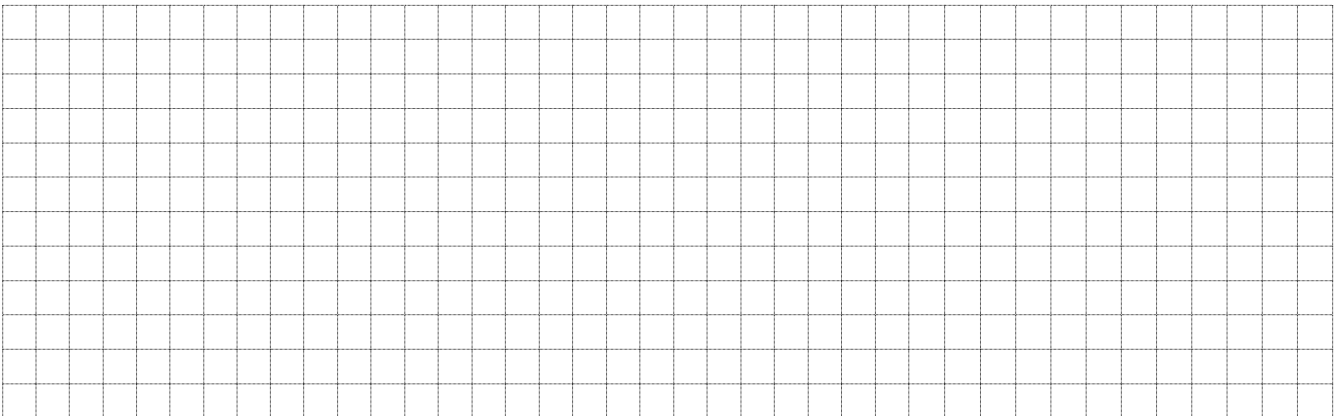
3.9. Доведіть, що бісектриси паралелограма, що прилягають до однієї сторони, перетинаються під прямим кутом.

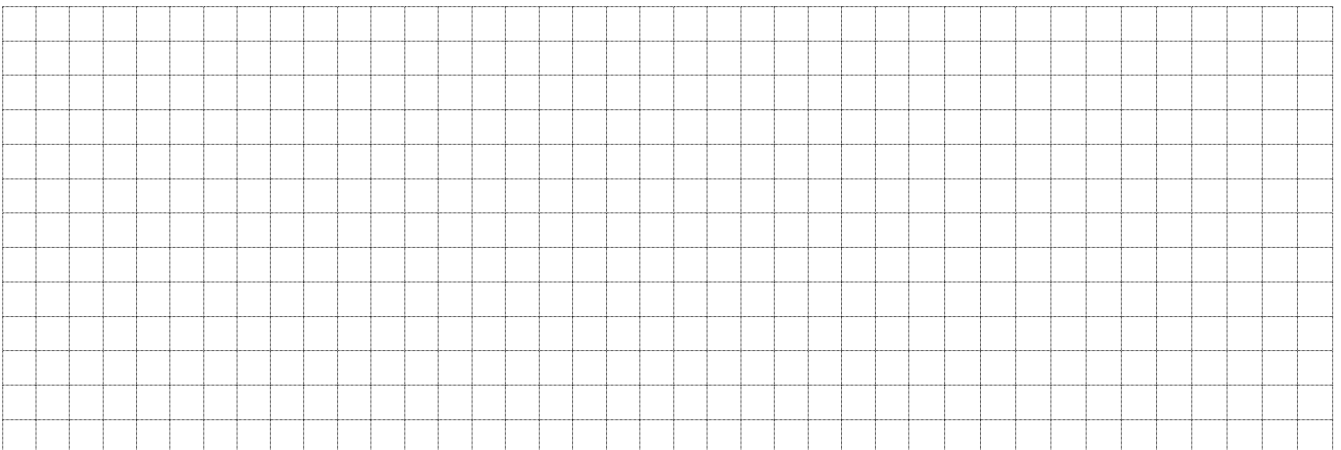
3.10. У паралелограмі $ABCD$ $AB = 7$ см, $AD = 12$ см. Бісектриса кута A перетинає сторону C у точці E . Знайдіть відрізки BE і EC .

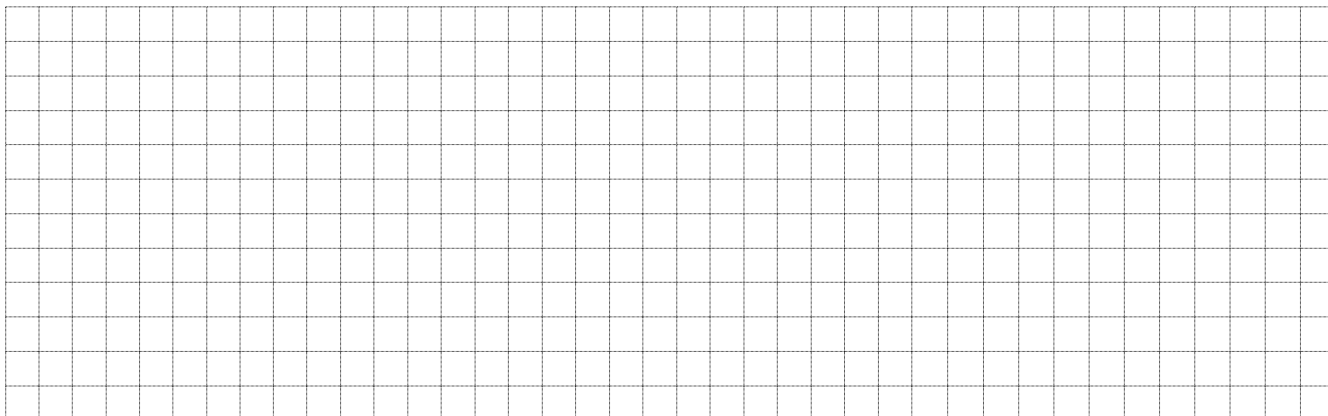
3.11. Бісектриса тупого кута паралелограма поділяє його сторону у співвідношенні $1:3$, рахуючи від вершини тупого кута. Периметр паралелограма дорівнює 84 см. Знайдіть його сторони.

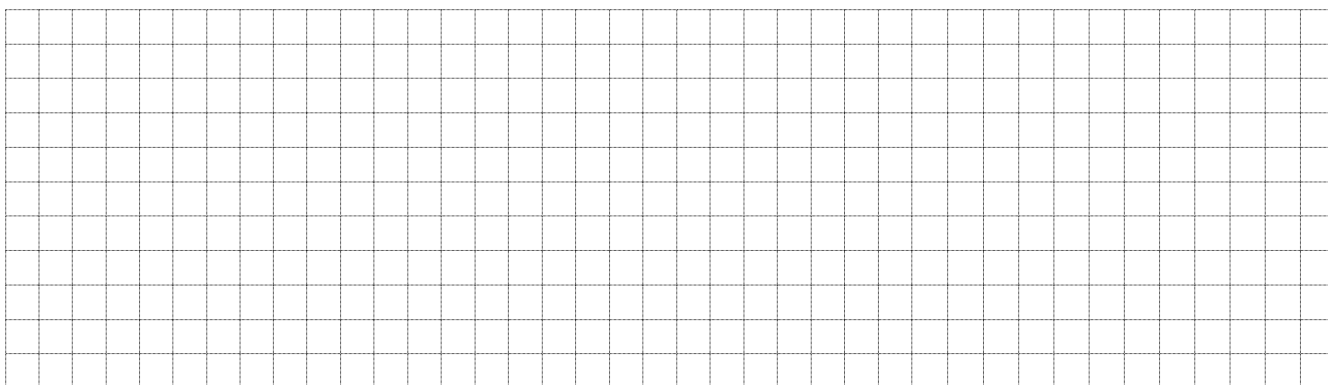
3.12. У паралелограмі $ABCD$ кут A дорівнює 60° . Висота BE поділяє сторону AD на дві рівні частини. Знайдіть довжину діагоналі BD , якщо периметр паралелограма дорівнює 48 см.

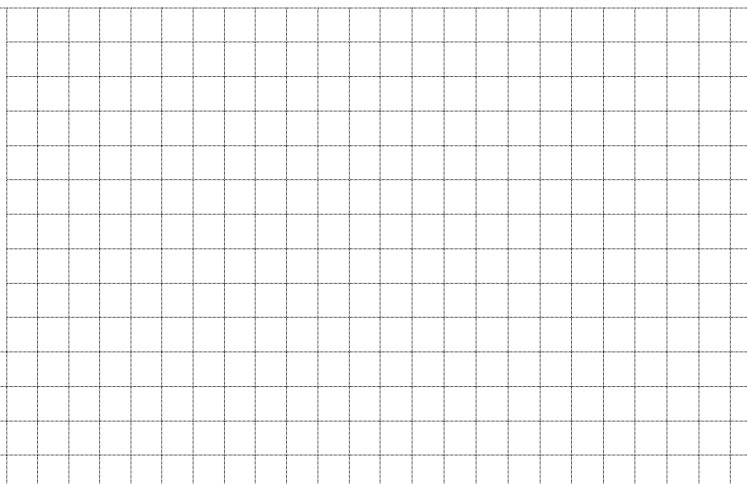
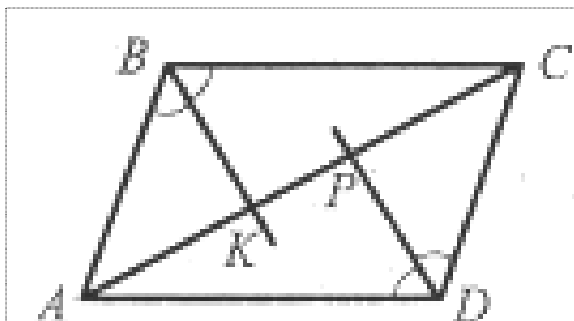
3.13. У паралелограмі $ABCD$ з вершини тупого кута B проведено висоти BM і BK . Доведіть, що кути MBK і BAD рівні.

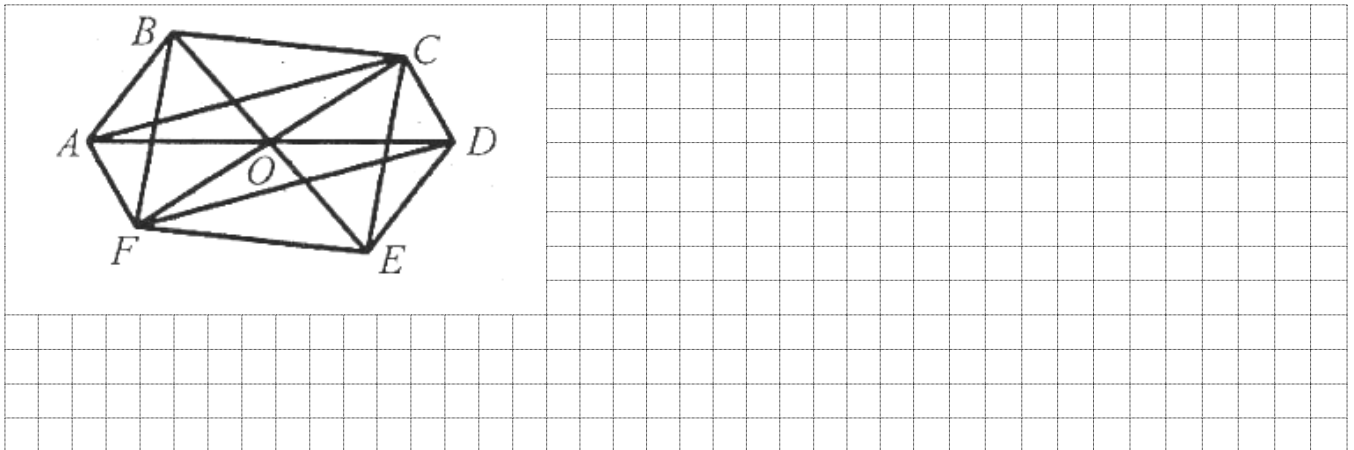
3.14. Бічна сторона рівнобедреного трикутника дорівнює 6 см . На основі трикутника взято довільну точку, через яку проведено дві прямі, паралельні бічним сторонам трикутника. Знайдіть периметр отриманого паралелограма.

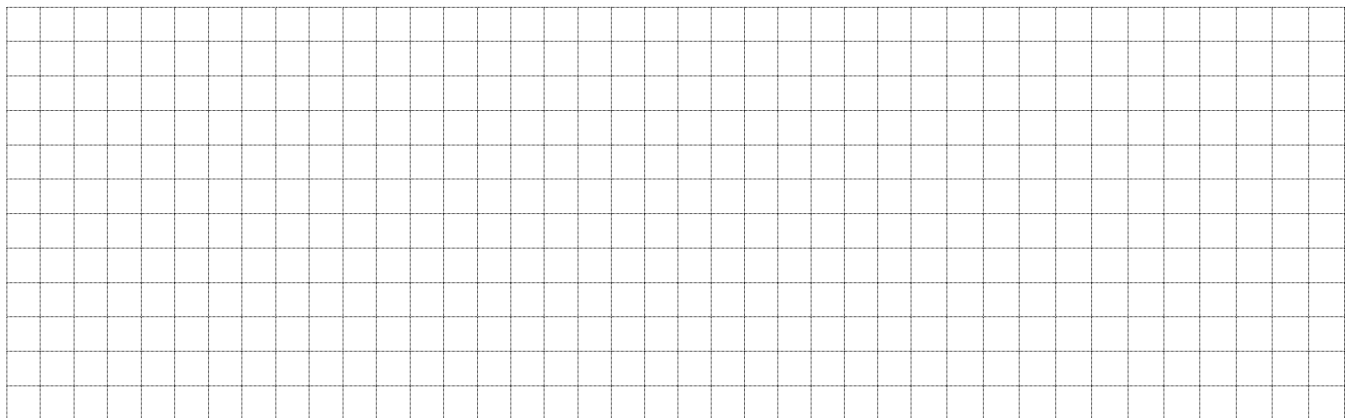
3.15. У паралелограмі $ABCD$ бісектриси кутів B і D перетинають діагональ AC у точках K і P відповідно. Доведіть, що чотирикутник $BPKD$ — паралелограм.

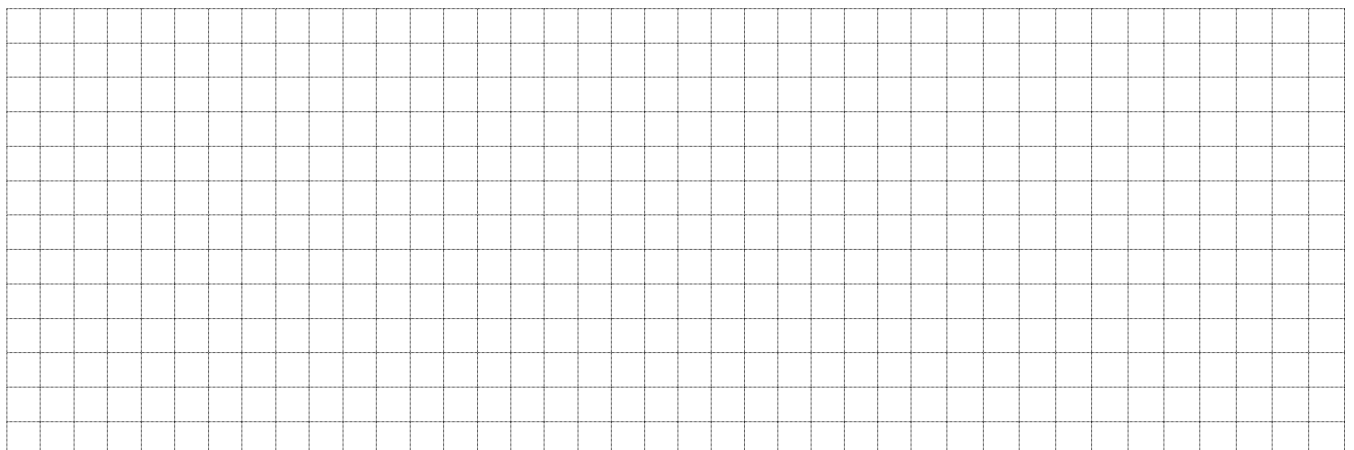
3.16. На рисунку точка O — спільна середина відрізків AD , BE і CF . Які з чотирикутників на цьому рисунку є паралелограмами?

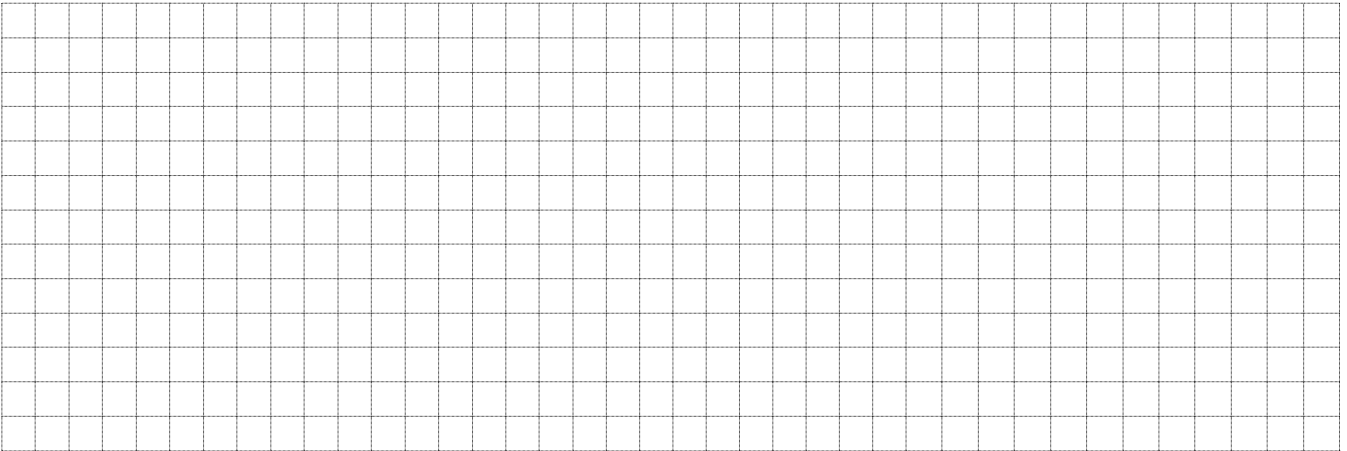
3.17. У паралелограмі $ABCD$ бісектриси кутів A і D поділяють сторону BC на три рівних відрізки. Знайдіть сторони паралелограма, якщо його периметр дорівнює 40 см.

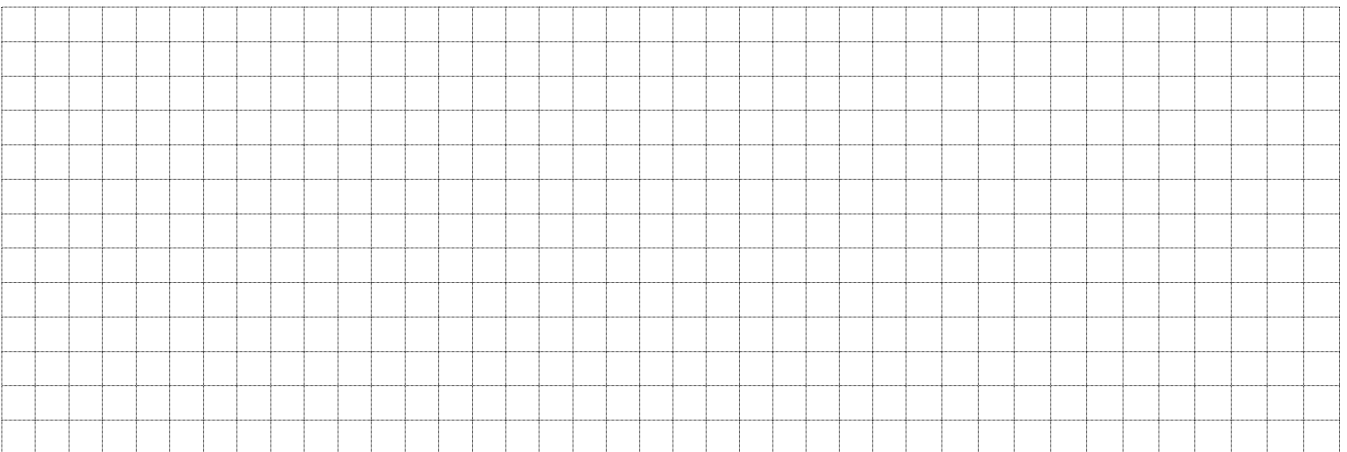
3.18. Побудуйте паралелограм: 1) за стороною, проведеною до неї, висотою і діагоналлю; 2) за гострим кутом і двома висотами, які відповідають двом сусіднім сторонам.

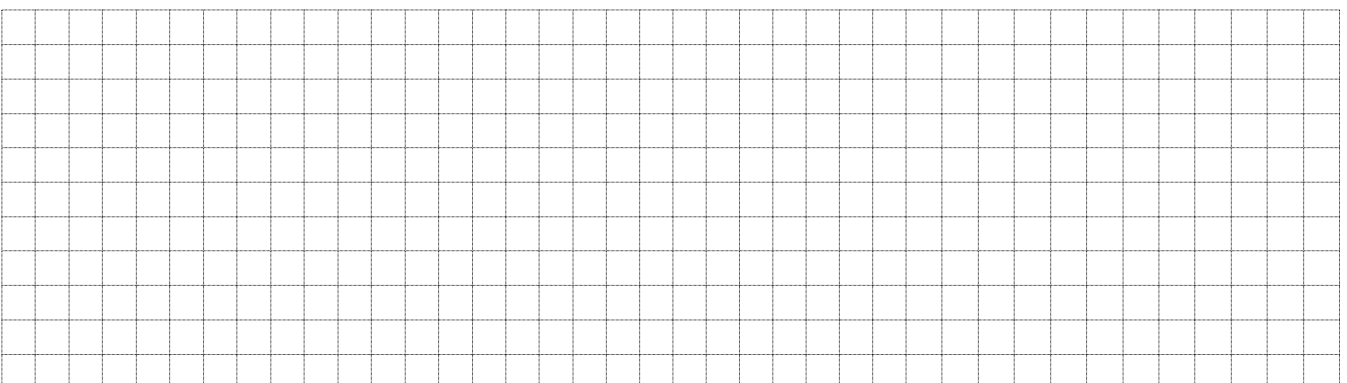
3.19. Бісектриса кута A паралелограма $ABCD$ перетинає сторону BC у точці M , а бісектриса кута AMC проходить через точку D . Знайдіть кути паралелограма, якщо $\angle MDC = 45^\circ$.

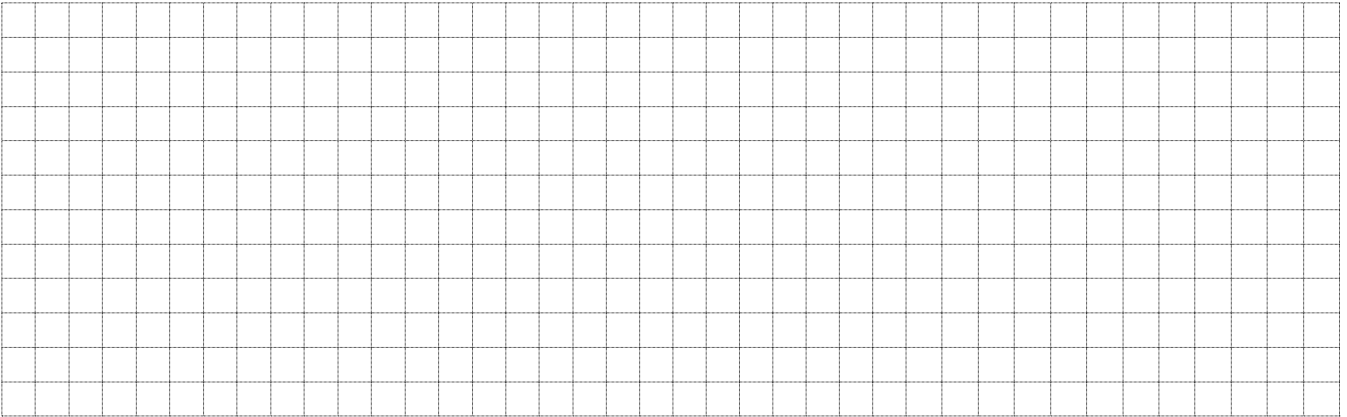
3.20. Через вершини A , B і D паралелограма $ABCD$ проведено прямі, перпендикулярні до прямих BD , BC і CD відповідно. Доведіть, що проведені прямі перетинаються в одній точці.

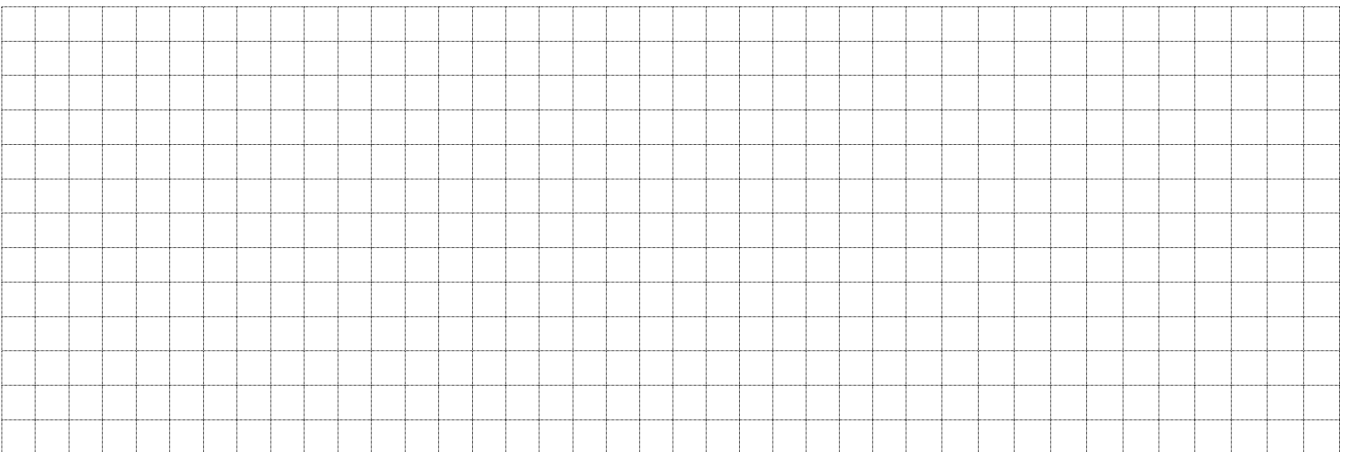
3.21. Через точку всередині кута проведіть пряму так, щоб відрізок цієї прямої, який лежить між сторонами кута, був поділений цією точкою навпіл.

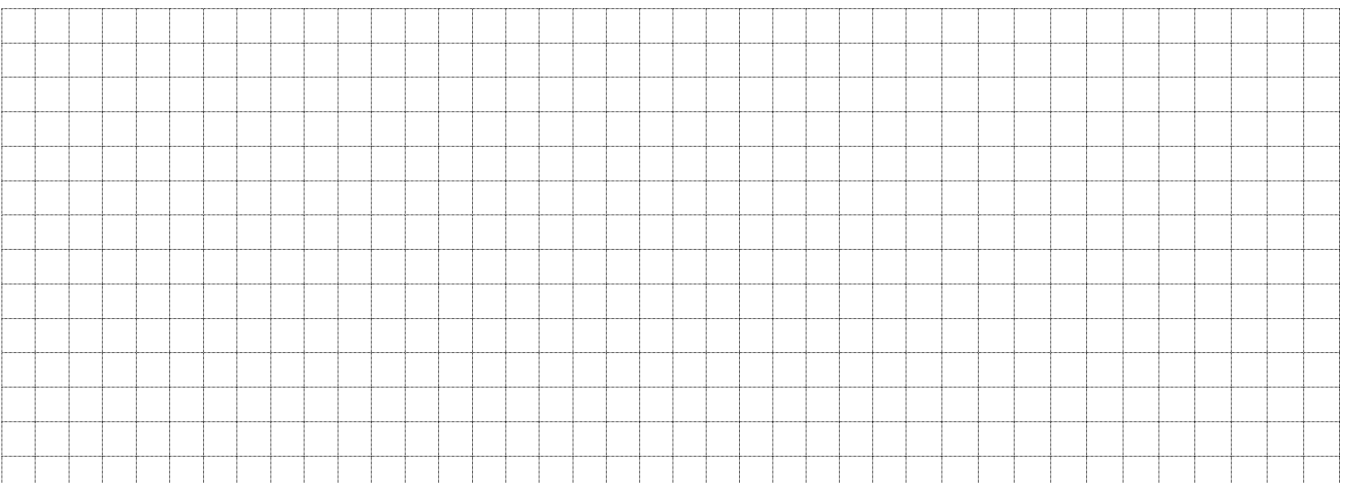
3.22. Периметр паралелограма дорівнює **125 см**. Знайдіть його сторони, якщо дві з них співвідносяться як **4:5**.

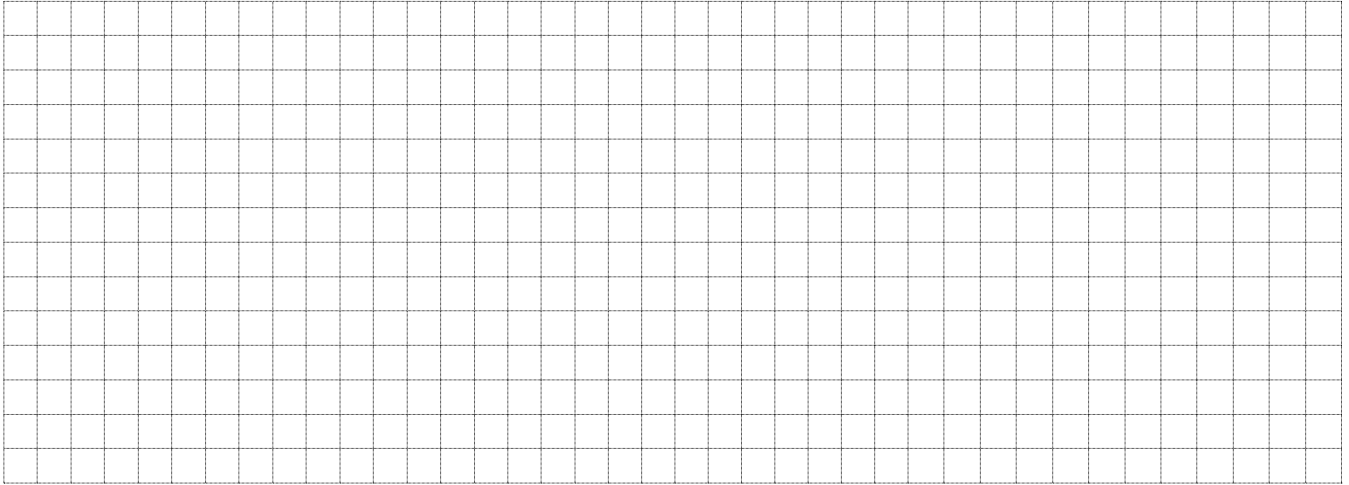
3.23. Через точку **O** перетину діагоналей паралелограма **ABCD** проведено пряму, яка перетинає сторони **AB** і **CD** у точках **E** і **F** відповідно. Доведіть, що **OE = OF**.

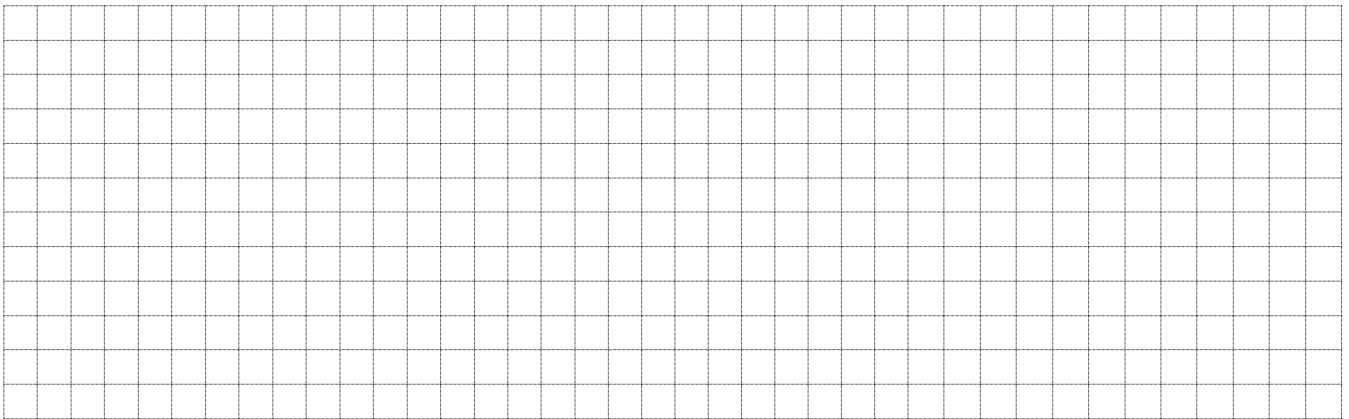
3.24. Два кути паралелограма співвідносяться як **1:5**. Знайдіть кут між висотами паралелограма, проведеними з вершини: 1) тупого кута; 2) гострого кута.

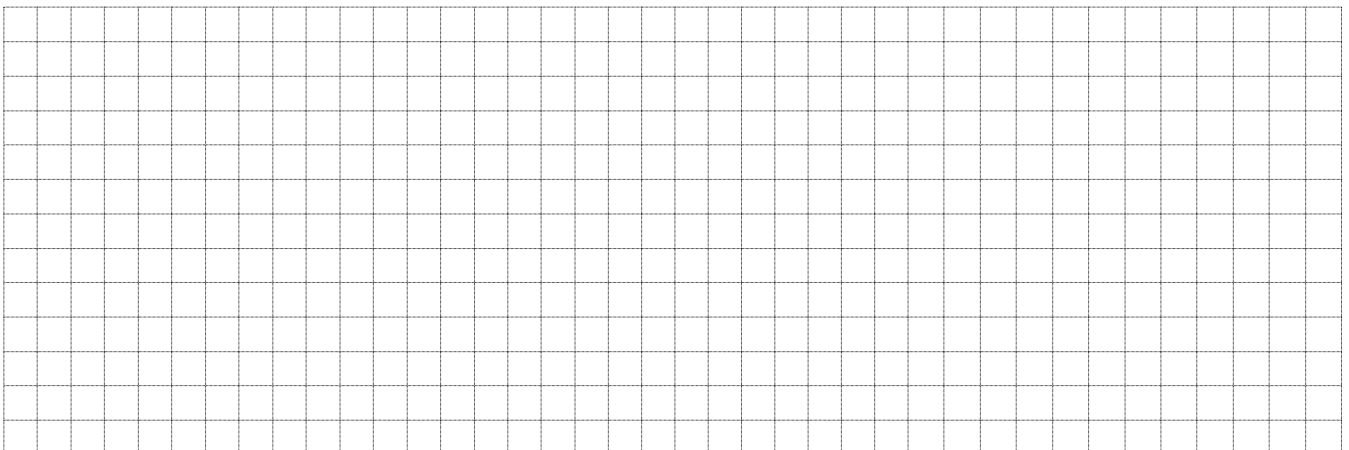
3.25. Дано відрізок DE і точку M , яка не лежить на прямій DE . Побудуйте паралелограм так, щоб однією з його сторін був відрізок DE , а точка M — точкою перетину його діагоналей.

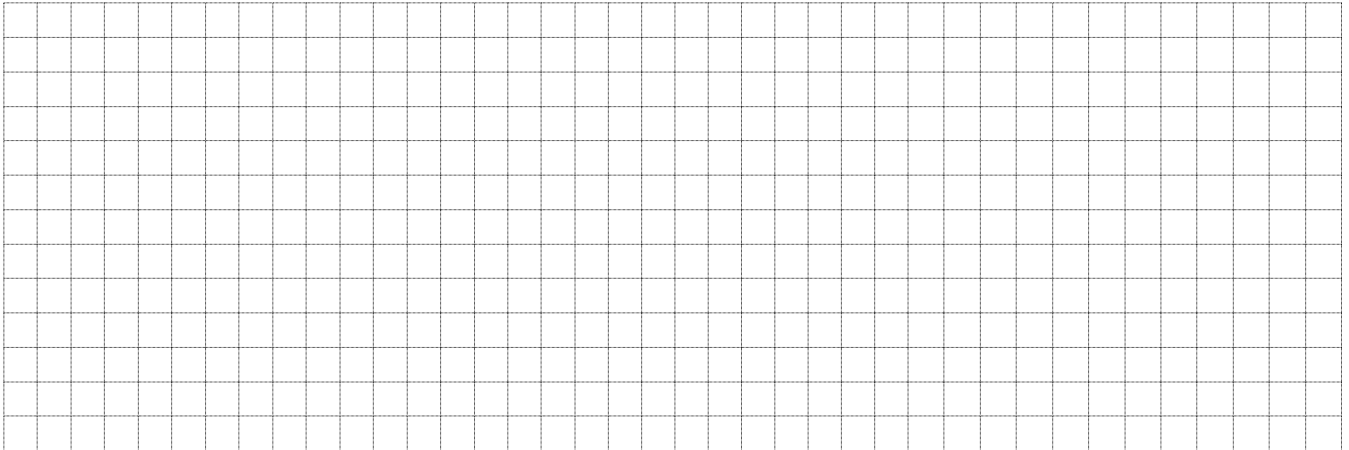
3.26. У чотирикутнику $ABCD$ $\angle A + \angle B = \angle B + \angle C = 180^\circ$. Доведіть, що чотирикутник $ABCD$ – паралелограм.

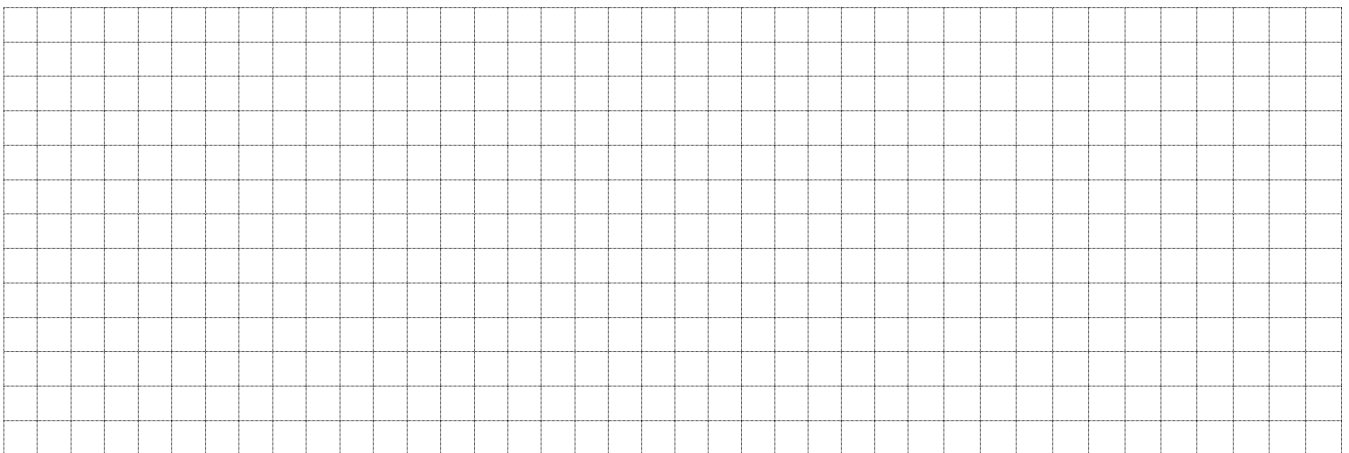
3.27. Доведіть, що кут між висотами паралелограма, проведеними з вершини тупого кута, дорівнює гострому куту паралелограма.

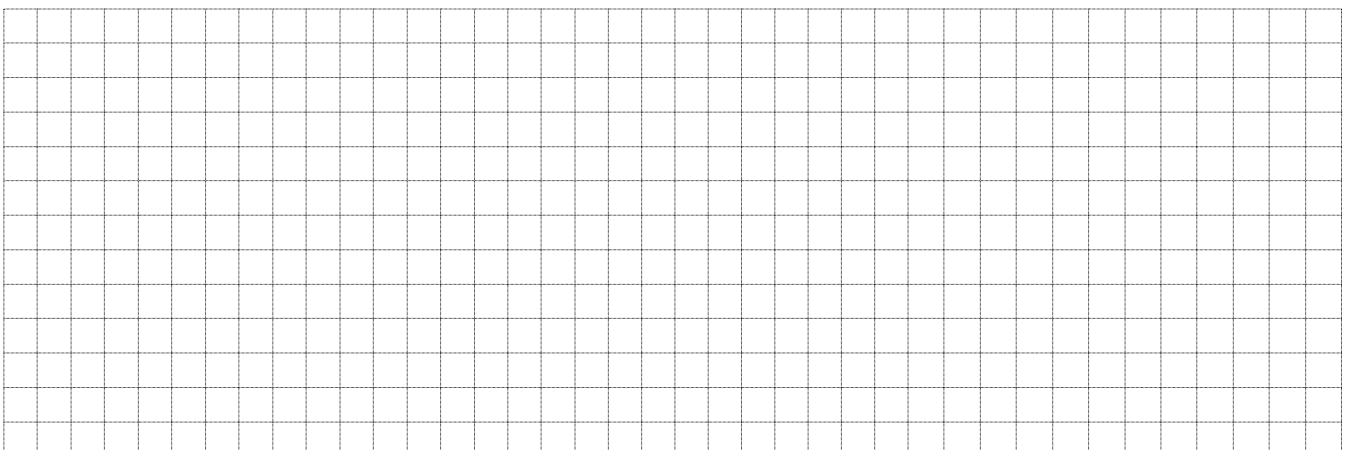
3.28. Доведіть, що кут між висотами паралелограма, проведеними з вершини гострого кута, дорівнює тупому куту паралелограма.

3.29. Периметр паралелограма $ABCD$ дорівнює 24 см , $\angle ABC = 160^\circ$, діагональ AC утворює зі стороною AD кут 10° . Знайдіть сторони паралелограма.

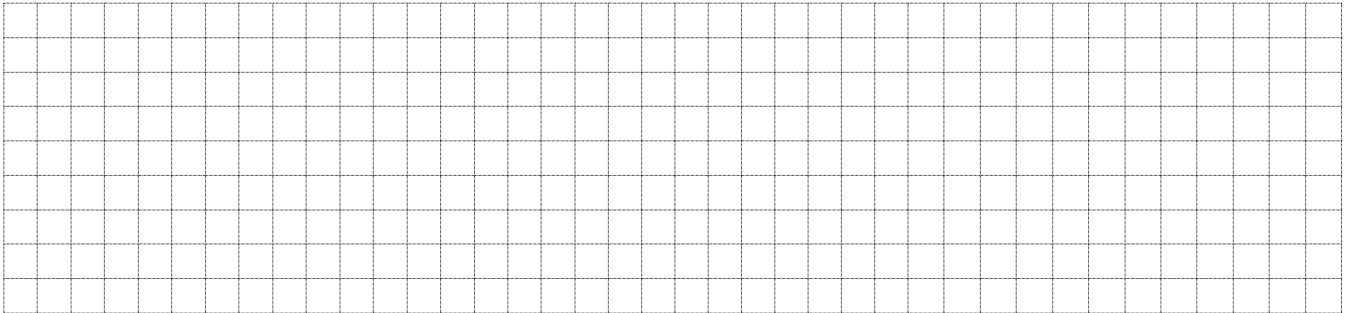

3.30. Діагональ BD паралелограма $ABCD$ утворює зі стороною AB кут 65° , $\angle C = 50^\circ$, $AB = 8\text{ см}$. Знайдіть периметр паралелограма.

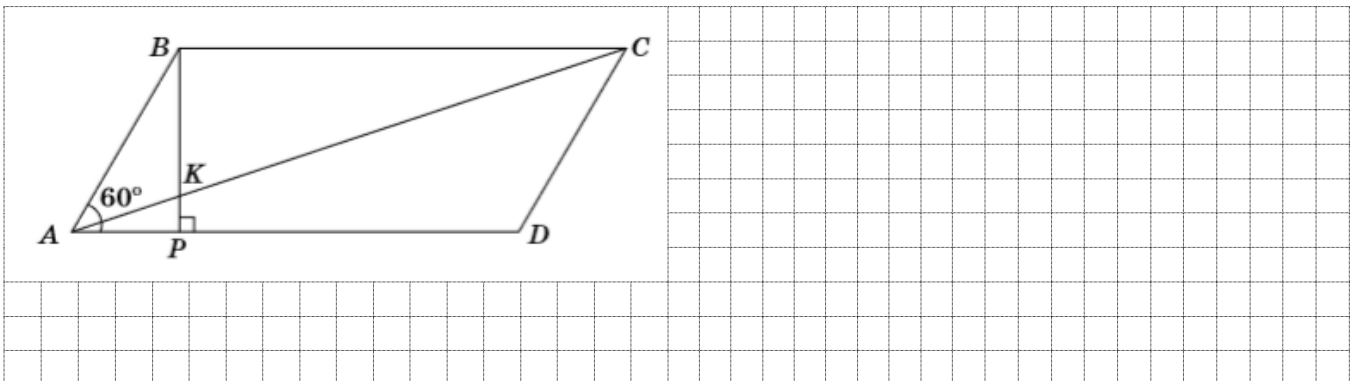
3.34. З вершини тупого кута B паралелограма $ABCD$ опущено перпендикуляр BO на сторону AD . Коло з центром у точці A проходить через вершину B та перетинає сторону AD у точці K . Відомо, що $AK = 6$ см, $KD = 4$ см, $AO = 5$ см.

1. Визначте периметр паралелограма $ABCD$, см.
2. Обчисліть довжину діагоналі BD , см.

3.35. Діагональ AC та висота BP паралелограма $ABCD$ перетинаються в точці K (див. рисунок). Відомо, що $AB = 12$, $\angle BAD = 60^\circ$, $BK : KP = 4:1$.

1. Визначте довжину відрізка AP .
2. Обчисліть периметр паралелограма $ABCD$.

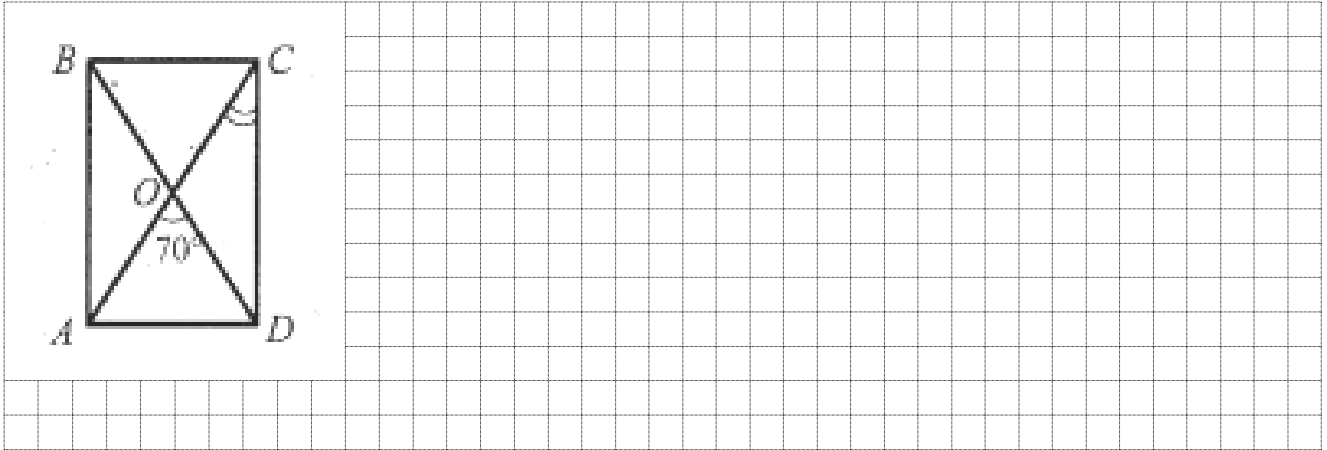

3.36. Бісектриса гострого кута A паралелограма $ABCD$ поділяє сторону BC на відрізки $BM = 3$ см і $MC = 5$ см (див. рисунок). Знайдіть периметр паралелограма $ABCD$.

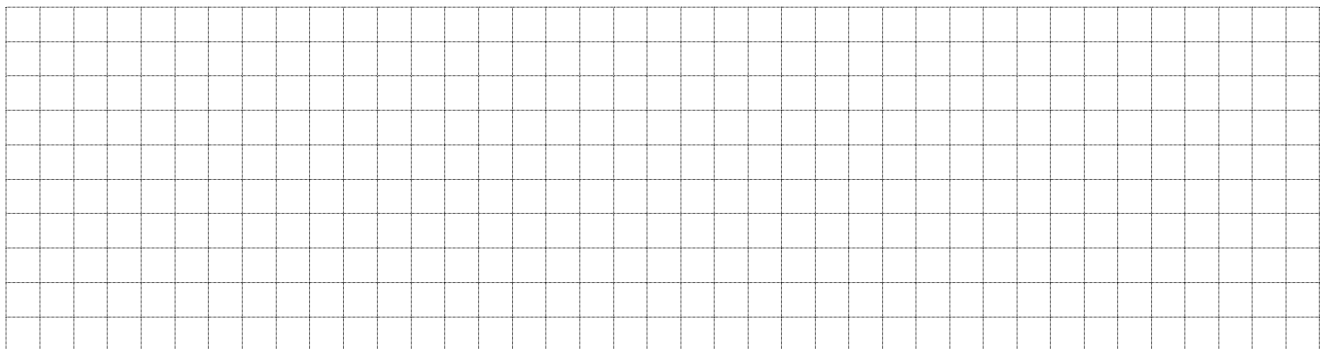
А	Б	В	Г	Д
18 см	20 см	22 см	24 см	26 см

Заняття 4
ПРЯМОКУТНИК. РОМБ. КВАДРАТ

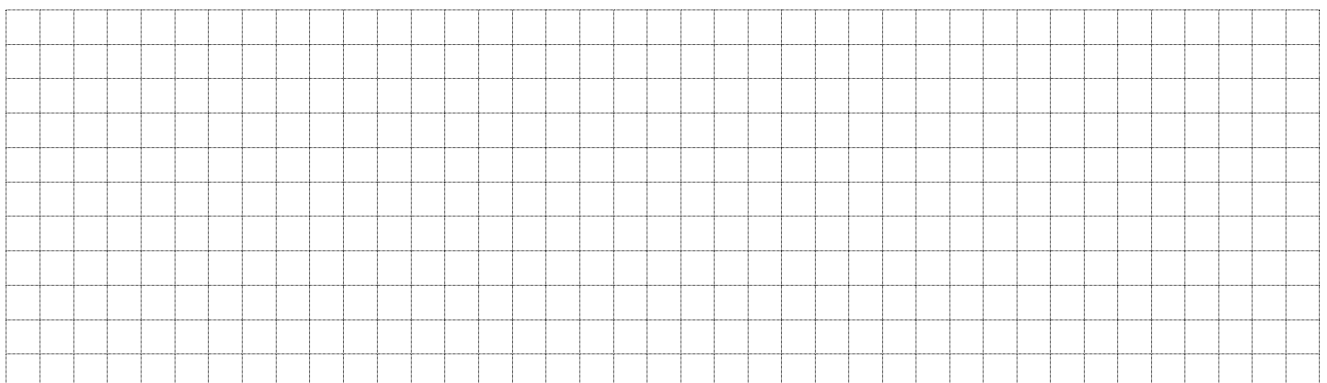
4.1. У прямокутнику $ABCD$ точка O – точка перетину діагоналей, $\angle AOD = 70^\circ$. Знайдіть кут OCD .

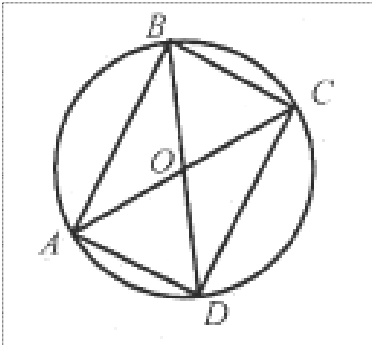
4.2. У прямокутнику діагональ утворює з більшою стороною кут, що дорівнює 32° . Знайдіть кут між діагоналями прямокутника, який лежить проти його меншої сторони.

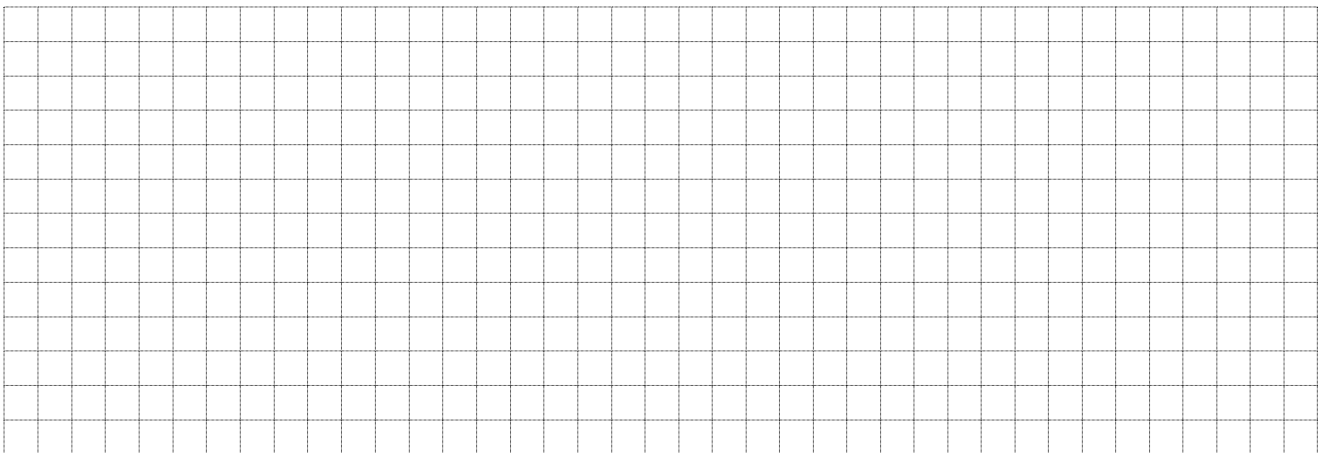
4.3. У прямокутнику $ABCD$ точка K – середина сторони AD . Точки M і N належать сторонам AB і CD відповідно, причому $BM = CN$. Доведіть, що $KM = KN$.

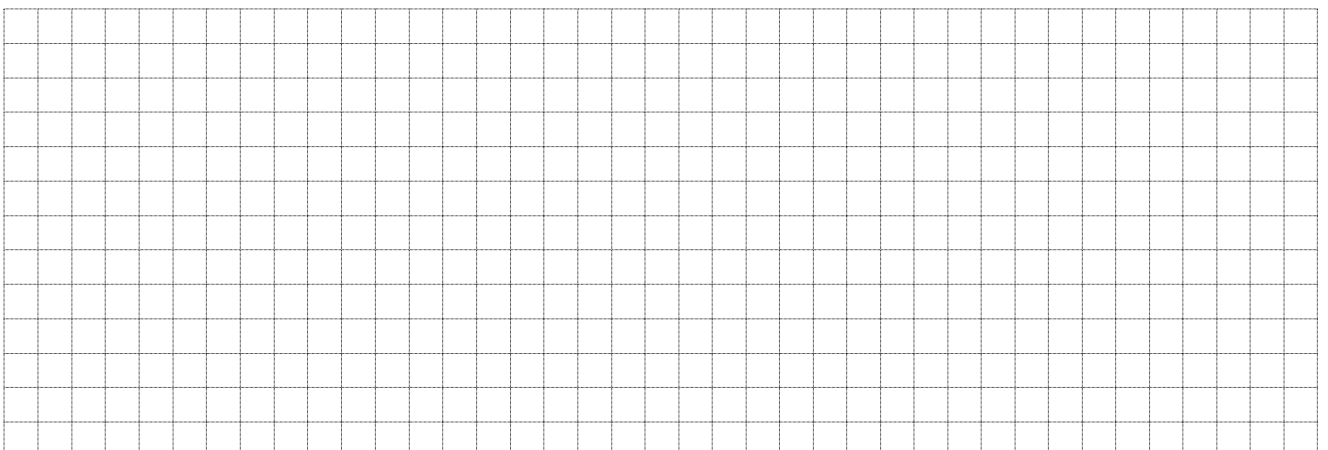
4.4. У колі з центром O проведено діаметри AC і BD . Доведіть, що чотирикутник $ABCD$ – прямокутник.

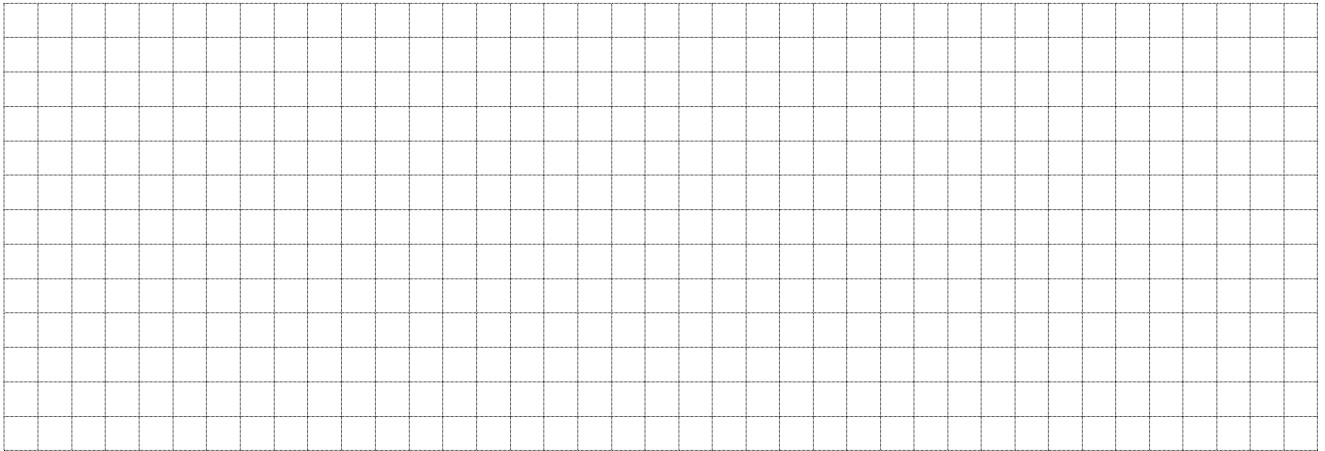
4.5. Діагоналі паралелограма утворюють рівні кути з однією з його сторін. Доведіть, що цей паралелограм – прямокутник.

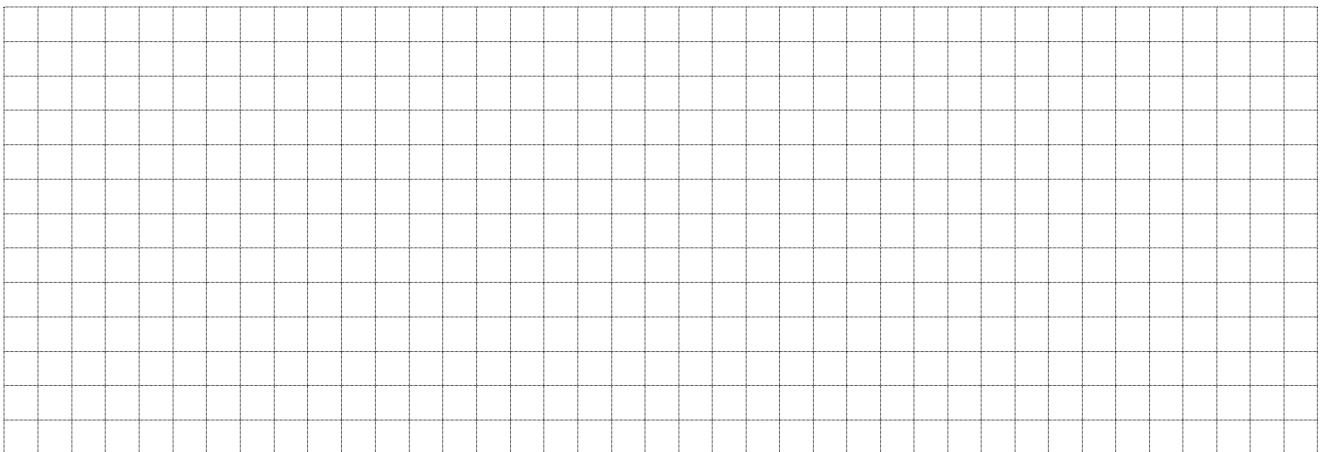
4.6. У прямокутнику $ABCD$ бісектриса кута A перетинає сторону CD у точці E – середині CD . Доведіть, що промінь BE – бісектриса кута B .

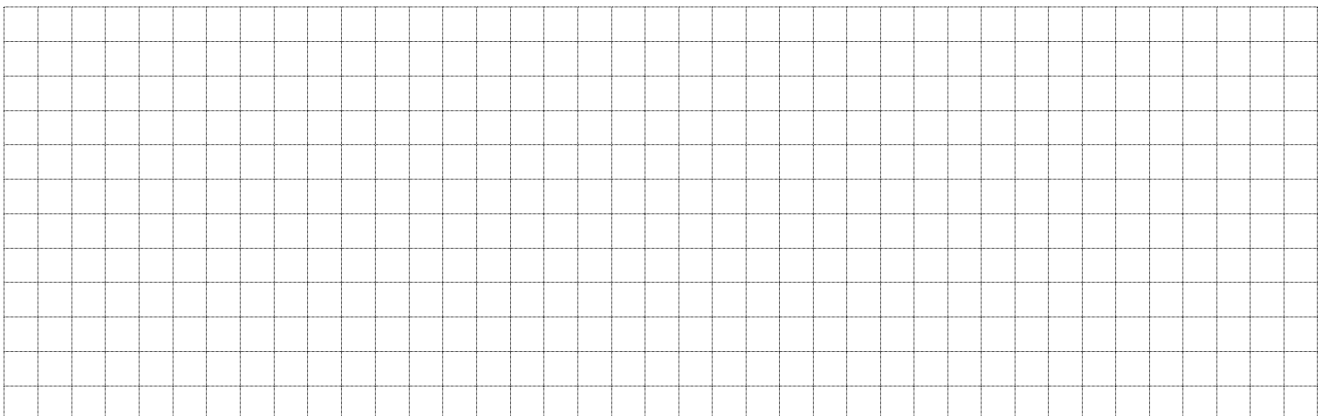
4.7. Перпендикуляри, проведені з точки перетину діагоналей прямокутника до двох його сусідніх сторін, дорівнюють **5 см** і **7 см**. Визначте периметр прямокутника.

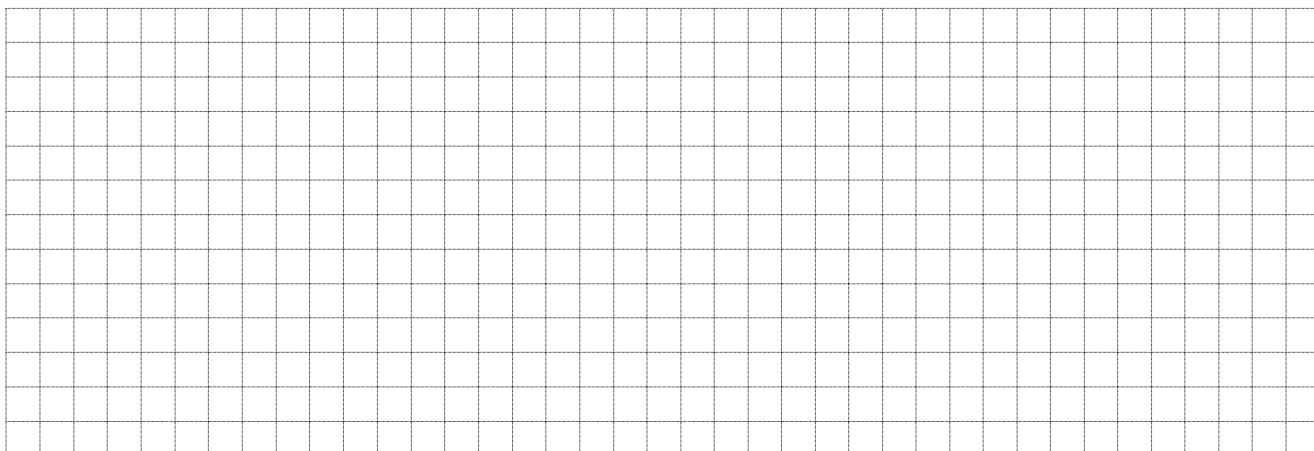
4.8. У прямокутнику ***ABCD*** точка ***K*** – середина сторони ***AB***, кут ***CKD*** дорівнює **90°** . Знайдіть сторони прямокутника, якщо його периметр дорівнює **36 см**.

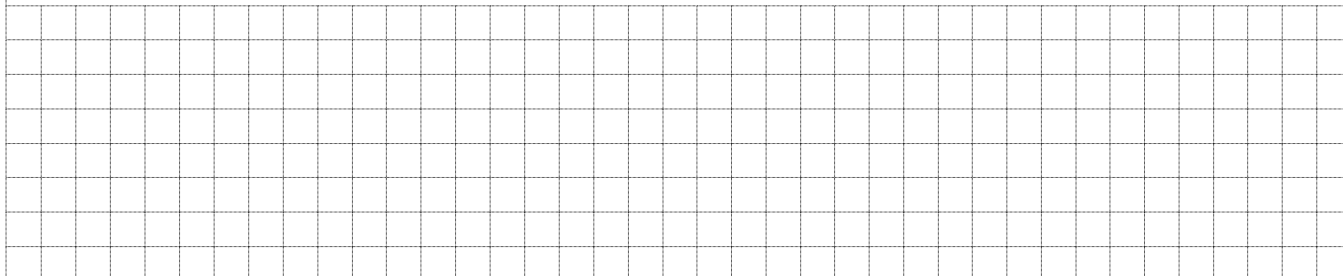
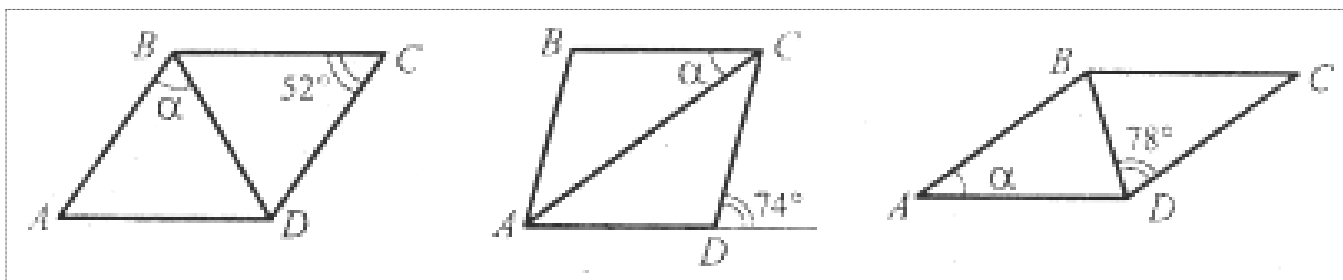
4.9. Доведіть, що в прямокутному трикутнику медіана, проведена з вершини прямого кута, дорівнює половині гіпотенузи.

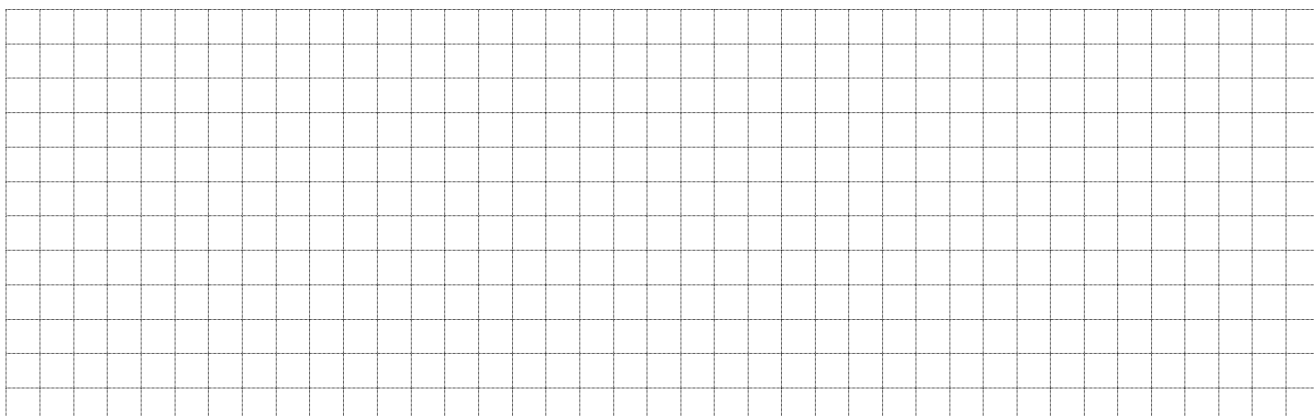
4.10. У рівнобедрений прямокутний трикутник, катет якого дорівнює **12 см**, вписано прямокутник, який має з трикутником спільний прямий кут. Знайдіть периметр прямокутника.

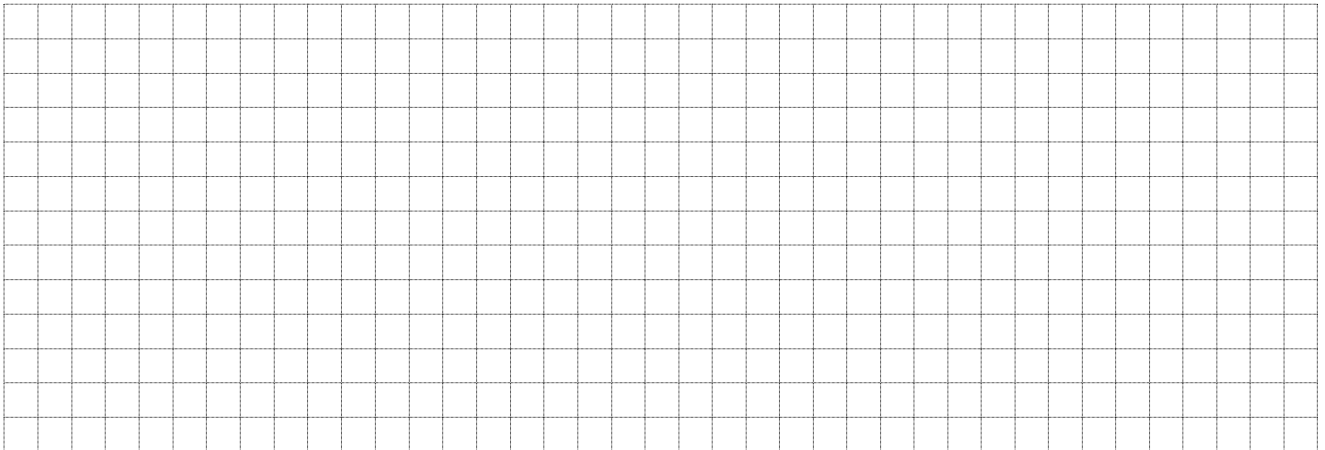
4.11. Чотирикутник **ABCD** – ромб. Знайдіть кут α .

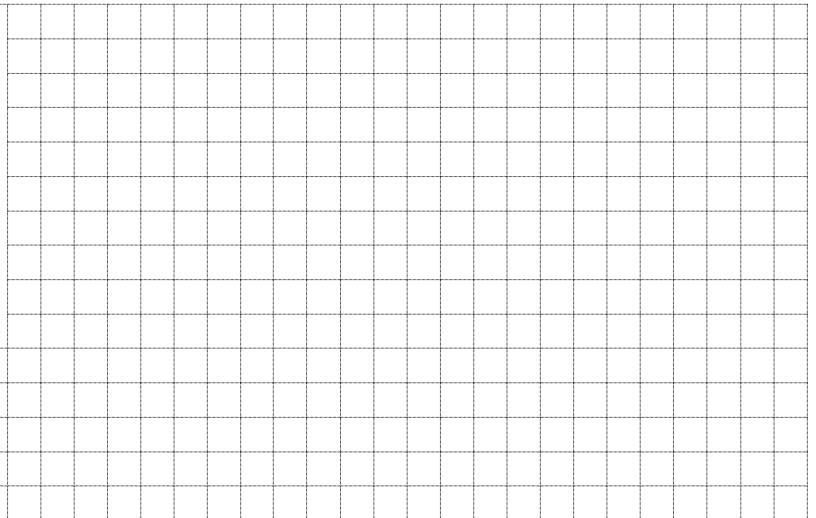
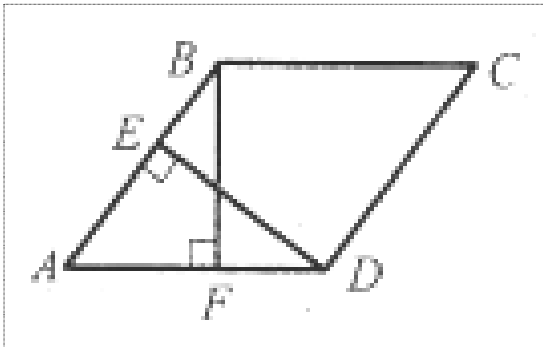
4.12. Знайдіть кути ромба, якщо його сторона утворює з діагоналями кути, які співвідносяться як **2:7**.

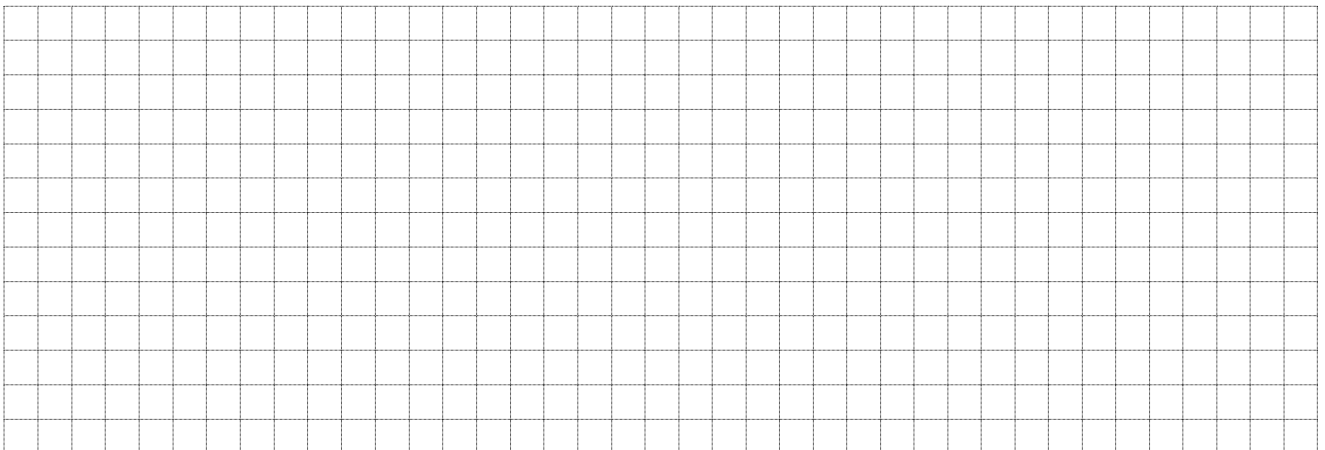
4.13. Висоти, проведені з вершини тупого кута ромба, утворюють кут 48° . Знайдіть кути, які утворюють діагоналі ромба з його сторонами.

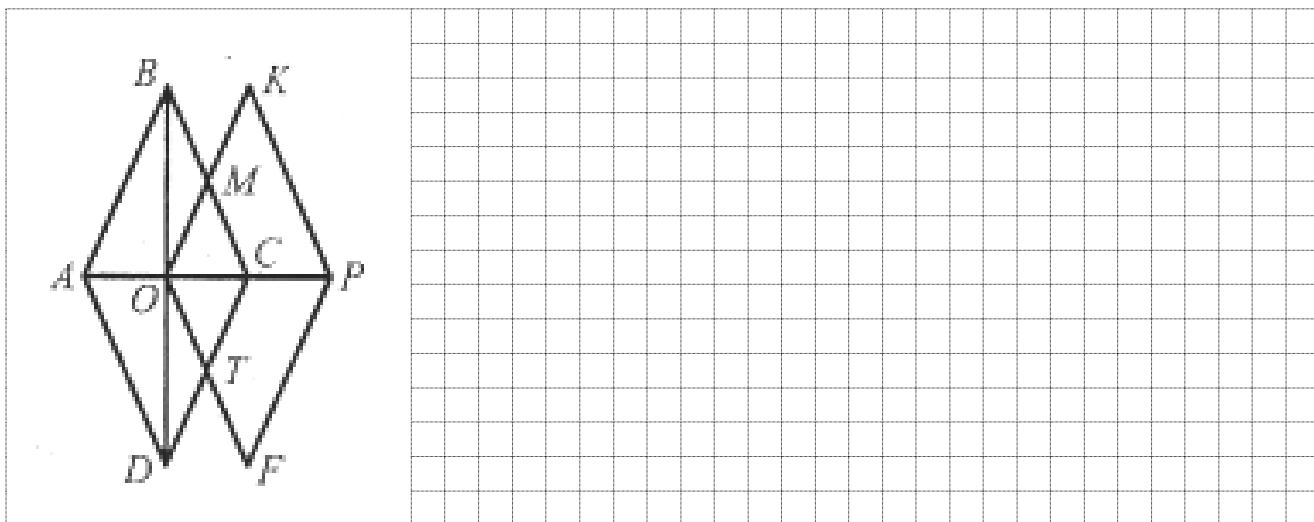
4.14. Відрізки BF і DE – висоти ромба $ABCD$. Доведіть, що $BF = DE$.

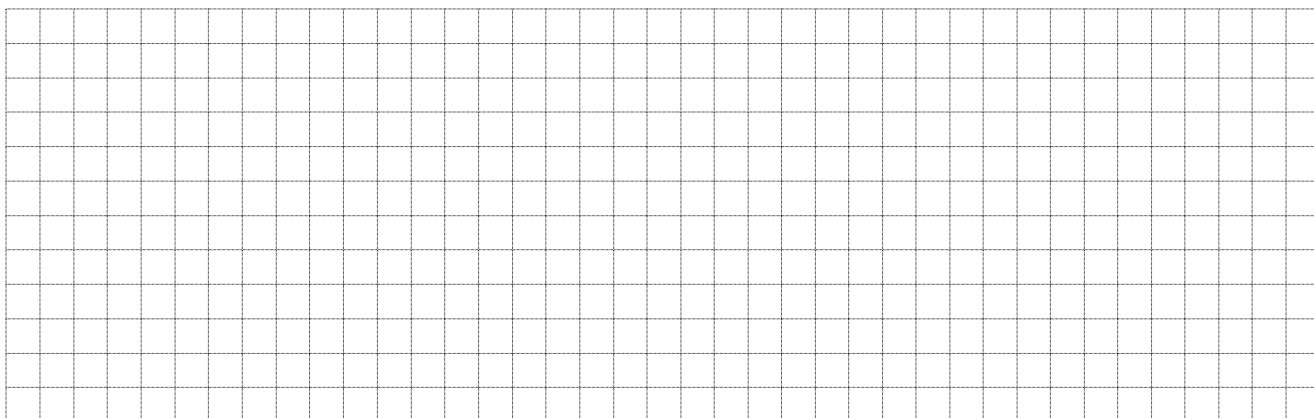
4.15. Висота, проведена з вершини тупого кута ромба, поділяє його сторону навпіл. Знайдіть: 1) кути ромба; 2) сторони ромба, якщо його менша діагональ дорівнює 16 см .

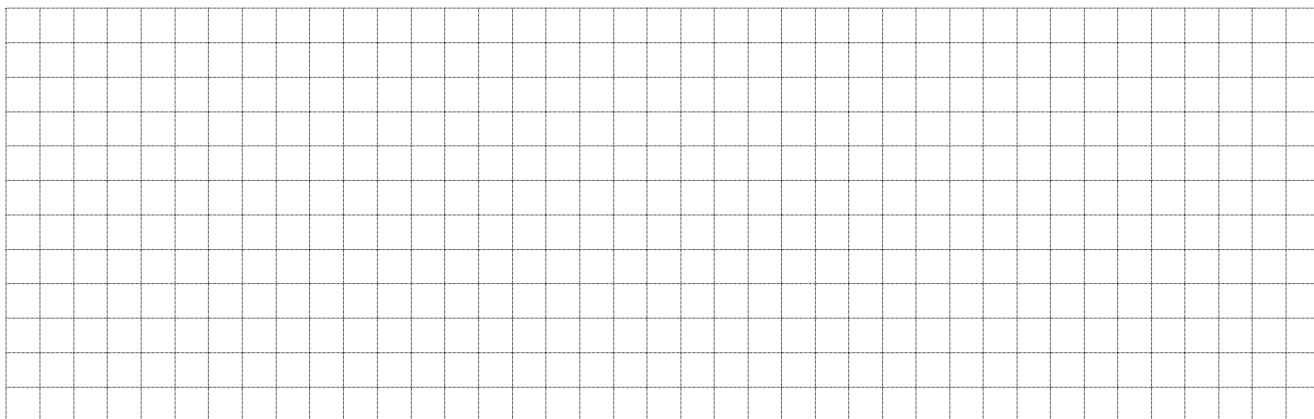
4.16. Два рівних ромби розміщено так, як показано на рисунку. Визначте вид чотирикутника **OMCT**.

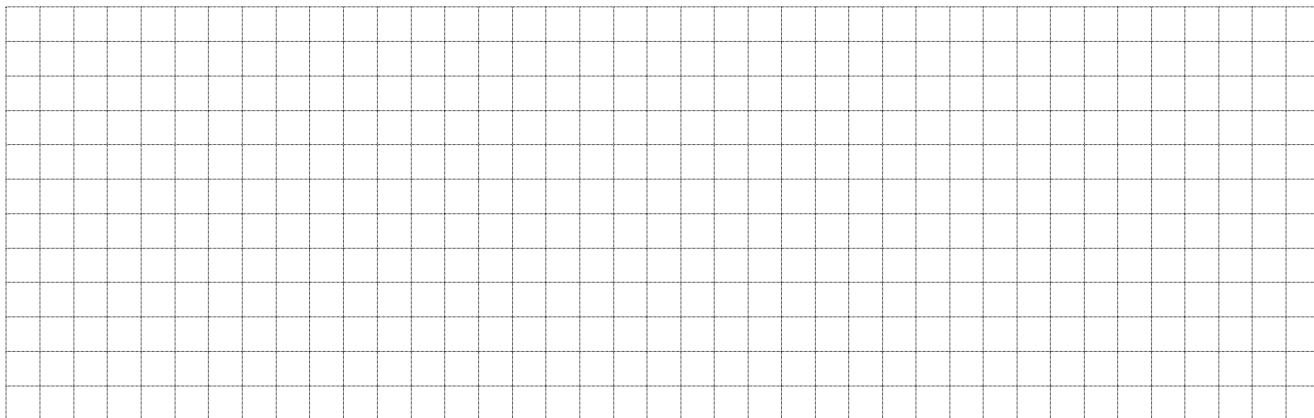
4.17. У паралелограмі **ABCD** бісектриси кутів **A** і **B** перетинають сторони **BC** і **AD** у точках **E** і **F** відповідно. Доведіть, що чотирикутник **ABEF** – ромб.

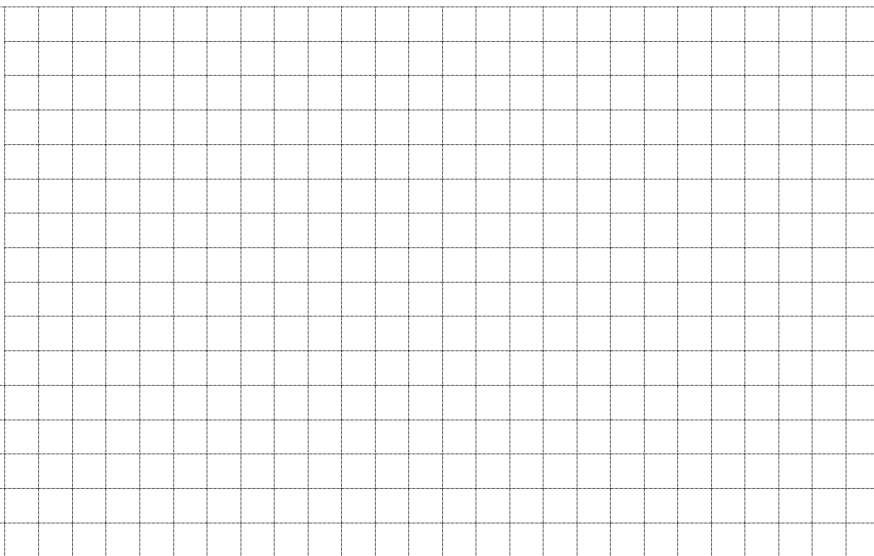
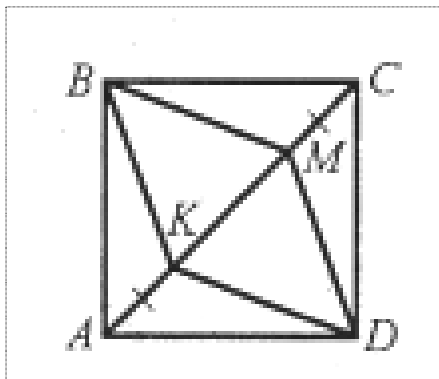
4.18. У трикутнику **ABC** через середину його бісектриси **AK** проведено пряму, перпендикулярну до неї. Ця пряма перетинає сторони **AB** і **AC** у точках **E** і **F** відповідно. Доведіть, що чотирикутник **AЕКF** – ромб.

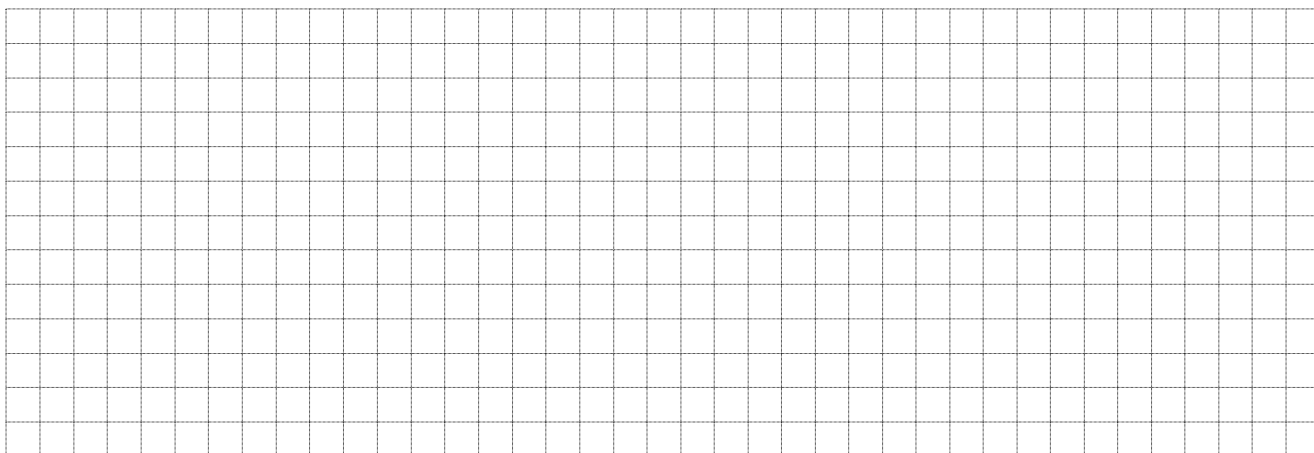
4.19. Периметр квадрата дорівнює **36 см**. Знайдіть відстань від точки перетину діагоналей квадрата до його сторін.

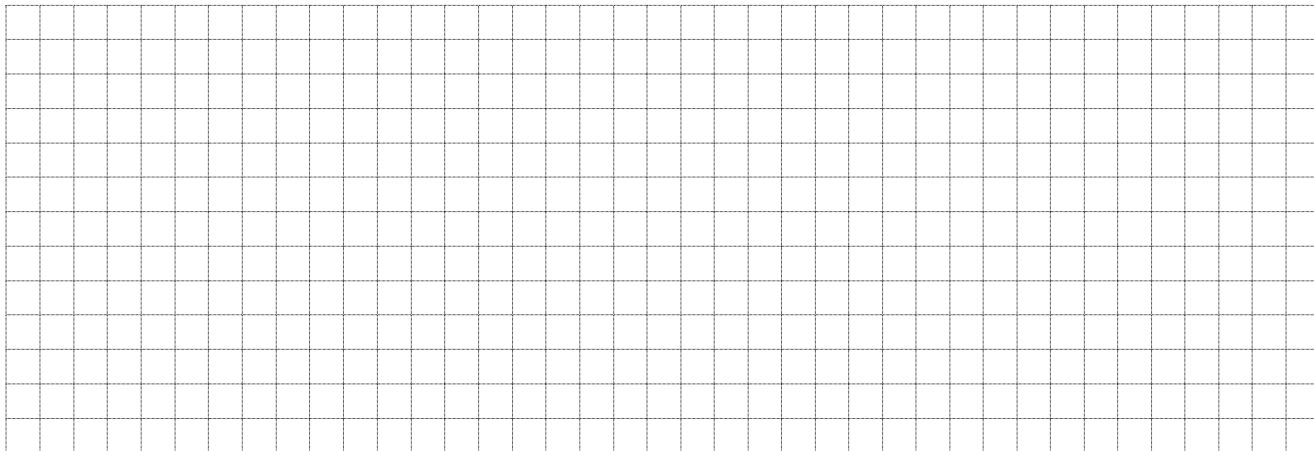
4.20. На діагоналі **AC** квадрата **ABCD** вибрано точки **K** і **M** так, що **AK = CM**. Доведіть, що чотирикутник **BMDK** – ромб.

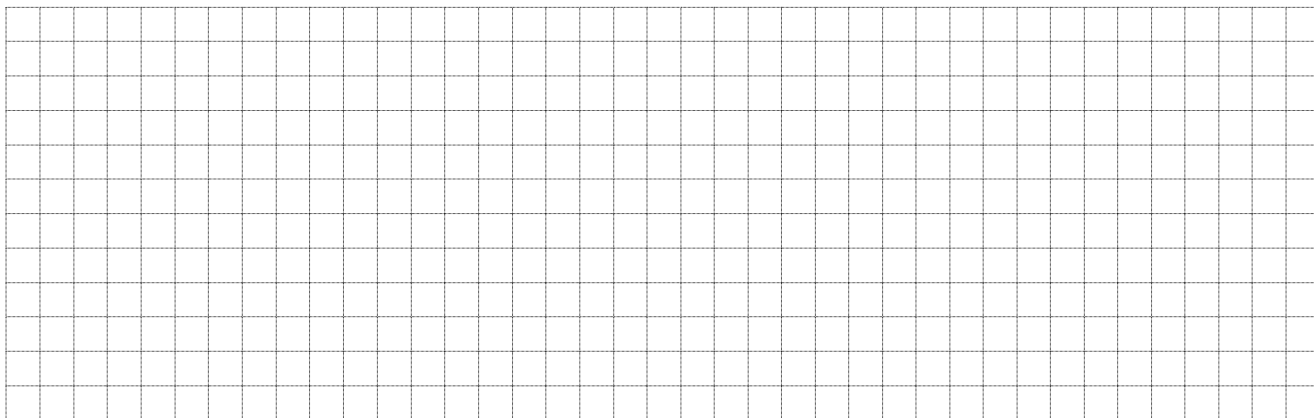
4.21. Діагональ квадрата дорівнює **4 см**. Його сторона є діагоналлю другого квадрата. Знайдіть сторону другого квадрата.

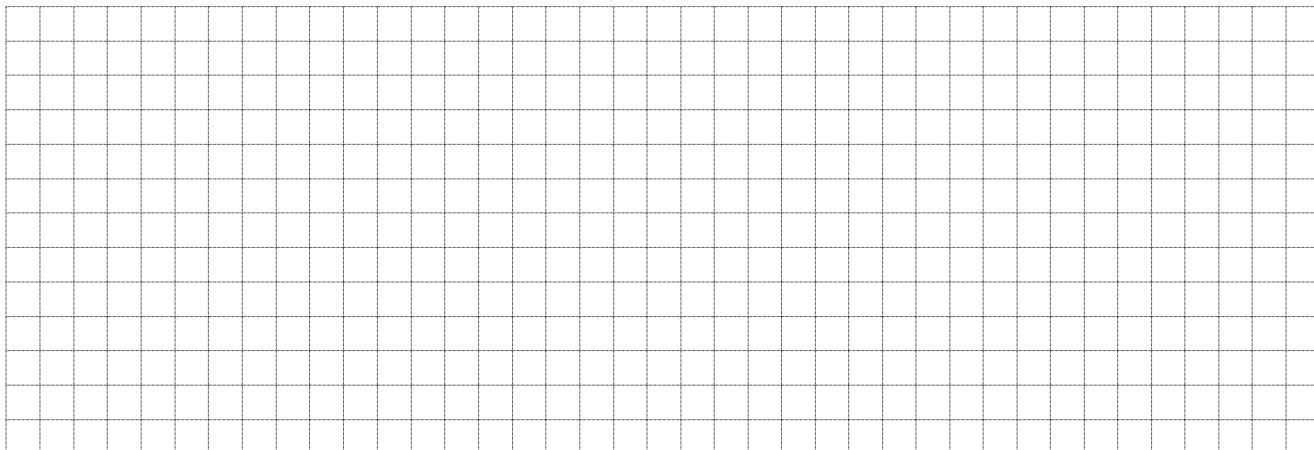
4.22. У рівнобедрений прямокутний трикутник з гіпотенузою **18 см** вписано квадрат, дві вершини якого лежать на гіпотенузі трикутника, а дві інші – на катетах. Знайдіть периметр квадрата.

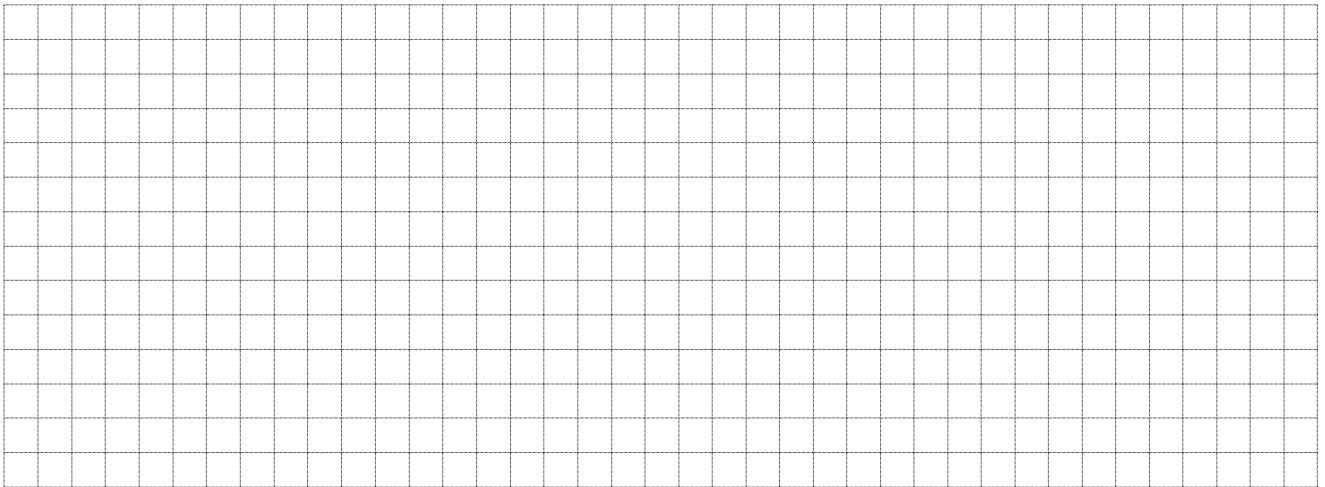
4.23. У прямокутнику **ABCD** бісектриси кутів **A** і **B** перетинають сторони **BC** і **AD** у точках **E** і **K**. Доведіть, що чотирикутник **ABEK** – квадрат.

4.24. На продовженні сторони **AD** квадрата **ABCD** за точку **D** взято точку **E** таку, що промінь **BE** поділяє кут **ABC** у співвідношенні **1:2**. Знайдіть периметр квадрата, якщо **BE = 6 см**.

4.25. Через вершини квадрата проведено прямі, паралельні його діагоналям. Визначте вид чотирикутника, утвореного цими прямими.

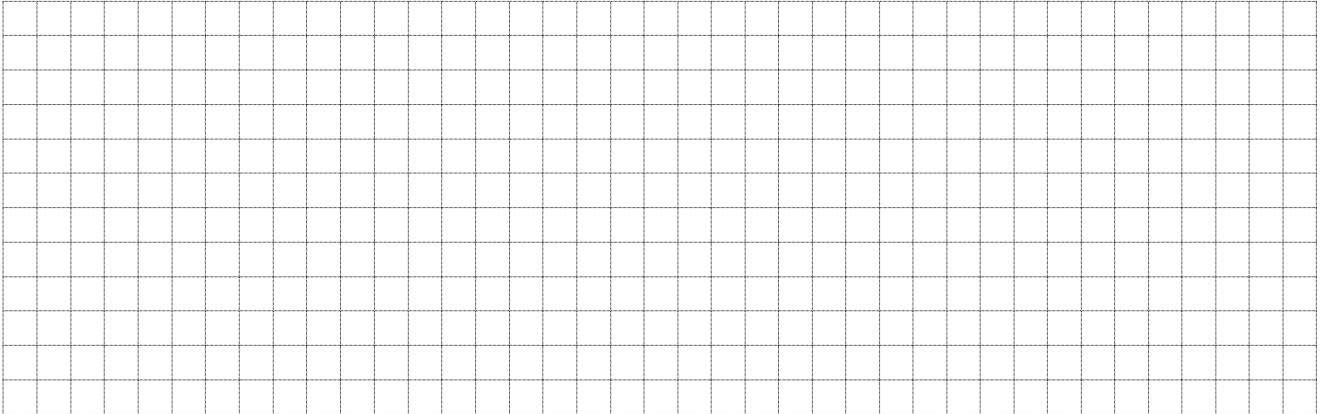
4.26. Побудуйте ромб за висотою і діагоналлю.

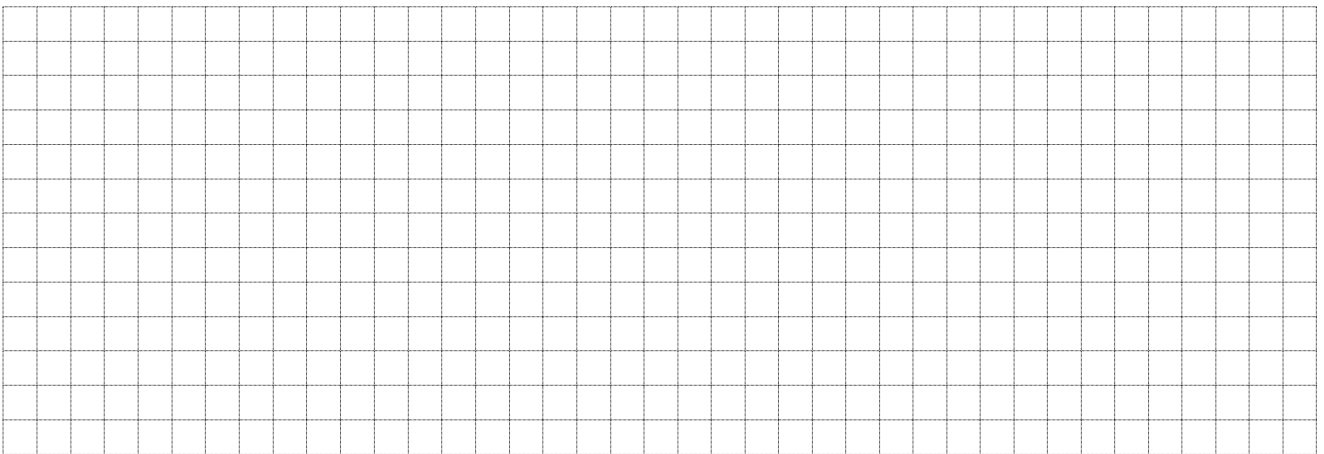
4.27. Доведіть, якщо діагоналі паралелограма рівні та перпендикулярні, то цей паралелограм є квадратом.

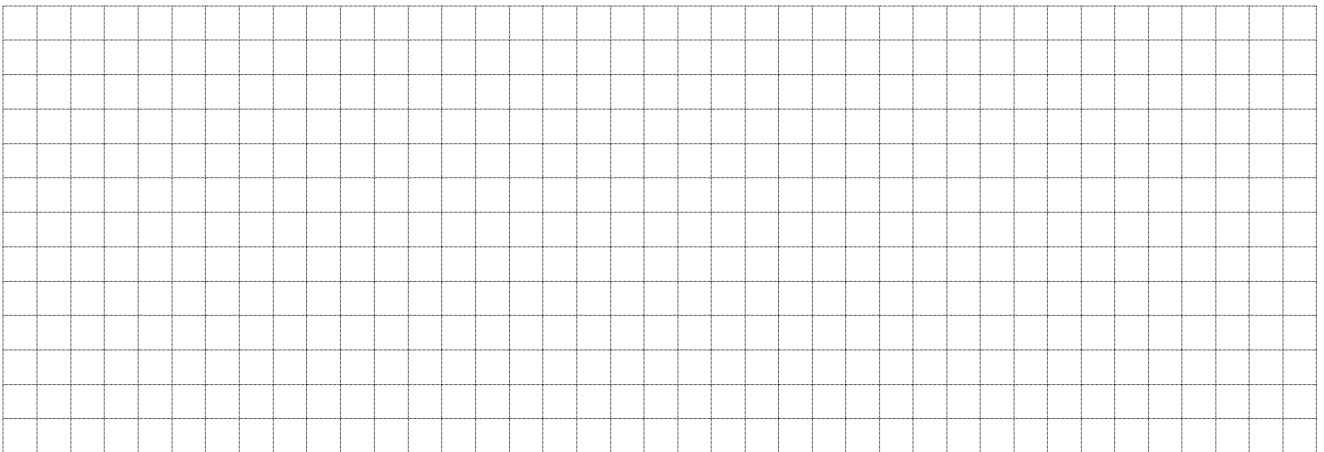
4.28. Висота ромба, проведена з вершини його тупого кута, поділяє сторону ромба навпіл. Менша діагональ дорівнює **4 см**. Знайдіть кути та периметр ромба.

4.29. Доведіть, що бісектриси кутів прямокутника, який не є квадратом, перетинаючись, утворюють квадрат.

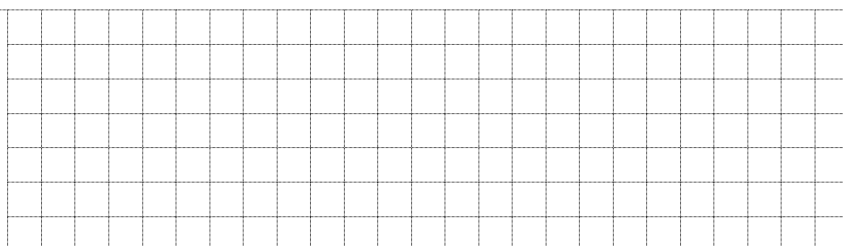
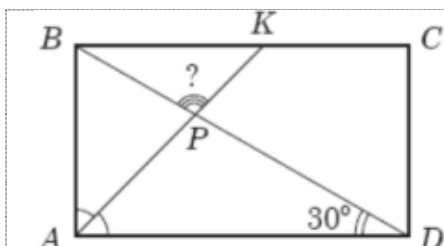

4.30. У прямокутнику **$ABCD$** **$AD = 2AB$** . На стороні **BC** позначено точку **M** так, що **$\angle AMB = \angle AMD$** . Знайдіть ці кути.

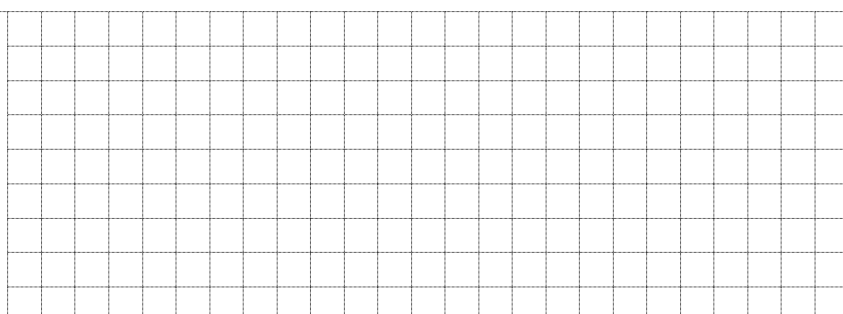
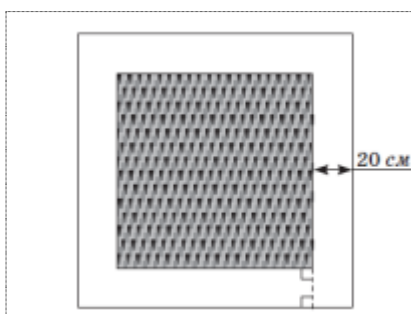
**Додаткові вправи,
які було запропоновано під час проведення ЗНО**

4.31. Бісектриса кута A прямокутника $ABCD$ перетинає сторону BC і діагональ BD у точках K і P відповідно (див. рисунок). Визначте градусну міру кута BPK , якщо $\angle BDA = 30^\circ$.

А	Б	В	Г	Д
105°	115°	75°	95°	125°

4.32. Підлога кімнати має форму квадрата. На ній лежить квадратний килим, кожна сторона якого віддалена від найближчої стіни кімнати на **20 см** (див. рисунок). Визначте периметр килима, якщо периметр підлоги дорівнює **18 м**. Наявністю плінтусів на підлозі знехтуйте.

А	Б	В	Г	Д
10 м	13,6 м	15,8 м	16,4 м	17,2 м

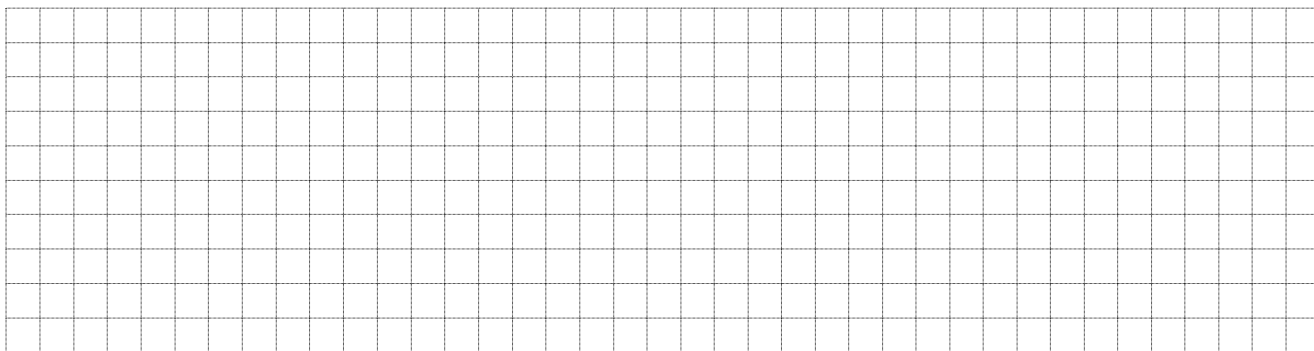
4.33. На діагоналі AC квадрата $ABCD$ задано точку, відстань від якої до сторін AB і BC дорівнює **2 см** і **6 см** відповідно. Визначте периметр квадрата $ABCD$.

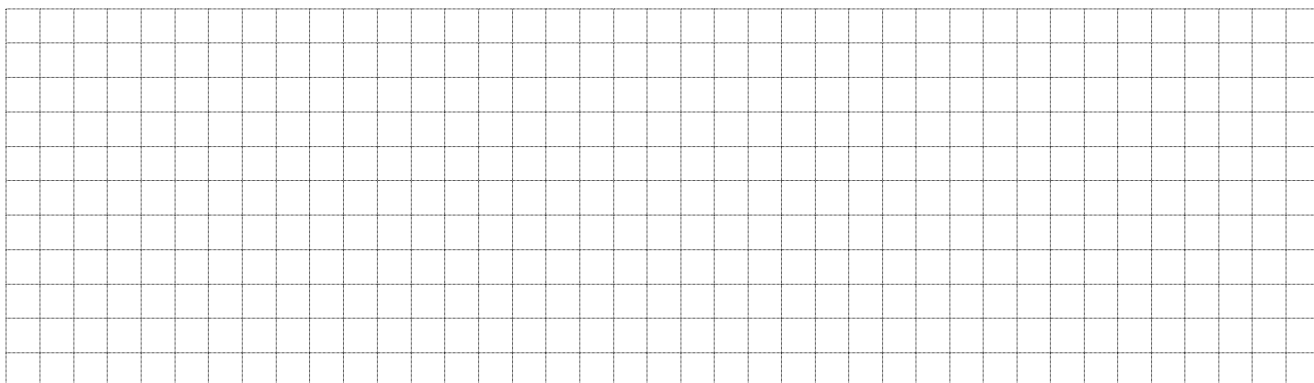
А	Б	В	Г	Д
16 см	24 см	32 см	48 см	64 см

Заняття 5
СЕРЕДНЯ ЛІНІЯ ТРИКУТНИКА.
ТРАПЕЦІЯ. СЕРЕДНЯ ЛІНІЯ ТРАПЕЦІЇ

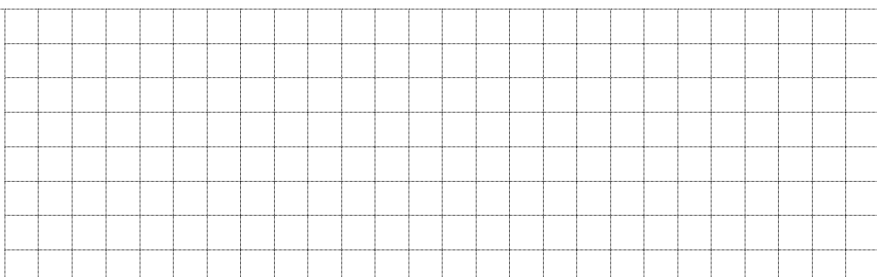
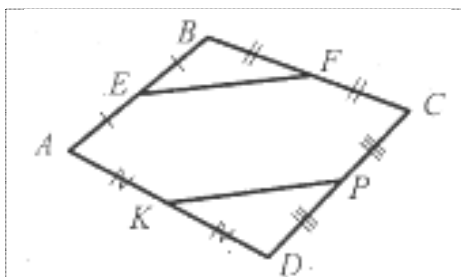
5.1. Периметр трикутника дорівнює **18 см**. Знайдіть периметр трикутника, вершини якого є серединами сторін цього трикутника.

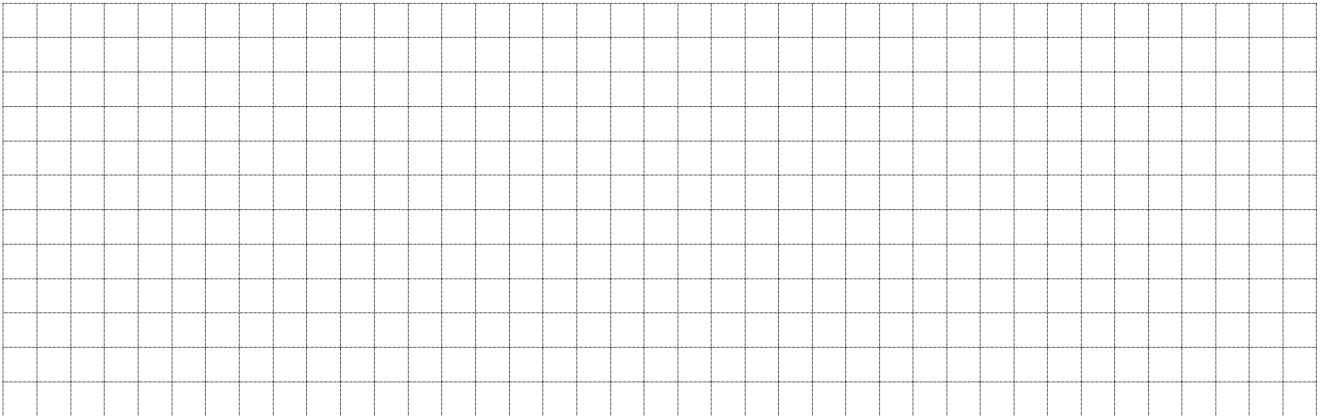
5.2. Сторони трикутника співвідносяться як **3:5:7**, а його периметр дорівнює **60 см**. Знайдіть периметр і сторони трикутника, вершини якого є серединами сторін цього трикутника.

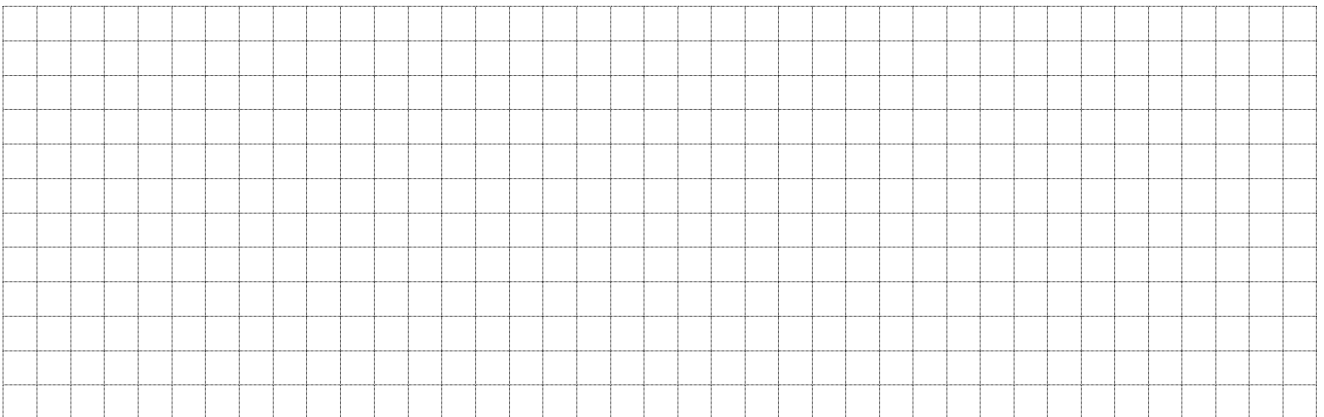
5.3. Точки **E, F, P** і **K** – середини сторін **AB, BC, CD** і **AD** чотирикутника **ABCD** відповідно. Доведіть, що **EF||KP**.

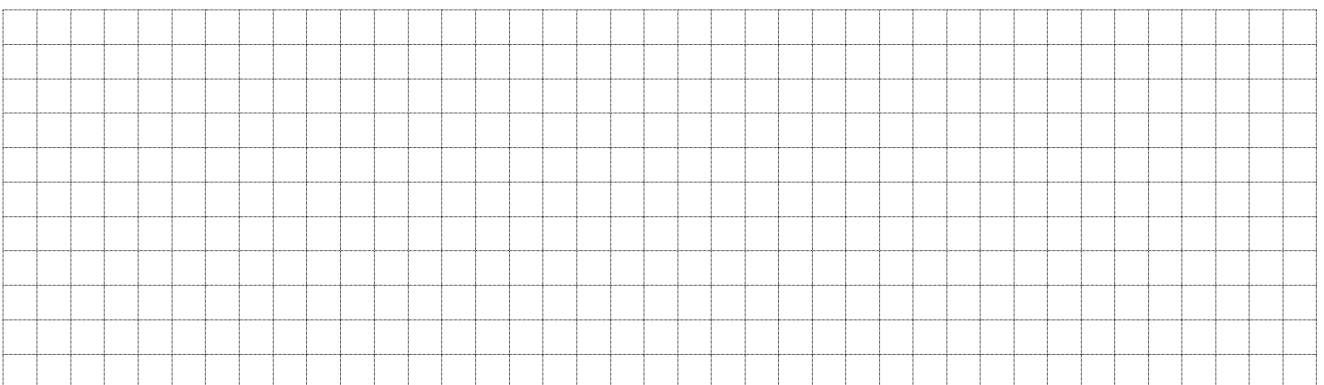
5.4. Визначте вид чотирикутника, вершини якого є серединами сторін: 1) довільного чотирикутника; 2) чотирикутника, у якого діагоналі рівні.

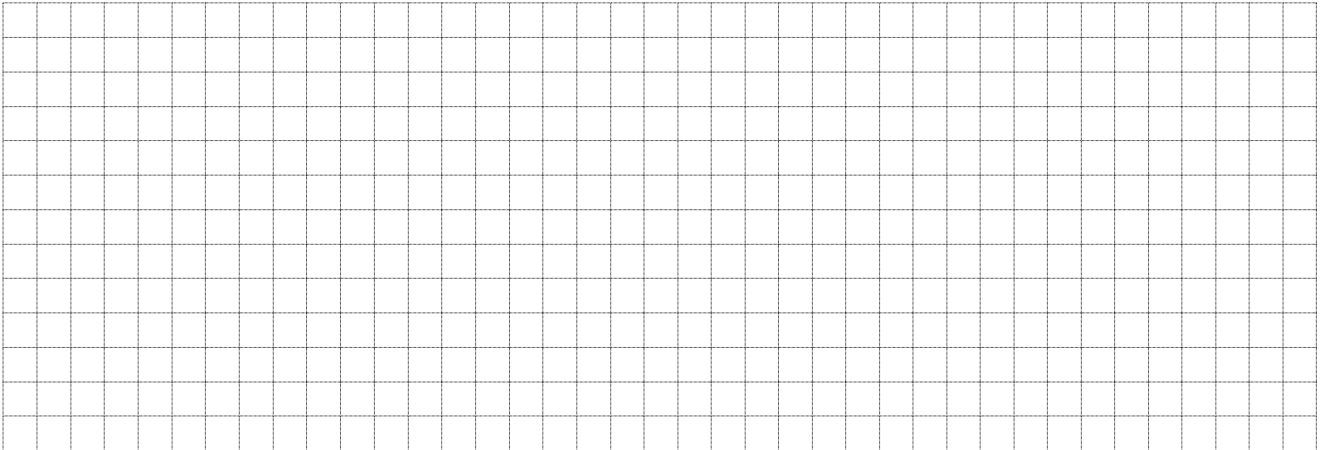
5.5. Діагоналі чотирикутника дорівнюють **2 см** і **5 см**, а кут між ними – **42°**. Знайдіть сторони і кути чотирикутника, вершини якого є серединами сторін цього чотирикутника.

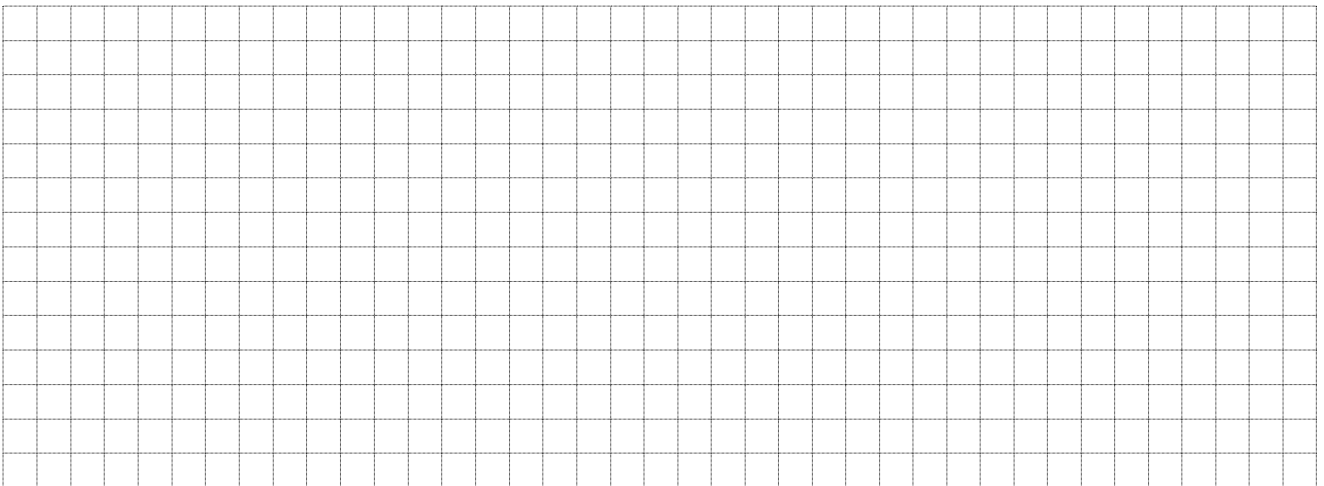
5.6. Менша сторона прямокутника дорівнює **16 см** і утворює з діагоналлю кут, який дорівнює **60°**. Середини сторін прямокутника послідовно сполучено. Визначте вид утвореного чотирикутника і знайдіть його периметр.

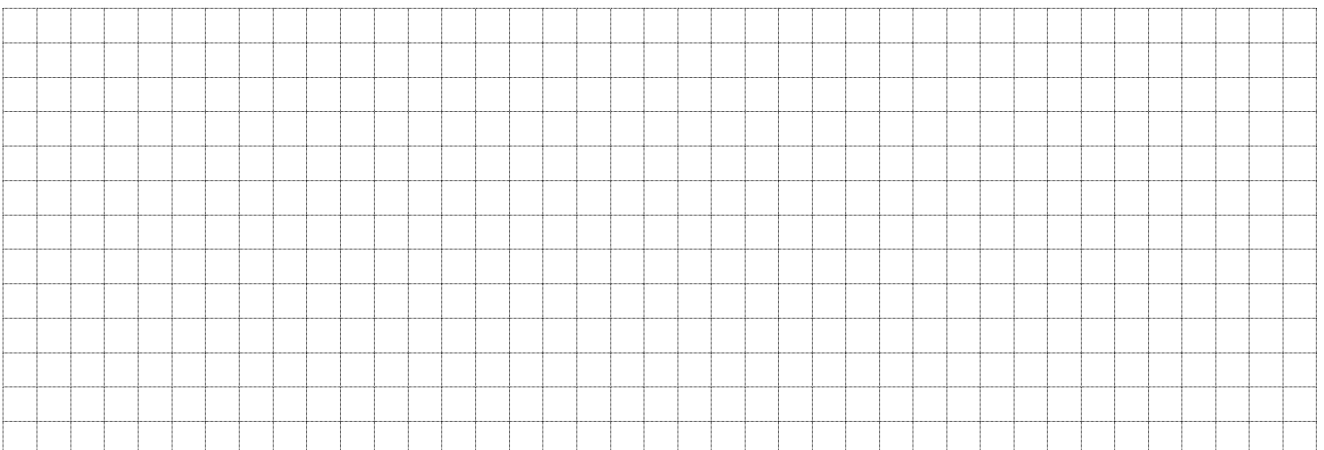
5.7. Чи існує трапеція, у якої: 1) два протилежні кути гострі; 2) два протилежні кути рівні; 3) кути, взяті послідовно, співвідносяться як **7:3:5:2**?

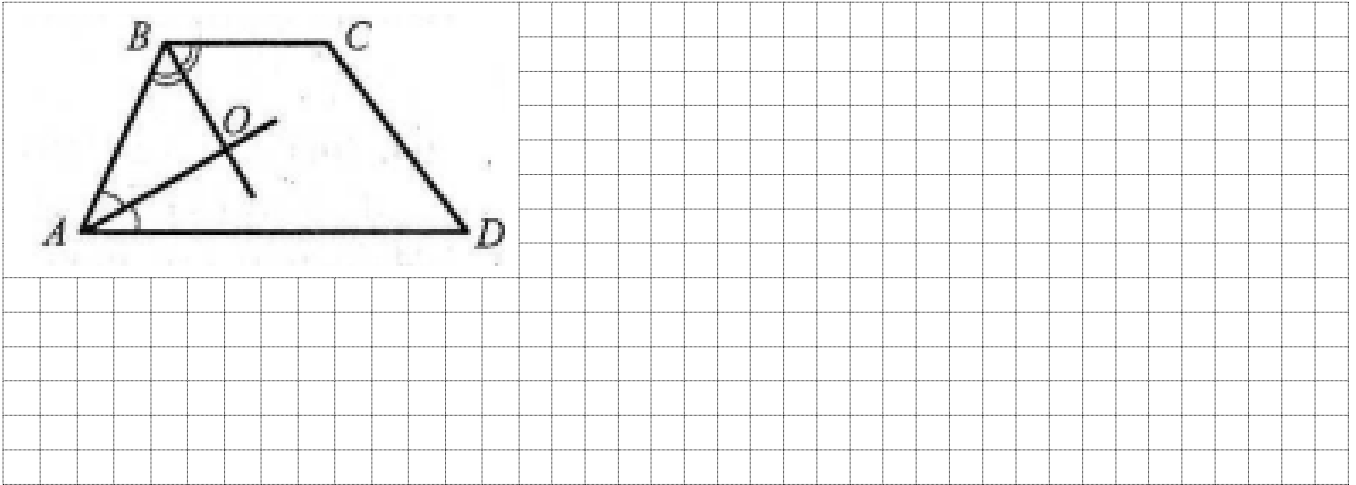
5.8. Бічна сторона рівнобічної трапеції і висота, проведені з вершини тупого кута, утворюють кут **17°**. Знайдіть кути трапеції.

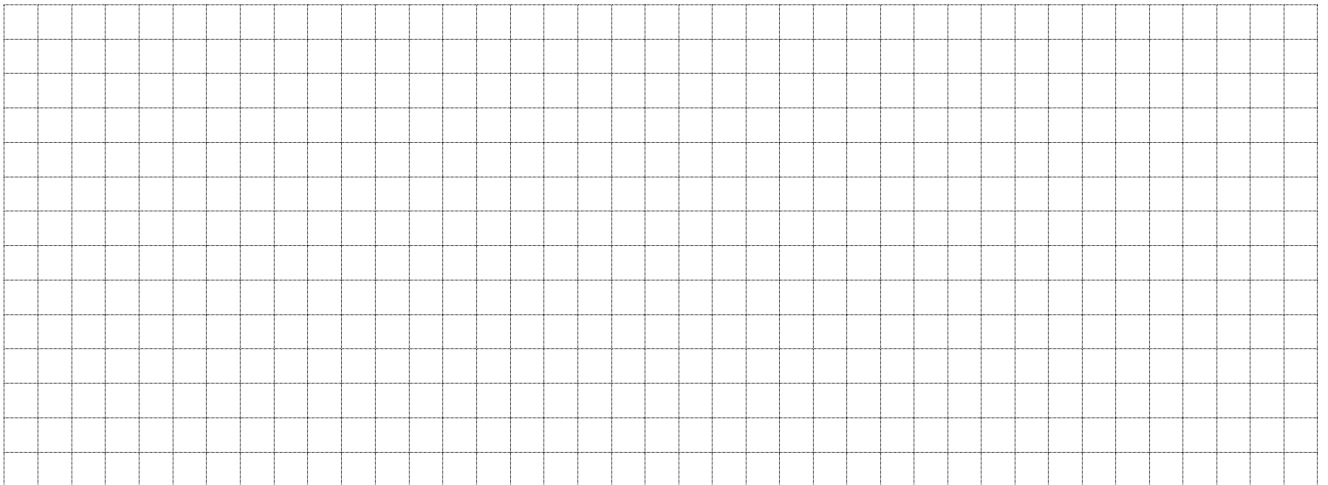
5.9. Знайдіть кути рівнобічної трапеції, якщо різниця її протилежних кутів дорівнює **86°**.

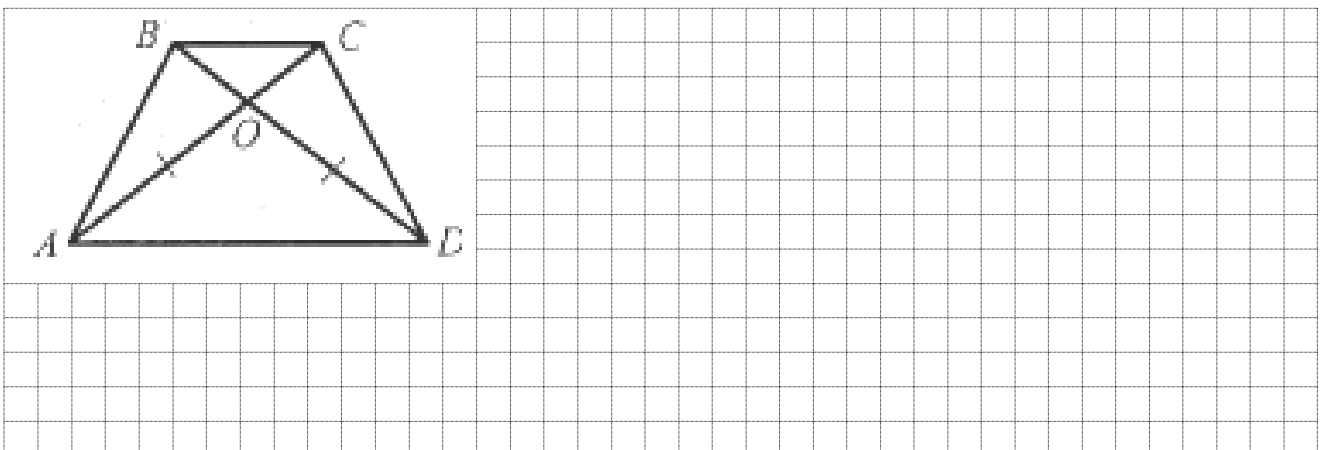
5.10. Бісектриси кутів A і B трапеції $ABCD$ перетинаються в точці O . Доведіть, що $\angle AOB = 90^\circ$.

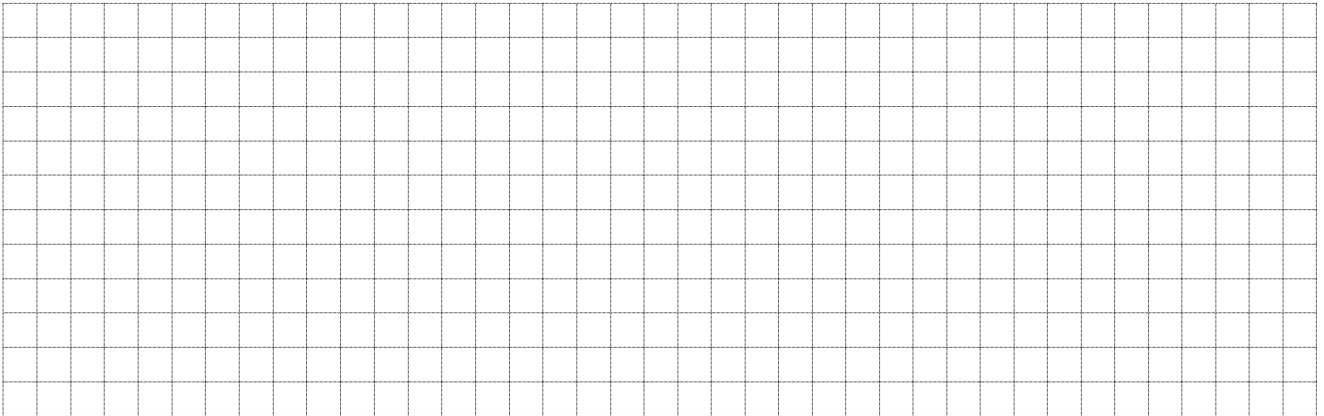
5.11. Менша основа рівнобічної трапеції дорівнює бічній стороні, а діагоналі перпендикулярні до бічних сторін. Знайдіть кути трапеції.

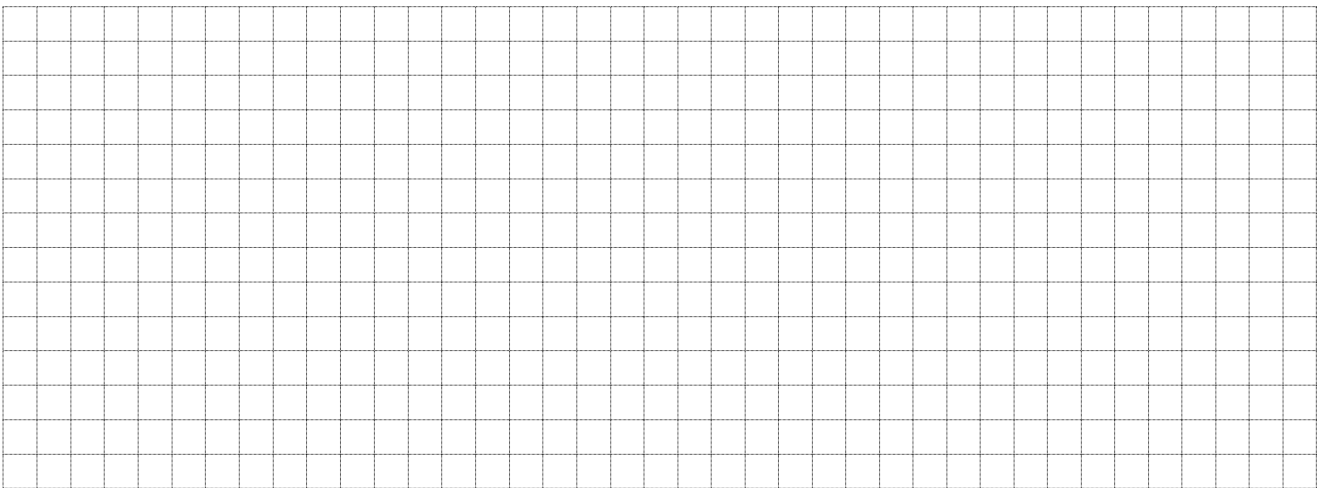
5.12. Діагоналі трапеції $ABCD$ перетинаються в точці O . Відрізки OA і OD рівні. Доведіть, що $AB = CD$.

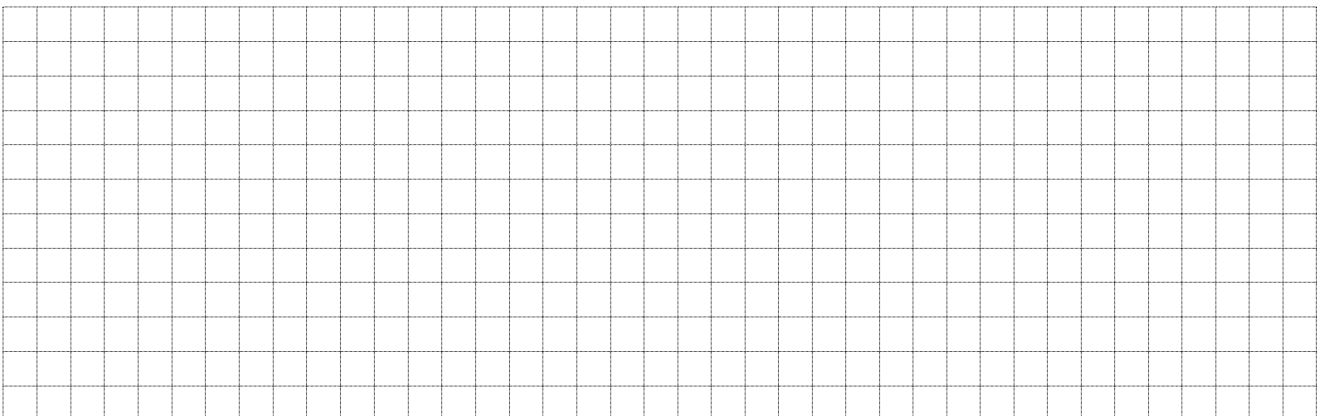
5.13. Доведіть, що висота рівнобічної трапеції, проведена з вершини тупого кута, поділяє більшу її основу на відрізки, один з яких дорівнює півсумі її основ, а другий — піврізниці.

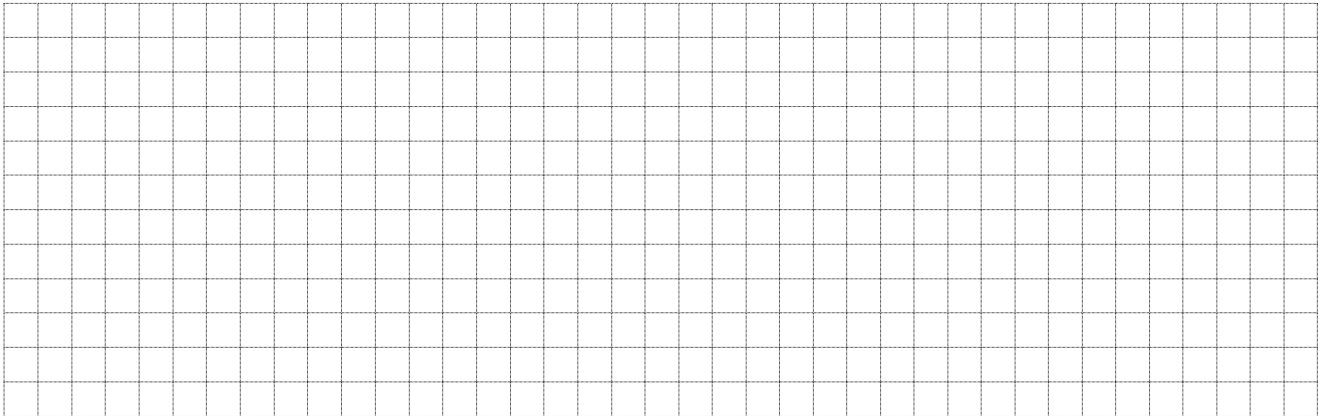
5.14. Висота рівнобічної трапеції, проведена з вершини тупого кута, поділяє більшу основу трапеції на відрізки довжиною **3 см** і **11 см**. Знайдіть основи трапеції.

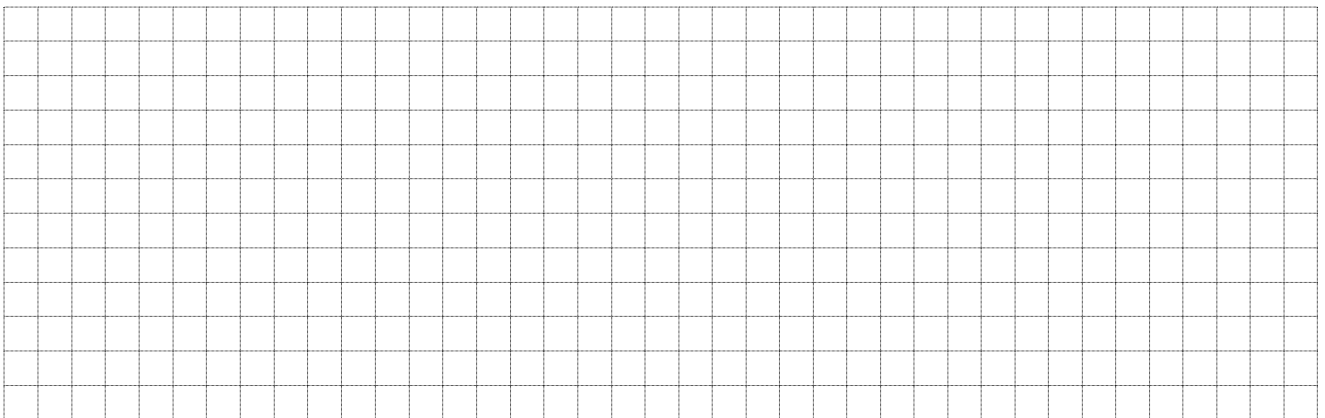
5.15. У рівнобічній трапеції гострий кут дорівнює **60°**, а бічна сторона – **16 см**. Знайдіть основи трапеції, якщо їх сума дорівнює **38 см**.

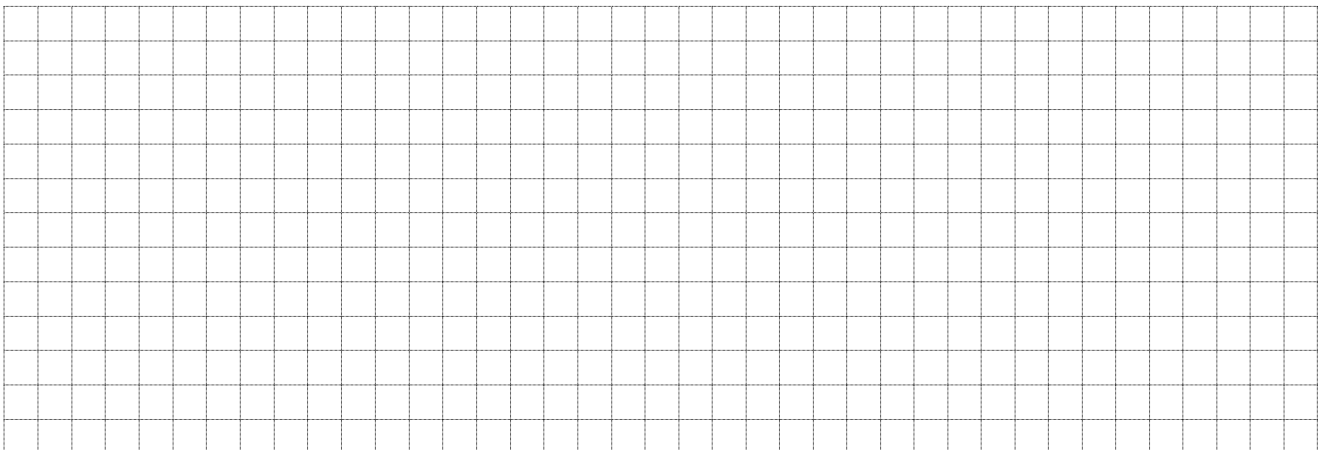
5.16. У рівнобічній трапеції бісектриса тупого кута паралельна бічній стороні. Знайдіть основи трапеції, якщо її периметр дорівнює **60 см**, а бічна сторона – **14 см**.

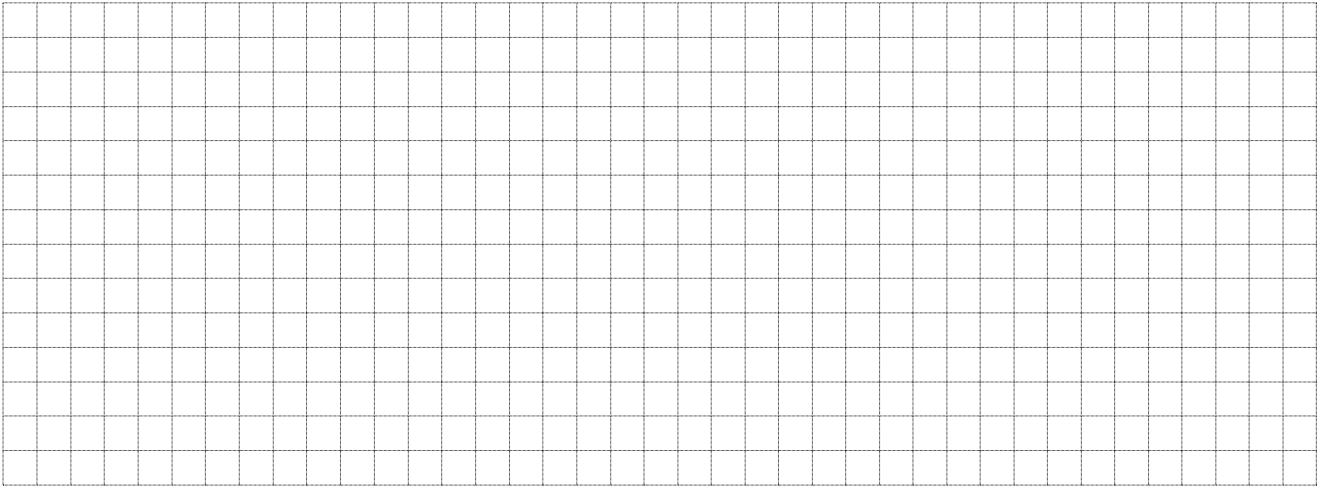
5.17. У трапеції **ABCD** ($BC \parallel AD$) через вершину **B** проведено пряму, яка перетинає основу **AD** і паралельна **CD**. Периметр отриманого трикутника дорівнює **16 см**. Знайдіть периметр трапеції, якщо її менша основа **BC** дорівнює **7 см**.

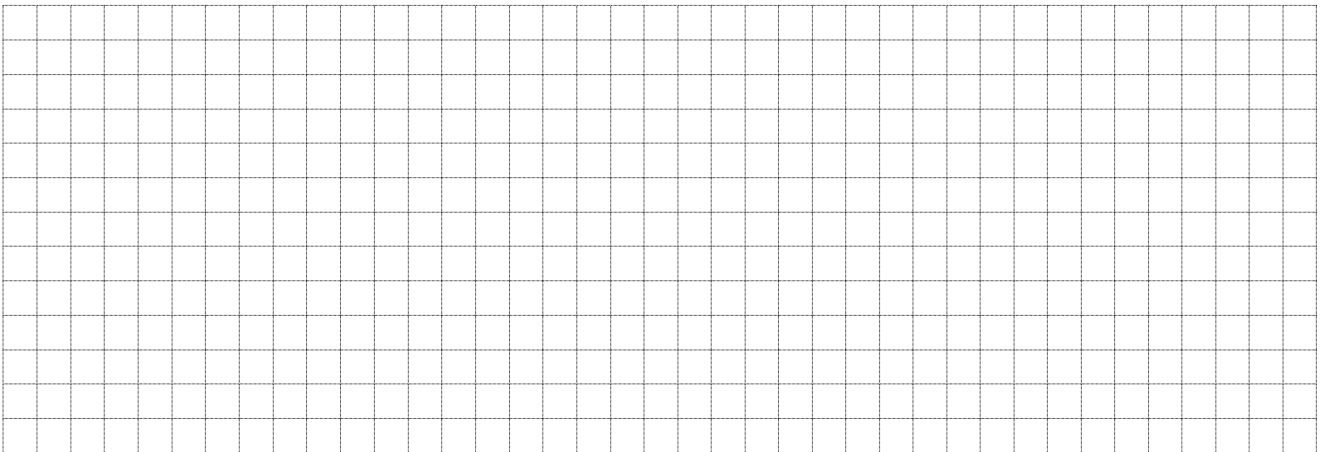
5.18. Основи рівнобічної трапеції дорівнюють **10 см** і **16 см**, а її діагоналі перпендикулярні. Знайдіть висоту трапеції.

5.19. У рівнобічній трапеції діагональ є бісектрисою тупого кута, а її основи дорівнюють **8 см** і **14 см**. Знайдіть периметр трапеції.

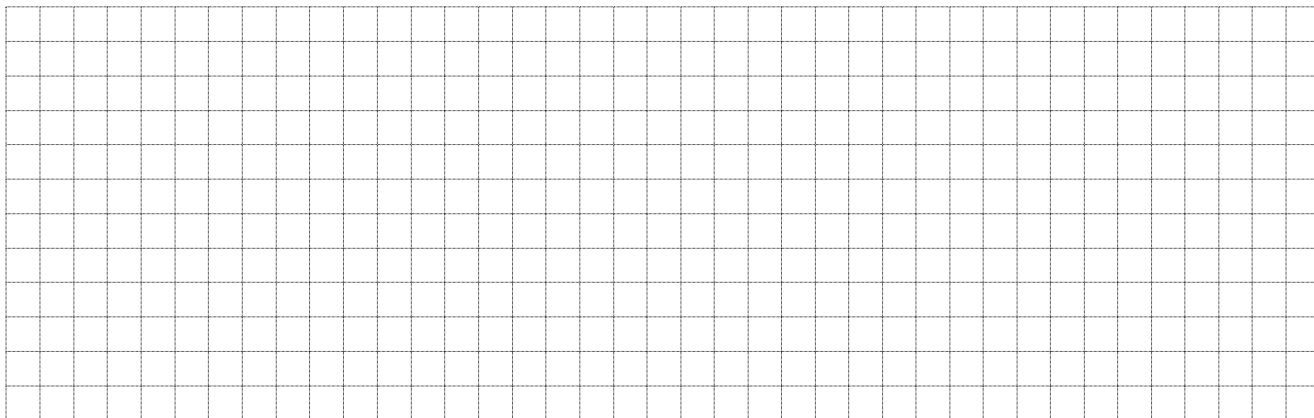
5.20. Знайдіть основу трапеції, якщо її друга основа і середня лінія відповідно дорівнюють **a** і **5a**.

5.21. Чи може середня лінія трапеції бути меншою від меншої з основ?

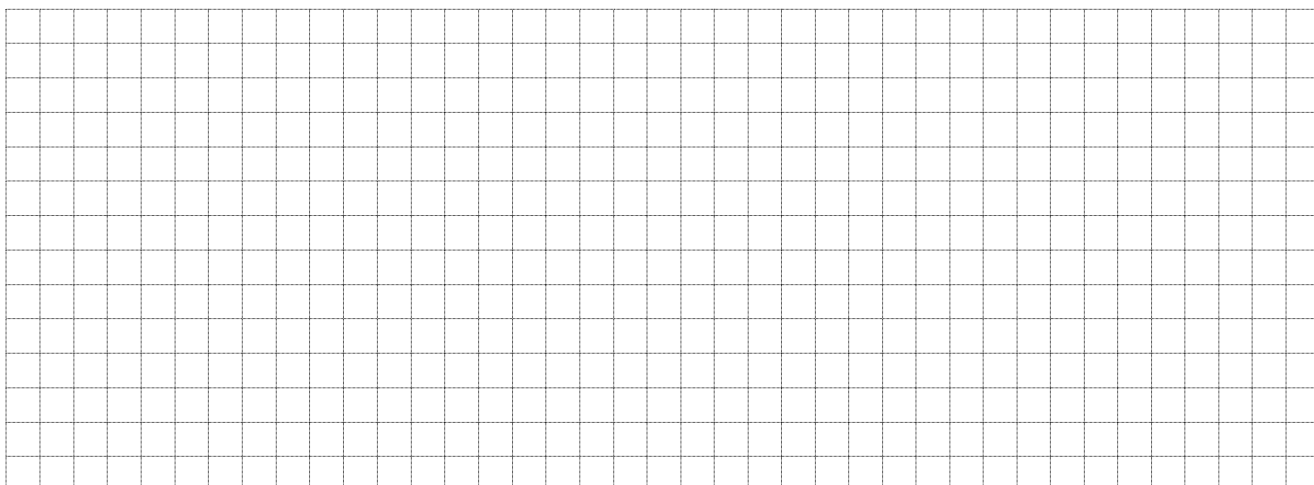
5.22. Середня лінія трапеції дорівнює **19 см**, а одна з основ менша від другої на **6 см**. Знайдіть основи трапеції.

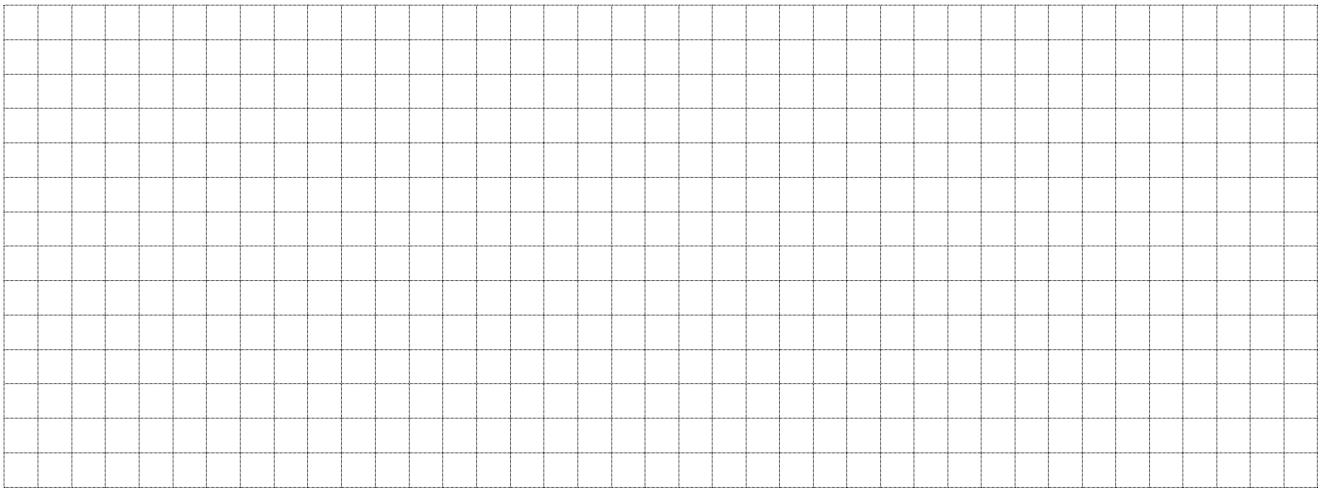
5.23. У рівнобічній трапеції діагональ поділяє гострий кут навпіл, а її основи співвідносяться як **3:5**. Знайдіть середню лінію трапеції, якщо її периметр дорівнює **168 см**.

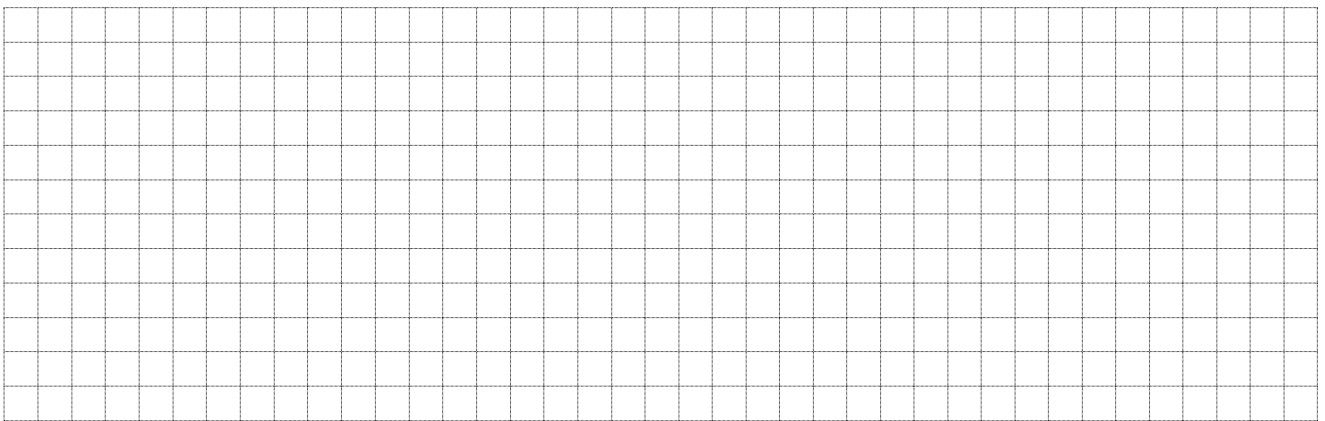
5.24. Діагоналі рівнобічної трапеції перпендикулярні. Доведіть, що висота трапеції дорівнює її середній лінії.

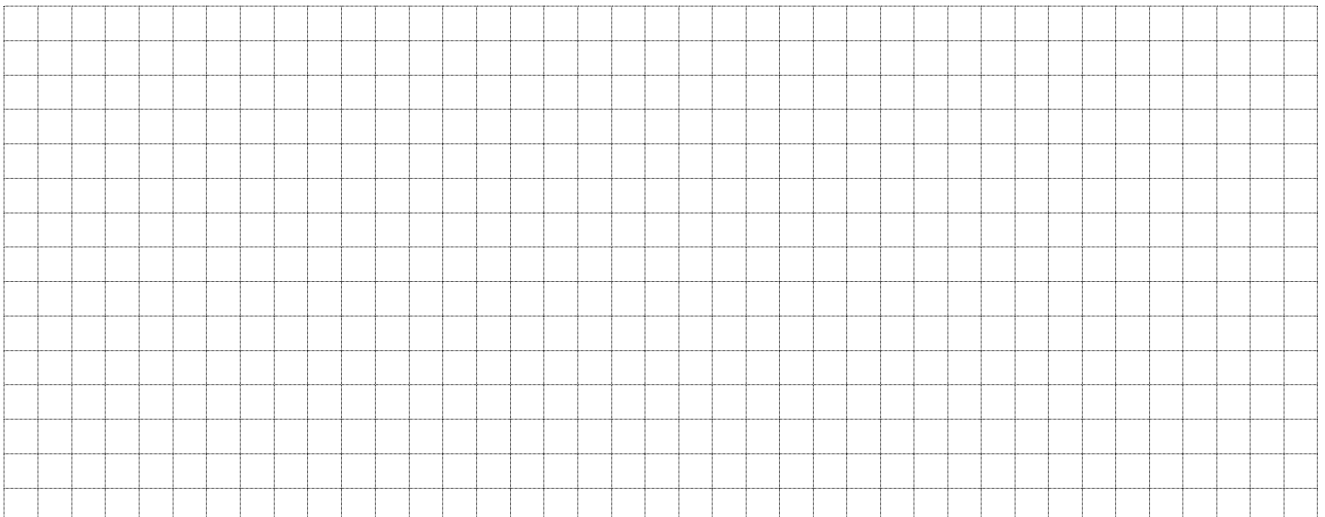
5.25. Діагональ AC трапеції $ABCD$ перпендикулярна до її основ. Довжина більшої основи AD дорівнює 14 см, $\angle BAD = 120^\circ$, $AB = 6$ см. Знайдіть середню лінію трапеції.

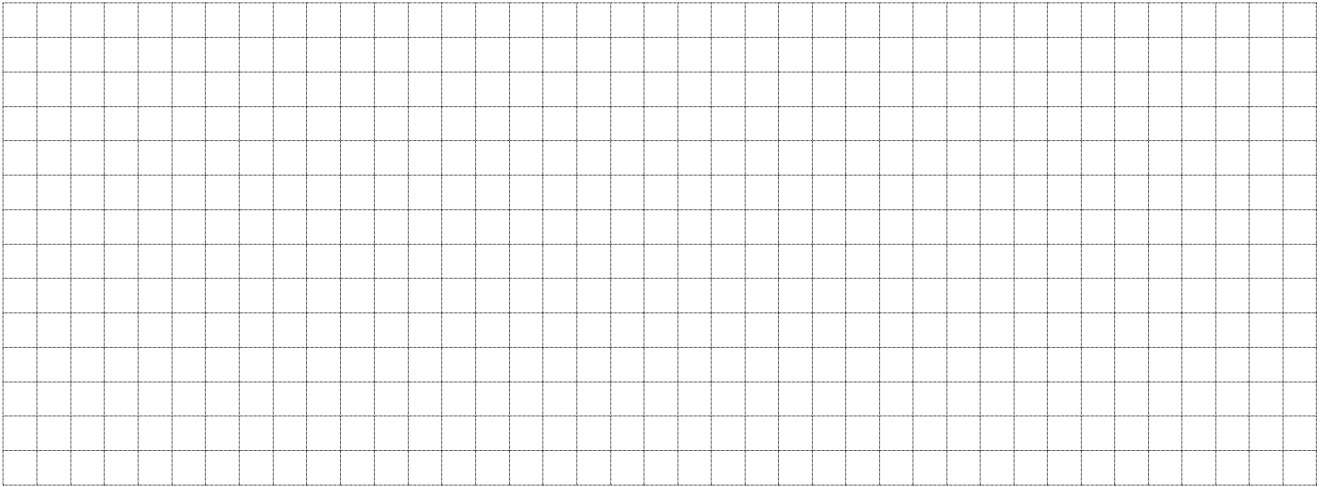
5.26. Побудуйте трикутник за трьома точками – серединами його сторін.

5.27. Побудуйте трапецію за чотирма її сторонами.

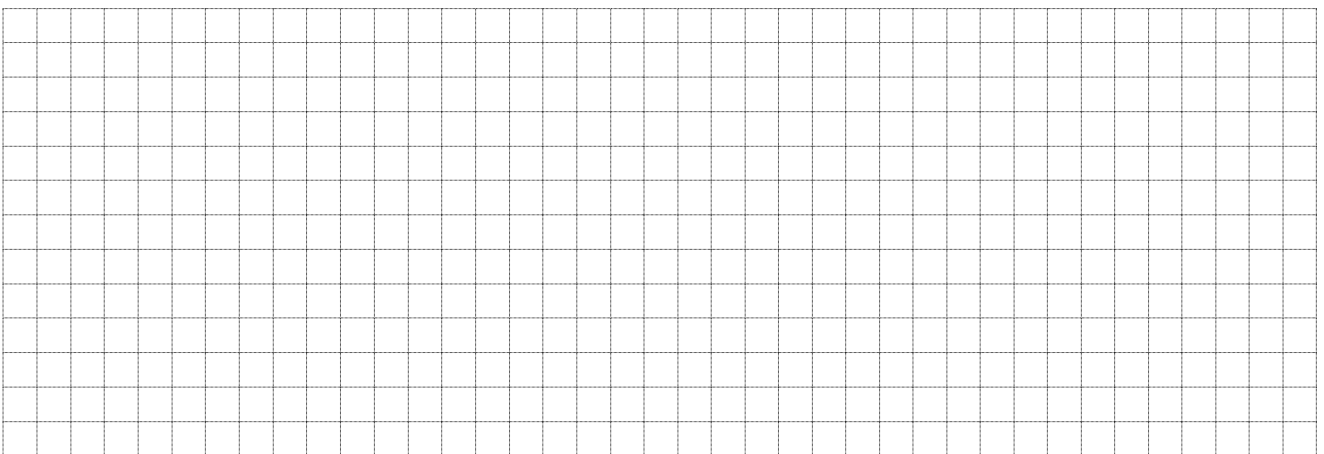
5.28. Діагональ рівнобічної трапеції перпендикулярна до бічної сторони, а менша основа дорівнює бічній стороні. Знайдіть кути трапеції.

5.29. За якої умови висота рівнобічної трапеції дорівнює піврізниці основ?

5.30. Побудуйте прямокутну трапецію за основами і меншою бічною стороною.

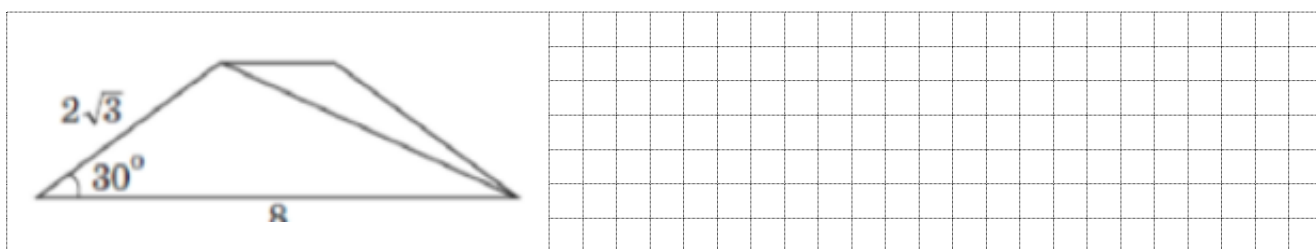
**Додаткові вправи,
які було запропоновано під час проведення ЗНО**

5.31. Нижня й верхня площадки ескалатора лежать у паралельних площинах, відстань між якими становить **12 м** (див. рисунок). Кут нахилу ескалатора **AB** до площини нижньої площадки дорівнює **30°**. Визначте довжину ескалатора **AB**.

А	Б	В	Г	Д
$8\sqrt{3} \text{ м}$	24 м	$12\sqrt{3} \text{ м}$	$6\sqrt{3} \text{ м}$	6 м

5.32. На рисунку показано рівнобічну трапецію, бічна сторона якої дорівнює $2\sqrt{3}$, а більша основа – **8**. Визначте довжину діагоналі цієї трапеції, якщо її гострий кут дорівнює **30°**.

А	Б	В	Г	Д
$\sqrt{28}$	$\sqrt{52}$	$\sqrt{76 + 16\sqrt{3}}$	$\sqrt{76 - 16\sqrt{3}}$	$\sqrt{124}$

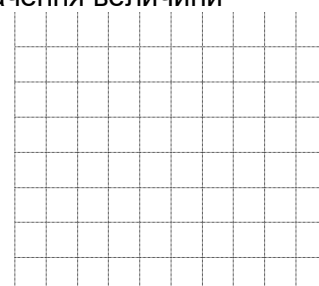
5.33. Прямокутну трапецію **ABCD** (**AD||BC**, **AD > BC**) з більшою бічною стороною **CD = 10** описано навколо кола радіусом **4**. Установіть відповідність між величиною (**1 - 4**) та її числовим значенням (**А - Д**).

Величина

- 1 довжина сторони **AB**
- 2 довжина проекції сторони **CD** на пряму **AD**
- 3 довжина основи **AD**
- 4 довжина середньої лінії трапеції **ABCD**

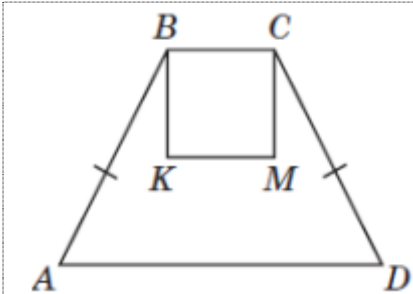
Числове значення величини

А	6
Б	8
В	9
Г	12
Д	18

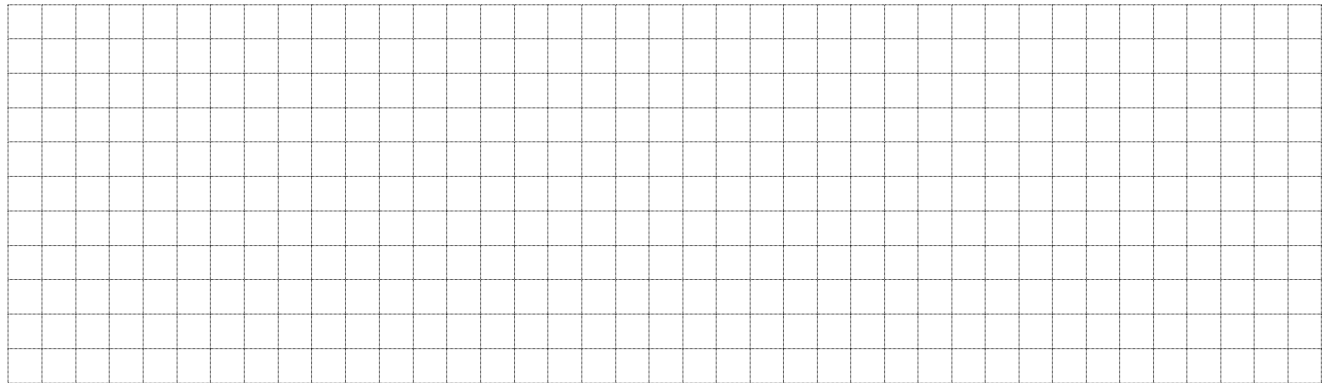

5.34. На рисунку зображено трапецію $ABCD$ і квадрат $KBCM$. Точки K і M – середини діагоналей AC і BD трапеції відповідно. Площа квадрата $KBCM$ дорівнює 18 см^2 .

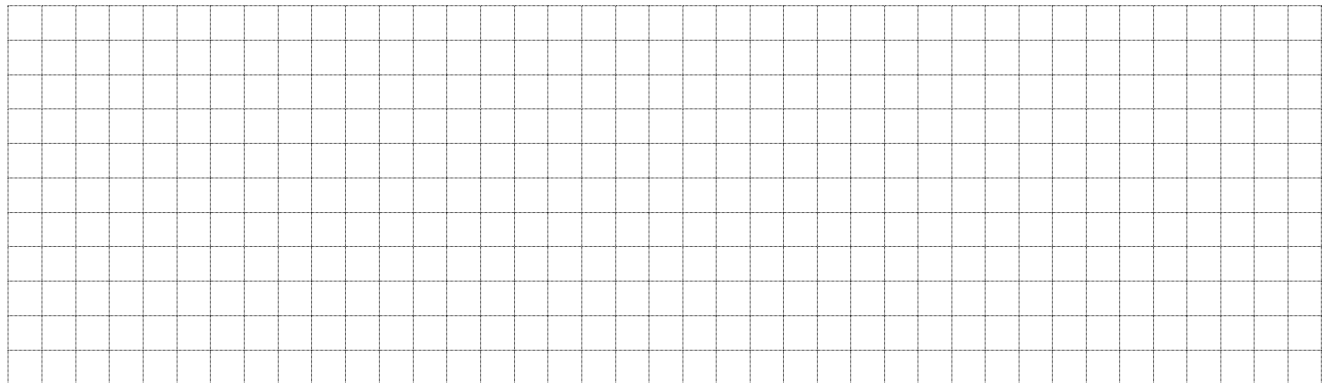
1. Визначте довжину діагоналі AC , см.
2. Обчисліть площу трапеції $ABCD$, см^2 .

5.35. У рівнобічну трапецію вписано коло. Точка дотику кола поділяє бічну сторону трапеції на відрізки довжиною 8 см і 18 см . Знайдіть периметр трапеції, см.

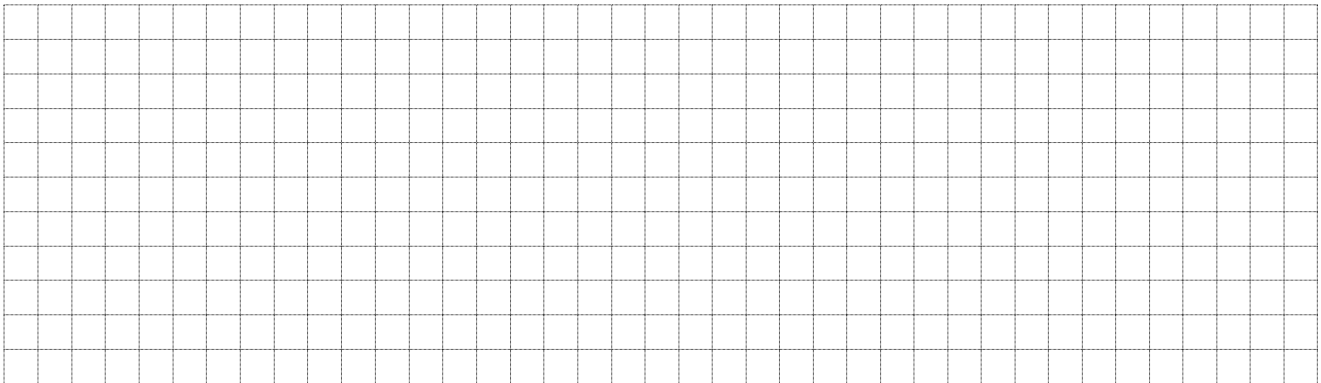

5.36. У рівнобічній трапеції діагональ є бісектрисою гострого кута і поділяє середню лінію трапеції на відрізки довжиною 6 см і 12 см . Обчисліть периметр трапеції, см.

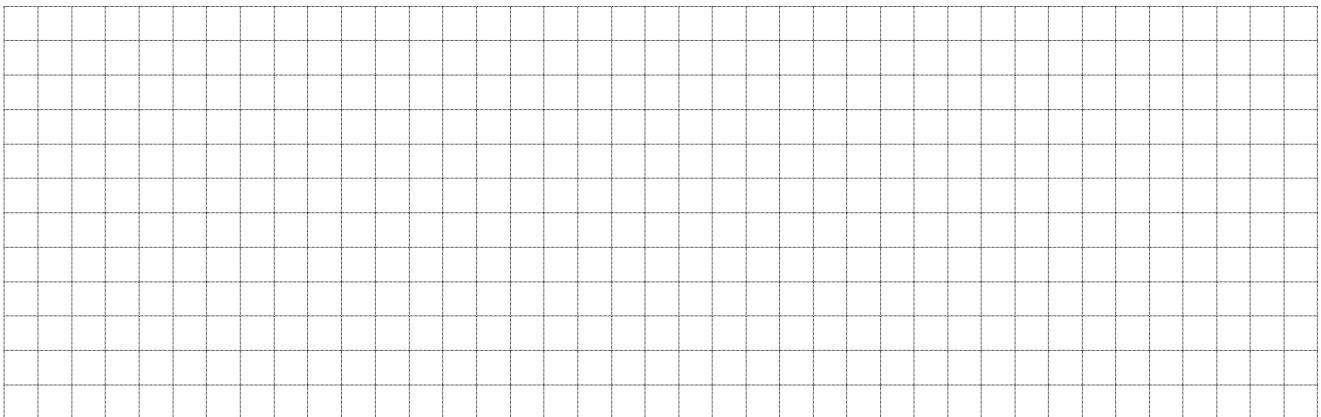

Заняття 6
ЦЕНТРАЛЬНІ ТА ВПИСАНІ КУТИ. ВПИСАНІ Й ОПИСАНІ
ЧОТИРИКУТНИКИ. ДОВЖИНА КОЛА. ПЛОЩА КРУГА

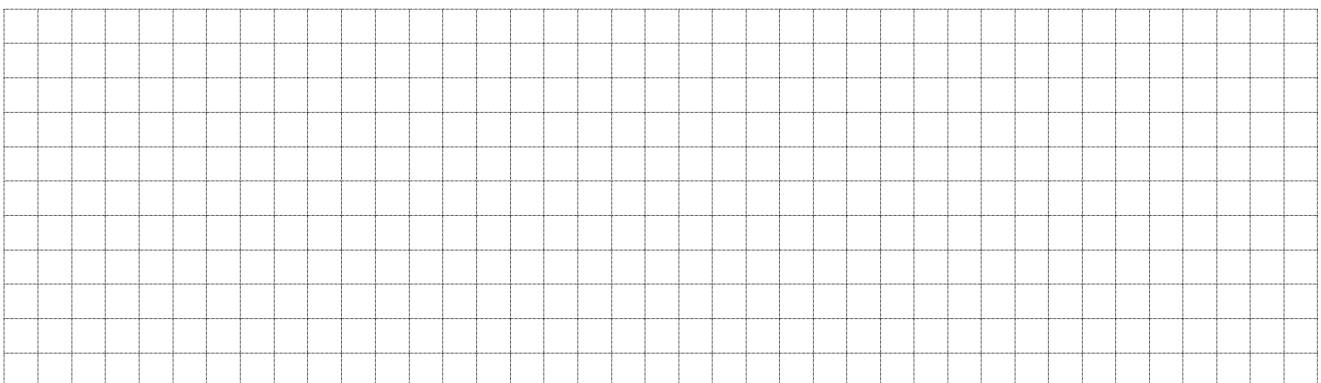
6.1. Скільки градусів містить центральний кут кола, який спирається на дугу, що становить: 1) $\frac{1}{4}$ кола; 2) $\frac{5}{6}$ кола; 3) $\frac{7}{12}$ кола.

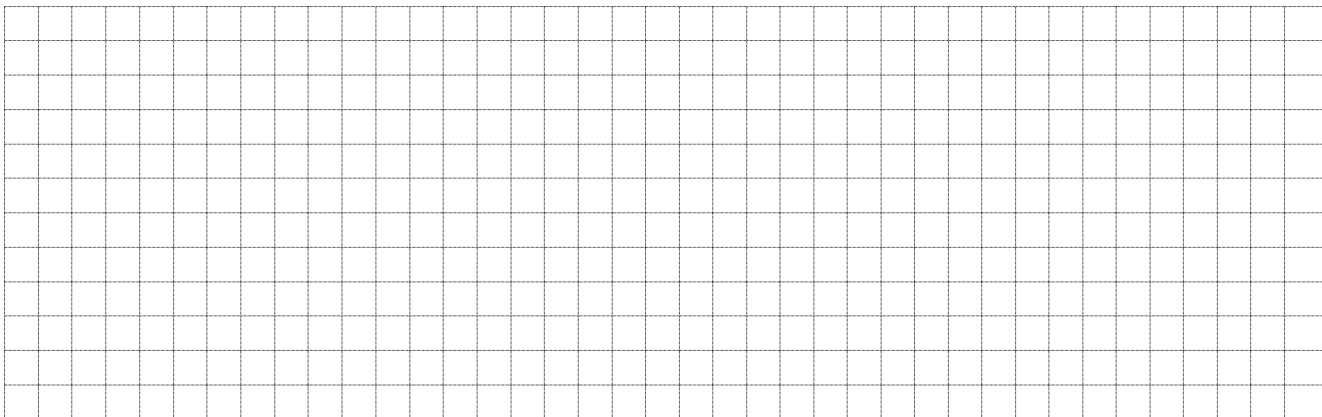
6.2. Знайдіть градусні міри двох дуг кола, на які його поділяють дві точки, якщо градусна міра однієї з дуг на 100° більша за градусну міру другої.

6.3. Знайдіть вписаний кут, якщо градусна міра дуги, на яку він спирається, дорівнює: 1) 48° ; 2) 126° ; 3) 180° ; 4) 254° .

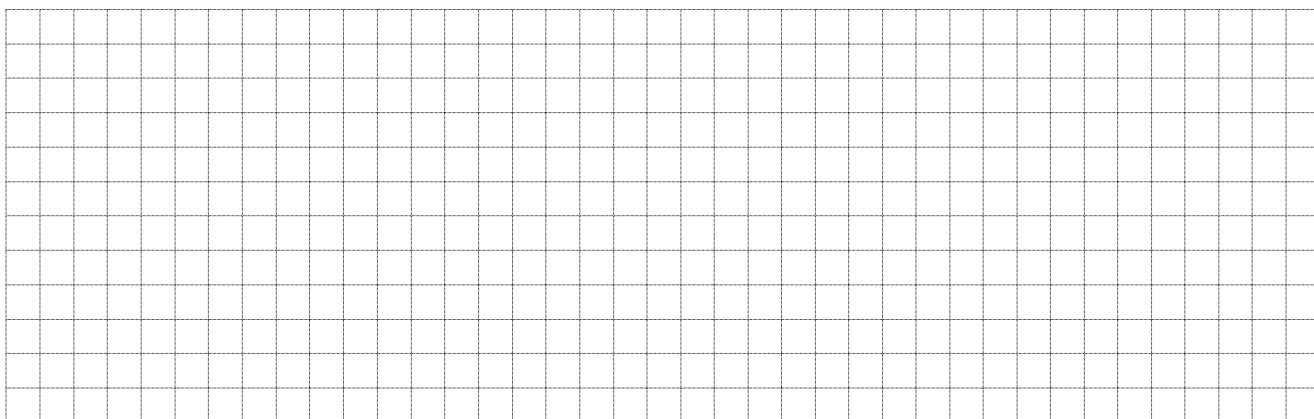
6.4. Точка **B** кола і його центр **O** лежать по різні сторони від хорди **AC**. Знайдіть: 1) кут **ABC**, якщо $\angle AOC = 124^\circ$; 2) кут **AOC**, якщо $\angle ABC = 94^\circ$.

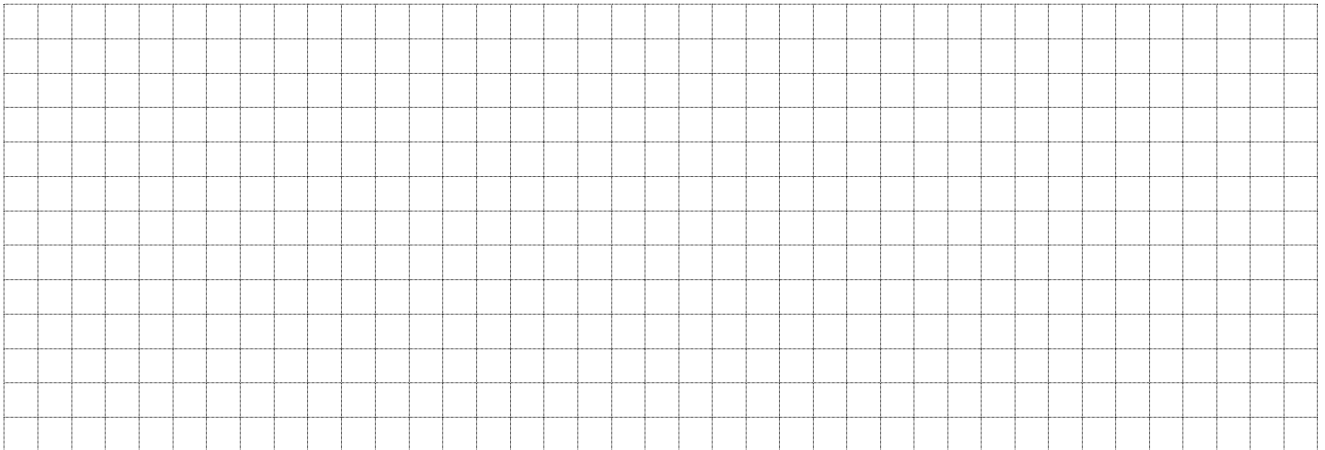
6.5. Точки **B** і **D** лежать на колі по одну сторону від хорди **AC**, $\angle ABC = 42^\circ$. Знайдіть кут **ADC**.

6.6. Точки **B** і **D** лежать на колі по різні сторони від хорди **AC**, $\angle ABC = 78^\circ$. Знайдіть кут **ADC**.

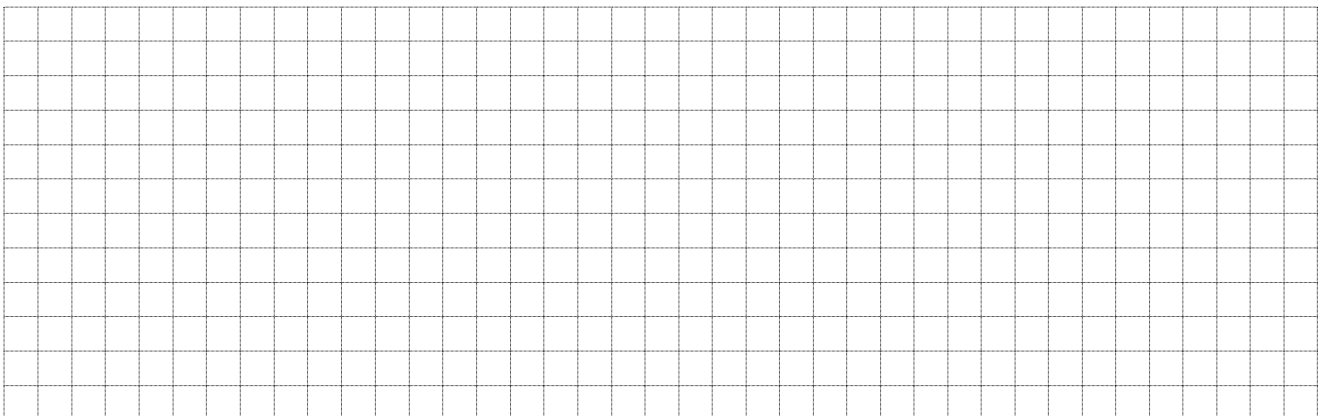
6.7. Навколо трикутника ABC описано коло з центром у точці O . Знайдіть кут BOC , якщо: 1) $\angle A = 78^\circ$; 2) $\angle A = 128^\circ$.

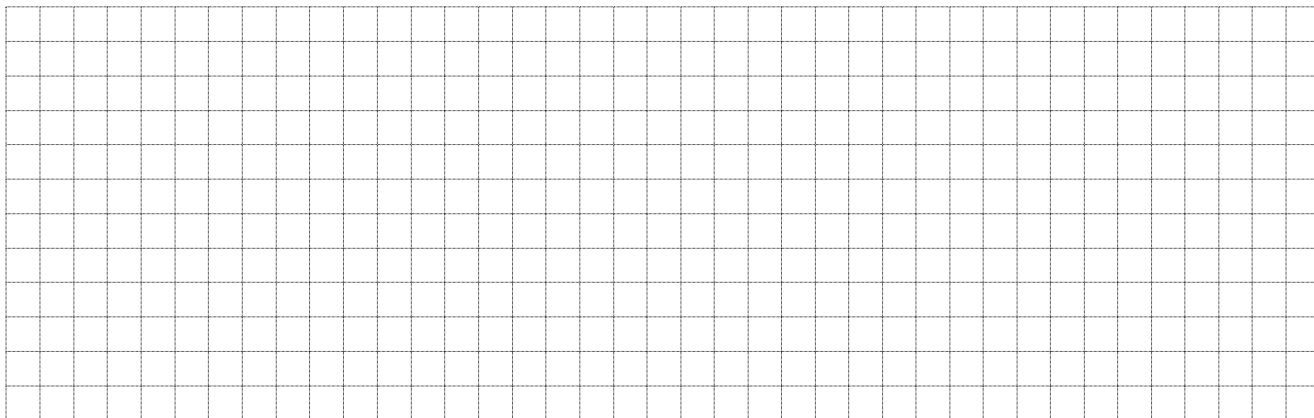
6.8. У трикутнику ABC $\angle A = 36^\circ$, $\angle B = 78^\circ$, точка O – центр описаного кола. Знайдіть $\angle AOB, \angle BOC, \angle AOC$.

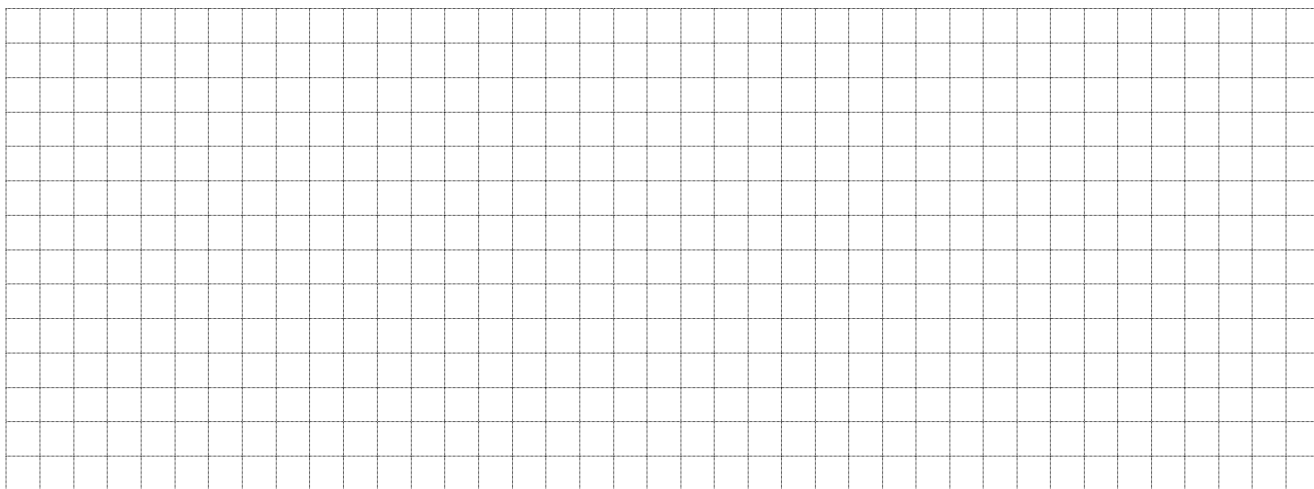
6.9. Знайдіть кути рівнобедреного трикутника, вписаного в коло, бічна сторона якого стягує дугу, градусна міра якої 38° .

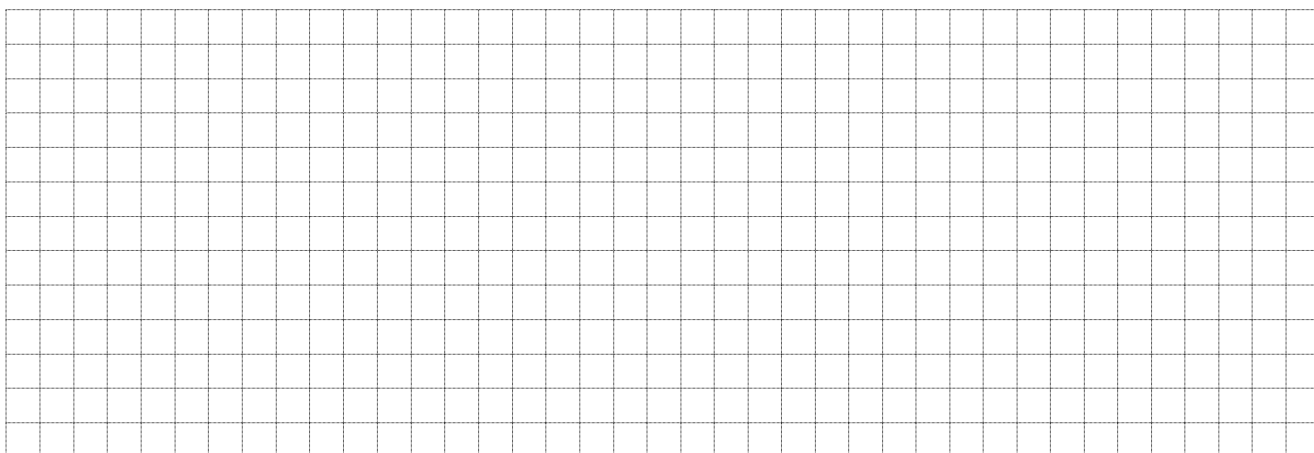
6.10. Кінці хорди поділяють коло на дві дуги, градусні міри яких співвідносяться як **5:7**. Знайдіть вписані кути, які спираються на цю хорду.

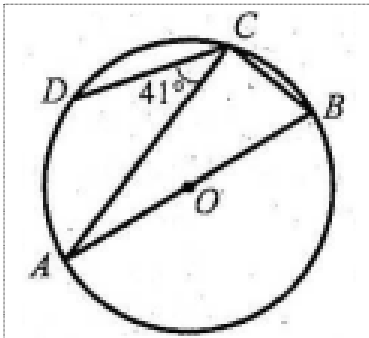
6.11. Кінці хорди ***MN*** поділяють коло на дві дуги. Градусна міра меншої дуги дорівнює **140°** , а більша поділяється точкою ***K*** у співвідношенні **5:6**, рахуючи від точки ***M***. Знайдіть $\angle NMK$.

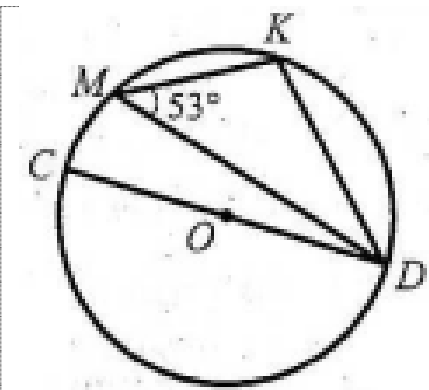
6.12. Точки ***A***, ***B*** і ***C*** поділяють коло на три дуги так, що $\cup AB : \cup BC : \cup AC = 3 : 5 : 7$. Знайдіть кути трикутника ***ABC***.

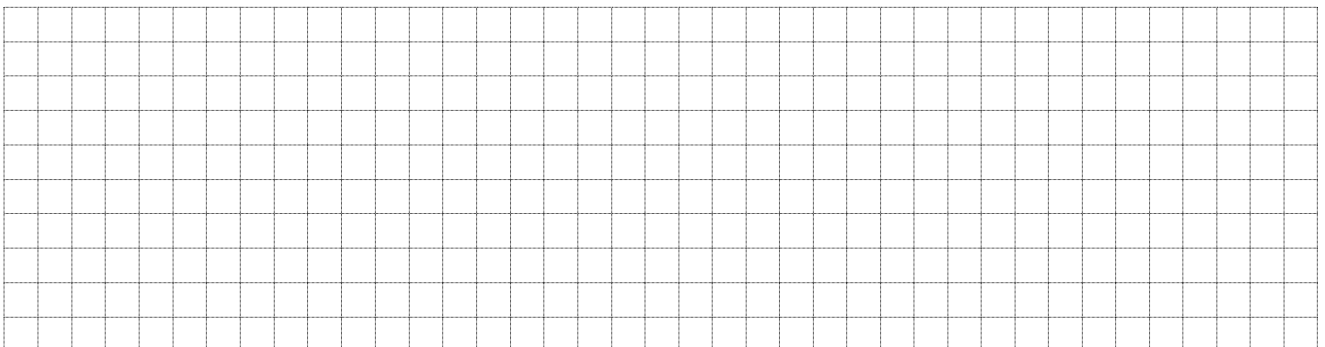
6.13. Точки C і D кола лежать по одну сторону від діаметра AB . Знайдіть кут DCB , якщо $\angle ACD = 41^\circ$.

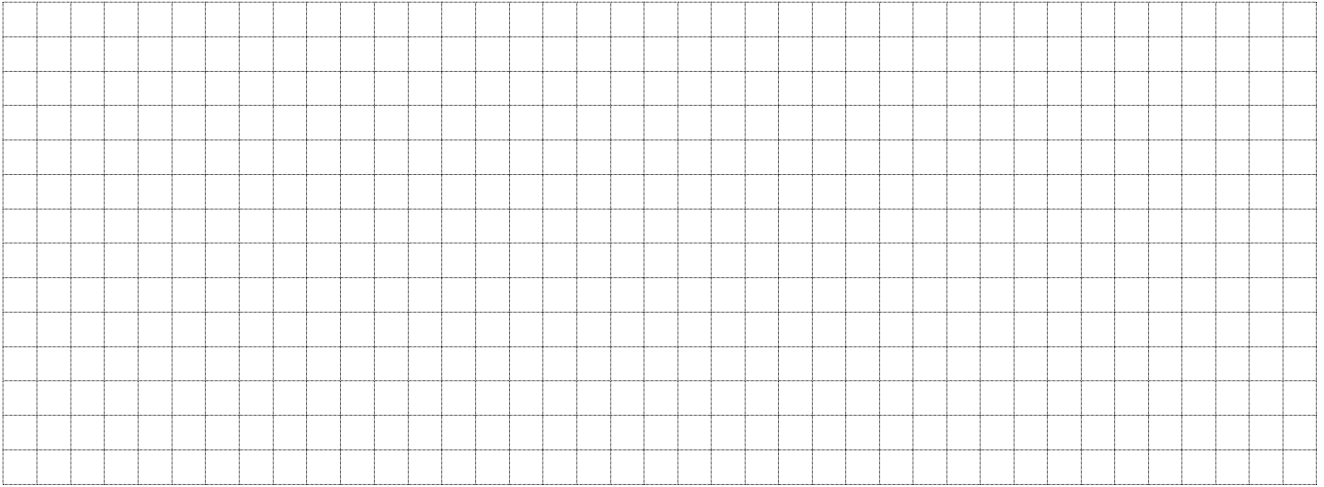
6.14. Точки M і K кола лежать по одну сторону від діаметра CD . Знайдіть кут CDK , якщо $\angle DMK = 53^\circ$.

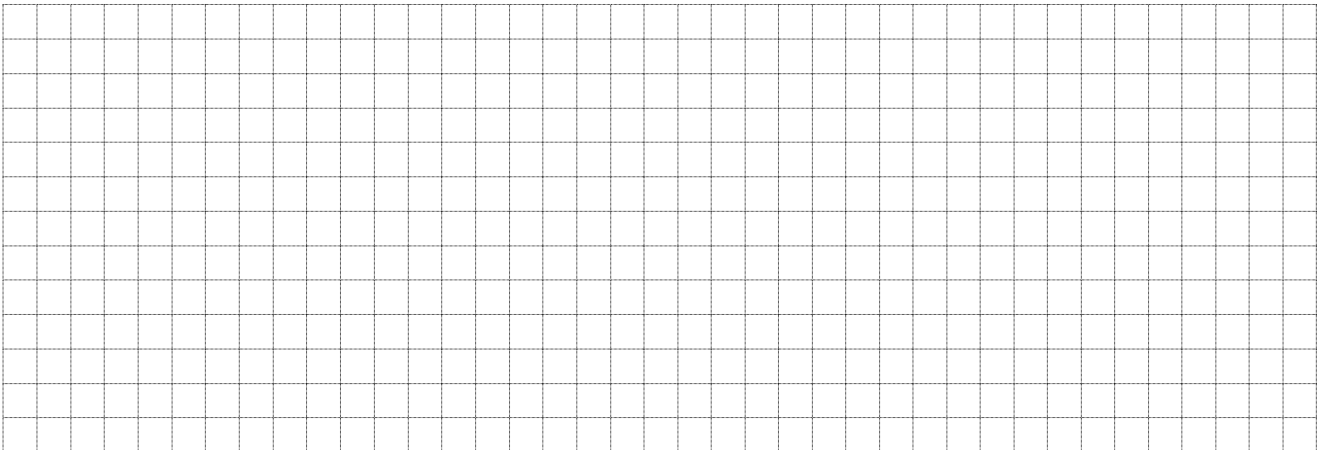
6.15. Кут при вершині рівнобедреного трикутника дорівнює 78° . Півколо, побудоване на бічній стороні трикутника (як на діаметрі), поділяється іншими сторонами на три дуги. Знайдіть градусні міри цих дуг.

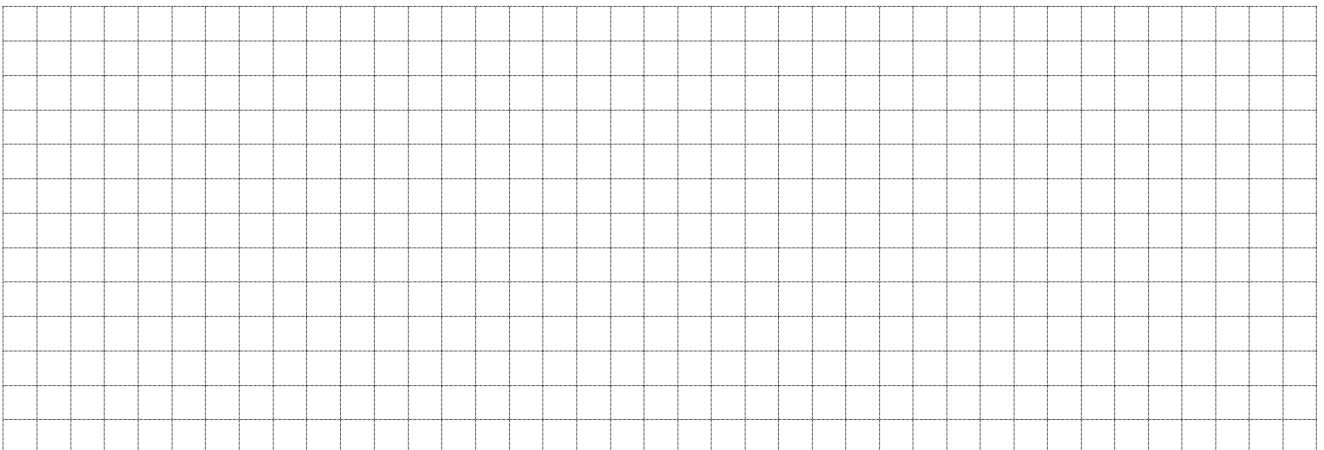
6.16. Чи можна описати коло навколо чотирикутника $ABCD$, якщо:
1) $\angle A = 33^\circ, \angle C = 137^\circ$; 2) $\angle B = 69^\circ, \angle D = 111^\circ$.

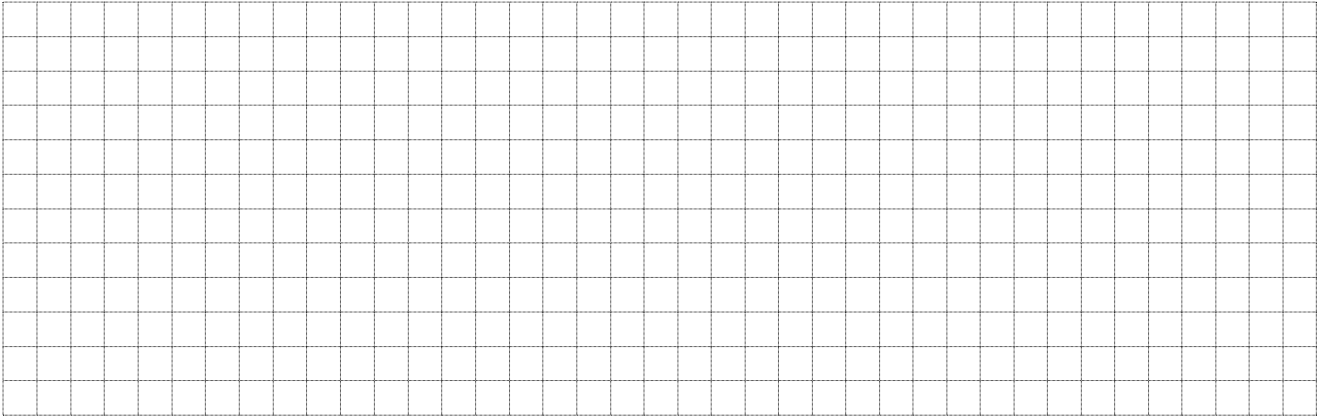
6.17. Знайдіть кути C і D чотирикутника $ABCD$, вписаного в коло, якщо $\angle A = 119^\circ, \angle B = 84^\circ$.

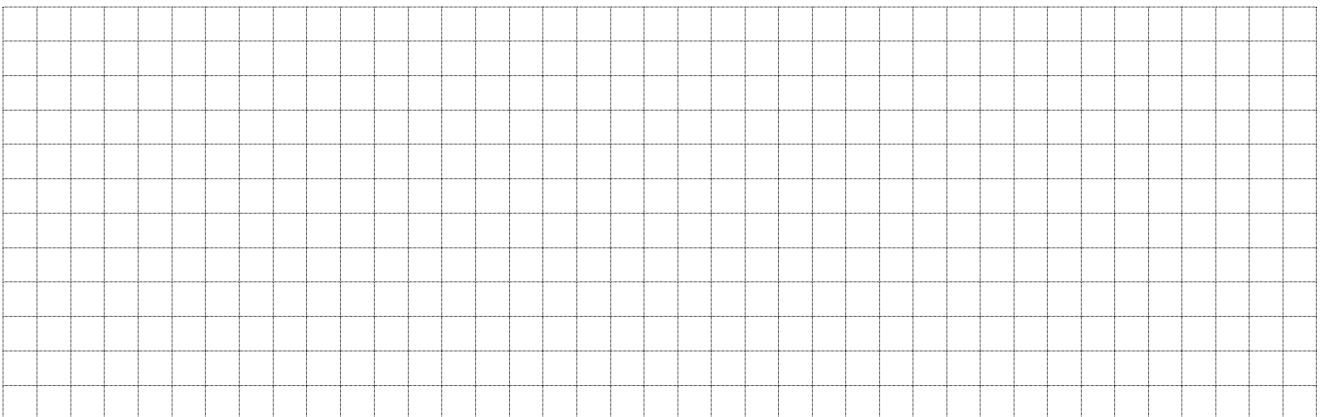
6.18. Чи можна описати коло навколо чотирикутника $ABCD$, кути якого A, B, C і D відповідно пропорційні числам: 1) $5, 7, 8, 4$; 2) $3, 5, 8, 6$?

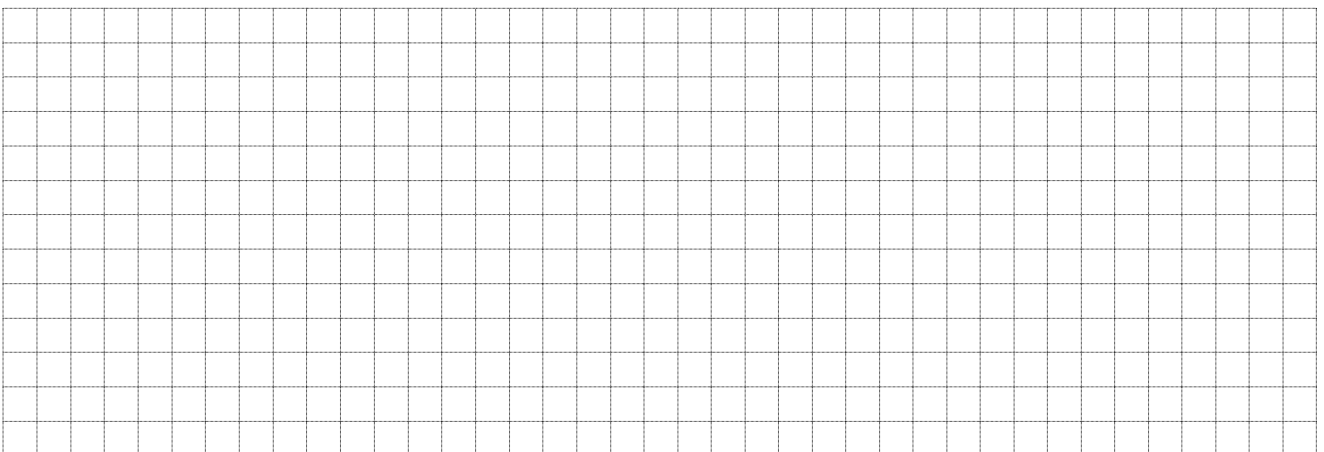
6.19. Чотирикутник $ABCD$ вписано в коло. Діагональ AC цього чотирикутника є діаметром кола. Знайдіть кут між діагоналями чотирикутника, який лежить проти сторони AD , якщо $\angle BAC = 23^\circ, \angle DAC = 52^\circ$.

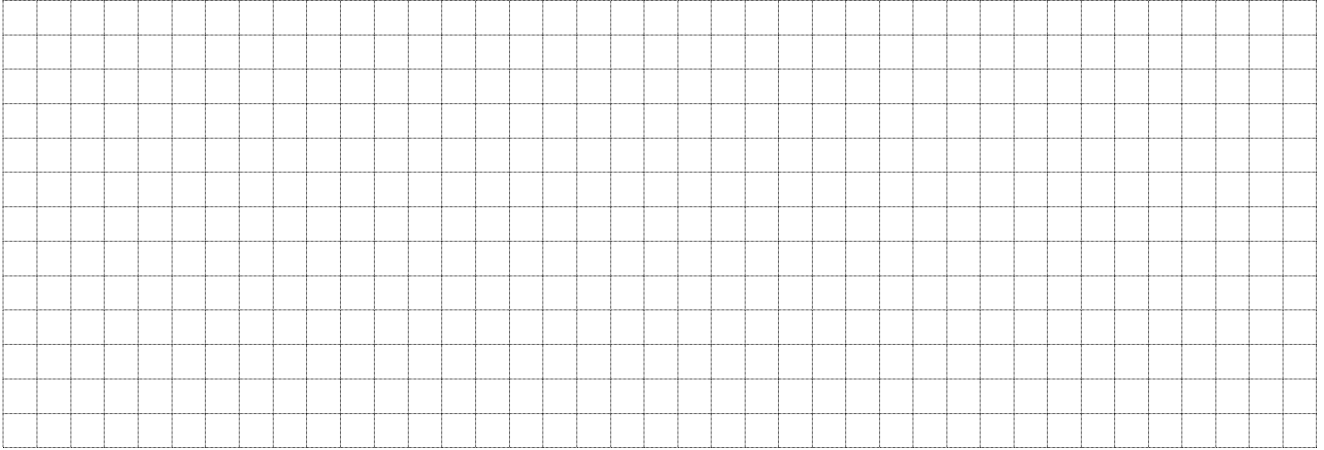
6.20. Основи трапеції, в яку можна вписати коло, дорівнюють 7 см і 9 см . Знайдіть периметр трапеції.

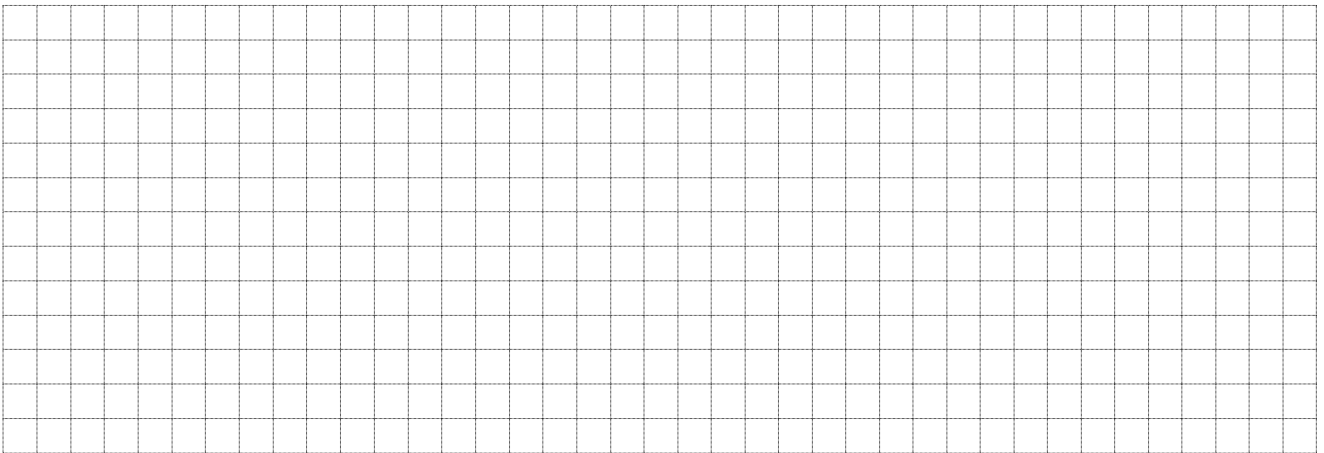
6.21. Коло, вписане в рівнобічну трапецію, поділяє точкою дотику бічну сторону на відрізки, довжина більшого з яких дорівнює 8 см . Знайдіть меншу основу трапеції, якщо її периметр дорівнює 60 см .

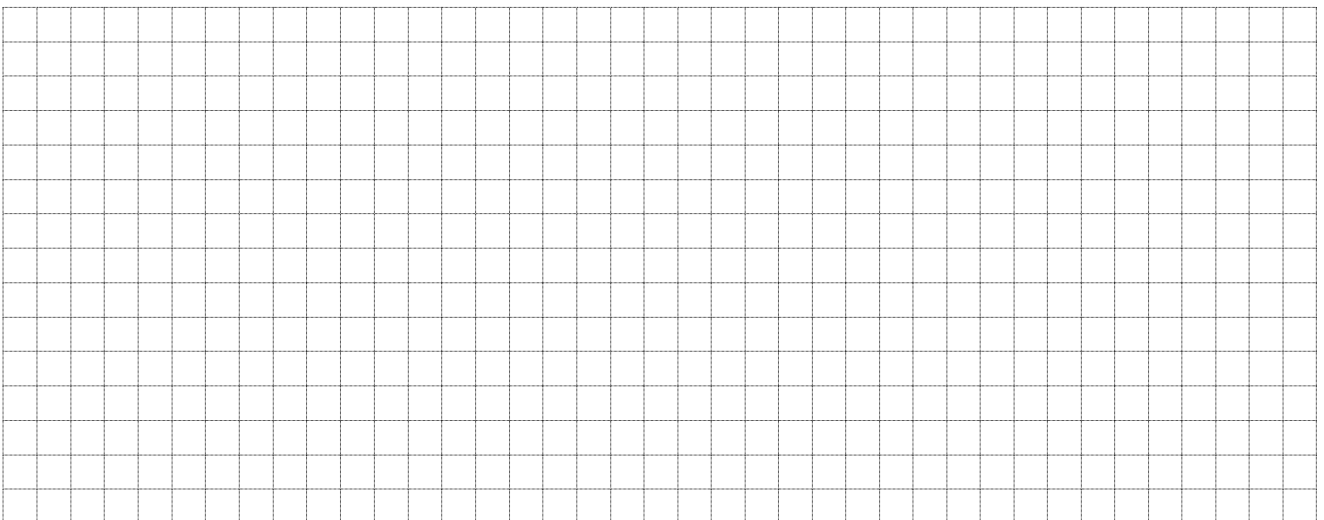
6.22. Чому дорівнює радіус кола, якщо: 1) довжина — π см; 2) площа круга — 4π см²?

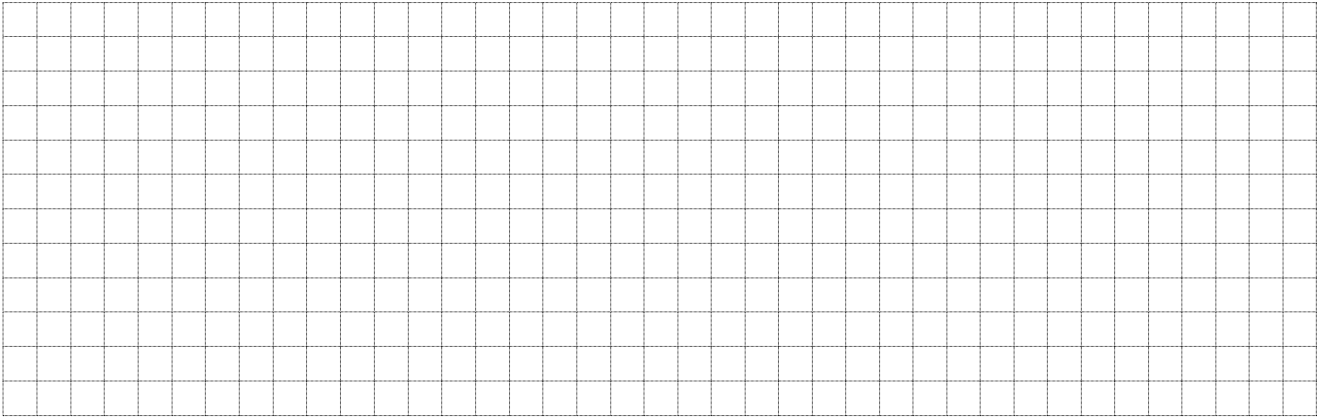
6.23. Знайдіть довжину кола та площу круга, описаних навколо правильного трикутника зі стороною **9 см**.

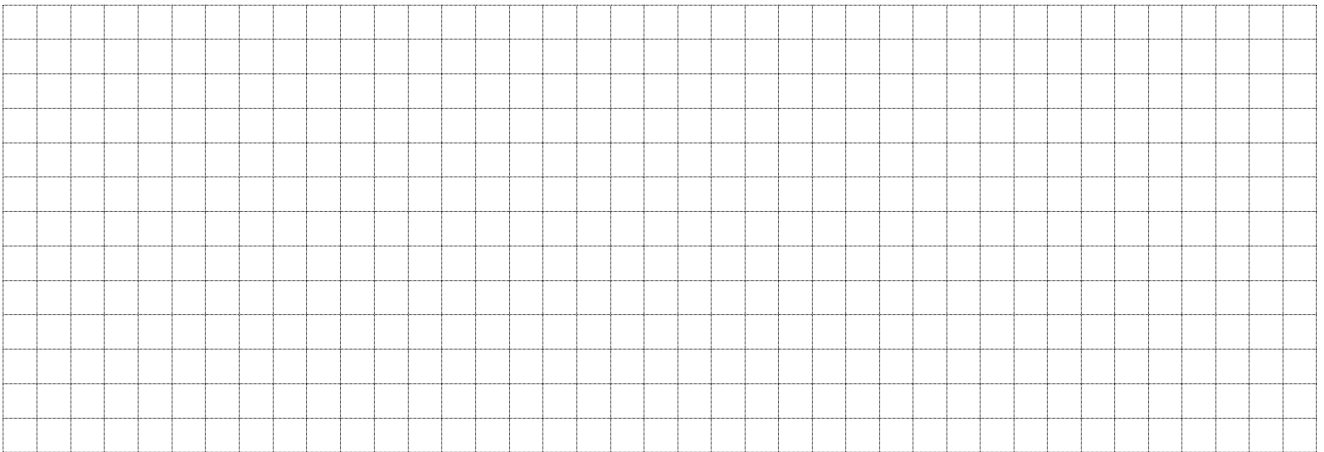
6.24. Сторони трикутника дорівнюють **13 см, 14 см і 15 см**. Знайдіть площі описаного навколо нього та вписаного в нього кругів.

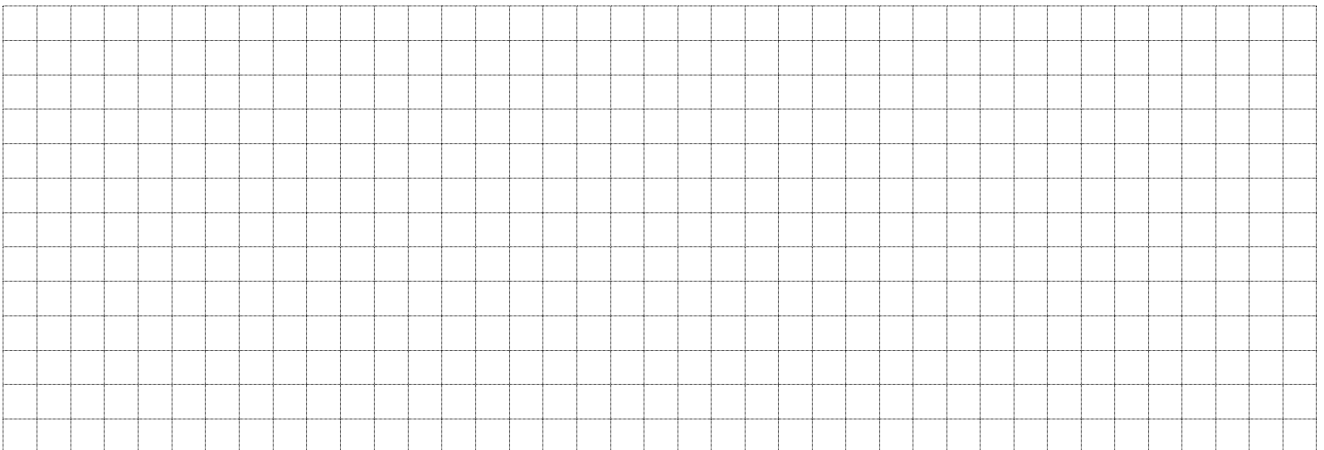
6.25. Два круги мають спільну хорду. Знайдіть відношення площ цих кругів, якщо із центра першого круга цю хорду видно під кутом 60° , а із центра другого – під кутом 120° .

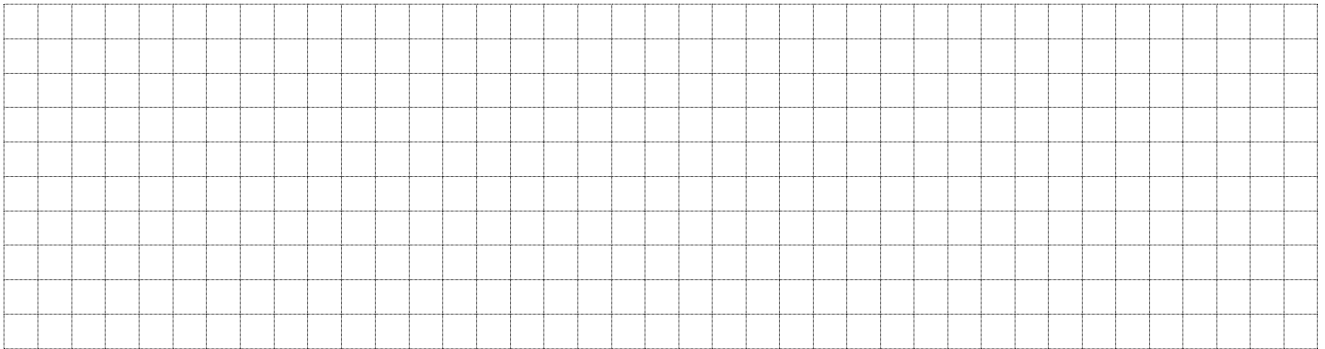
6.26. Площа круга, вписаного в рівнобічну трапецію, дорівнює 12π см², а один із кутів трапеції дорівнює 60° . Знайдіть площу трапеції.

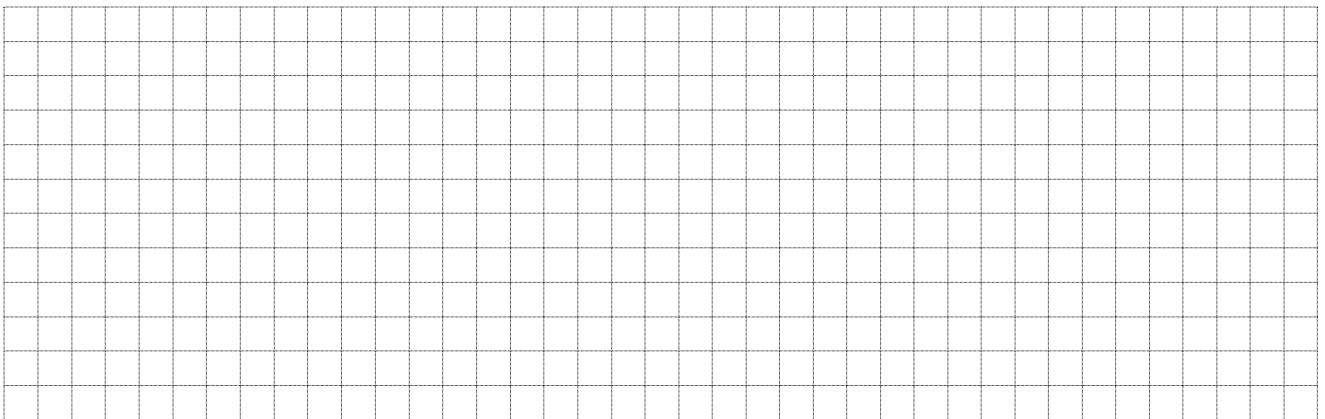
6.27. Довжина першого кола, радіус якого 10 см, дорівнює довжині дуги другого кола, градусна міра якої 150° . Знайдіть радіус другого кола.

6.28. Яку частину площі круга становить площа сектора, якщо відповідний сектору центральний кут дорівнює 300° ?

6.29. Радіус круга дорівнює 4 см . У ньому проведено хорду, яка дорівнює стороні правильного трикутника, вписаного в цей круг. Знайдіть площу більшого із сегментів, основою яких є ця хорда.

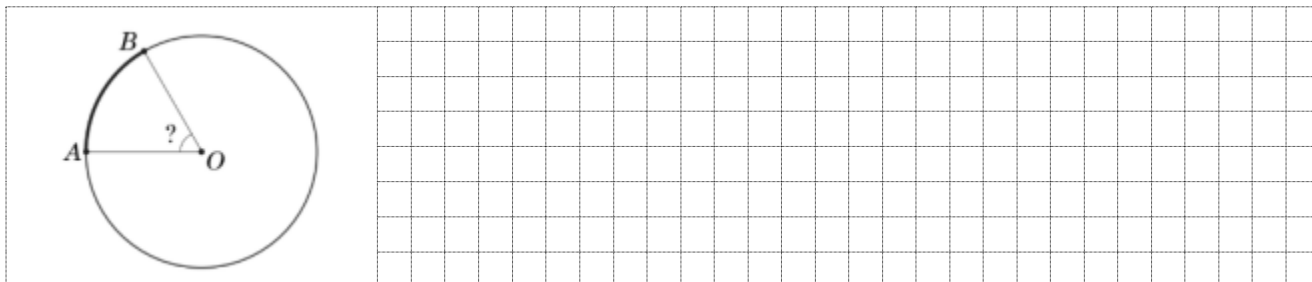

6.30. Знайдіть площу заштрихованої фігури, показаної на рисунку (довжини відрізків дано в сантиметрах).

a	б	в	

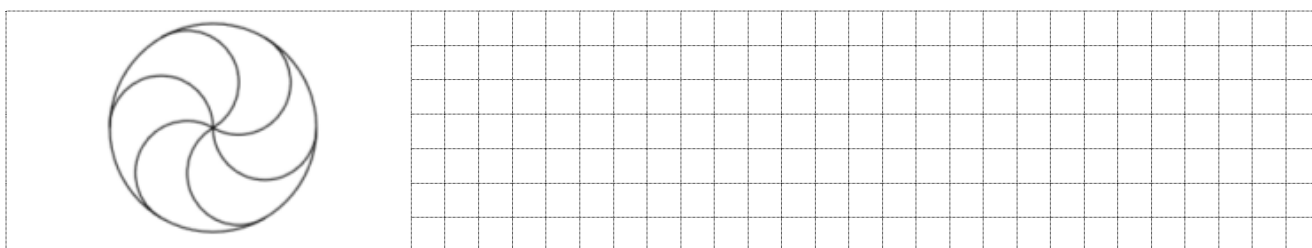
**Додаткові вправи,
які було запропоновано під час проведення ЗНО**

6.31. На колі з центром O вибрано точки A і B (див. рисунок). Визначте градусну міру кута AOB , якщо довжина дуги AB становить $\frac{1}{6}$ довжини цього кола.

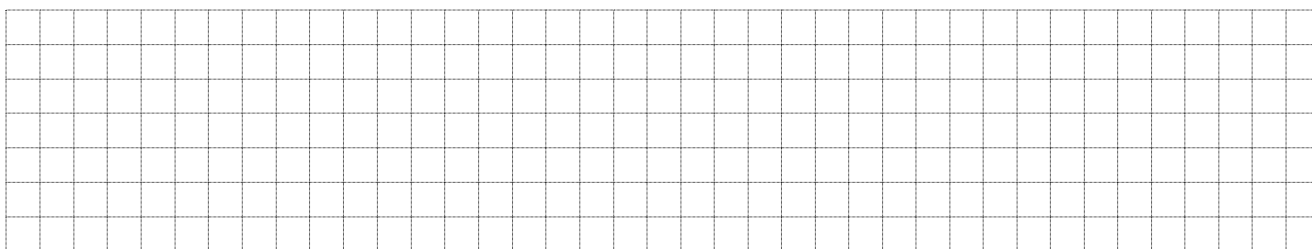
А	Б	В	Г	Д
30°	45°	60°	75°	90°

6.32. На рисунку зображено ескіз емблеми, що має форму кола радіусом 2 м , усередині якого розміщено 6 однакових півкіл. Один кінець кожного півкола збігається з центром кола, інший кінець лежить на колі. Для виготовлення емблеми (з усіма елементами включно) потрібен гнучкий матеріал вартістю 200 грн за 1 м довжини. Укажіть з наведених сум грошей найменшу, якої достатньо, щоб придбати цей матеріал для виготовлення емблеми. Вважайте, що на з'єднання елементів емблеми не потрібно додаткових витрат матеріалу.

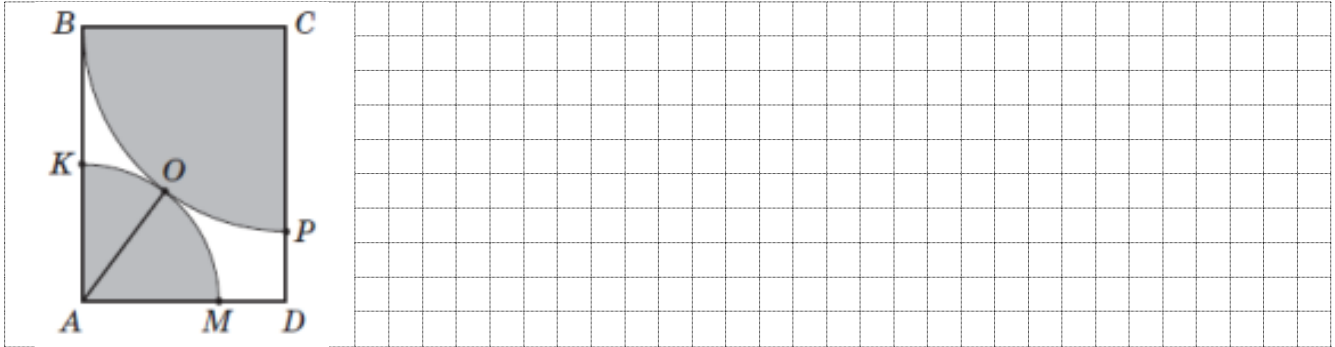
А	Б	В	Г	Д
4000 грн	5000 грн	6000 грн	7000 грн	8000 грн

6.33. Два кола, довжини яких дорівнюють $9\pi\text{ см}$ і $36\pi\text{ см}$, мають внутрішній дотик. Знайдіть відстань між центрами цих кіл.

6.34. На рисунку показано прямокутник $ABCD$ і кругові сектори KAM і BSP , що мають одну спільну точку O . Площа сектора BSP дорівнює $9\pi \text{ см}^2$, $AO = 4 \text{ см}$.

1. Визначте радіус сектора BSP , см .
2. Обчисліть площу прямокутника $ABCD$, см^2 .

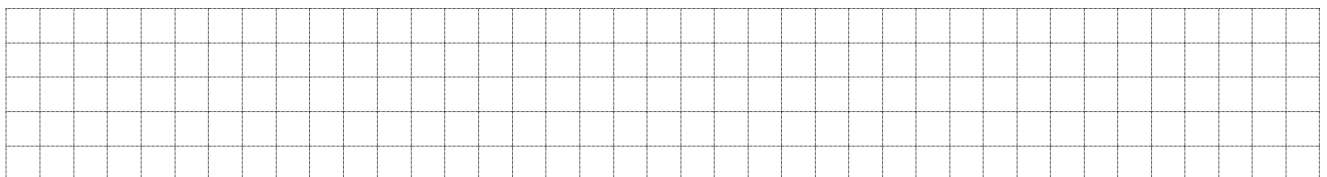
6.35. На кожному з рисунків показано коло з центром у точці O та хорду AB . $\angle ACB$ і $\angle ADB$ – вписані кути, які спираються на хорду AB . Установіть відповідність між вписаним кутом $\angle ACB$, зображеним на рисунках, та його градусною мірою (А - Д).

Зображення вписаного кута

Градусна міра вписаного кута

А	100°
Б	90°
В	80°
Г	60°
Д	50°

6.36. Точки A і B належать колу радіусом 10 см і поділяють його на дві дуги, довжини яких співвідносяться як $3:2$. Знайдіть довжину більшої дуги кола.

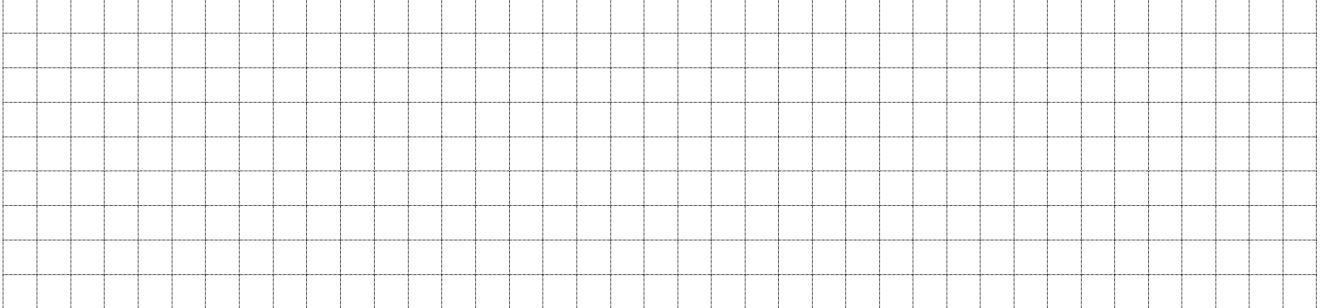

А	Б	В	Г	Д
$20\pi \text{ см}$	$12\pi \text{ см}$	$8\pi \text{ см}$	$6\pi \text{ см}$	$4\pi \text{ см}$

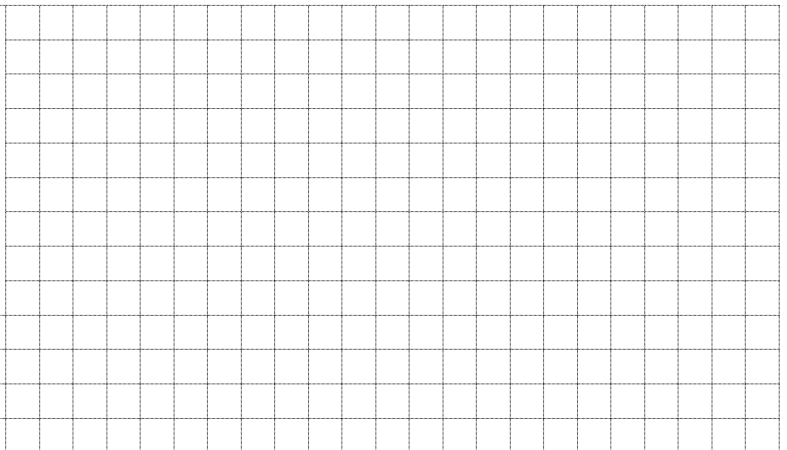
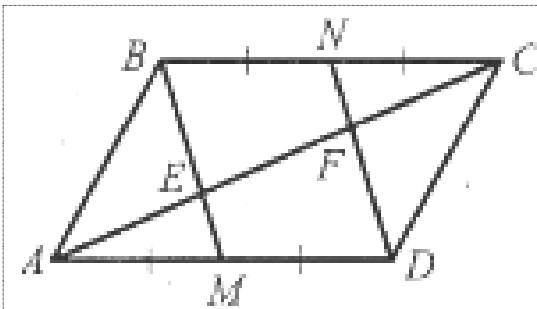
Заняття 7

ТЕОРЕМА ФАЛЕСА. ТЕОРЕМА ПРО ПРОПОРЦІЙНІ ВІДРІЗКИ. ПОДІБНІ ТРИКУТНИКИ. ОЗНАКИ ПОДІБНОСТІ ТРИКУТНИКІВ

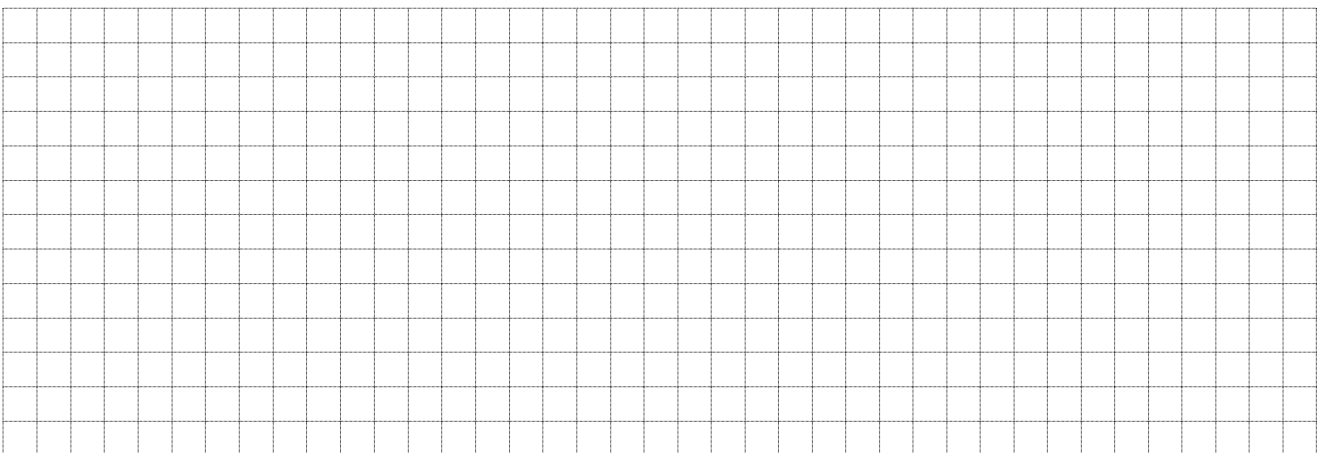
7.1. Поділіть відрізок на сім рівних частин.

7.2. Точки M і N – середини сторін AD і BC паралелограма $ABCD$. Відрізки BM і DN перетинають діагональ AC у точках E і F . Доведіть, що точки E і F поділяють відрізок AC на три рівні частини.

7.3. Точка M – середина катета AC рівнобедреного прямокутного трикутника ABC , гіпотенуза якого дорівнює 12 см. Знайдіть відстань від точки M до прямої AB .

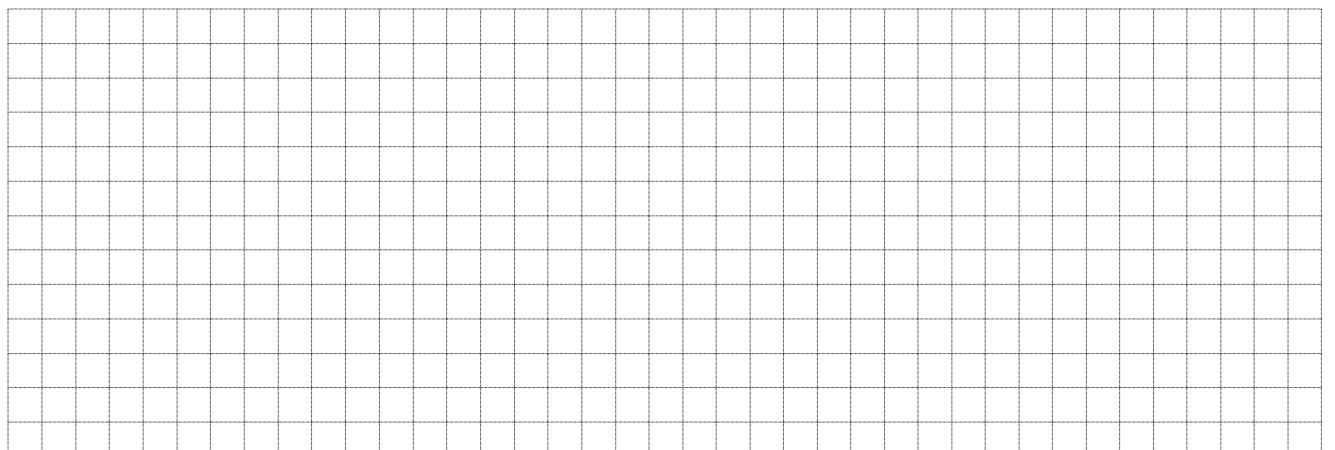
7.4. У трапеції $ABCD$ відрізок EF паралельний стороні CD , а точка E – середина AB . Доведіть, що $EF = \frac{1}{2}CD$.

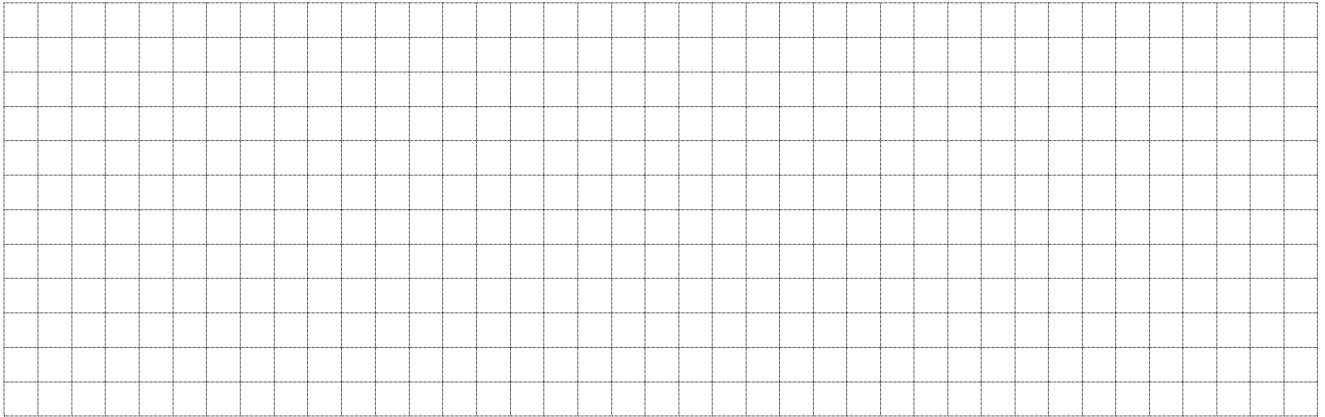
7.5. Основи трапеції дорівнюють 10 см і 6 см . Її бічну сторону поділено на 4 рівні частини і через точки поділу проведено прямі, паралельні основам. Знайдіть довжини відрізків прямих, які містяться між сторонами трапеції.

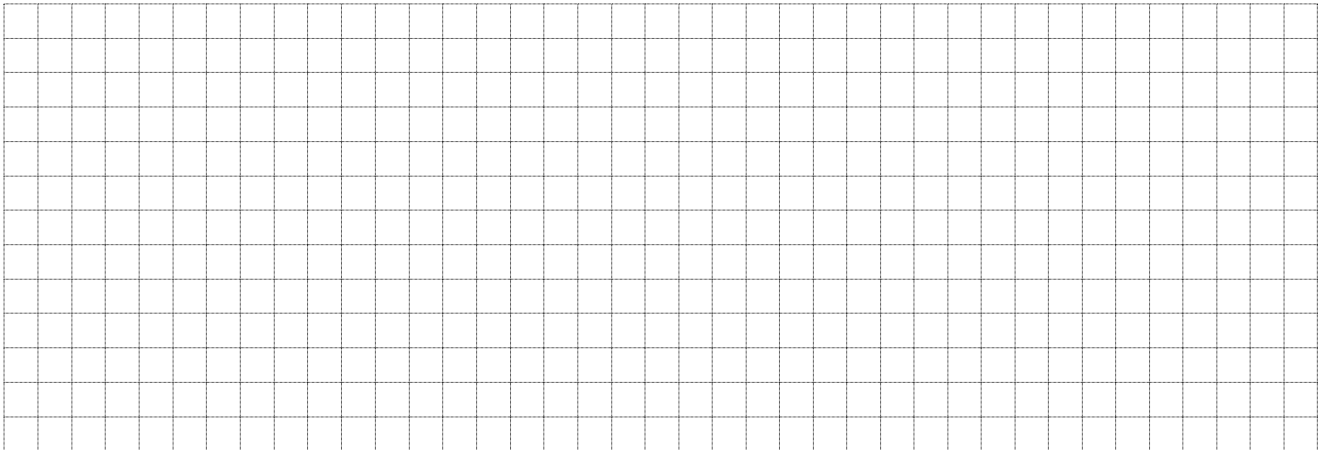
7.6. Сторона AB трикутника ABC дорівнює 12 см . Сторону BC поділено на 3 рівні частини і через точки поділу проведено прямі, паралельні стороні AB . Знайдіть довжини відрізків прямих, які містяться між сторонами трикутника.

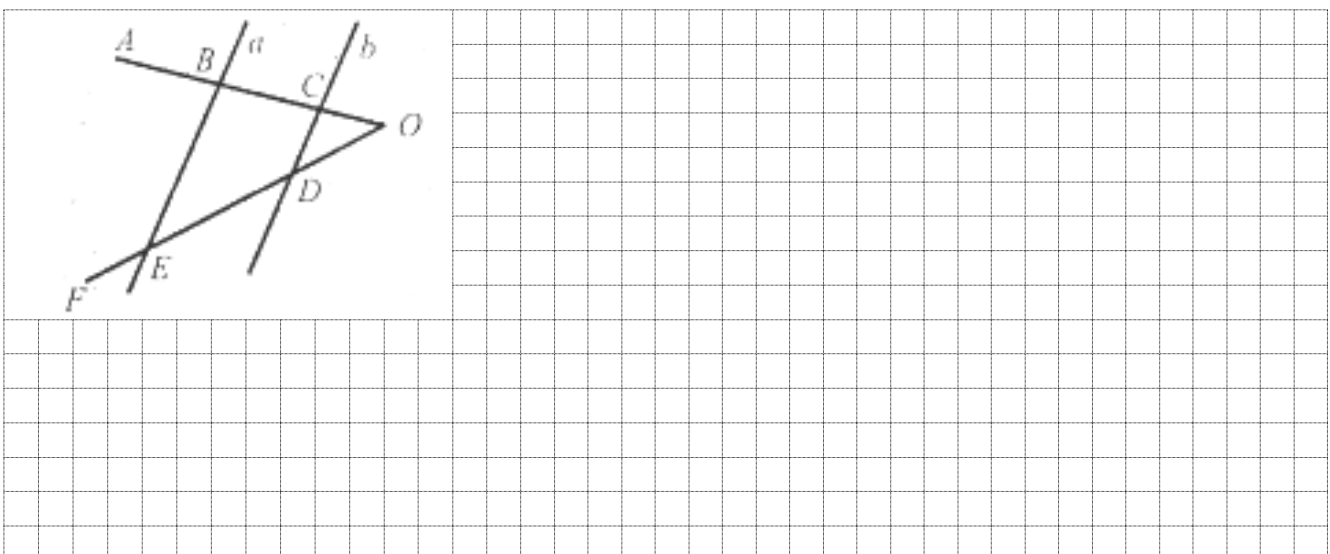
7.7. Діагональ трапеції поділяє її середню лінію на відрізки довжиною **8 см** і **15 см**. Знайдіть основи трапеції.

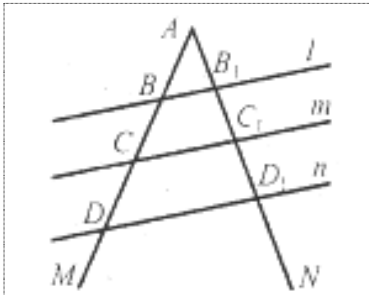
7.8. Основи трапеції дорівнюють **8 см** і **12 см**. Знайдіть довжину відрізка її середньої лінії, який міститься між діагоналями трапеції.

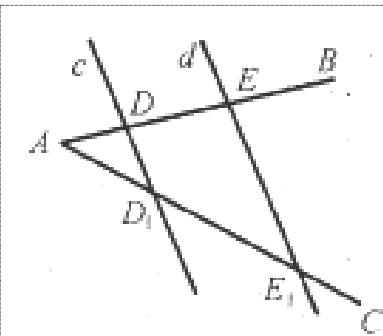
7.9. Паралельні прямі **a** і **b** перетинають сторони кута **AOF**. Знайдіть довжину відрізка **OD**, якщо **OC = 4 см**, **BC = 6 см**, **DE = 9 см**.

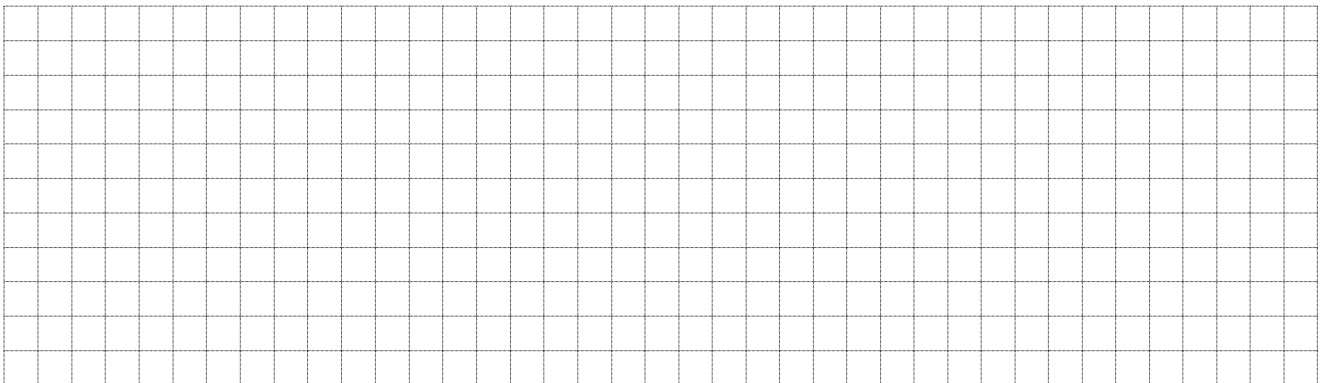
7.10. Паралельні прямі l, m і n перетинають сторони кута MAN . Знайдіть довжини відрізків AB_1 і BD , якщо $AB = 4$ см, $CD = 8$ см, $B_1C_1 = 5$ см, $C_1D_1 = 6$ см.

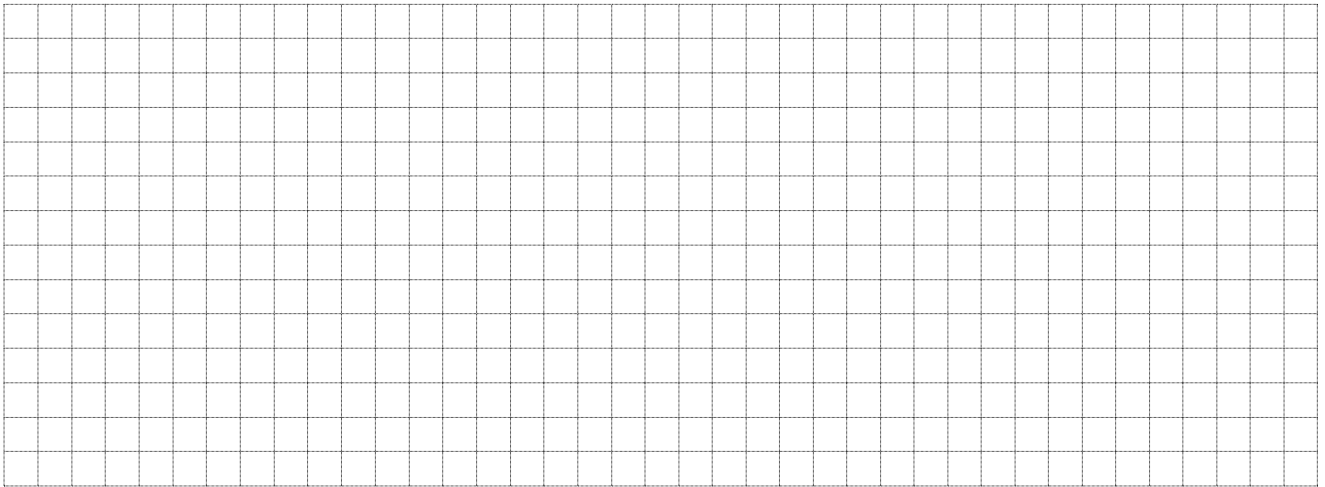
7.11. Паралельні прямі c і d перетинають сторони кута BAC . Знайдіть довжину відрізка DE , якщо $AD = 4$ см, $D_1E_1 = 16$ см і $DE = AD_1$.

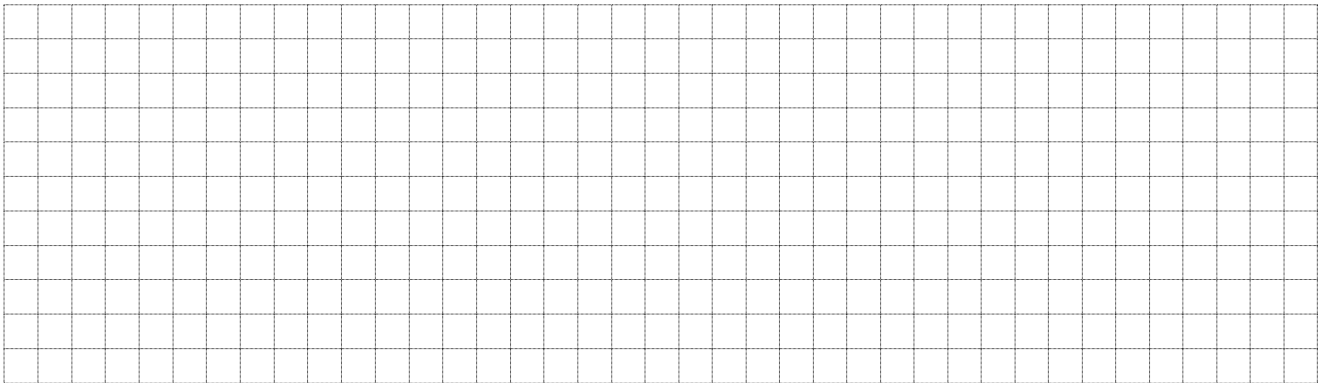
7.12. У рівнобедреному трикутнику ABC ($AB = BC$) точка M перетину медіан віддалена від основи на 4 см. Знайдіть відстань від точки M до вершини B .

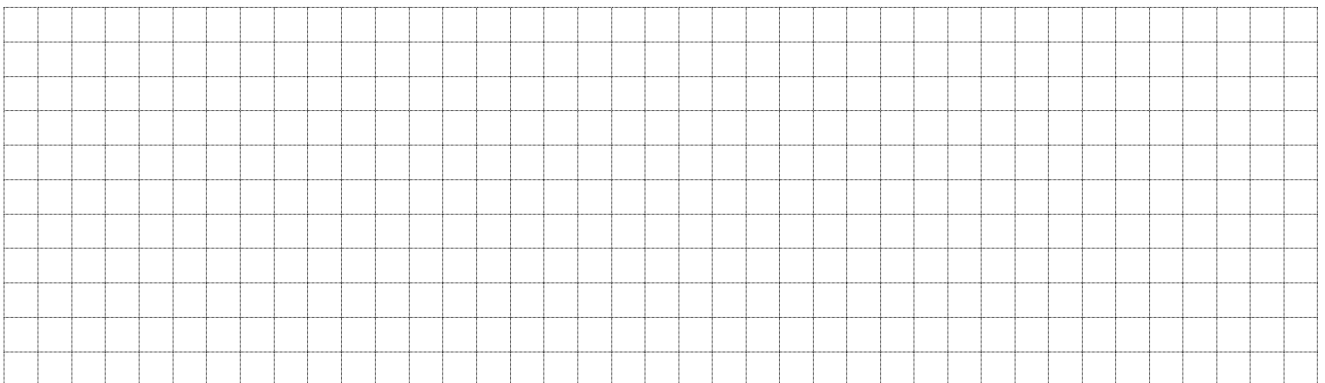
7.13. Сторони трикутника співвідносяться як **7:6:3**. Знайдіть сторони подібного йому трикутника, якщо в нього: 1) периметр дорівнює **8 см**; 2) менша сторона дорівнює **6 см**; 3) більша сторона дорівнює **28 см**; 4) різниця більшої і меншої сторін дорівнює **20 см**.

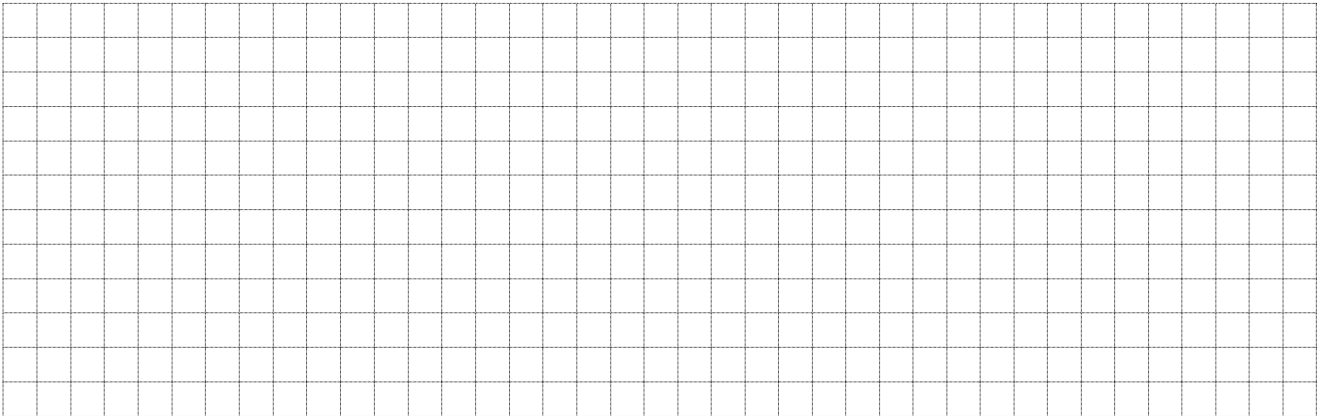
7.14. Периметри подібних трикутників співвідносяться як **7:5**, а сума їх менших сторін дорівнює **36 см**. Знайдіть сторони обох трикутників, якщо сторони одного з них співвідносяться як **3:7:8**.

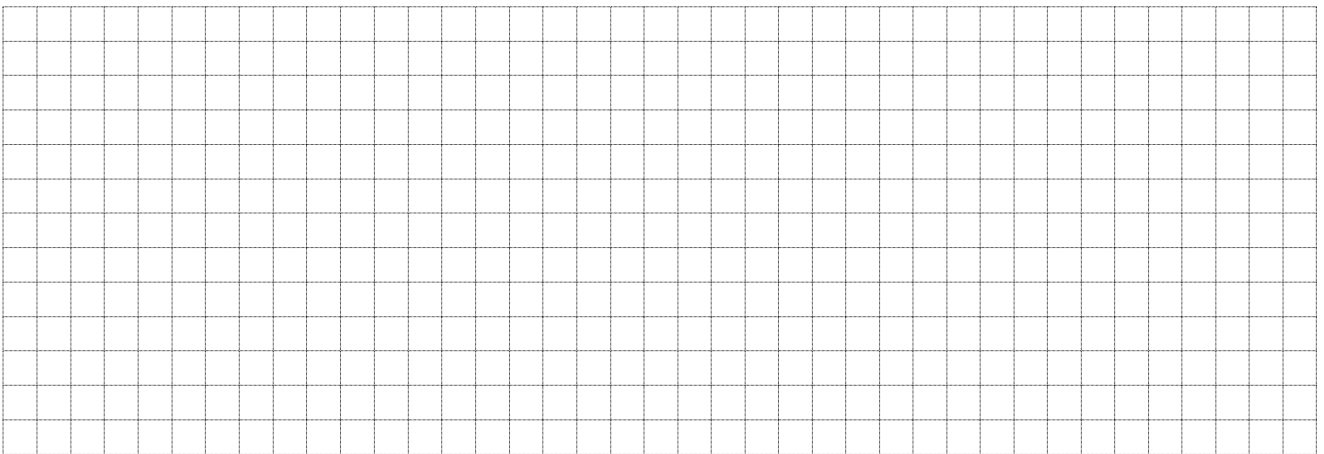
7.15. Продовження бічних сторін **AB** і **CD** трапеції **ABCD** перетинаються в точці **E**. Більша основа **AD** трапеції дорівнює **12 см**, **AE = 15 см**, **BE = 5 см**. Знайдіть меншу основу трапеції.

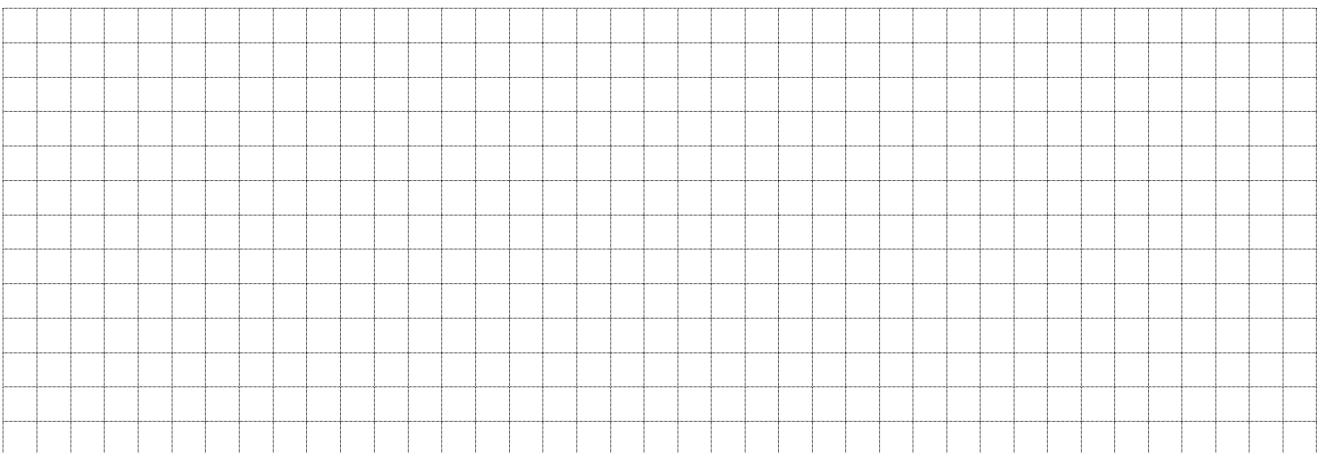
7.16. У трикутник ABC вписано ромб $AKPE$ так, що кут A в них спільний, а вершина P належить стороні BC . Знайдіть сторону ромба, якщо $AB = 6$ см, $AC = 3$ см.

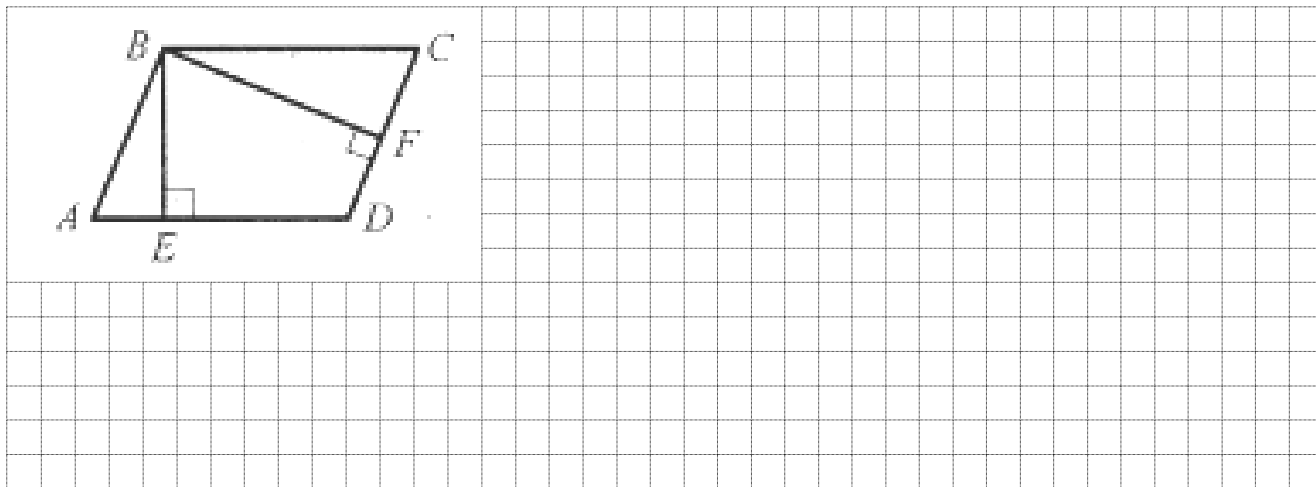
7.17. Доведіть, що рівнобедрені трикутники подібні, якщо їх кути при вершині є рівними.

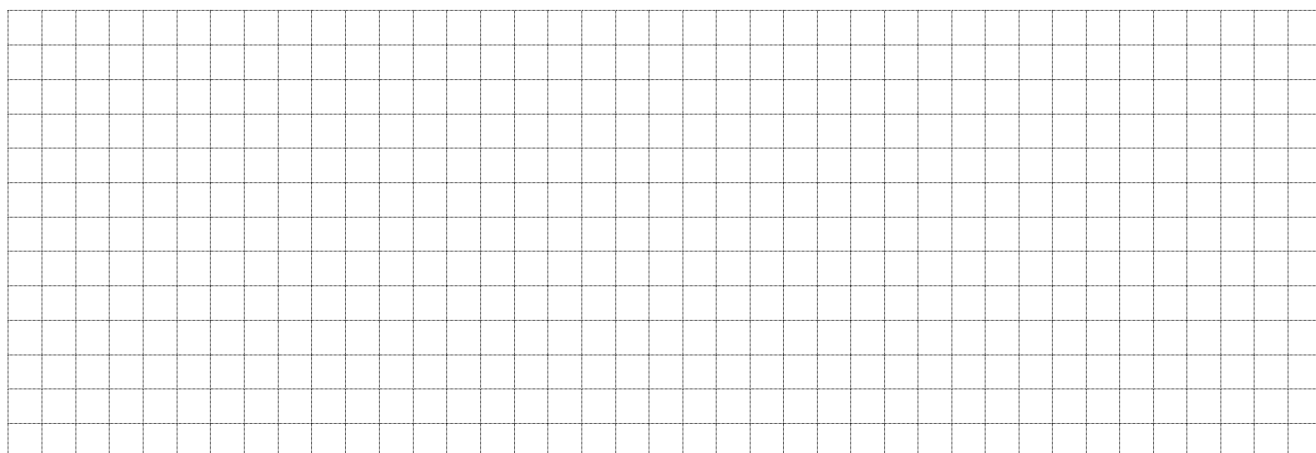
7.18. Кути одного трикутника співвідносяться як $3:5:7$, а в другому трикутнику один з кутів на 24° більший за другий і на 24° менший від третього кута. Чи подібні ці трикутники?

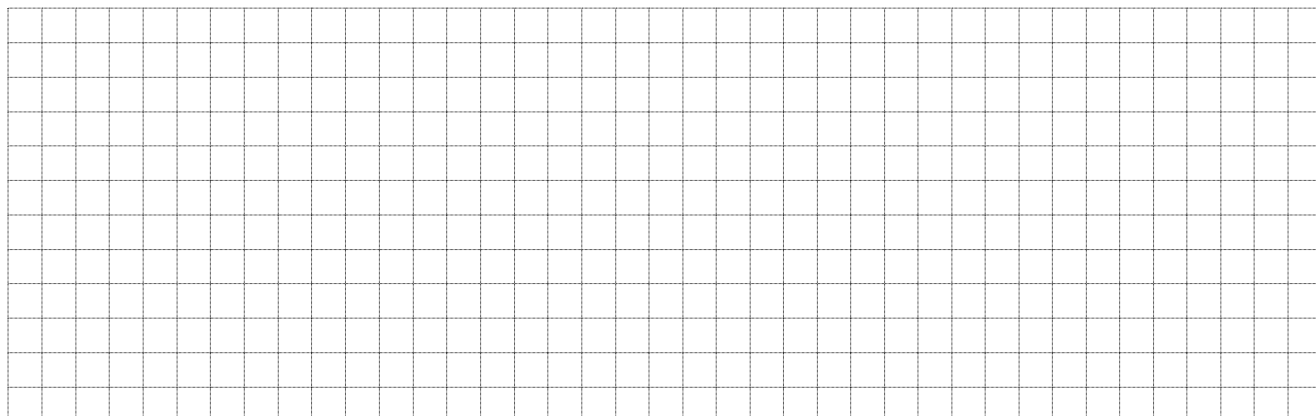
7.19. У паралелограмі $ABCD$ проведено висоти BE і BF . Доведіть подібність трикутників ABE і CBF .

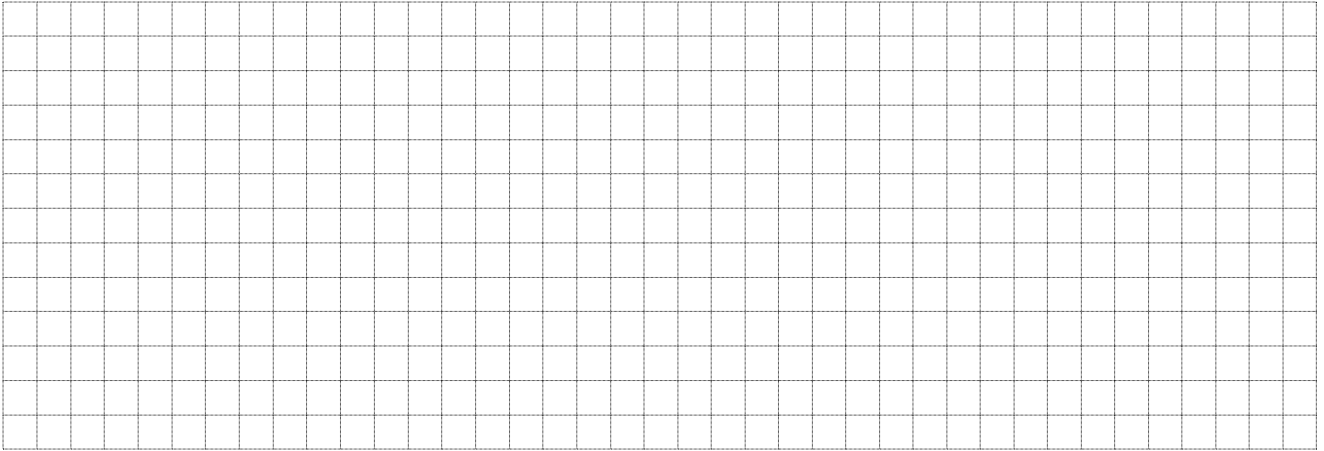
7.20. Периметр паралелограма дорівнює 70 см, а його висоти – 3 см і 4 см. Знайдіть сторони паралелограма.

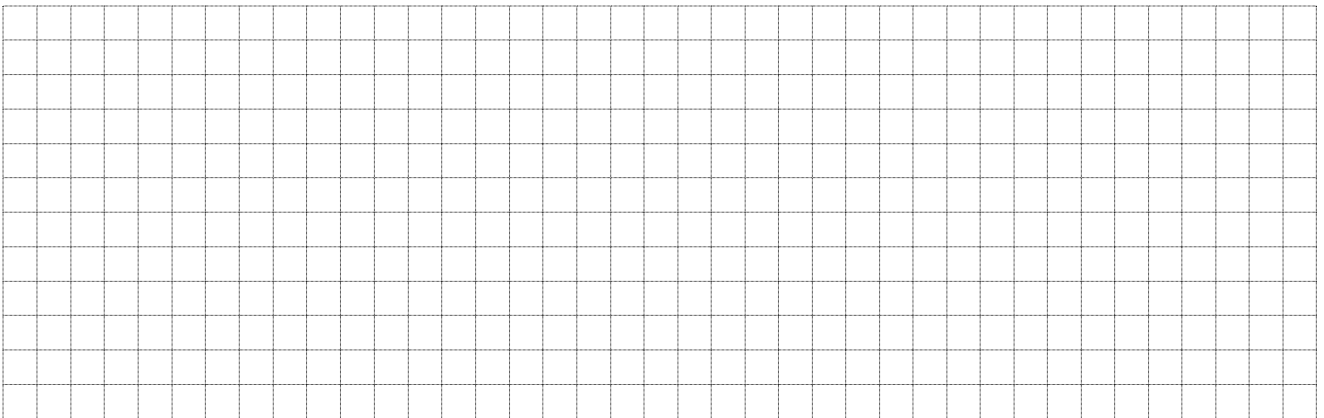
7.21. Одна з діагоналей трапеції дорівнює 28 см і поділяє другу діагональ на відрізки довжиною 5 см і 9 см. Знайдіть більшу основу трапеції і відрізки, на які точка перетину діагоналей поділяє першу діагональ, якщо менша основа дорівнює 6 см.

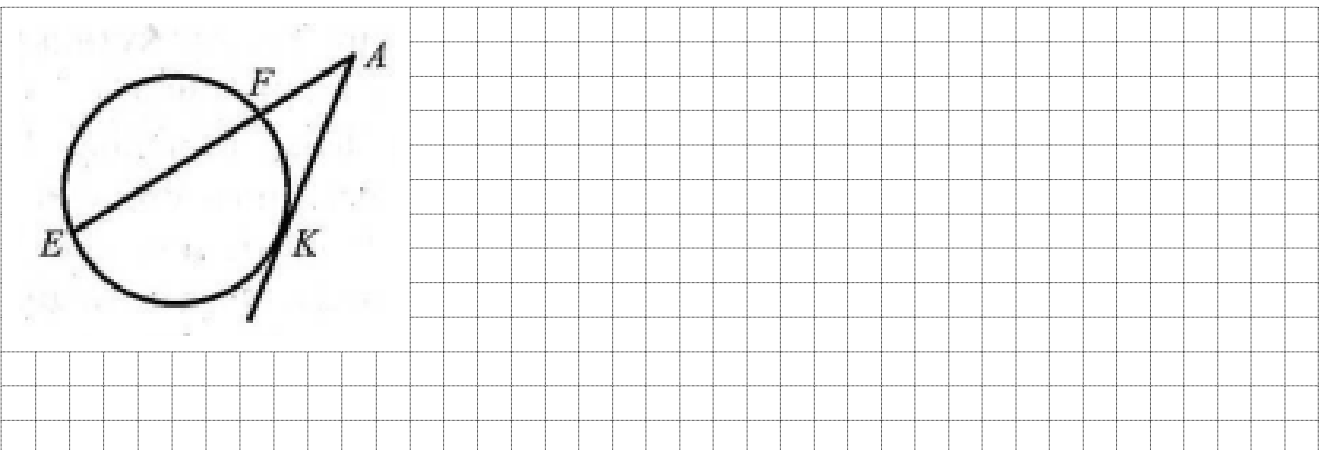
7.22. На стороні AC трикутника ABC позначено точку D так, що $\angle ABD = \angle BCA$. Знайдіть відрізки, на які точка D поділяє сторону AC , якщо $AB = 3$ см, $AC = 6$ см.

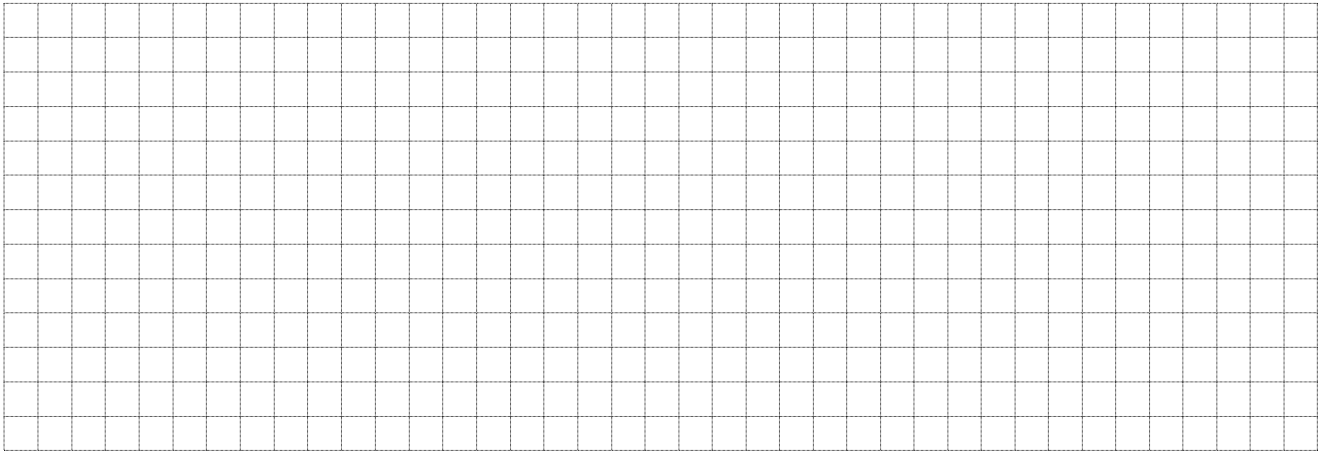
7.23. Хорди MK і PF кола перетинаються в точці E . Знайдіть довжину відрізка EF , якщо $ME = 4$ см, $EK = 3$ см, $PE = 2$ см.

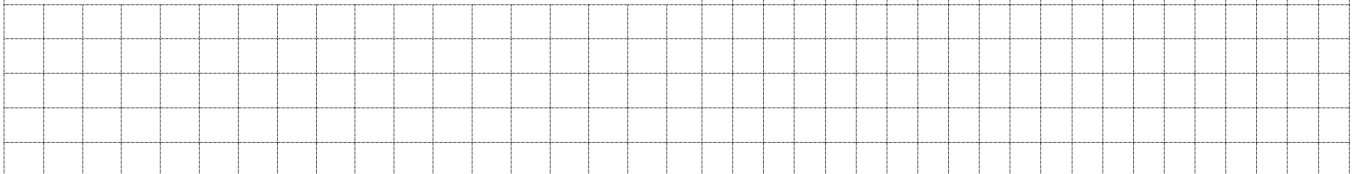
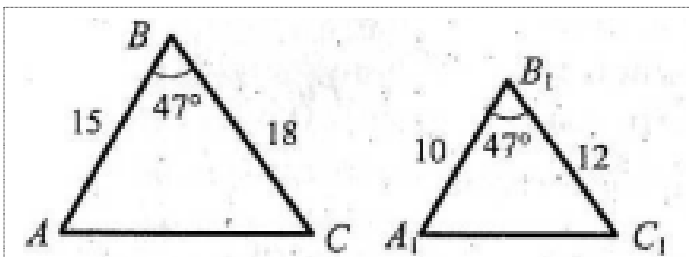
7.24. Через точку A проведено до кола дотичну AK (K – точка дотику) і січну, яка перетинає коло в точках E і F . Знайдіть AF , якщо $AK = 4$ см, $AE = 8$ см.

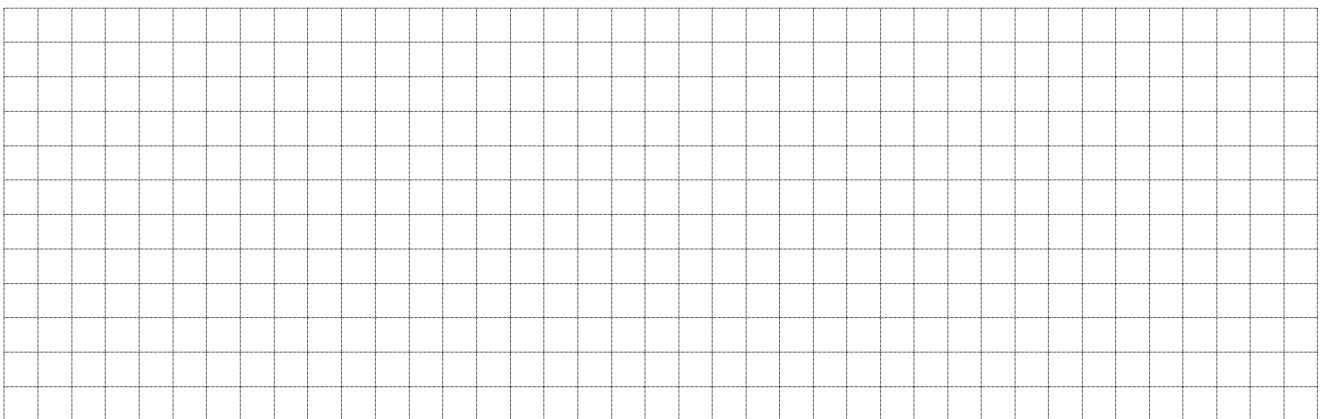
7.25. У трапеції $ABCD$ ($AD \parallel BC$) O – точка перетину діагоналей, $AO:OC = 5:2$, а середня лінія трапеції дорівнює 7 см. Знайдіть основи трапеції.

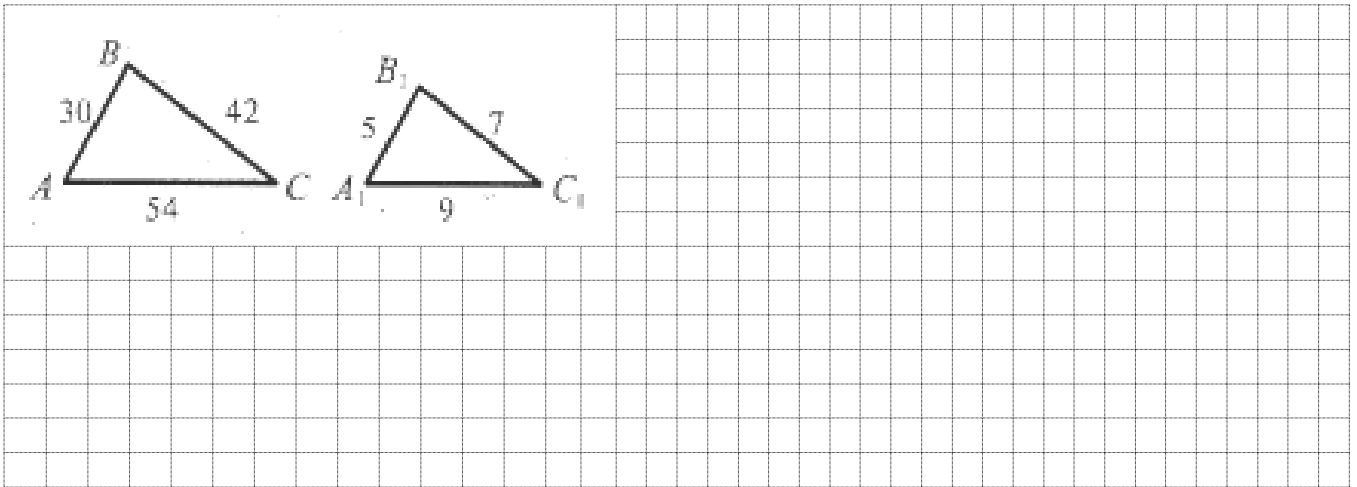
7.26. Доведіть подібність трикутників ABC і $A_1B_1C_1$ (довжини сторін дано в сантиметрах).

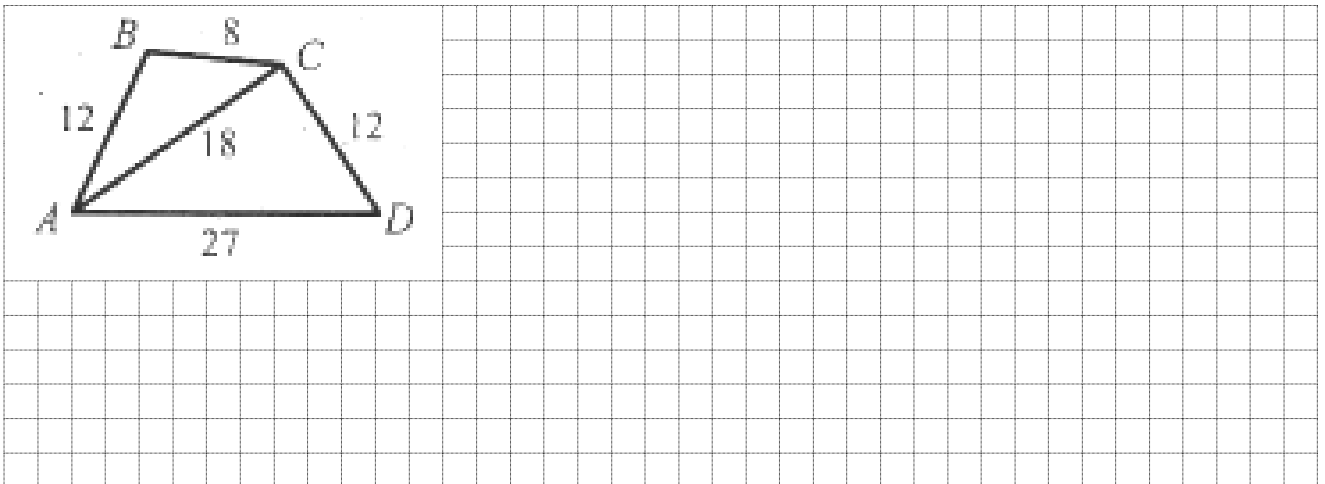
7.27. У трикутнику ABC $AB = 16$ см, $AC = 20$ см. На стороні AB відклали відрізок $AD = 12$ см, а на стороні AC – відрізок $AE = 15$ см. Чи подібні трикутники ABC і ADE ?

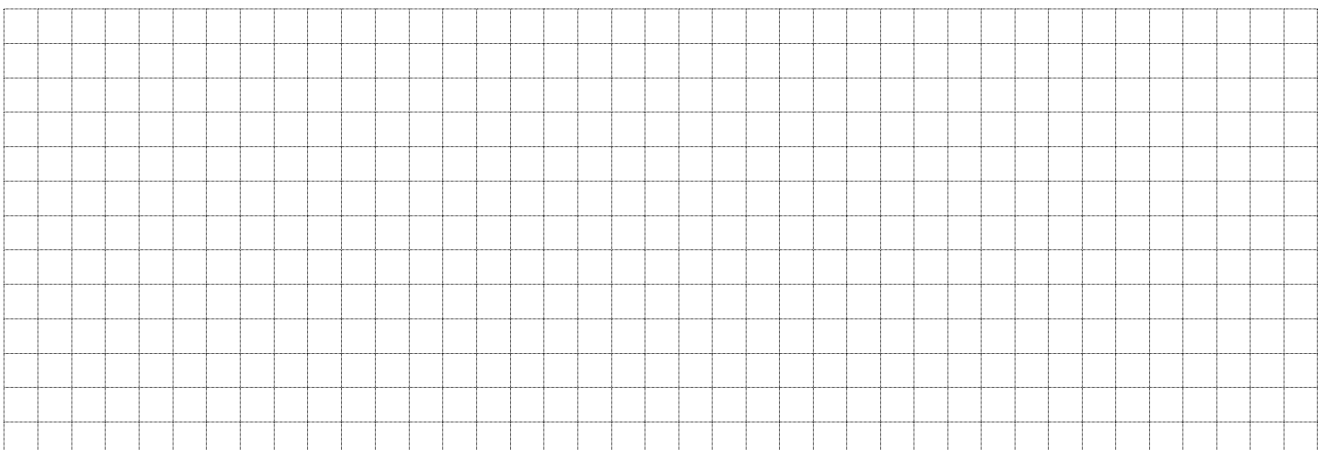
7.28. Доведіть, що трикутники ABC і $A_1B_1C_1$, зображені на рисунку, подібні.

7.29. Чи подібні трикутники ABC і ADC (див. рисунок)?

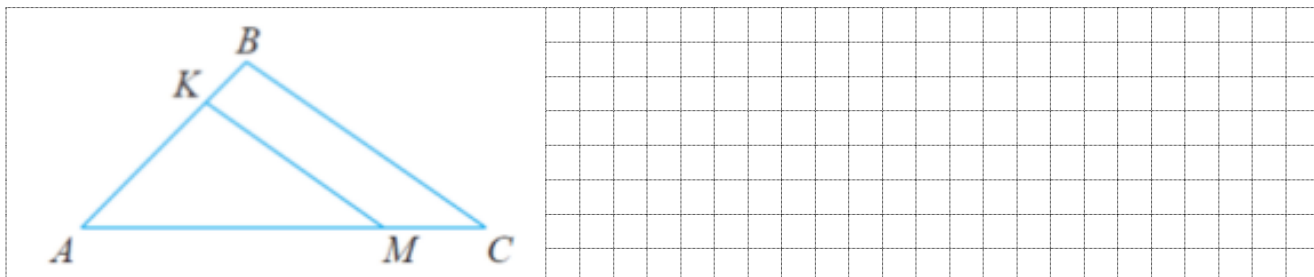

7.30. Сторони одного трикутника співвідносяться як $5:7:9$, а сторони другого трикутника дорівнюють 25 см , 35 см і 45 см . Чи подібні ці трикутники?

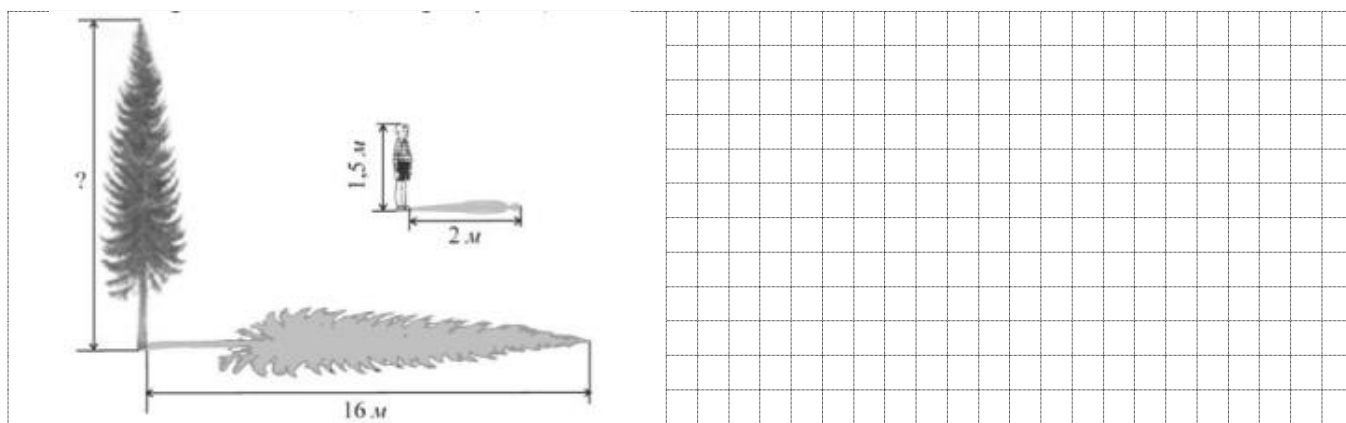
**Додаткові вправи,
які було запропоновано під час проведення ЗНО**

7.31. На сторонах AB і AC трикутника ABC задано точки K і M відповідно, $KM \parallel BC$ (див. рисунок). Визначте довжину відрізка KM , якщо $AK = 6$ см, $KB = 2$ см, $BC = 10$ см.

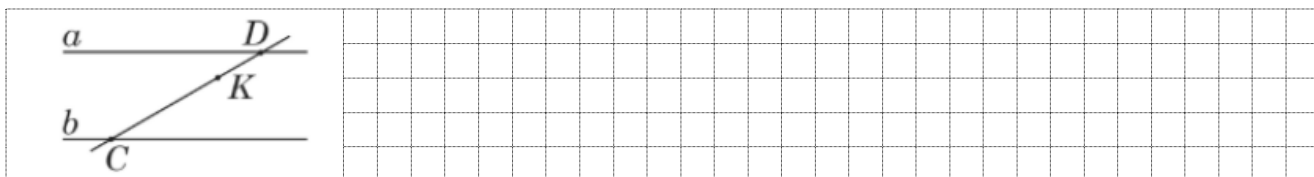
А	Б	В	Г	Д
6 см	7 см	7,5 см	8 см	8,5 см

7.32. У сонячний день довжина тіні від дерева становить 16 м. У той самий час тінь від хлопчика, який має зріст $1,5$ м, дорівнює 2 м (рисунок). Визначте висоту дерева.

А	Б	В	Г	Д
12 м	12,5 м	13 м	14 м	15,5 м

7.33. На рисунку зображено паралельні прямі a і b та січну CD . Знайдіть відстань між прямими a і b , якщо $CK = 5$ см, $KD = 2$ см, а відстань від точки K до прямої a дорівнює 1 см.

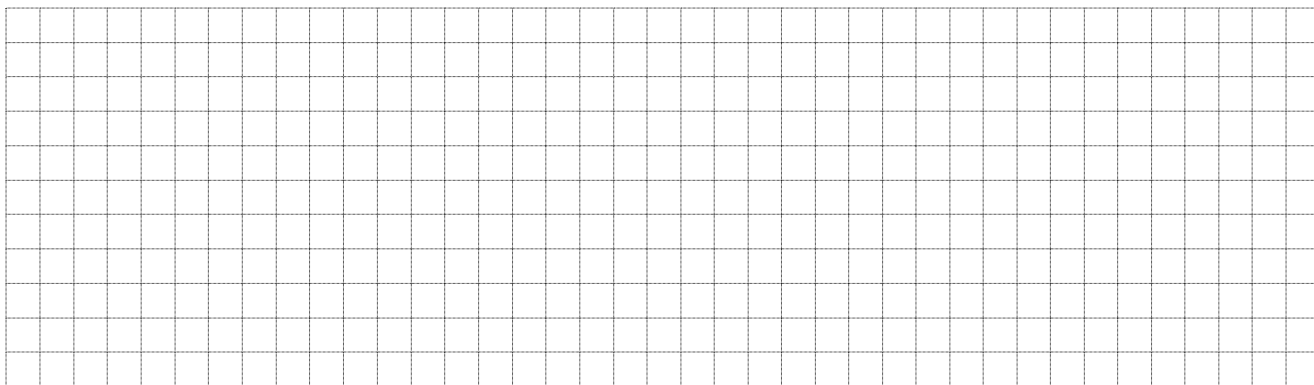

А	Б	В	Г	Д
2,5 см	3 см	3,5 см	4 см	4,5 см

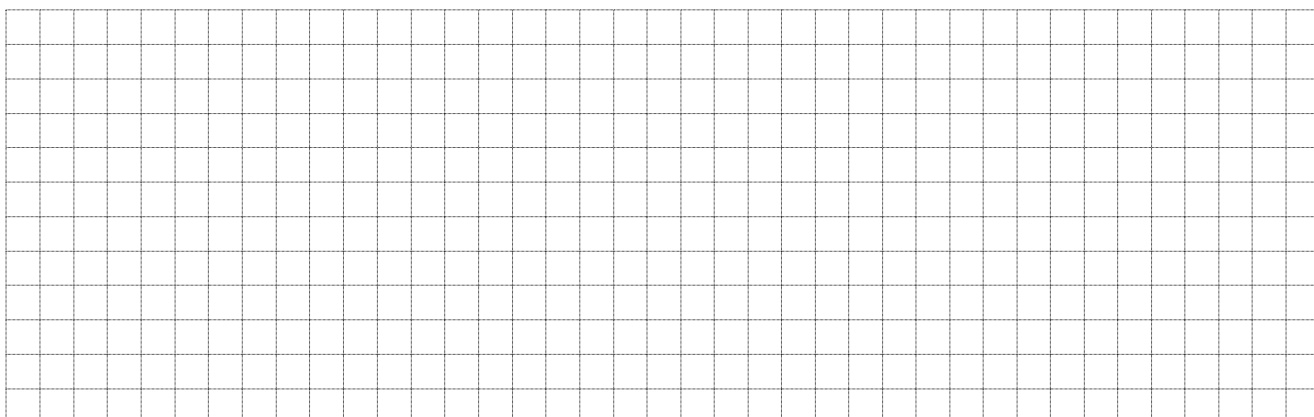
Заняття 8

МЕТРИЧНІ СПІВВІДНОШЕННЯ В ПРЯМОКУТНОМУ ТРИКУТНИКУ. ТЕОРЕМА ПІФАГОРА. РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРЯМОКУТНИХ ТРИКУТНИКІВ

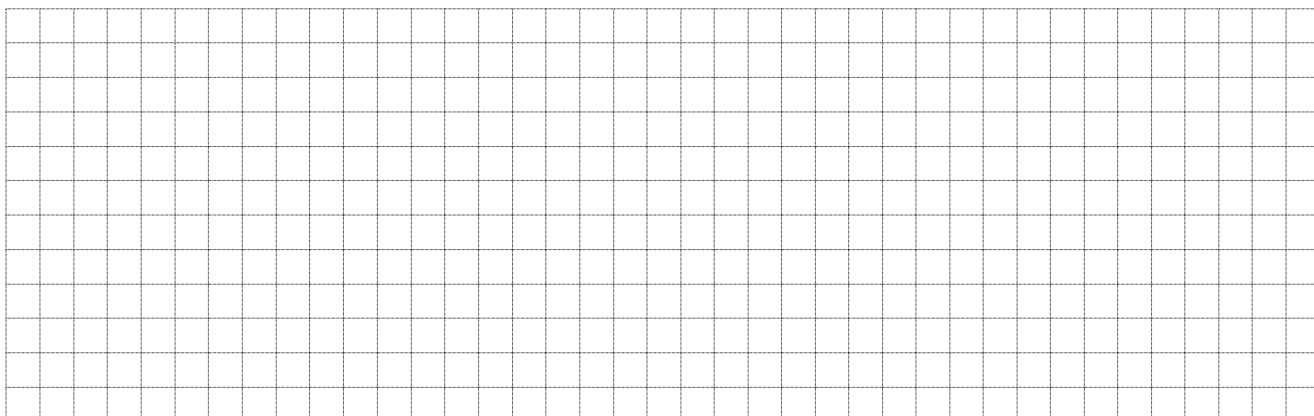
8.1. Знайдіть висоту прямокутного трикутника, проведenu з вершини прямого кута, якщо вона поділяє гіпотенузу на відрізки довжиною **4 см** і **16 см**.

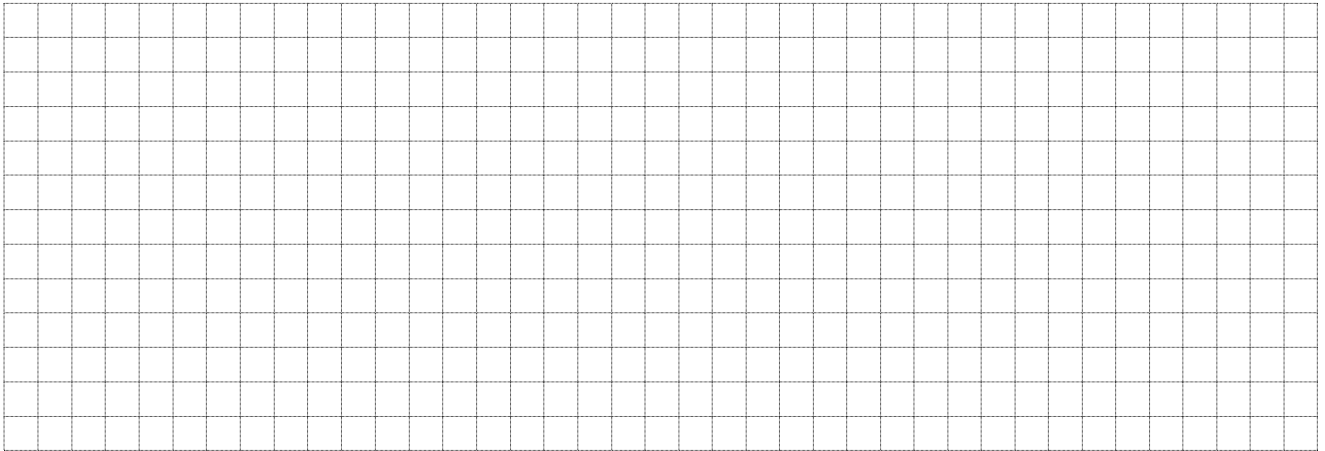
8.2. Катет прямокутного трикутника дорівнює **8 см**, а його проєкція на гіпотенузу – **4 см**. Знайдіть гіпотенузу.

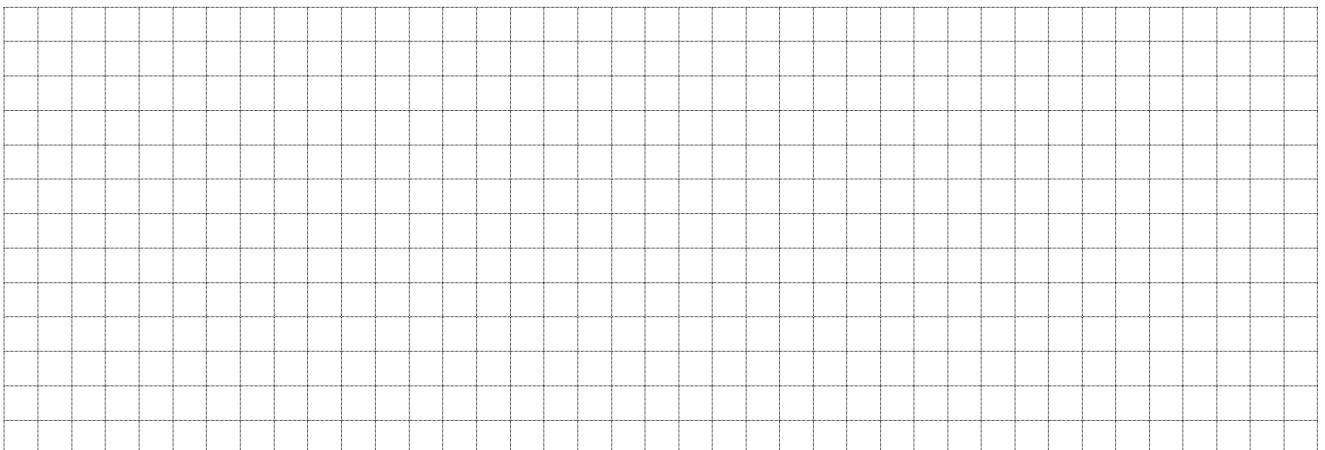
8.3. Висота прямокутного трикутника, проведена до гіпотенузи, поділяє її на відрізки довжиною **18 см** і **32 см**. Знайдіть катети трикутника.

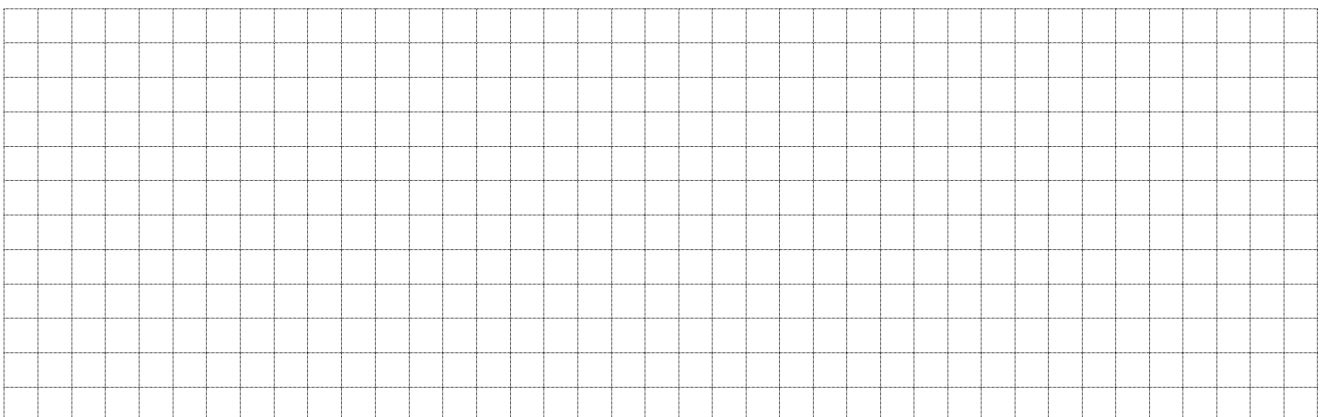
8.4. Один із катетів прямокутного трикутника дорівнює **4 см**, а проєкція другого катета на гіпотенузу – **6 см**. Знайдіть другий катет і гіпотенузу.

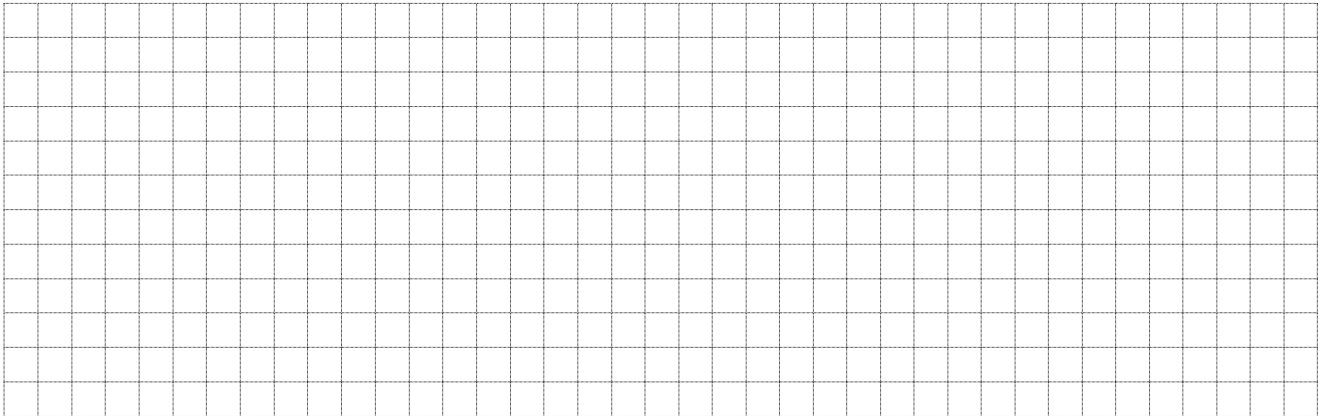
8.5. Знайдіть висоту і бічну сторону рівнобічної трапеції, основи якої дорівнюють **5 см** і **13 см**, а діагоналі перпендикулярні до бічних сторін.

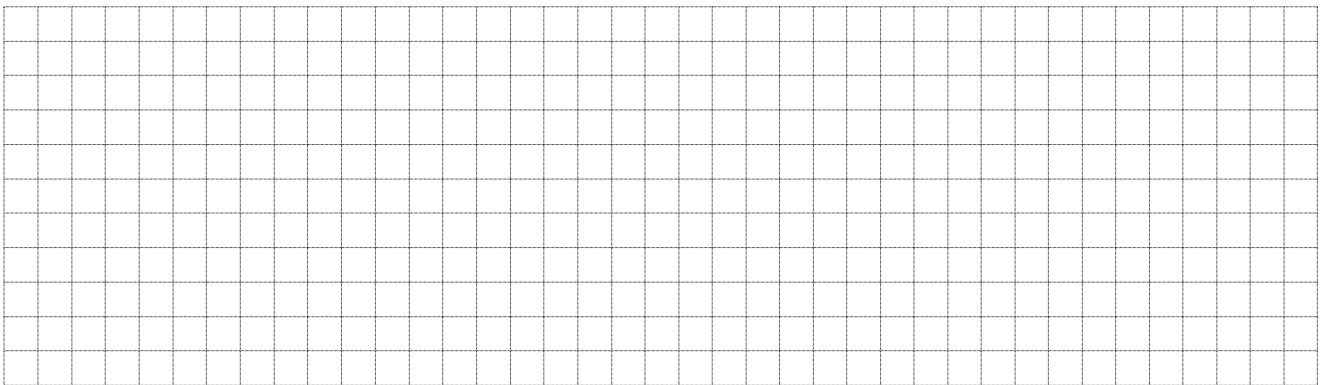
8.6. Діагональ рівнобічної трапеції перпендикулярна до бічної сторони і дорівнює **$3\sqrt{5}$ см**, а проєкція бічної сторони на більшу основу дорівнює **4 см**. Знайдіть основи трапеції та її бічну сторону.

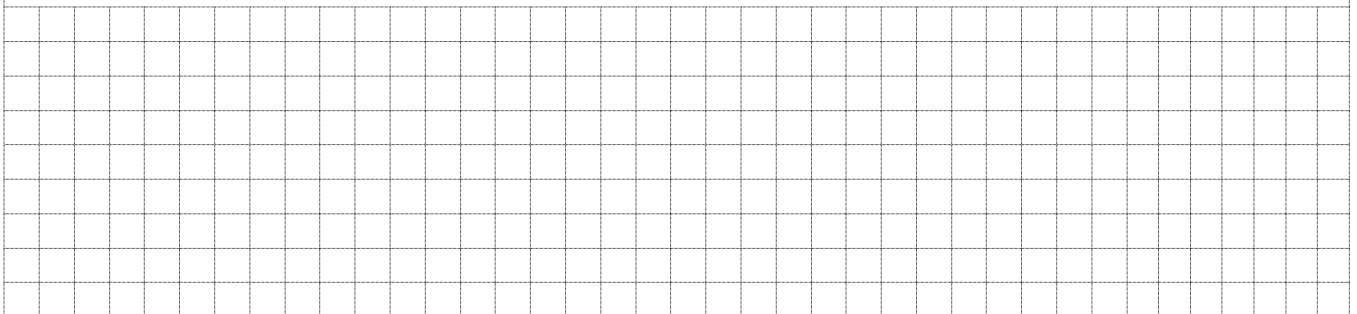
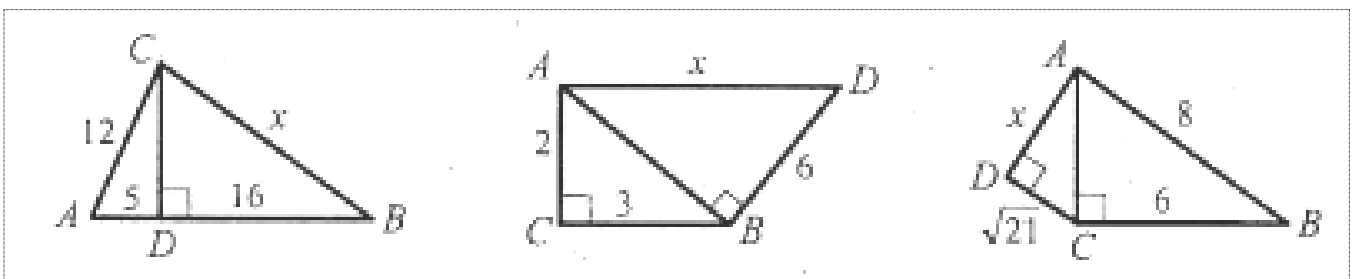
8.7. Перпендикуляр, проведений з точки перетину діагоналей ромба до його сторони, поділяє її на відрізки довжиною **3 см** і **12 см**. Знайдіть діагоналі ромба.

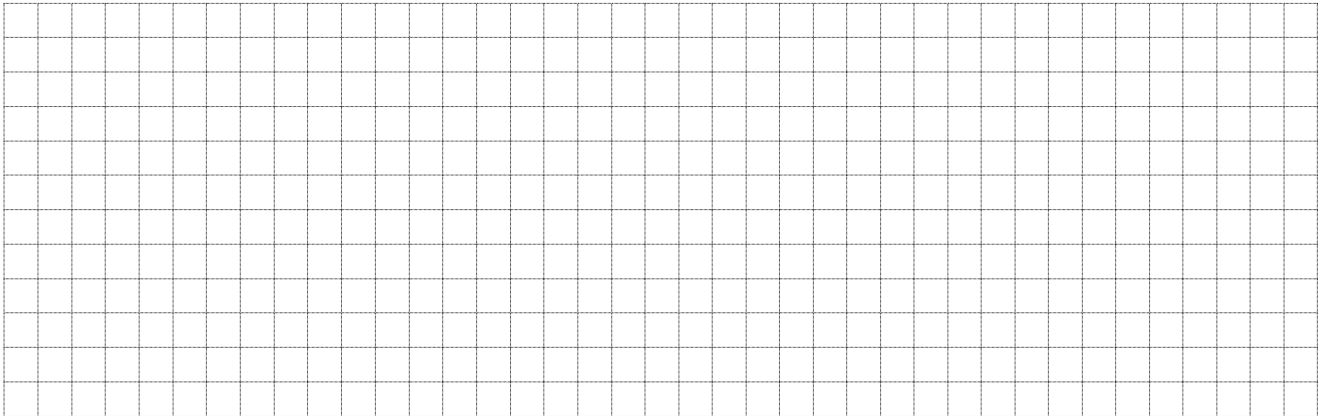
8.8. Сторона ромба дорівнює **13 см**, а одна з його діагоналей – **10 см**. Знайдіть другу діагональ ромба.

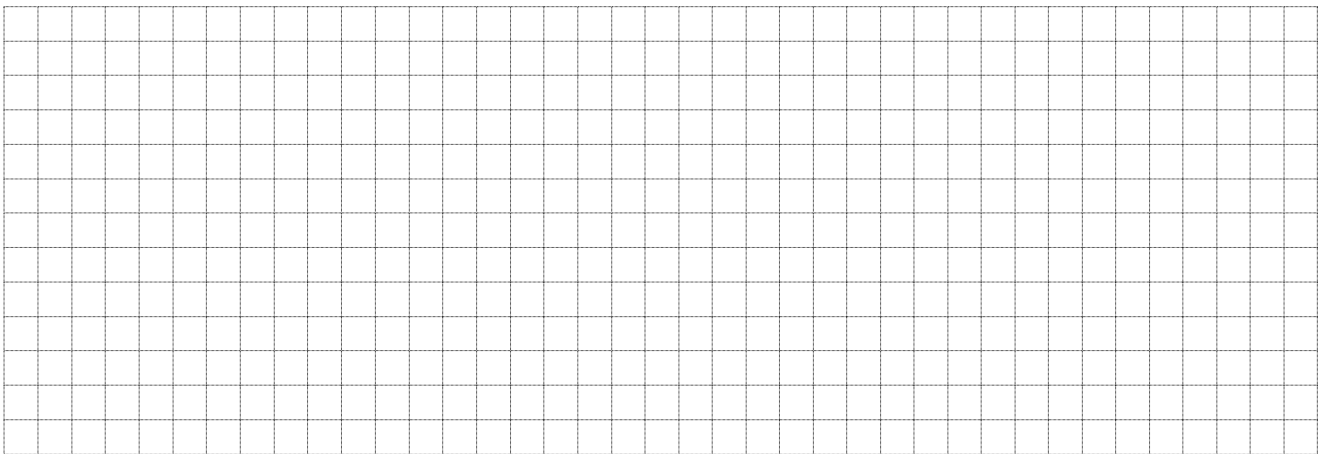
8.9. Знайдіть довжину невідомого відрізка **x** (довжини відрізків дано в сантиметрах).

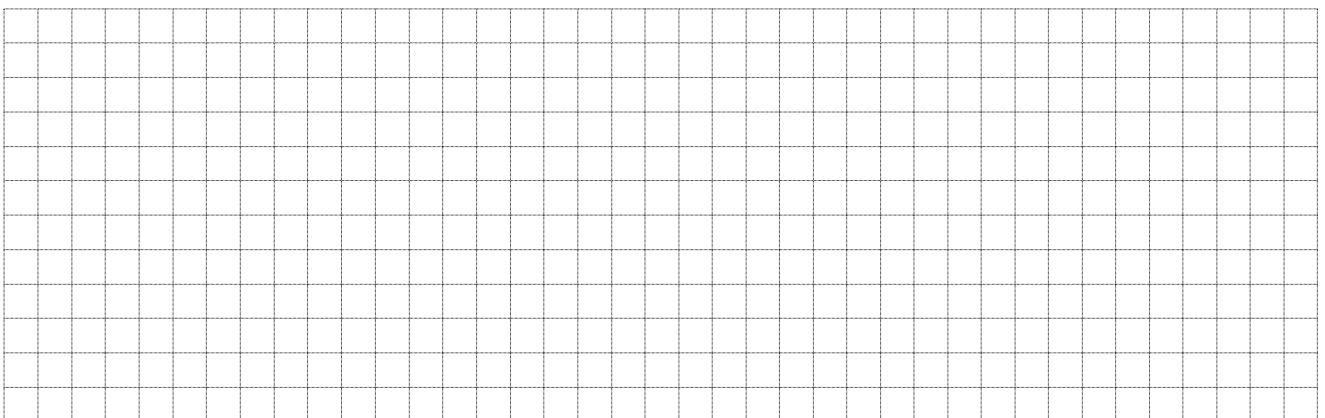
8.10. Різниця між гіпотенузою і катетом прямокутного трикутника дорівнює **2 см**, а довжина другого катета – **6 см**. Знайдіть невідомі сторони трикутника.

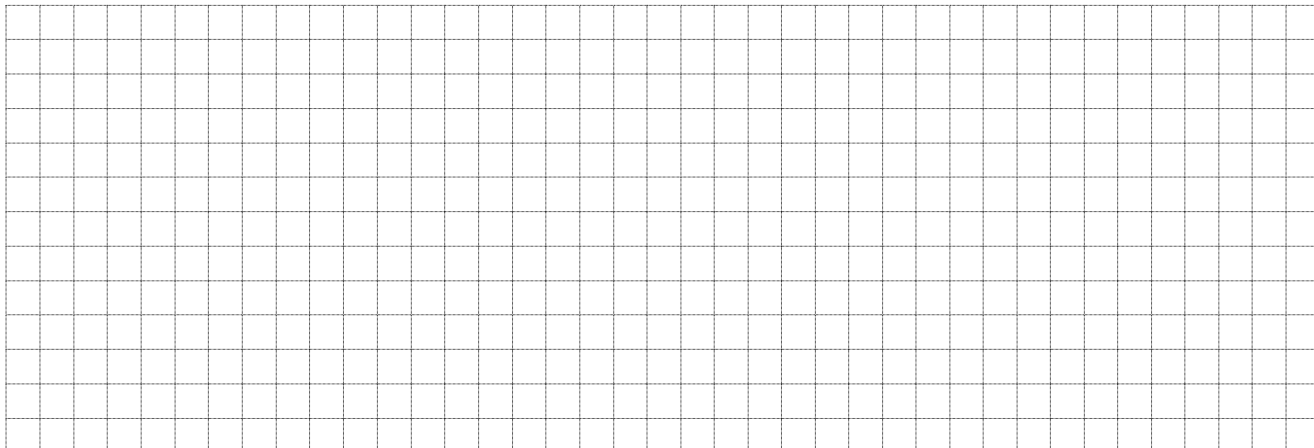
8.11. Медіана, проведена до гіпотенузи прямокутного трикутника, дорівнює **13 см**. Знайдіть сторони трикутника, якщо його периметр становить **60 см**.

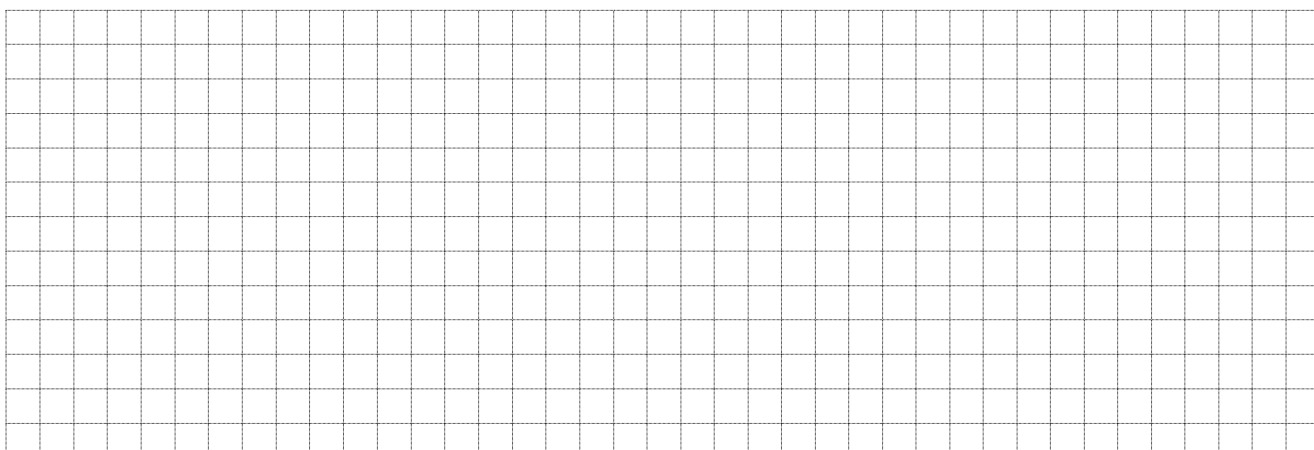
8.12. З точки до прямої проведено дві похилі. Довжина однієї з них дорівнює **25 см**, а довжина її проєкції на цю пряму – **15 см**. Знайдіть довжину другої похилої, якщо вона утворює з прямою кут **30°**.

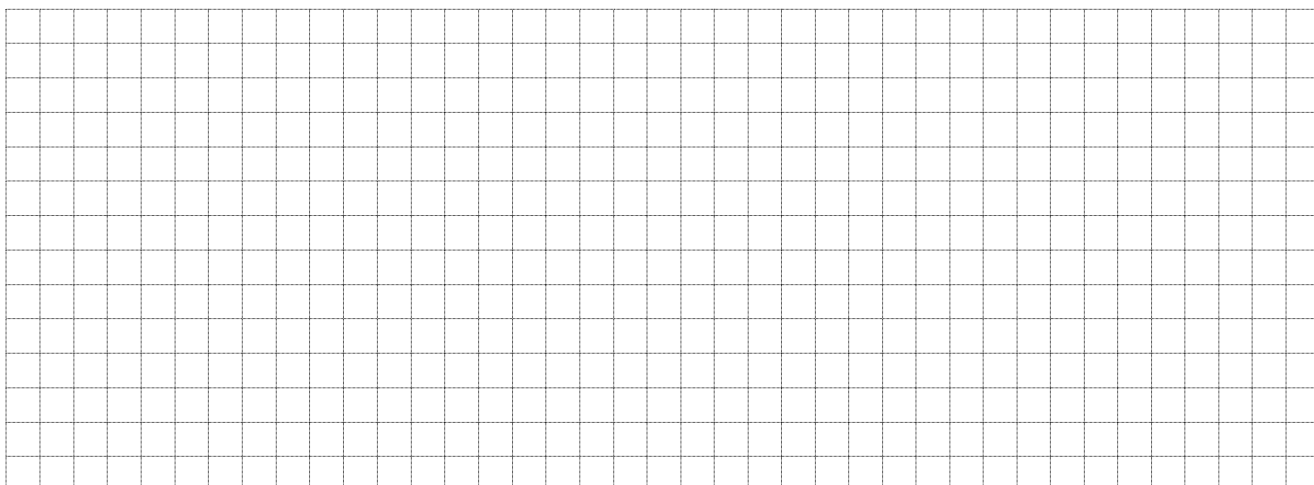
8.13. З точки до прямої проведено дві похилі, довжини яких дорівнюють **10 см** і **6 см**, а довжини їх проєкцій на цю пряму співвідносяться як **5:2**. Знайдіть відстань від точки до цієї прямої.

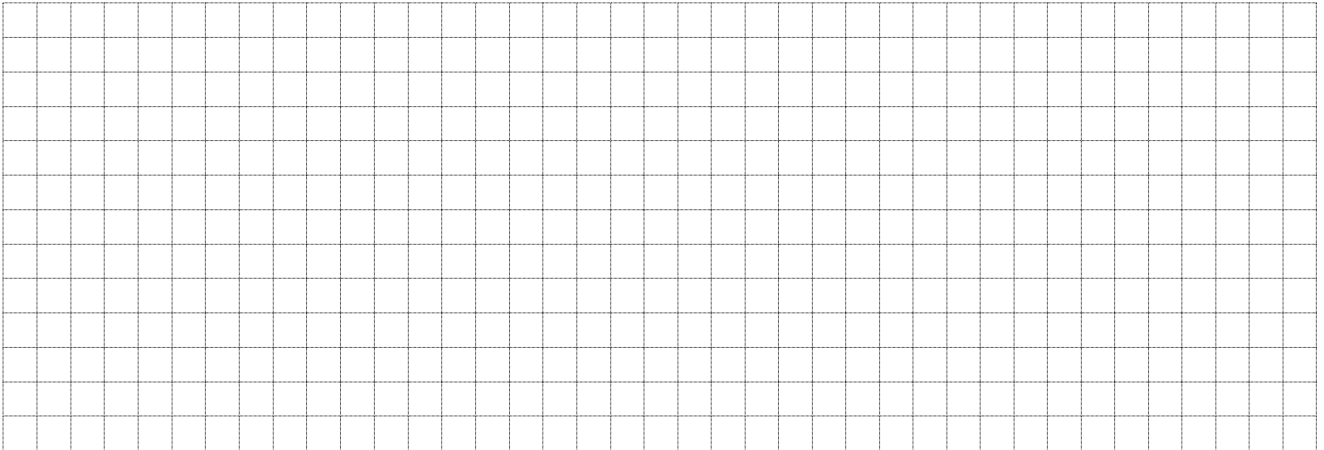
8.14. Гіпотенуза прямокутного трикутника дорівнює **17 см**, а медіана, проведена до одного з катетів, – **15 см**. Знайдіть катети трикутника.

8.15. Висота рівностороннього трикутника на **4 см** менша від його сторони. Знайдіть сторону трикутника.

8.16. Бісектриса прямого кута прямокутного трикутника поділяє гіпотенузу на відрізки довжиною **15 см** і **20 см**. Знайдіть катети трикутника.

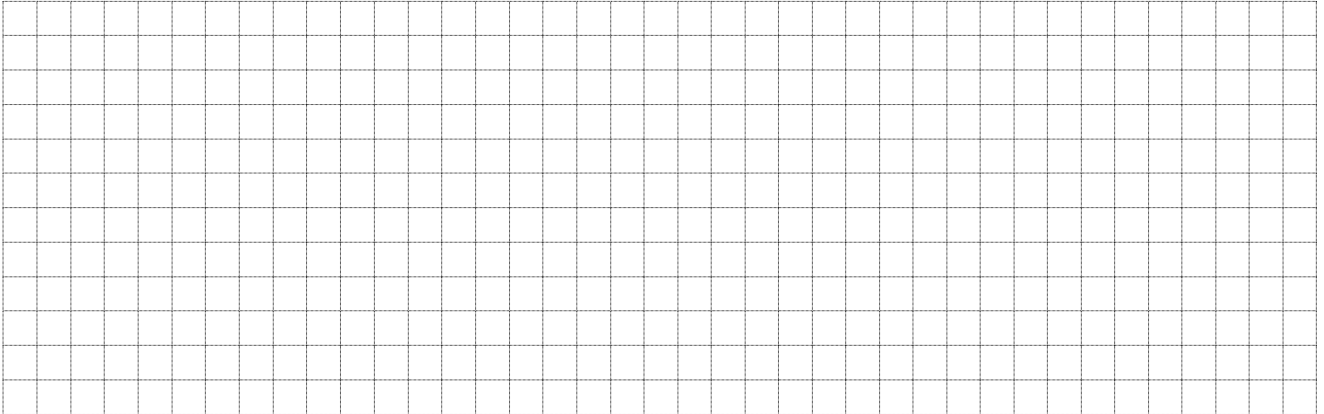
8.17. Знайдіть бічну сторону рівнобедреного трикутника, якщо його основа дорівнює **24 см**, а медіана, проведена до бічної сторони, – **30 см**.

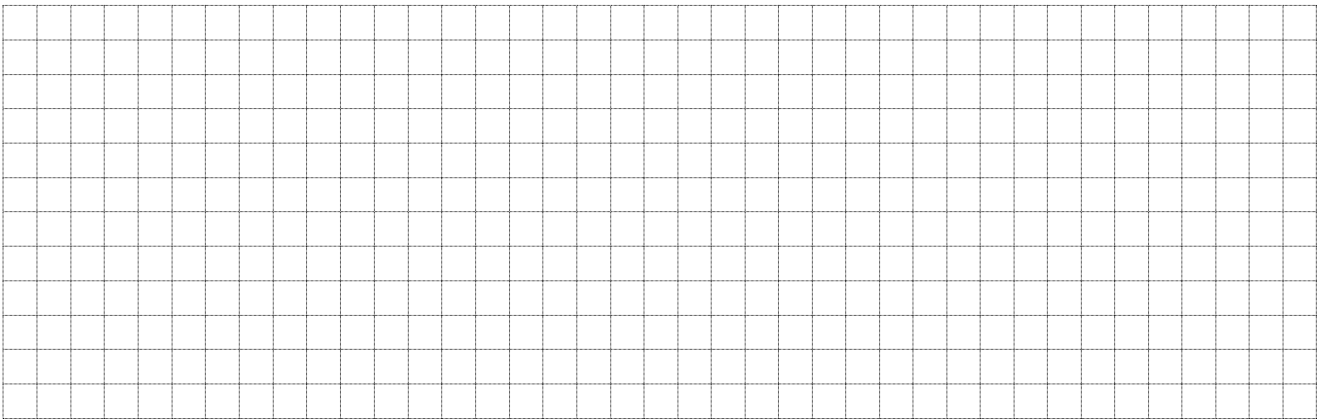
8.18. У рівнобічній трапеції діагональ дорівнює **17 см**, а висота трапеції – **8 см**. Знайдіть середню лінію трапеції.

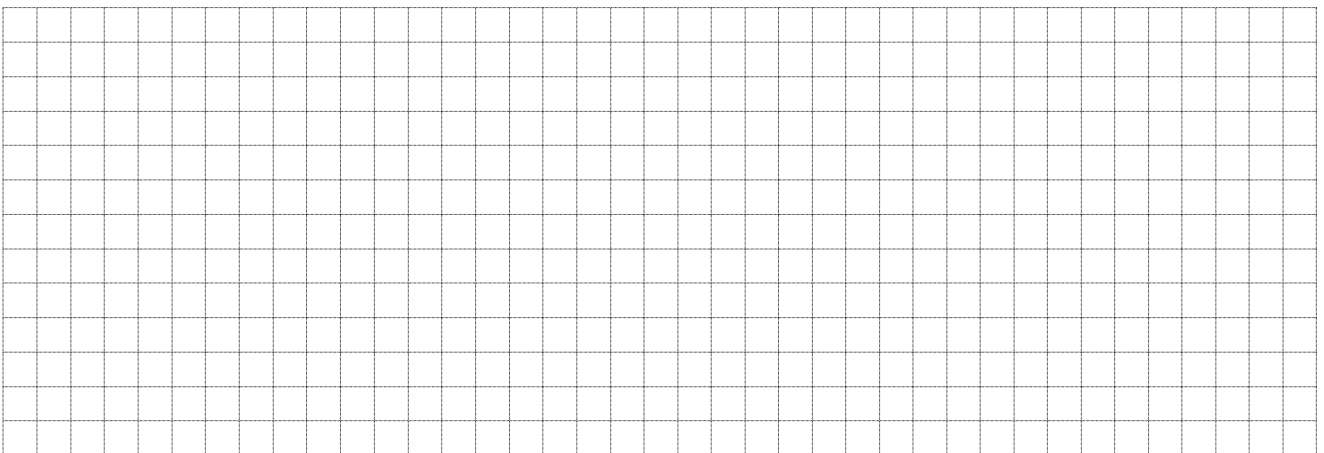
8.19. Основа рівнобедреного трикутника дорівнює **6 см**, а бічна сторона – **5 см**. Знайдіть синус, косинус і тангенс кута при основі трикутника.

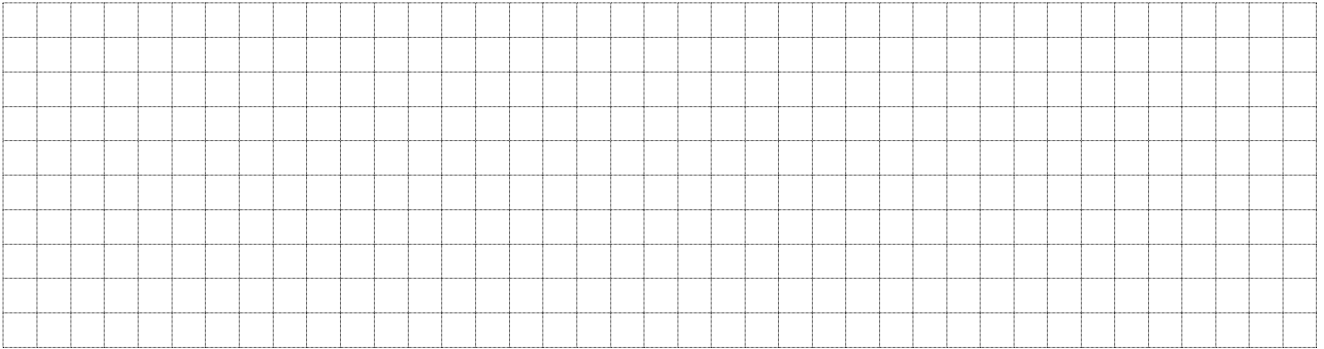
8.20. Побудуйте кут: 1) косинус якого дорівнює $\frac{1}{3}$; 2) тангенс якого дорівнює $\frac{4}{7}$; 3) синус якого дорівнює $0,3$.

8.21. У прямокутному трикутнику катети дорівнюють **3 см** і **8 см**. Знайдіть: 1) тангенс гострого кута, який лежить проти меншого катета; 2) синус гострого кута, який прилягає до більшого катета; 3) косинус гострого кута, який лежить проти більшого катета.

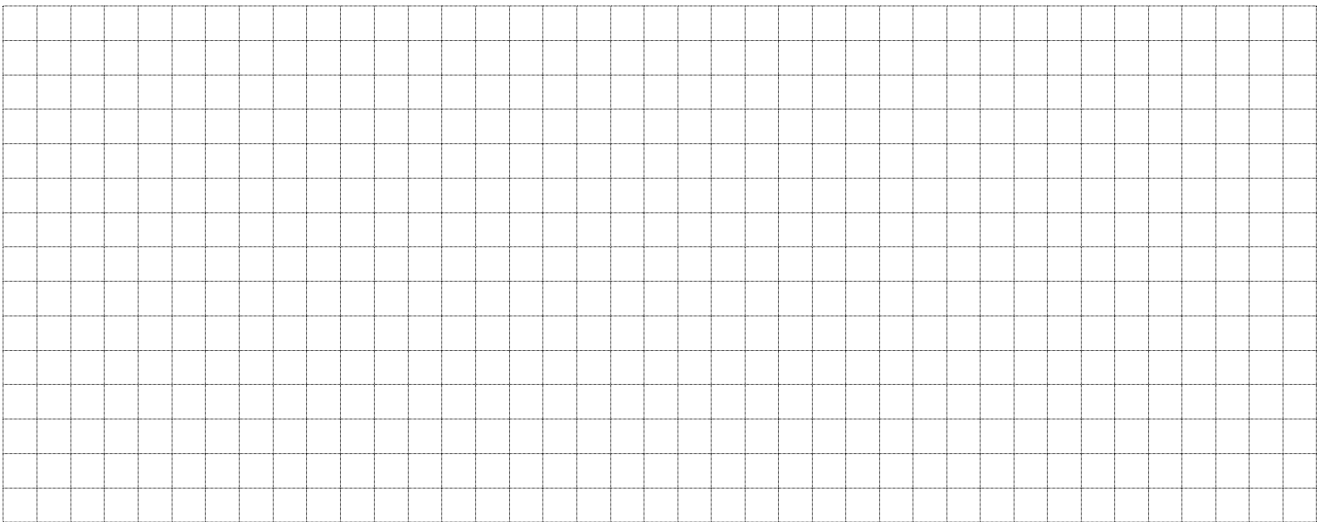

8.22. У рівнобічній трапеції $ABCD$ $AB = CD = 4$ см, $BC = 6$ см і $AD = 10$ см. Знайдіть кути трапеції.

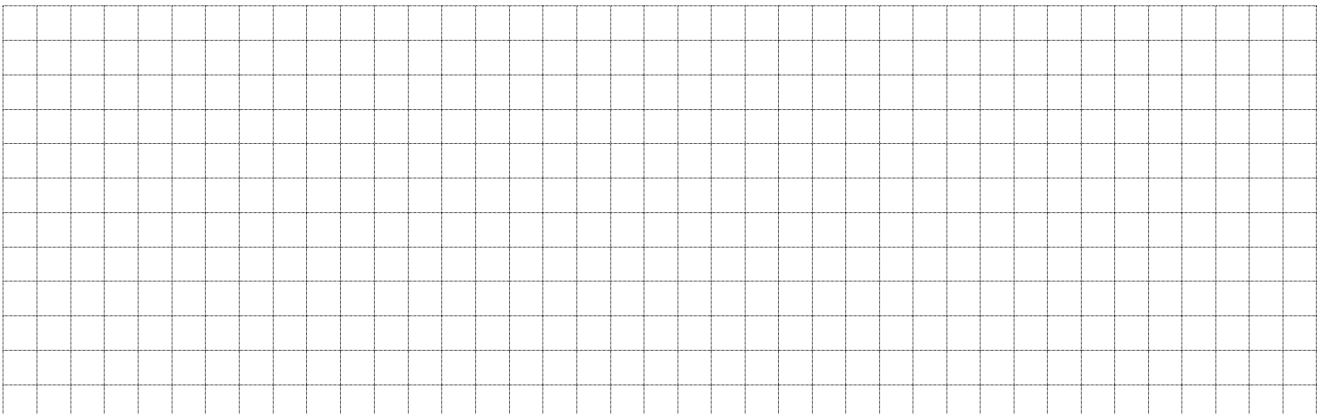

8.23. Розв'яжіть прямокутний трикутник ABC ($\angle C = 90^\circ$) за відомими елементами:

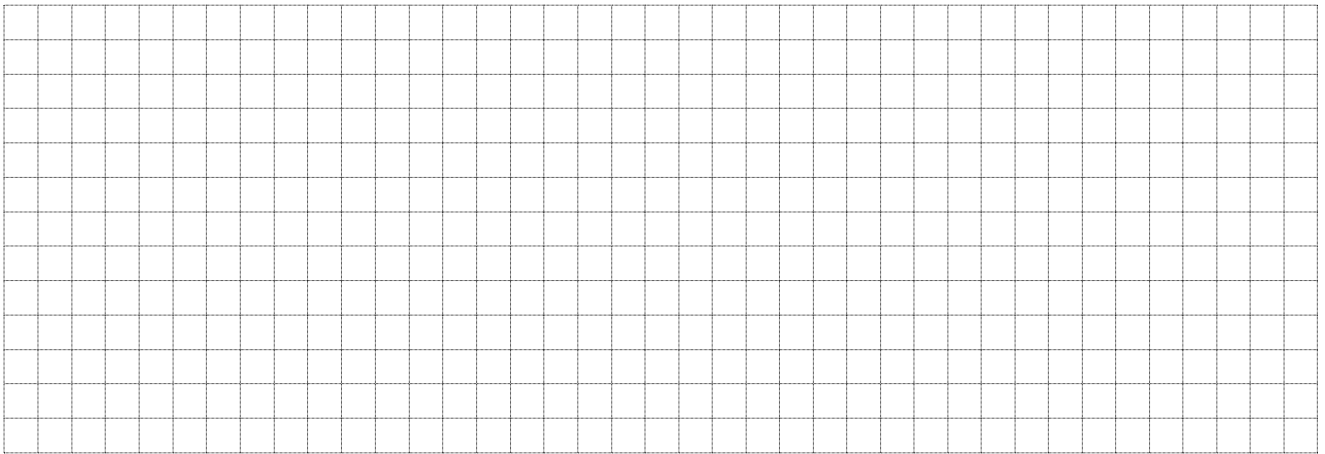
- 1) $AB = 10$ см, $\angle A = 47^\circ$; 2) $AC = 9$ см, $\angle A = 43^\circ$; 3) $BC = 7$ см, $\angle A = 37^\circ$;
4) $AB = 8$ см, $AC = 5$ см; 5) $BC = 5$ см, $AC = 8$ см.

8.24. У рівнобедреному трикутнику ABC $AB = BC = 6$ см, $\angle A = 58^\circ$. Знайдіть сторону AC і висоту BD трикутника.

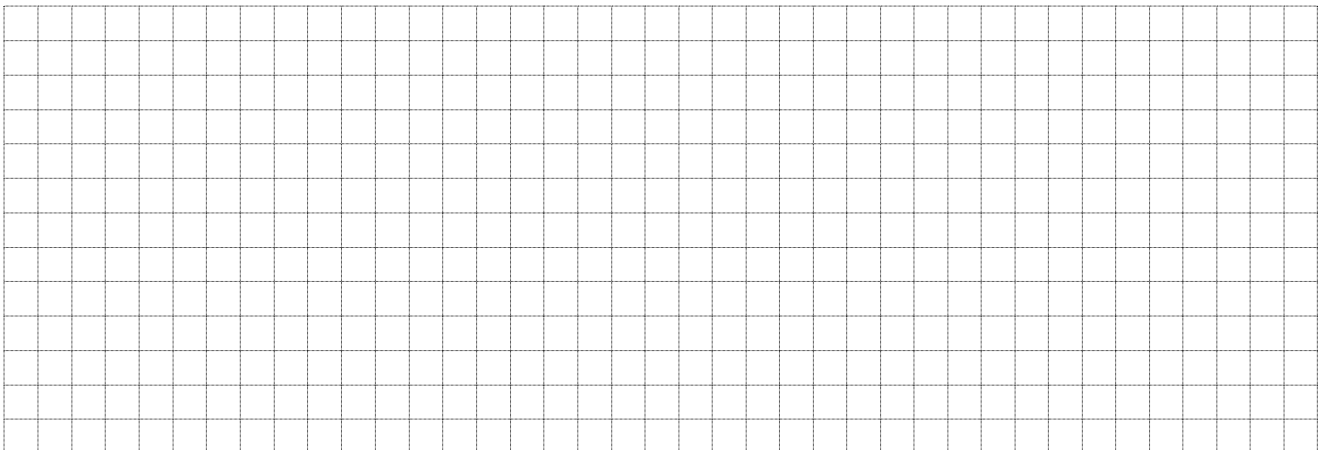

8.25. З точки, що знаходиться на відстані **12 см** від прямої, проведено до неї дві похилі, які утворюють з прямою кути **45°** і **60°**. Знайдіть довжини похилих і їх проєкцій на пряму.

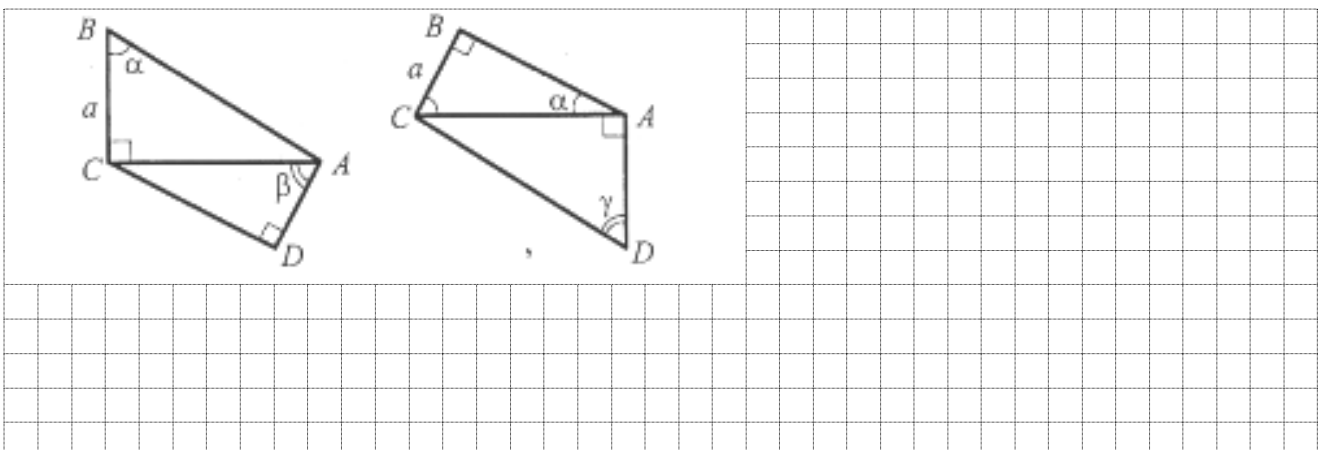

8.26. Знайдіть невідомі сторони прямокутного трикутника **ABC** ($\angle C = 90^\circ$), якщо:

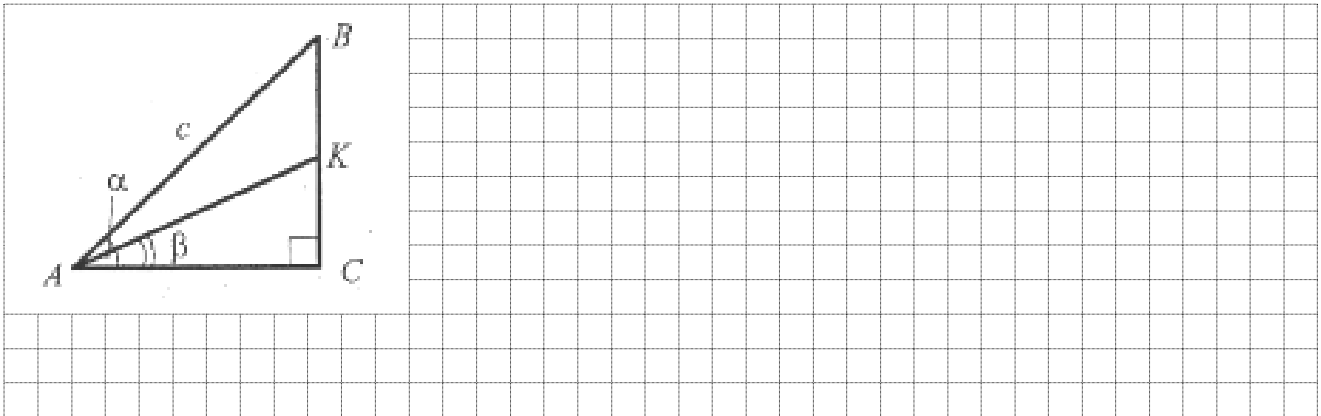
- 1) $AB = c, \angle A = \alpha$; 2) $AC = b, \angle B = \beta$; 3) $BC = a, \angle B = \beta$.

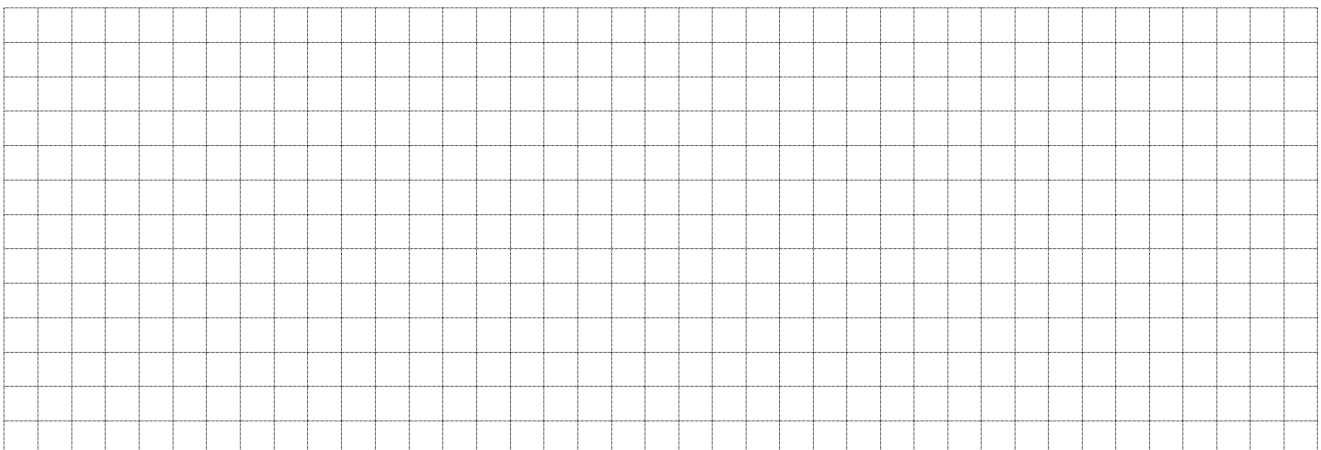
8.27. За рисунком знайдіть відрізки **AD** і **CD**.

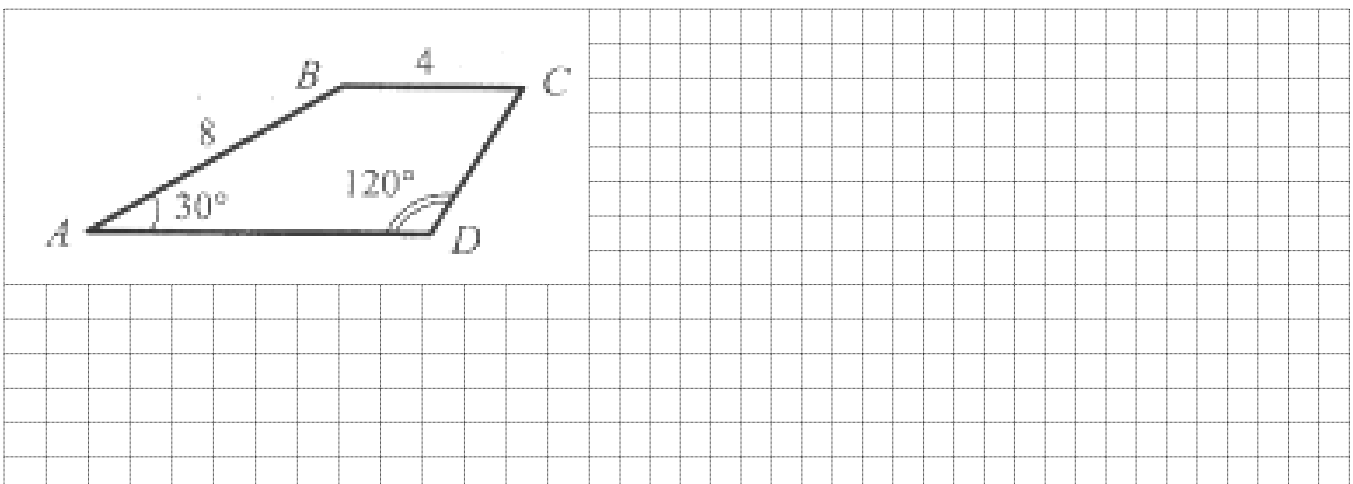
8.28. У прямокутному трикутнику ABC $AB = c$, $\angle BAA = \alpha$, $\angle KAC = \beta$. Знайдіть відрізок BK .

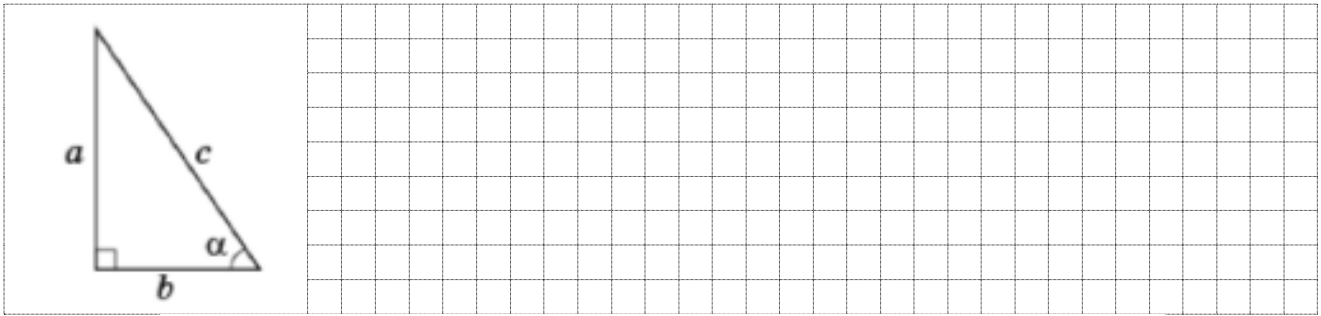
8.29. У рівнобічній трапеції $ABCD$ основа $BC = 4$ см, висота $CE = 2\sqrt{3}$ см, а бічна сторона утворює з основою AD кут 60° . Знайдіть основу AD трапеції.

8.30. У трапеції $ABCD$ $AB = 4$ см, $\angle A = 30^\circ$, $\angle D = 120^\circ$. Знайдіть основу AD трапеції.

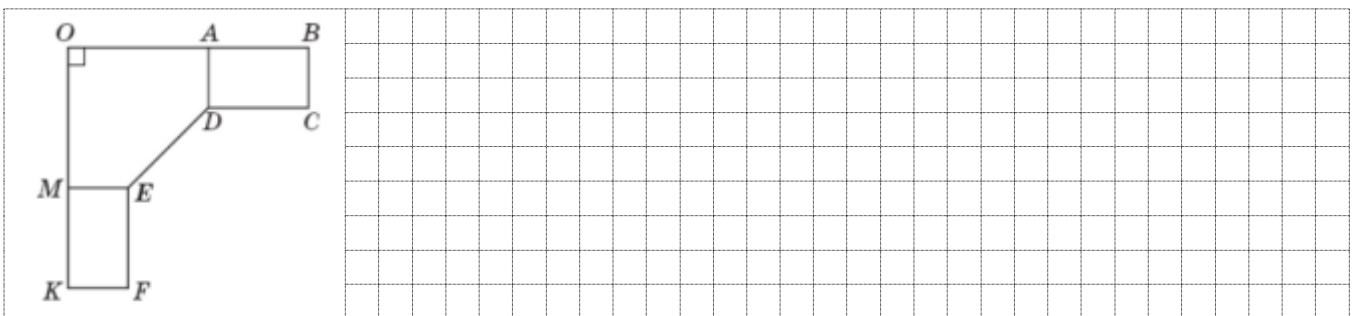

8.34. На рисунку зображено прямокутний трикутник з катетами a і b , гіпотенузою c і гострим кутом α . Укажіть правильну рівність.

А	Б	В	Г	Д
$\cos \alpha = \frac{a}{b}$	$\cos \alpha = \frac{c}{b}$	$\cos \alpha = \frac{a}{c}$	$\cos \alpha = \frac{c}{a}$	$\cos \alpha = \frac{b}{c}$

8.35. На креслені шафи (вид зверху) зображено рівні прямокутники $ABCD$ і $KMEF$ та п'ятикутник $EMOAD$ (див. рисунок). Визначте довжину відрізка ED , якщо $OK = OB = 1,2$ м, $KM = AB = 0,5$ м, $KF = 0,3$ м. Укажіть відповідь, найближчу до точної.

А	Б	В	Г	Д
0,5 м	0,55 м	0,65 м	0,6 м	0,7 м

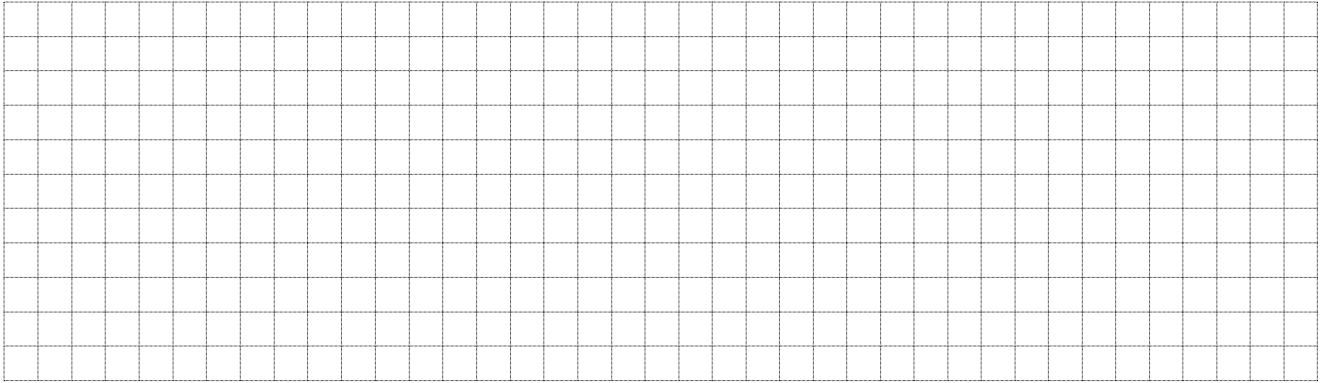
8.36. Знайдіть площу прямокутного трикутника, якщо радіус кола, описаного навколо нього, дорівнює 5 см, а один із катетів – 6 см.

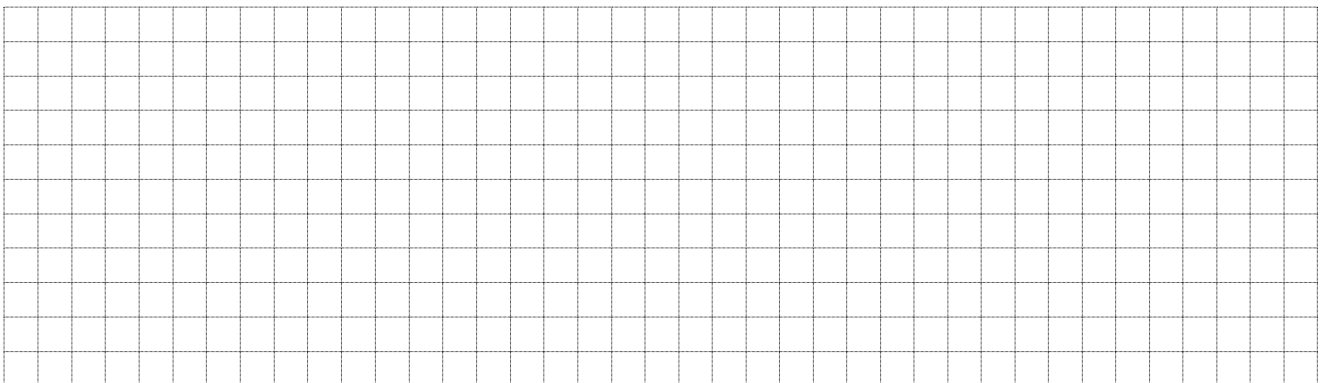
А	Б	В	Г	Д
15 см^2	24 см^2	30 см^2	48 см^2	60 см^2

Заняття 9
**МНОГОКУТНИКИ. ПЛОЩА ПРЯМОКУТНИКА,
ПАРАЛЕЛОГРАМА, ТРИКУТНИКА І ТРАПЕЦІЇ**

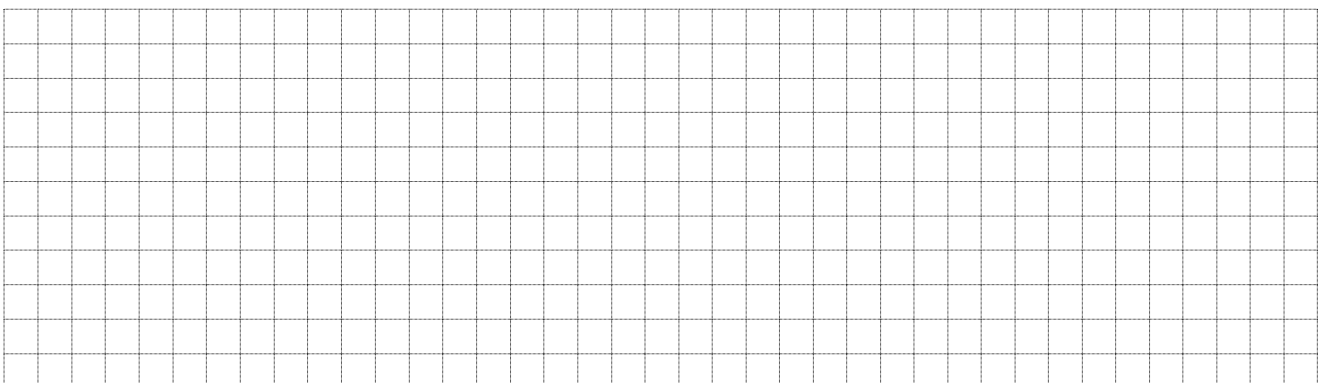
9.1. Як зміниться сума кутів опуклого багатокутника, якщо кількість його сторін збільшиться на три? Чи може один з кутів опуклого п'ятикутника бути більшим за суму чотирьох інших?

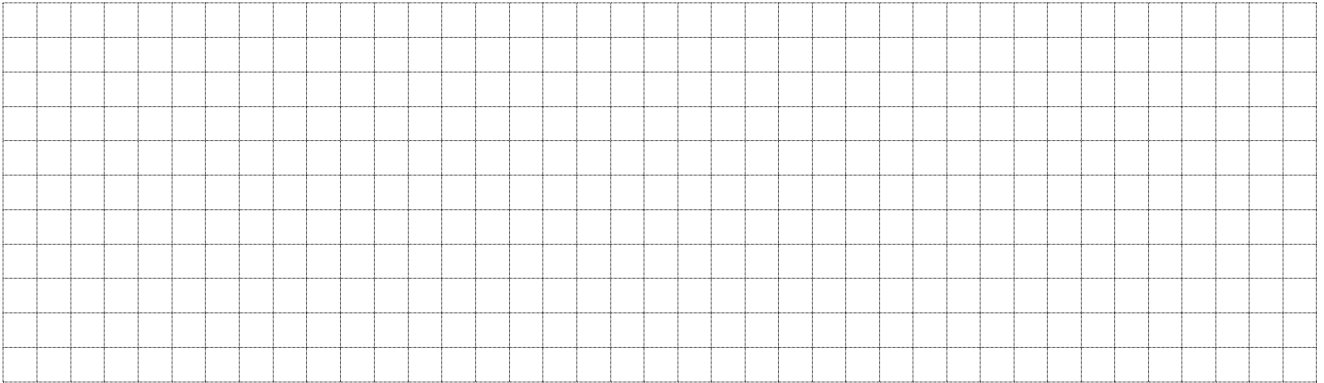
9.2. Один з кутів опуклого чотирикутника дорівнює 60° , другий і третій співвідносяться як **7:3**, а четвертий дорівнює півсумі другого і третього. Знайдіть невідомі кути чотирикутника.

9.3. В опуклому багатокутнику сума кутів дорівнює 1620° . Знайдіть кількість його сторін і діагоналей.

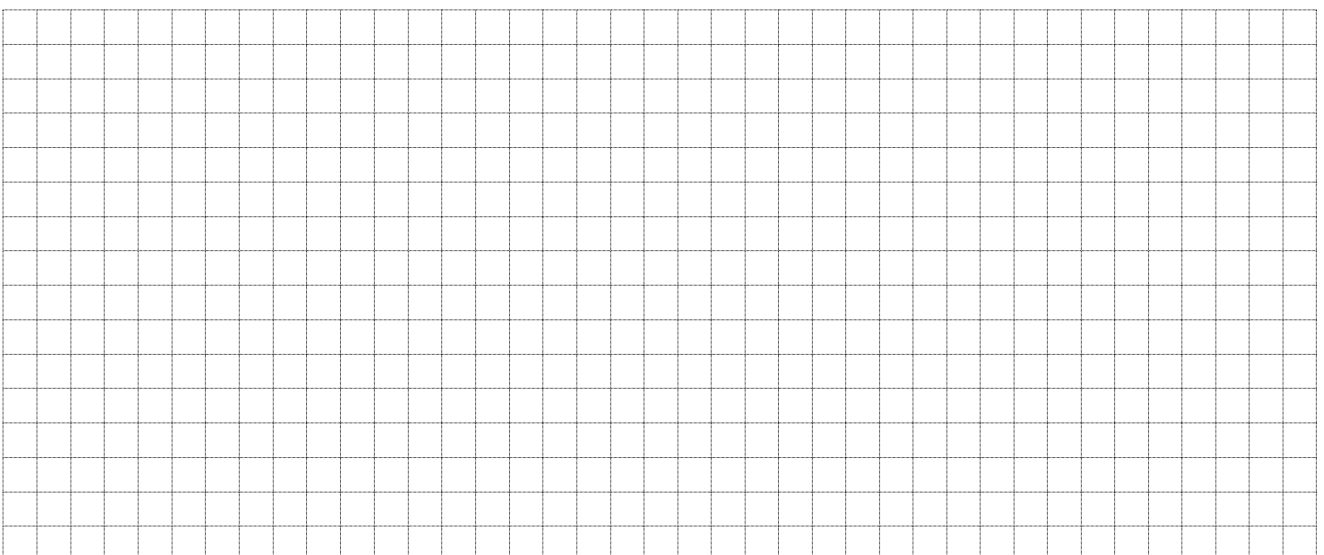
9.7. Знайдіть сторони прямокутника, якщо вони співвідносяться як **4:7**, а площа прямокутника дорівнює **112 см²**.

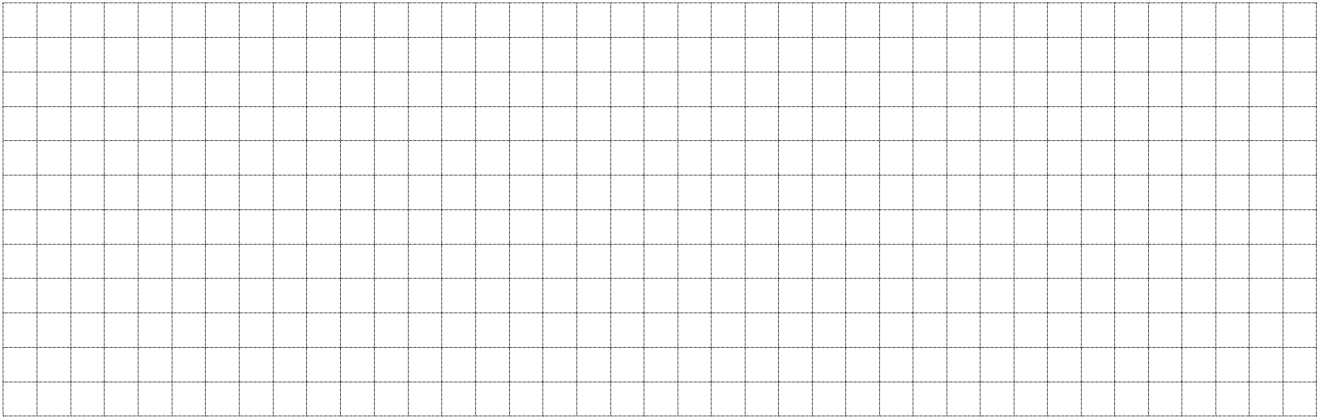
9.8. Квадрат і прямокутник рівновеликі. Сторона квадрата дорівнює **8 см**, а одна із сторін прямокутника – **16 см**. Знайдіть другу сторону прямокутника.

9.9. Як зміниться площа прямокутника, якщо: 1) одну з його сторін збільшити в **3** рази; 2) одну з його сторін зменшити в **5** разів; 3) обидві сторони збільшити в **7** разів; 4) одну сторону збільшити в **4** рази, а другу – в **6** разів; 5) одну сторону збільшити в **8** разів, а другу зменшити в **2** рази?

9.10. Площа паралелограма дорівнює 48 см^2 . Знайдіть відстань між сторонами паралелограма, довжини яких 6 см .

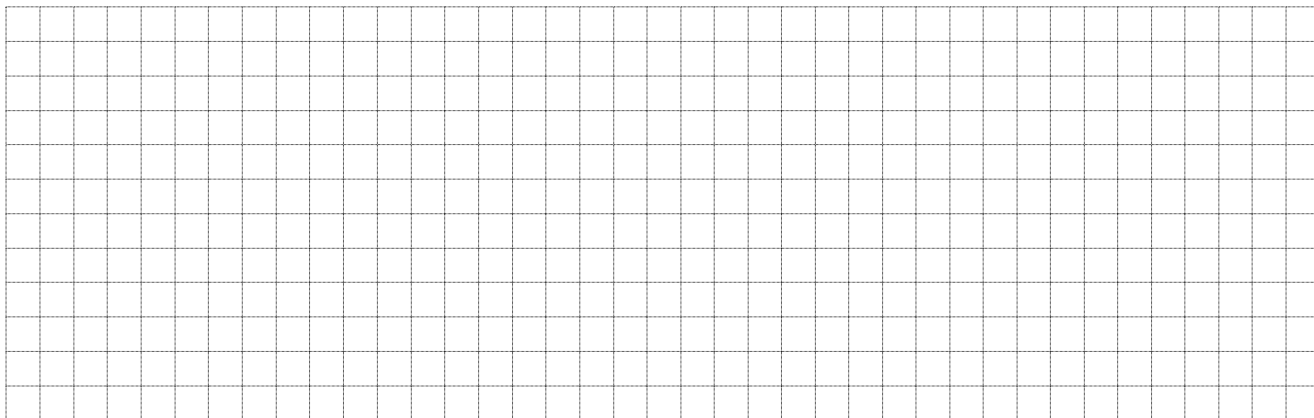
9.11. Одна із сторін паралелограма дорівнює 4 см , а висота, проведена до другої сторони, – 8 см . Знайдіть невідомі сторони і висоту паралелограма, якщо його площа дорівнює 96 см^2 .

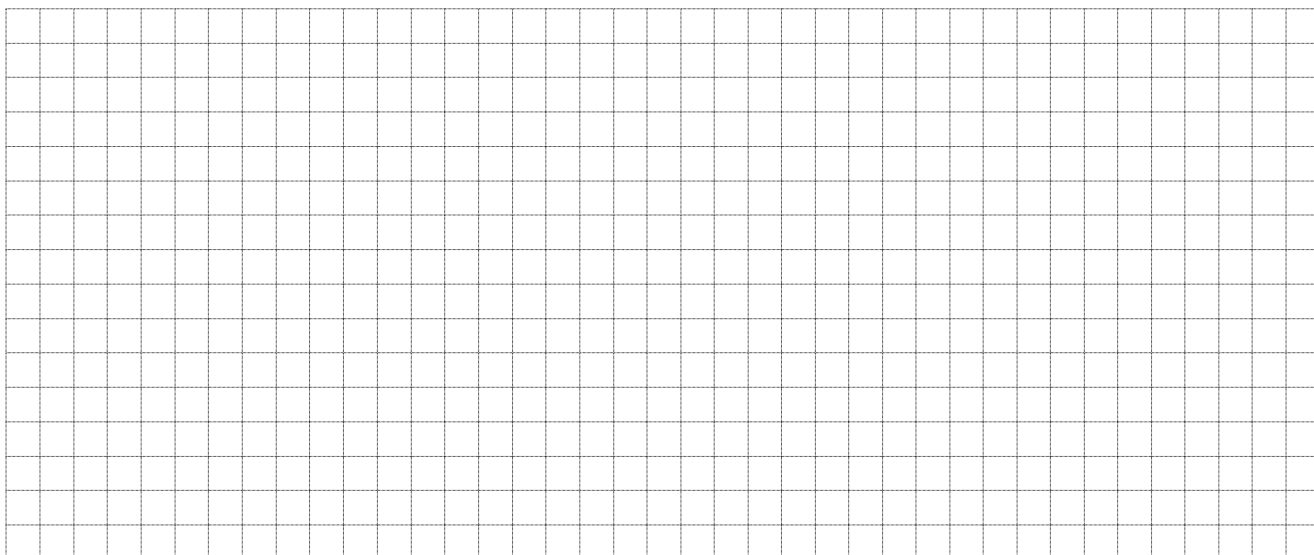
9.12. Знайдіть площу паралелограма, сторони якого дорівнюють 9 см і 15 см , а одна з діагоналей перпендикулярна до його сторони.

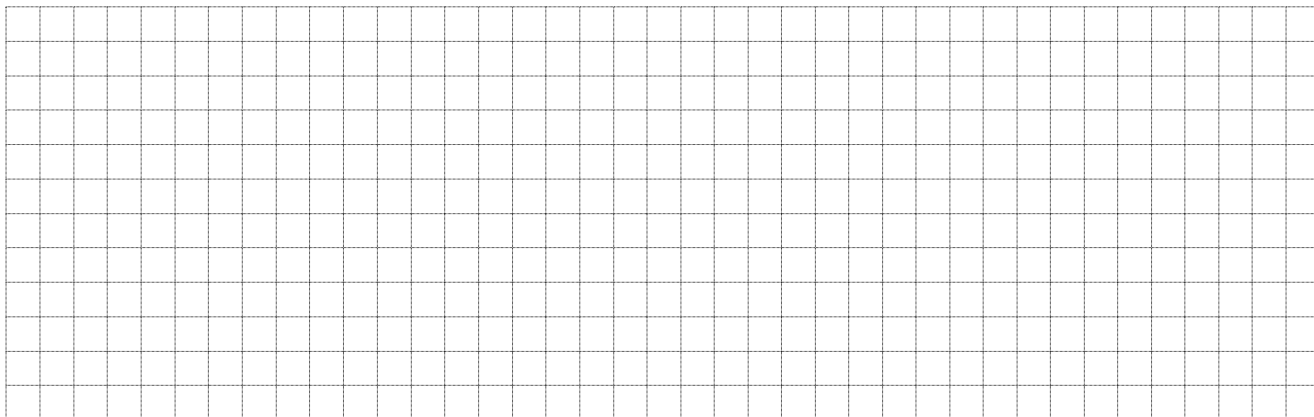
9.13. Знайдіть площу рівнобедреного трикутника, основа якого дорівнює **6 см**, а бічна сторона – **5 см**.

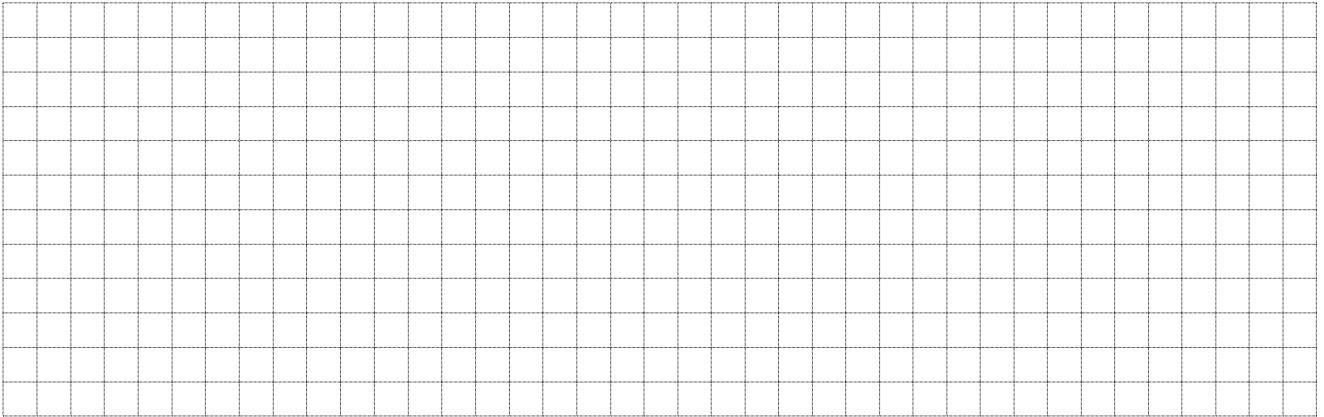
9.14. Доведіть, що: 1) більшій стороні трикутника відповідає менша висота; 2) медіана трикутника розбиває його на два рівновеликих трикутники.

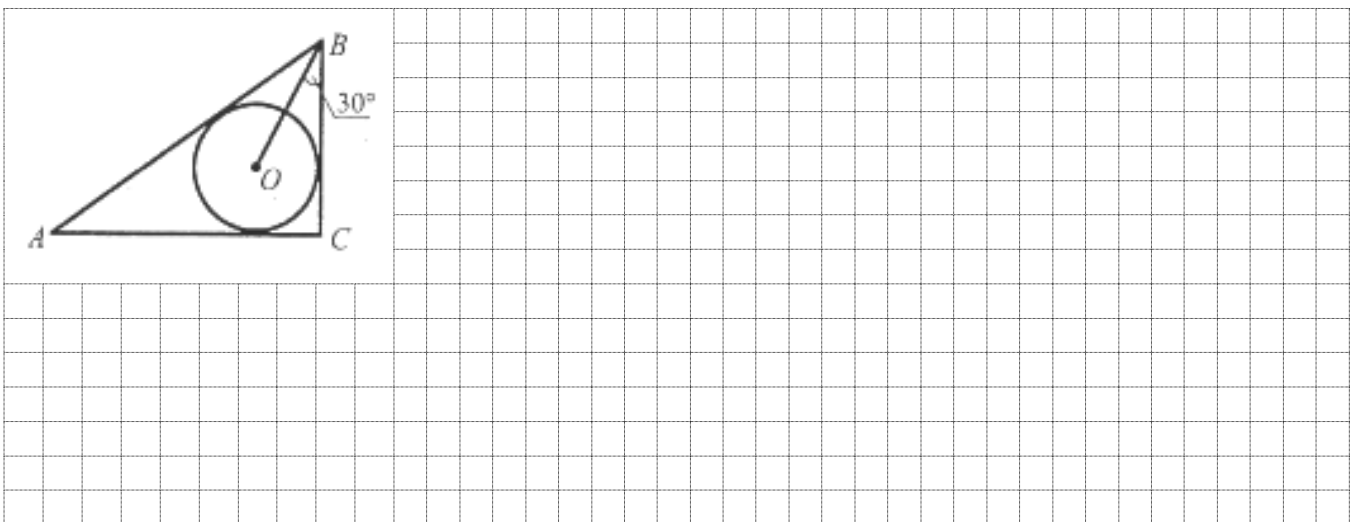
9.15. Знайдіть площу прямокутного трикутника, гіпотенуза якого дорівнює **26 см**, а різниця катетів – **14 см**.

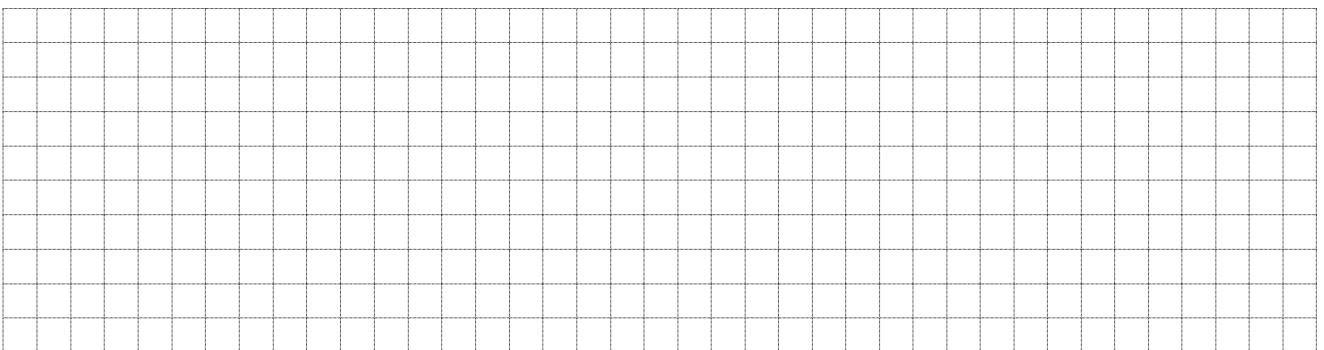
9.16. Знайдіть площу прямокутного трикутника, гіпотенуза якого дорівнює **26 см**, а радіус вписаного кола – **4 см**.

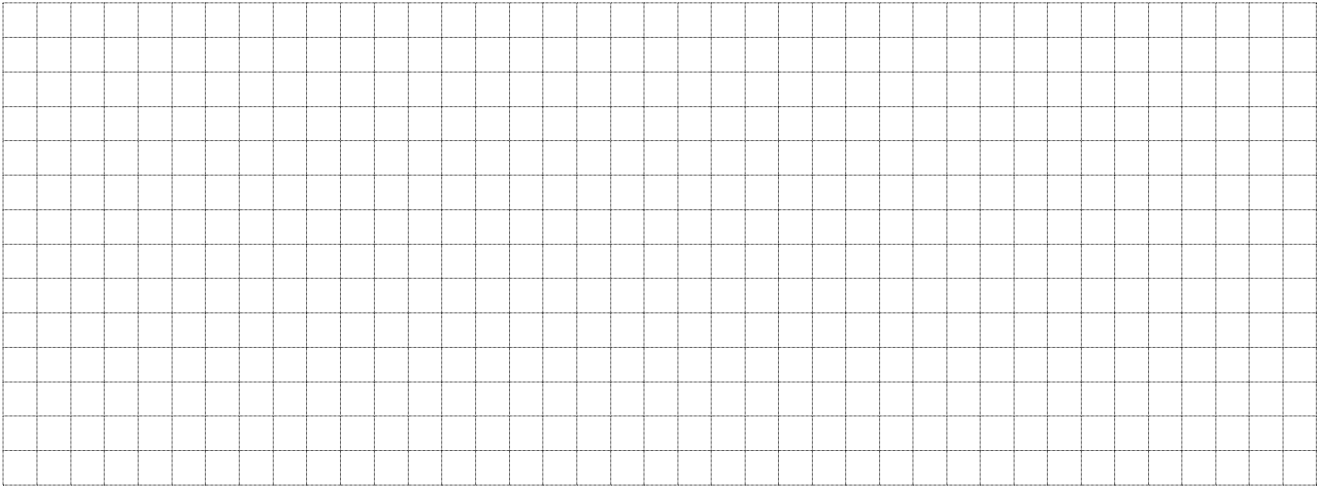
9.17. У прямокутний трикутник **ABC** $\angle C = 90^\circ$ вписано коло з центром **O** і радіусом $\sqrt{3}$ см. Знайдіть площу трикутника, якщо $\angle OBC = 30^\circ$.

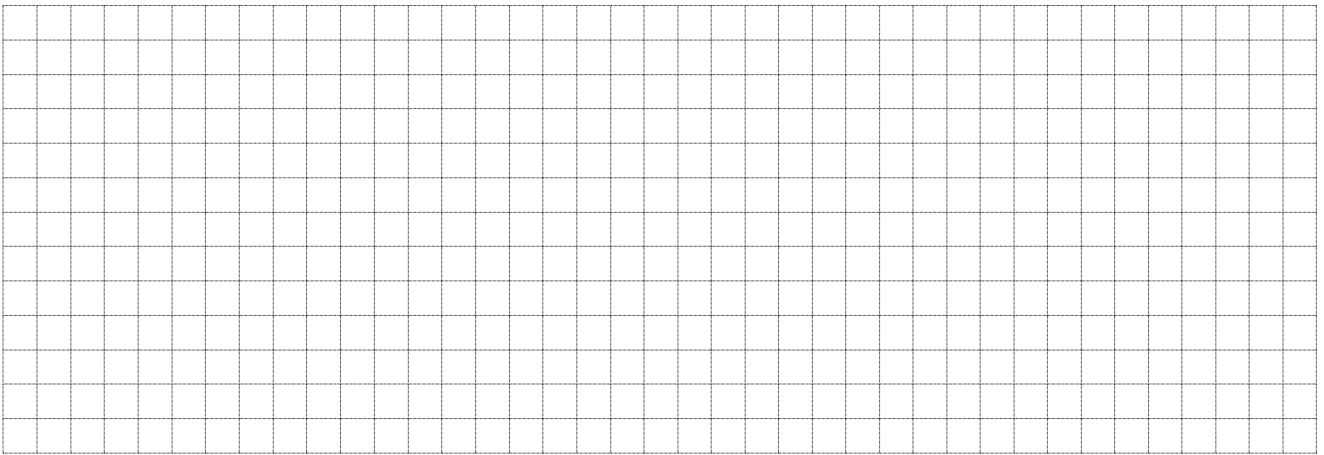
9.18. У трикутнику **ABC** $AB = 14$ см, $BC = 8$ см, відрізок **BK** – бісектриса трикутника. Знайдіть співвідношення площ трикутників **ABK** і **CBK**.

9.19. Знайдіть площу ромба, якщо його сторона дорівнює **15 см**, а сума діагоналей – **42 см**.

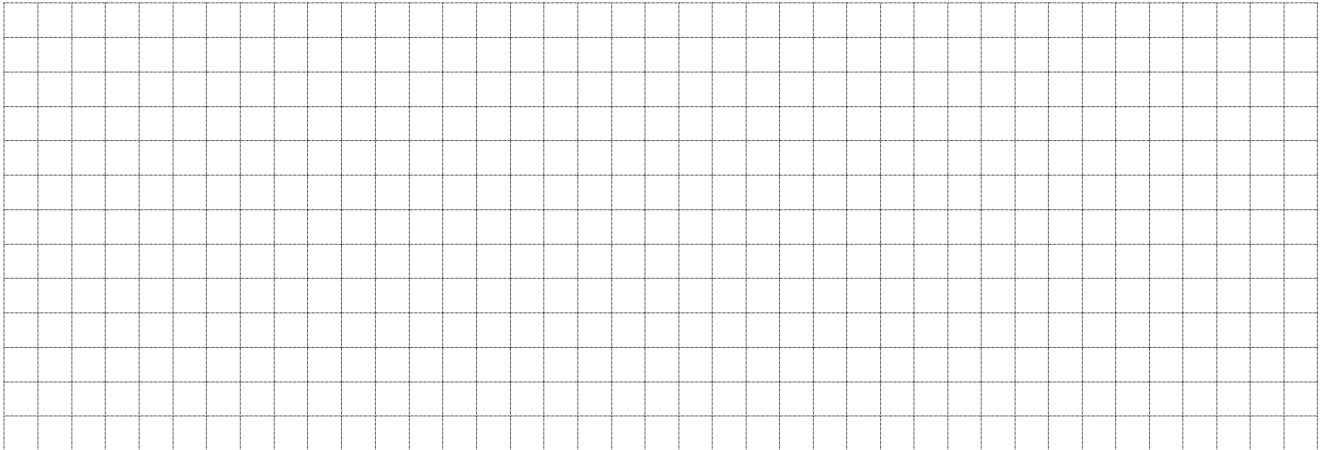
9.20. Знайдіть площу ромба, діагоналі якого дорівнюють **8 см** і **5 см**.

9.21. Перпендикуляр, проведений з точки перетину діагоналей ромба до його сторін, поділяє її на відрізки довжиною **4 см** і **9 см**. Знайдіть площу ромба.

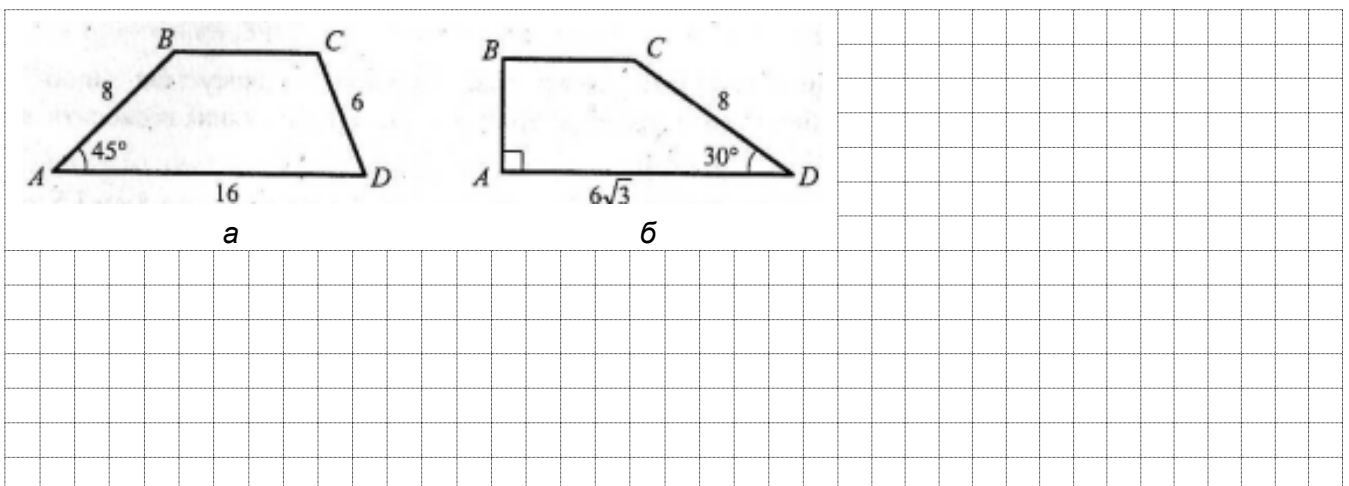
9.22. Площа трапеції дорівнює 24 см^2 , а її висота – 4 см . Знайдіть основи трапеції, якщо вони співвідносяться як $1:5$.

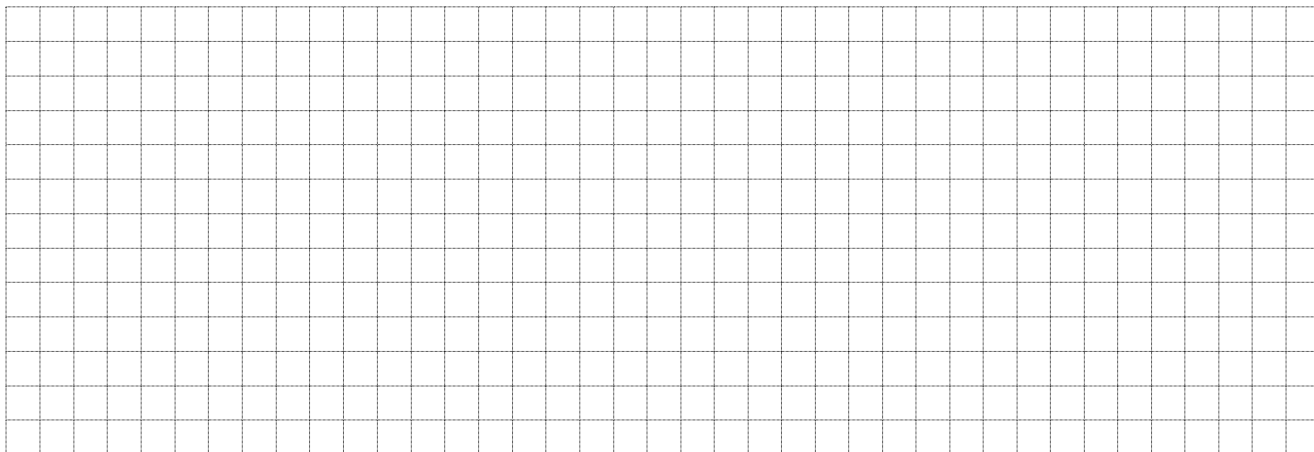
9.23. Знайдіть площу трапеції, основи якої дорівнюють 6 см і 12 см , а бічна сторона довжиною 8 см утворює з меншою основою кут 120° .

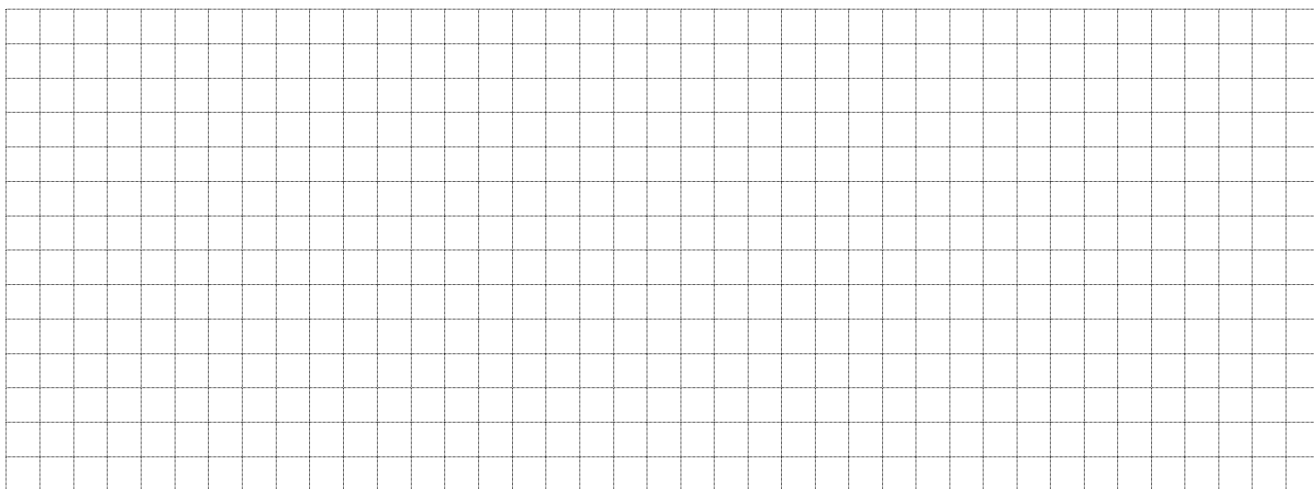
9.24. Знайдіть площу трапеції $ABCD$, зображеної на рисунку (довжини відрізків дано в сантиметрах).

9.25. Основи рівнобічної трапеції дорівнюють **9 см** і **27 см**, а діагональ – **45 см**. Знайдіть площу трапеції.

9.26. Знайдіть площу рівнобічної трапеції, більша основа якої дорівнює **9 см**, бічна сторона — **8 см**, а тупий кут – **135°**.

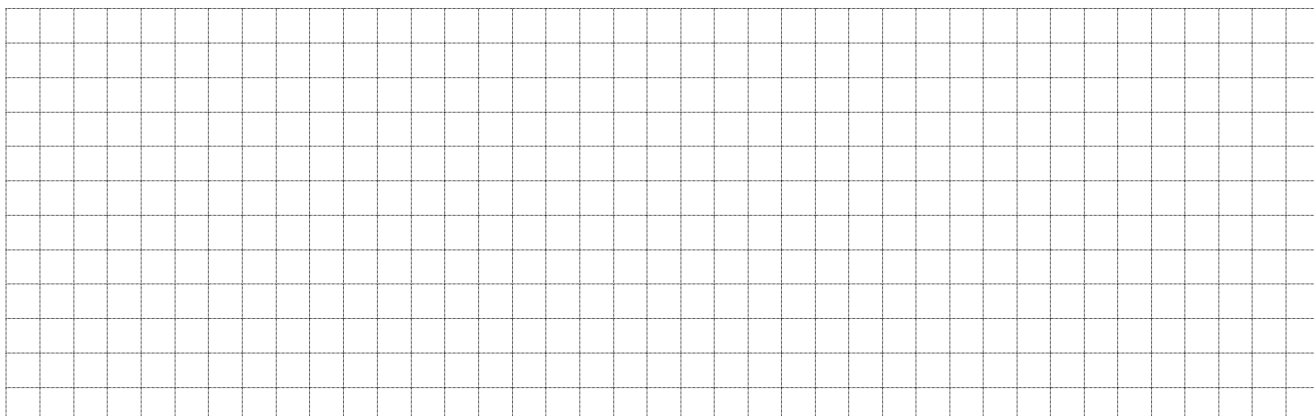
9.27. Знайдіть площу рівнобічної трапеції, діагоналі якої перпендикулярні, а основи дорівнюють **14 см** і **18 см**.

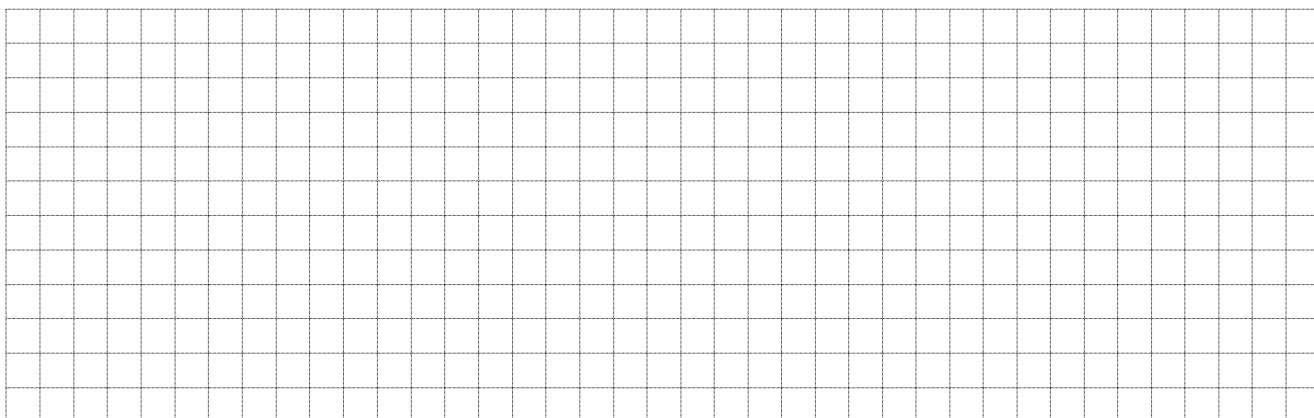
9.28. Знайдіть площу прямокутної трапеції, більша основа якої дорівнює **14 см**, більша бічна сторона – **12 см**, а гострий кут — **60°**.

9.29. Знайдіть площу трапеції, основи якої дорівнюють **6 см** і **8 см**, а кути при більшій основі – **30°** і **45°**.

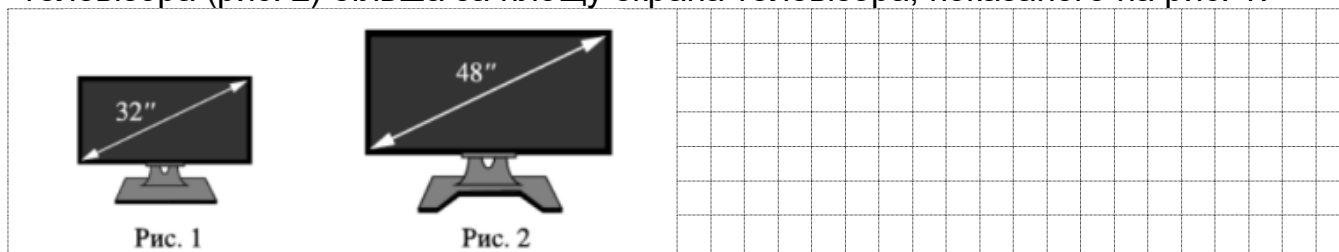

9.30. Бічні сторони трапеції дорівнюють **20 см** і **13 см**, а різниця основ – **21 см**. Знайдіть площу трапеції, якщо відомо, що в неї можна вписати коло.

**Додаткові вправи,
які було запропоновано під час проведення ЗНО**

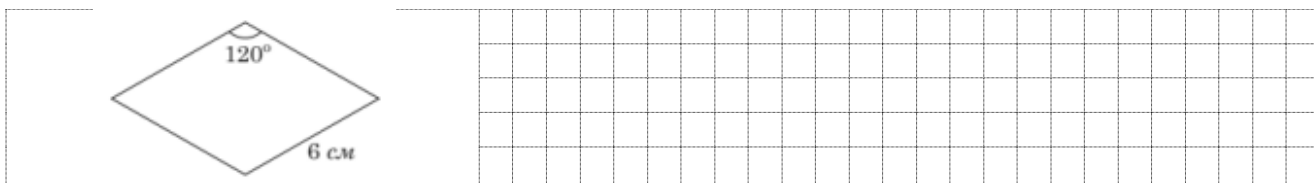
9.31. Екрани телевізорів (рис. 1, 2) мають форму прямокутників, відповідні сторони яких пропорційні. Діагоналі екранів цих телевізорів дорівнюють відповідно **32 дюйми** і **48 дюймів**. Визначте, у скільки разів площа екрана телевізора (рис. 2) більша за площу екрана телевізора, показаного на рис. 1.

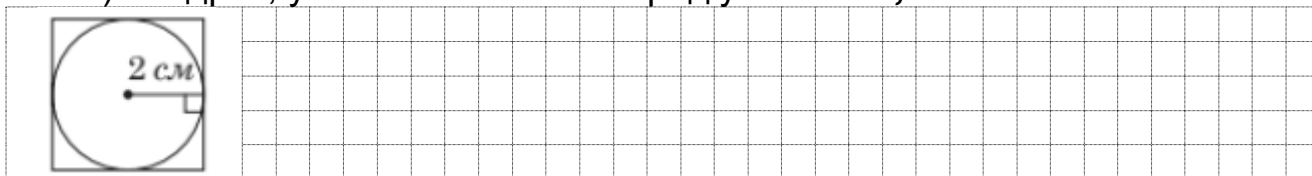
А	Б	В	Г	Д
у 1,5 раза	у 2,25 раза	у 2,56 раза	у 4 раза	у 16 разів

9.32. Установіть відповідність між геометричною фігурою (1 - 4) та її площею (А - Д):

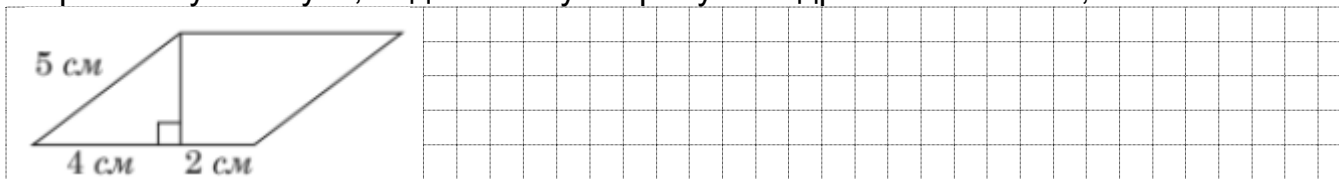
1) ромб зі стороною **6 см** і тупим кутом **120°**;

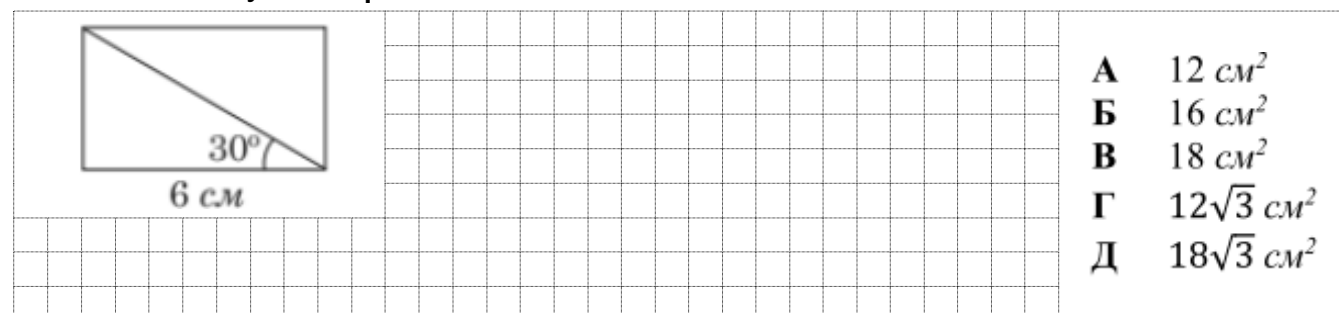
2) квадрат, у який вписано коло радіусом **2 см**;

3) паралелограм, одна сторона якого дорівнює **5 см**, а висота, проведена з вершини тупого кута, поділяє іншу сторону на відрізки **4 см** і **2 см**;

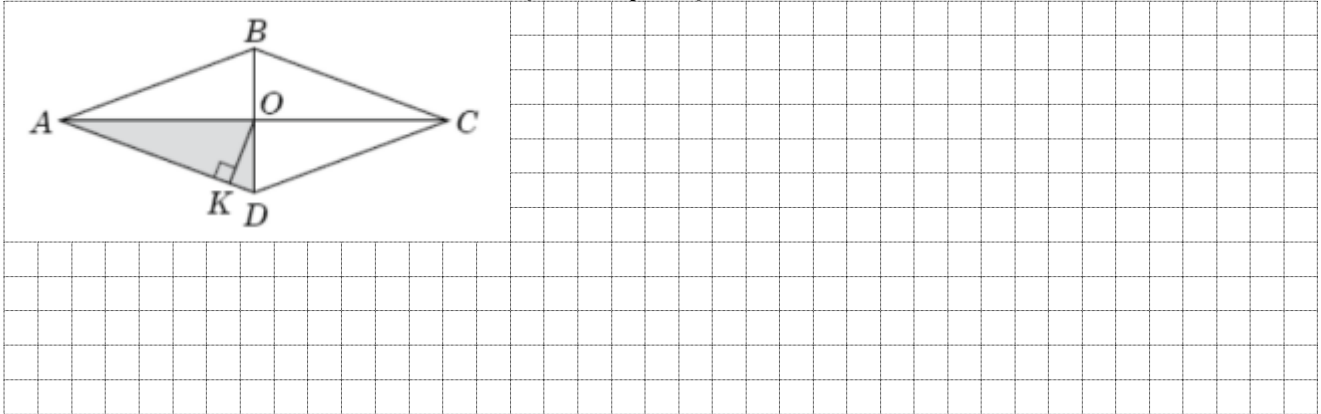
4) прямокутник, більша сторона якого дорівнює **6 см** й утворює з діагоналлю кут **30°**.

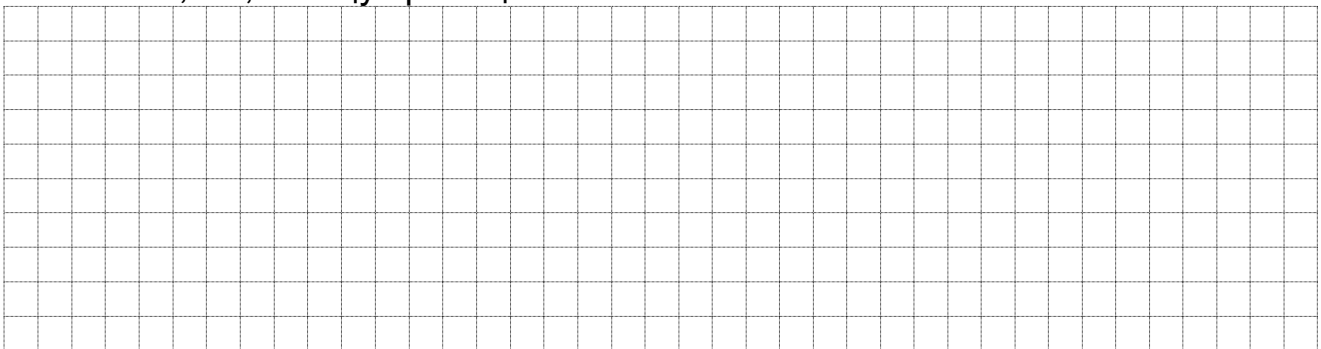
- А 12 см^2
- Б 16 см^2
- В 18 см^2
- Г $12\sqrt{3} \text{ см}^2$
- Д $18\sqrt{3} \text{ см}^2$

9.33. На рисунку зображено ромб $ABCD$, діагоналі якого перетинаються в точці O . Із цієї точки до сторони AD проведено перпендикуляр OK довжиною 3 см . Площа трикутника AOD дорівнює 15 см^2 .

1. Визначте довжину сторони ромба $ABCD$, см.
2. Обчисліть тангенс гострого кута ромба $ABCD$.

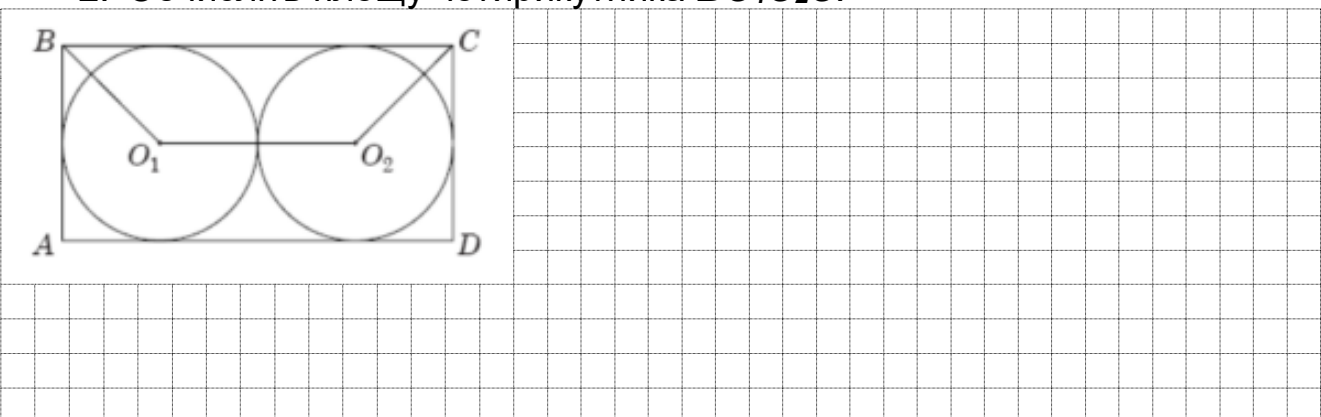

9.34. Діагональ рівнобічної трапеції є бісектрисою її гострого кута і поділяє середню лінію трапеції на відрізки довжиною 13 см і 23 см . Обчисліть, см, площу трапеції.

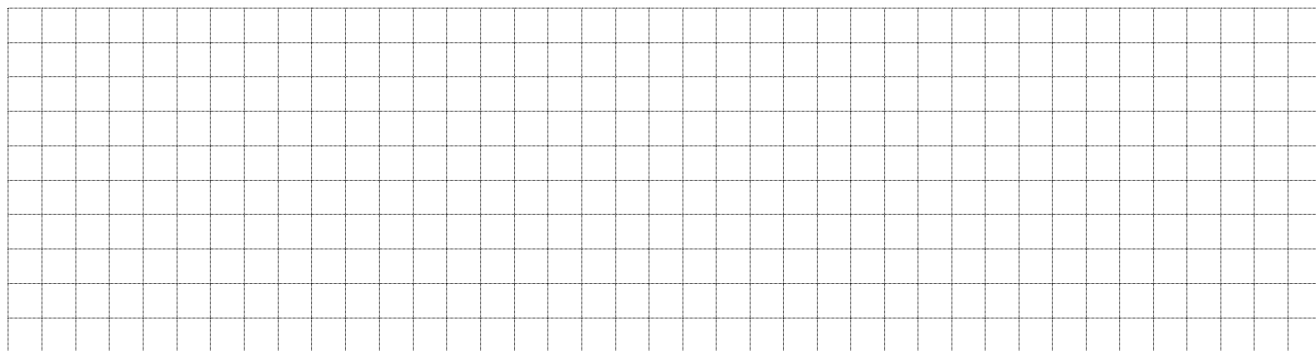
9.35. У прямокутник $ABCD$ вписано два кола з центрами O_1 та O_2 , кожне з яких дотикається до трьох сторін прямокутника й одне до одного (див. рисунок). Сума довжин уписаних кіл дорівнює 16π .

1. Визначте довжину відрізка O_1O_2 .
2. Обчисліть площу чотирикутника BO_1O_2C .

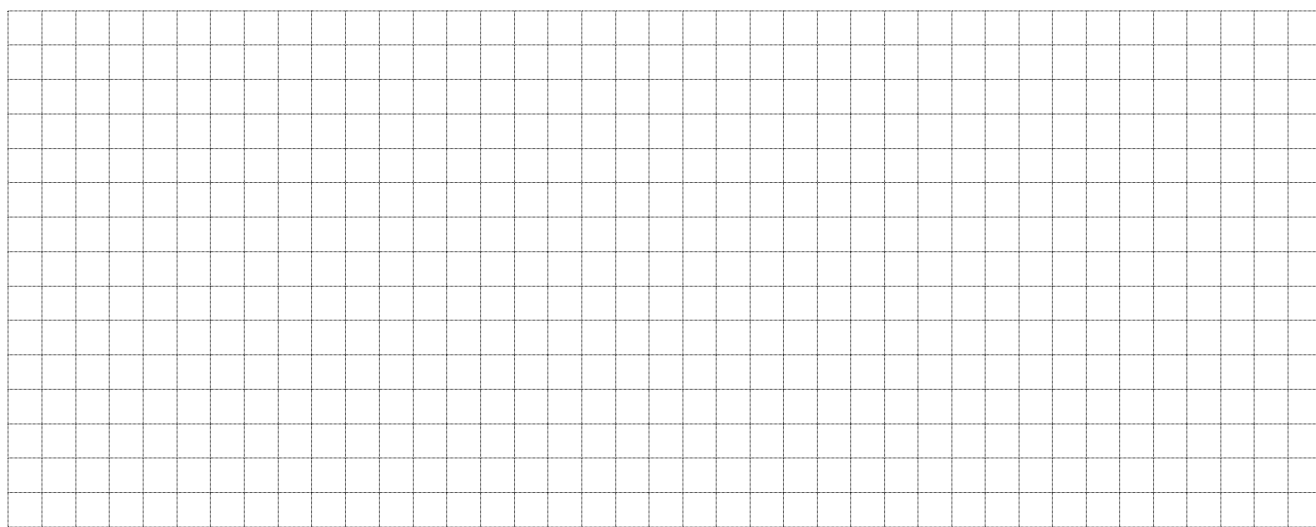

Заняття 10
ТЕОРЕМА КОСИНУСІВ. ТЕОРЕМА СИНУСІВ.
РОЗВ'ЯЗАННЯ ТРИКУТНИКІВ. ПЛОЩА ТРИКУТНИКІВ

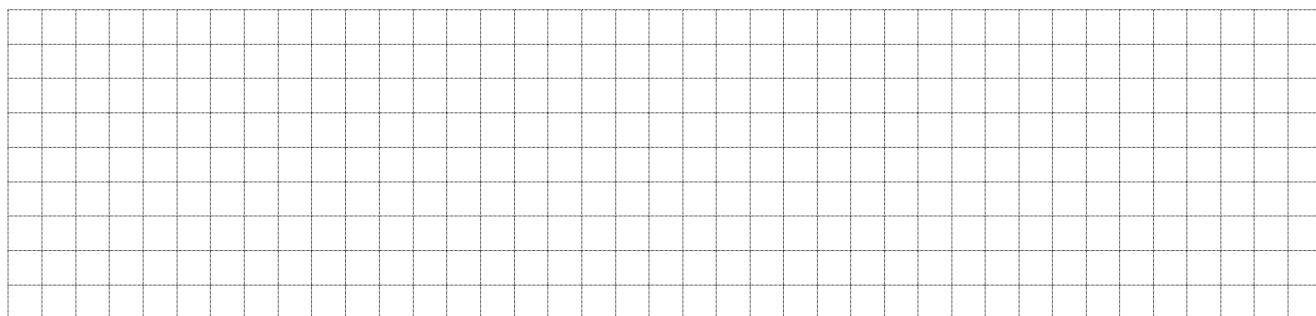
10.1. Знайдіть косинус більшого кута трикутника, сторони якого дорівнюють **5 см, 8 см і 11 см**.

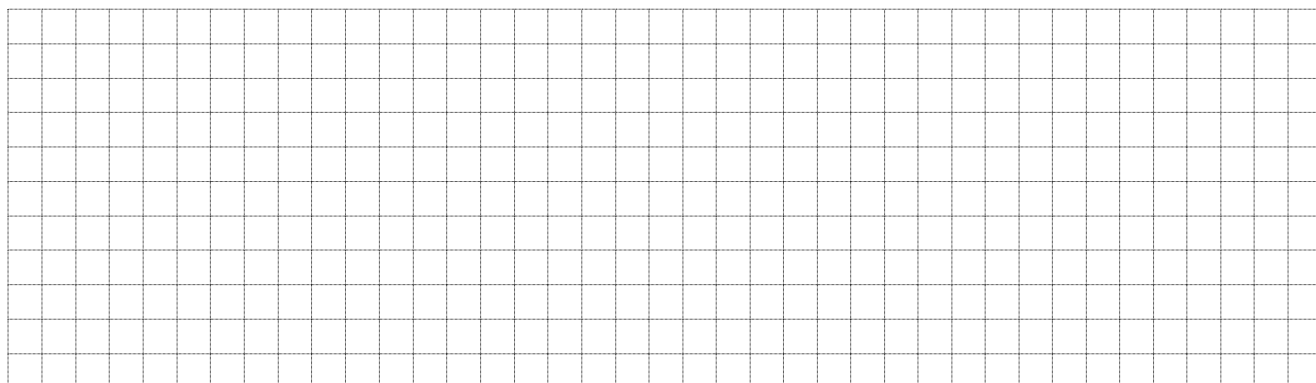
10.2. Визначте, гострокутним, прямокутним чи тупокутним є трикутник, сторони якого дорівнюють: 1) **3 см, 4 см і 6 см**; 2) **5 см, 6 см і 7 см**; 3) **16 см, 30 см і 34 см**.

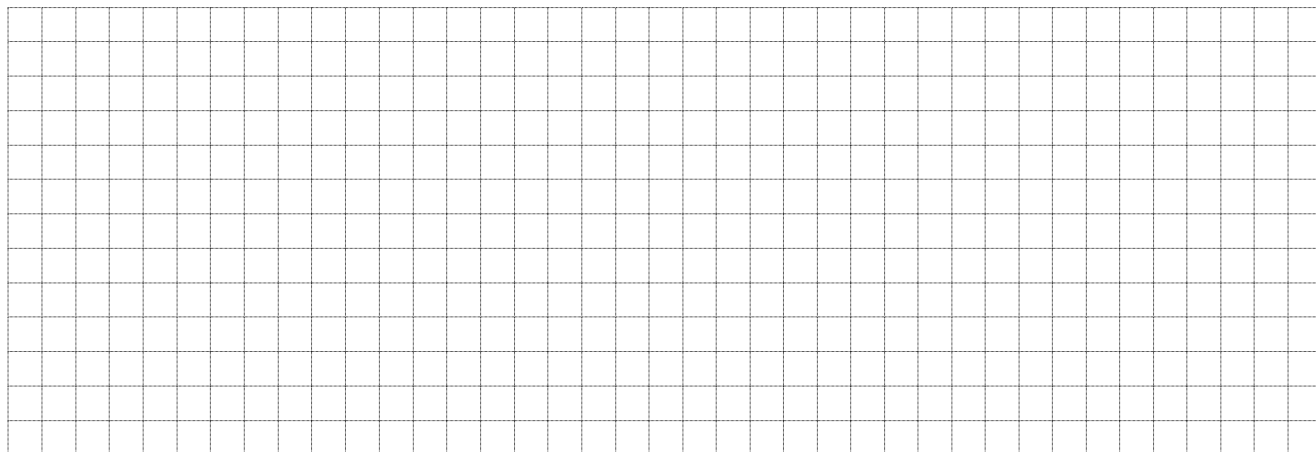
10.3. Сторони паралелограма дорівнюють **8 см і 10 см**, а один із кутів дорівнює **60°**. Знайдіть діагоналі паралелограма.

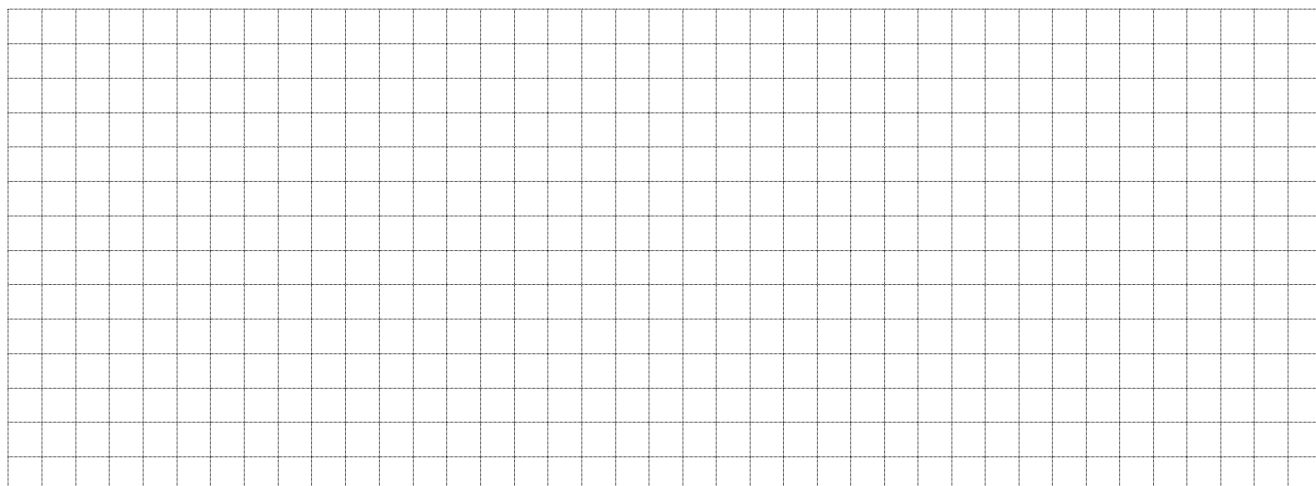
10.4. Центр кола, вписаного в трикутник ABC , віддалений на 2 см і на 5 см від вершин B і C відповідно. Знайдіть сторону BC , якщо $\angle A = 60^\circ$.

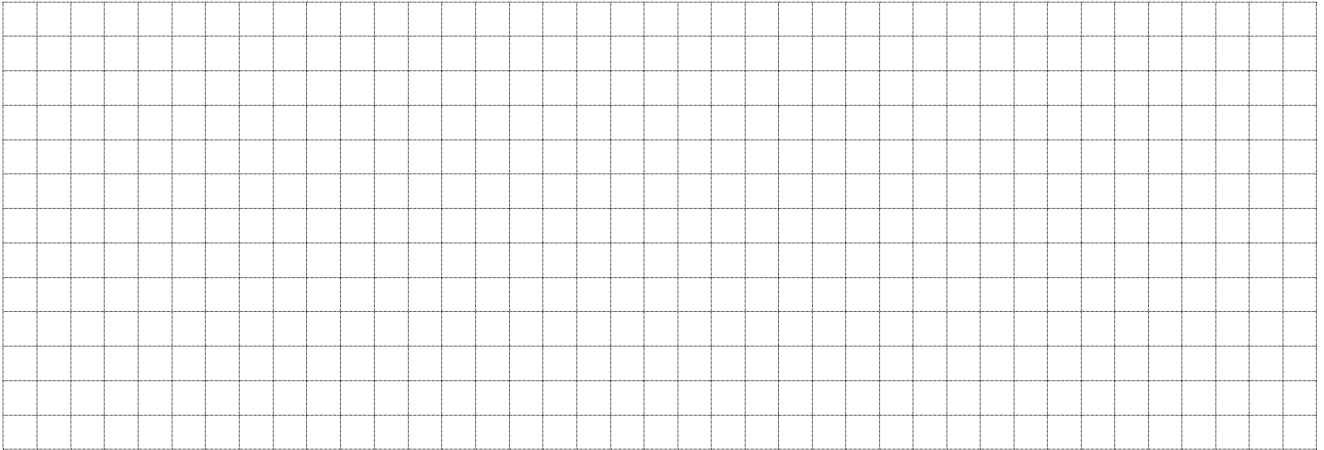
10.5. На сторонах AB і AC трикутника ABC позначено відповідно такі точки D і E , що $AD = 3\text{ см}$, $EC = 6\text{ см}$. Знайдіть відрізок DE , якщо $AB = 8\text{ см}$, $BC = 12\text{ см}$, $AC = 10\text{ см}$.

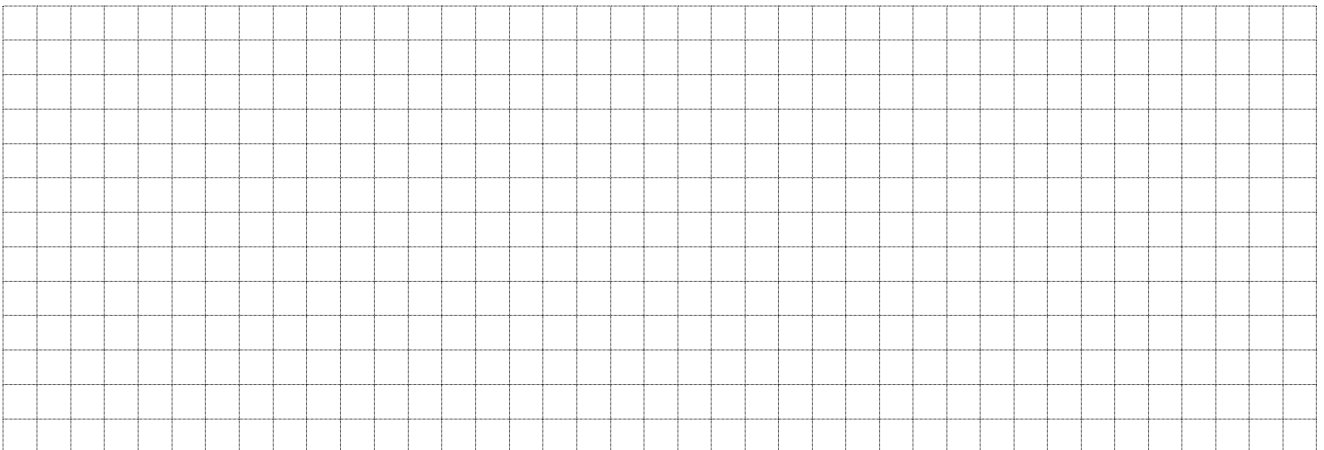
10.6. Дві сторони трикутника співвідносяться як $3:5$, а кут між ними становить 120° . Знайдіть сторони трикутника, якщо його периметр дорівнює 45 см .

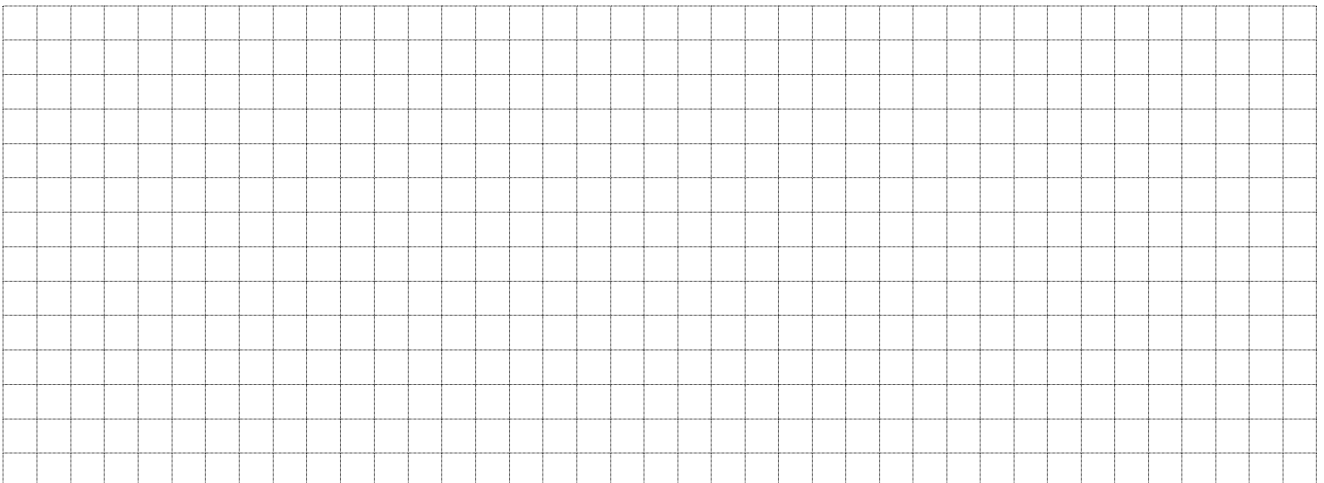
10.7. Дві сторони трикутника дорівнюють **5 см** і **7 см**, а кут, протилежний більшій із них, – **120°**. Знайдіть третю сторону трикутника.

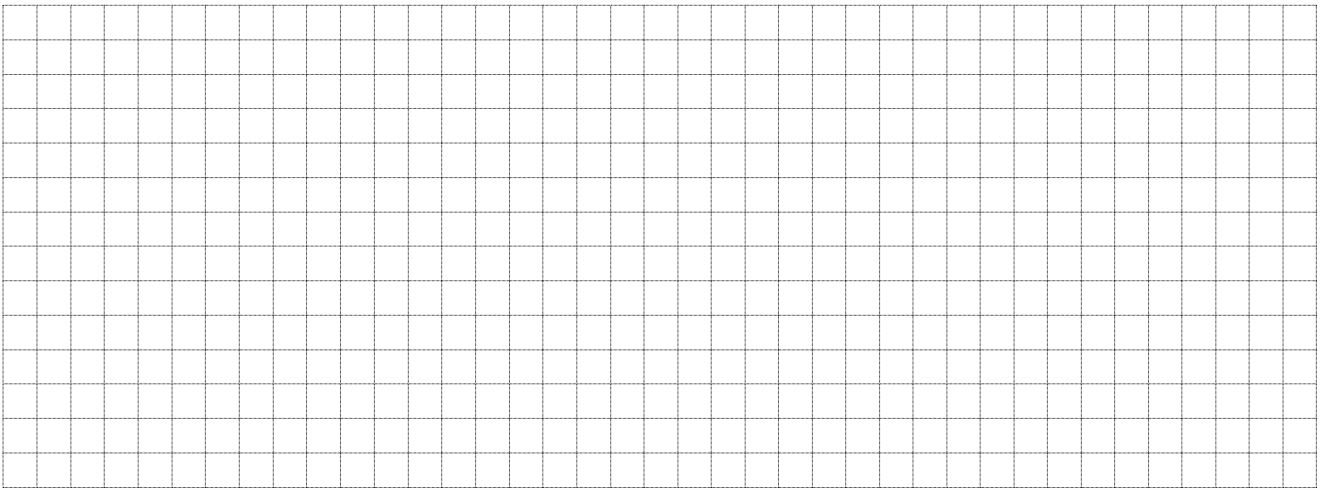
10.8. У чотирикутнику **ABCD** відомо, що **AB = BC = 10 см**, **CD = 9 см**, **AD = 21 см**. Знайдіть діагональ **BD**, якщо навколо чотирикутника **ABCD** можна описати коло.

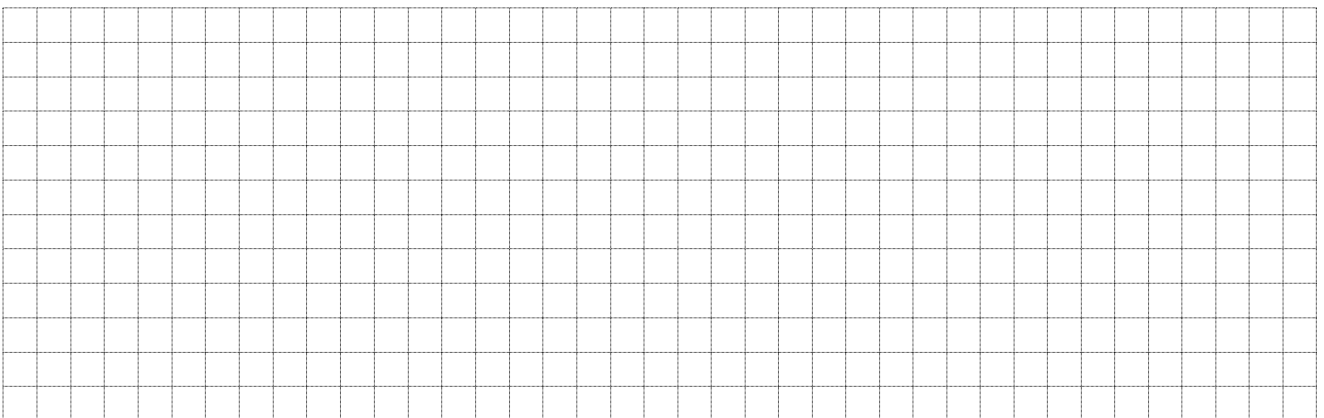
10.9. Одна із сторін паралелограма на **5 см** більша за другу, а його діагоналі дорівнюють **17 см** і **19 см**. Знайдіть сторони паралелограма.

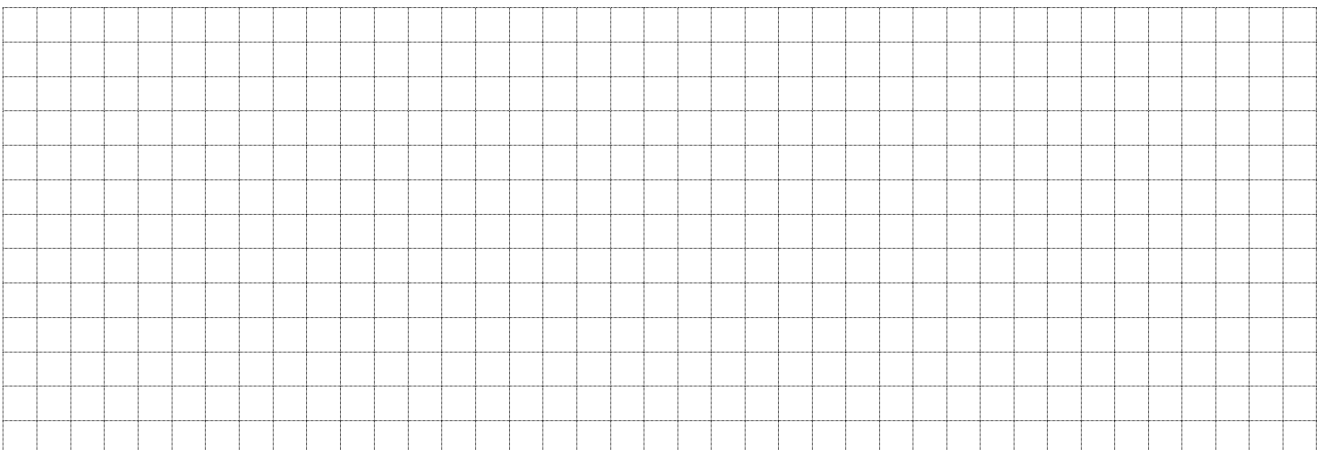
10.10. У трикутнику ABC відомо, що $AB = 3\sqrt{2}$ см, $\angle A = 15^\circ$, $\angle C = 135^\circ$. Знайдіть сторону AC .

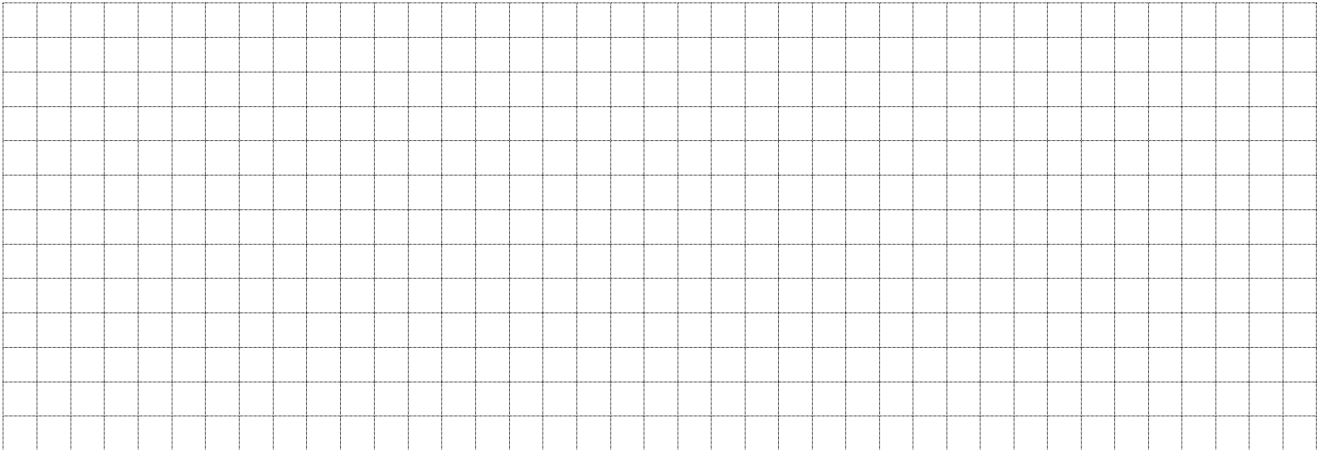
10.11. У трикутнику ABC відомо, що $AB = 13$ см, $BC = 8$ см. Чи може $\sin A$ дорівнювати $2/3$?

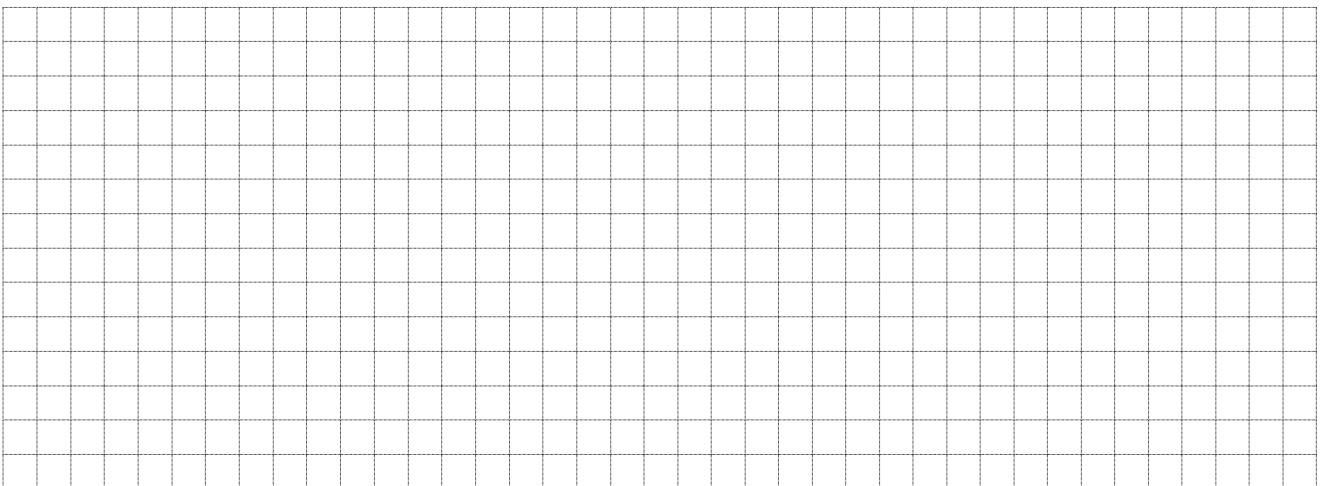
10.12. Сторона трикутника дорівнює 16 см, а радіус кола, описаного навколо трикутника, – $8\sqrt{2}$ см. Чому дорівнює кут трикутника, протилежний цій стороні?

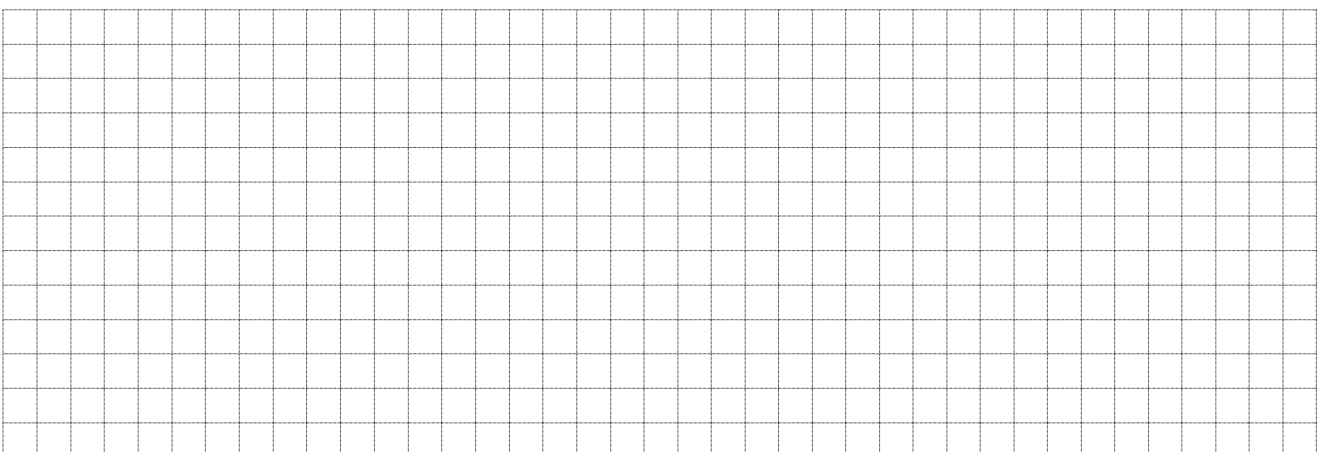
10.13. Знайдіть радіус кола, описаного навколо рівнобедреного трикутника з основою **12 см** і бічною стороною **10 см**.

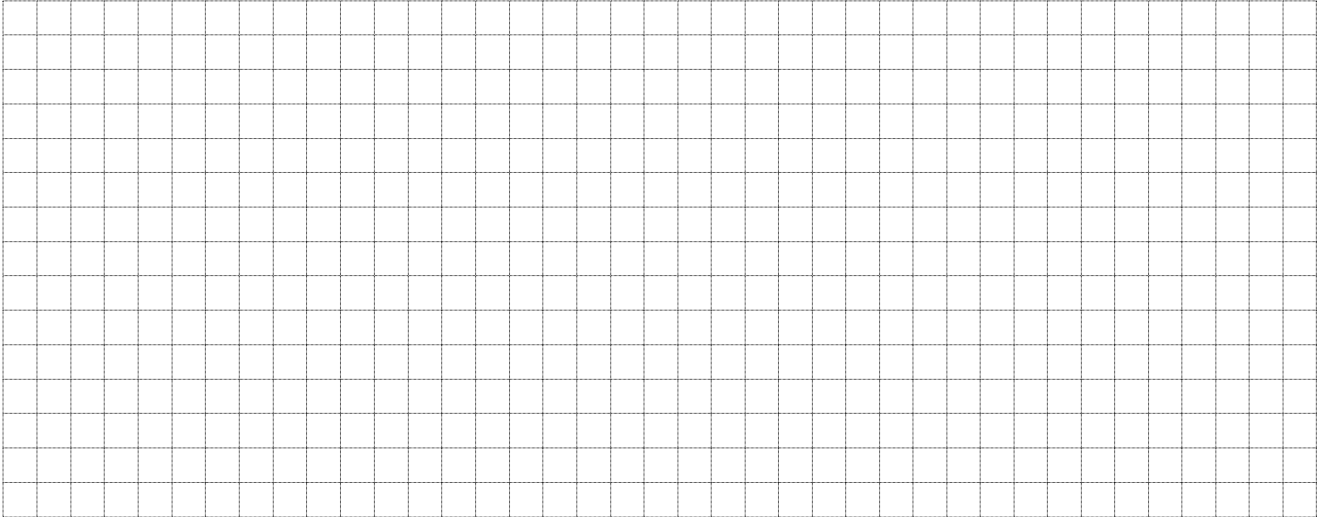
10.14. Основи рівнобічної трапеції дорівнюють **5 см** і **21 см**, а бічна сторона – **17 см**. Знайдіть радіус кола, описаного навколо трапеції.

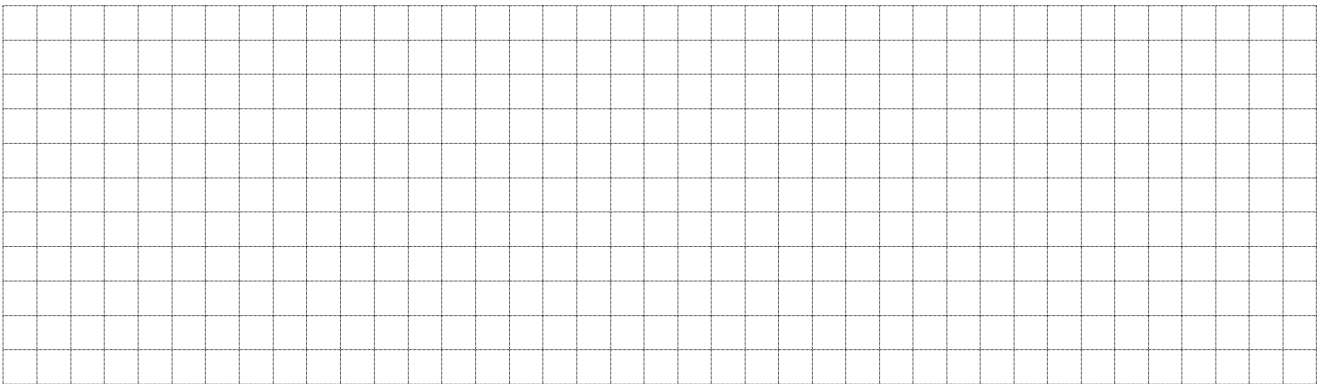
10.15. Діагоналі рівнобічної трапеції перпендикулярні. Знайдіть радіус кола, описаного навколо трапеції, якщо її бічна сторона дорівнює **$5\sqrt{2}$ см**.

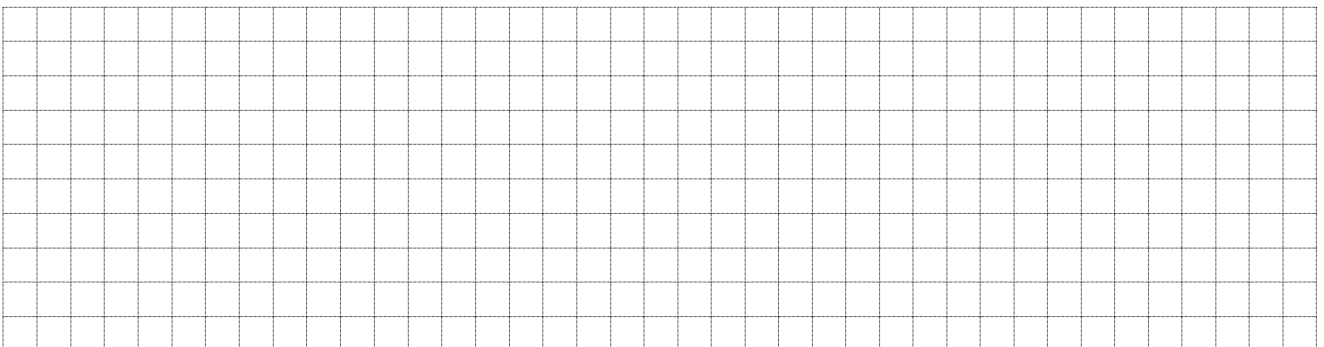
10.16. У трикутнику ABC відомо, що $AB = BC = 6$ см, $\angle B = 40^\circ$. Знайдіть: 1) сторону AC ; 2) висоту AD ; 3) медіану AM ; 4) бісектрису BK ; 5) радіус описаного кола трикутника ABC ; 6) радіус вписаного кола трикутника ABC .

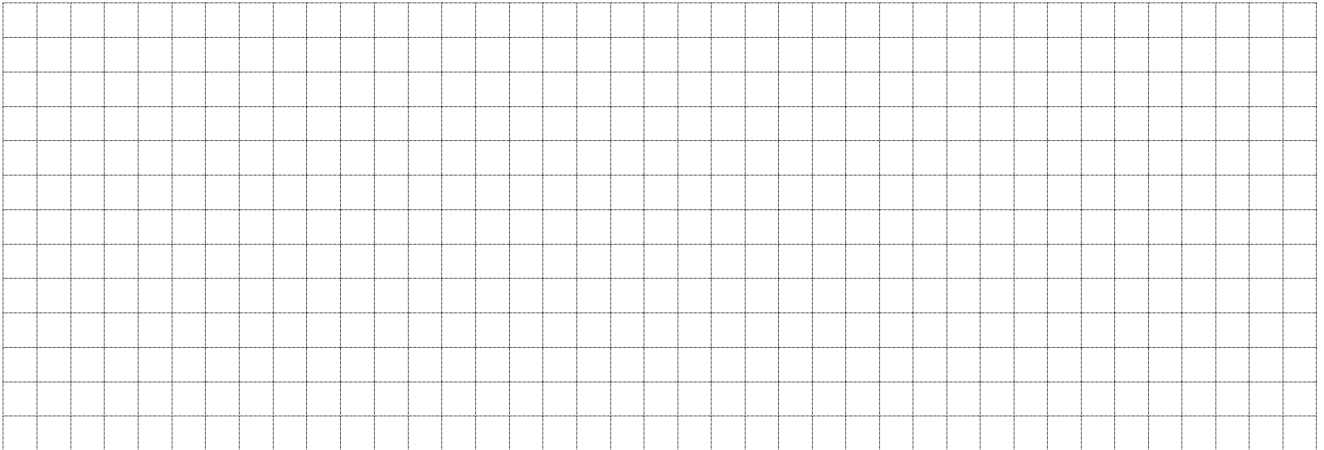
10.17. Діагональ рівнобічної трапеції $ABCD$ ($BC \parallel AD$) дорівнює 4 см, $\angle CDB = 36^\circ$, $\angle BDA = 48^\circ$. Знайдіть: 1) сторони трапеції; 2) радіус кола, описаного навколо трикутника BCD .

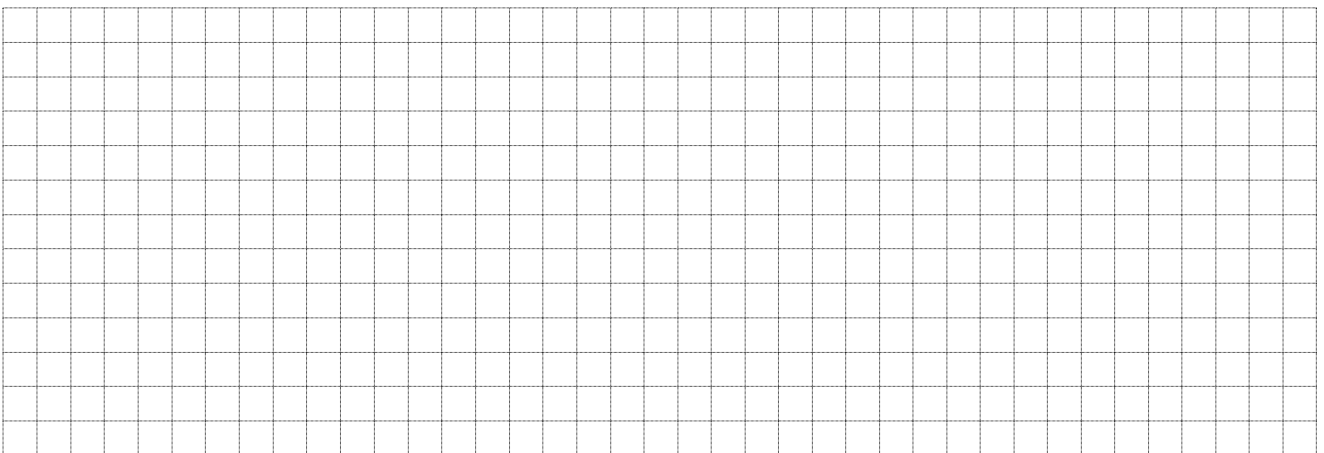
10.18. Більша сторона трикутника дорівнює 6 см, а вершини трикутника поділяють описане навколо нього коло на три дуги, градусні міри яких співвідносяться як $1:4:7$. Знайдіть невідомі сторони трикутника.

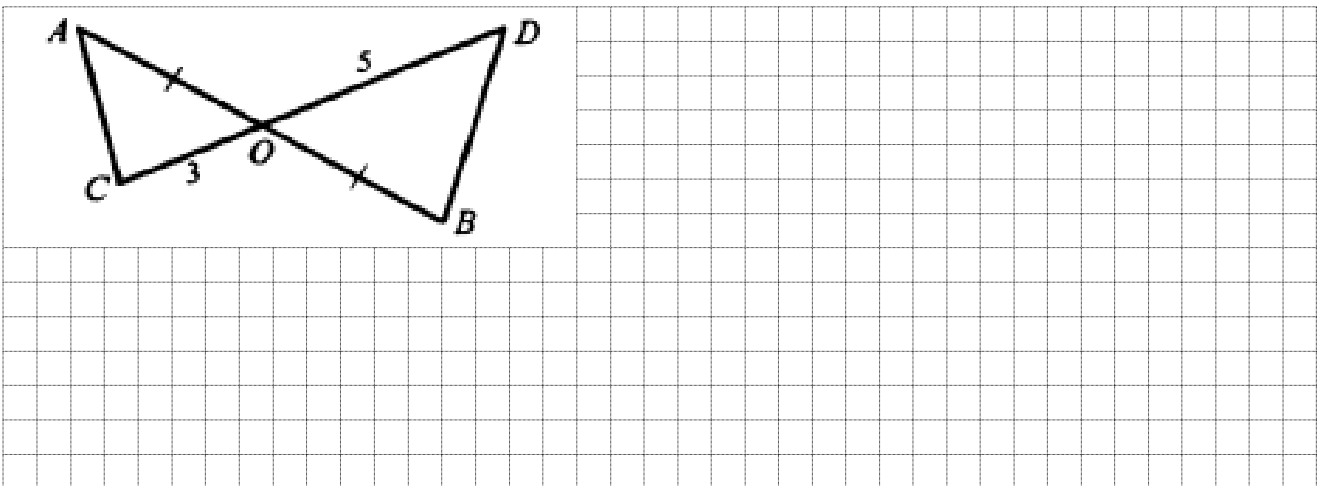
10.19. Дві сторони трикутника дорівнюють 4 см і 8 см . Чи може його площа дорівнювати: 1) 12 см^2 ; 2) 18 см^2 ?

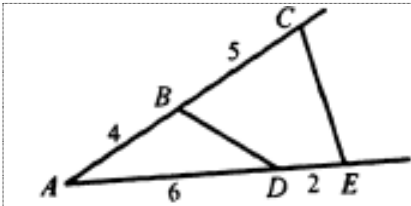
10.20. Кут при вершині рівнобедреного трикутника дорівнює 60° , а його площа – $150\sqrt{3}\text{ см}^2$. Знайдіть бічну сторону трикутника.

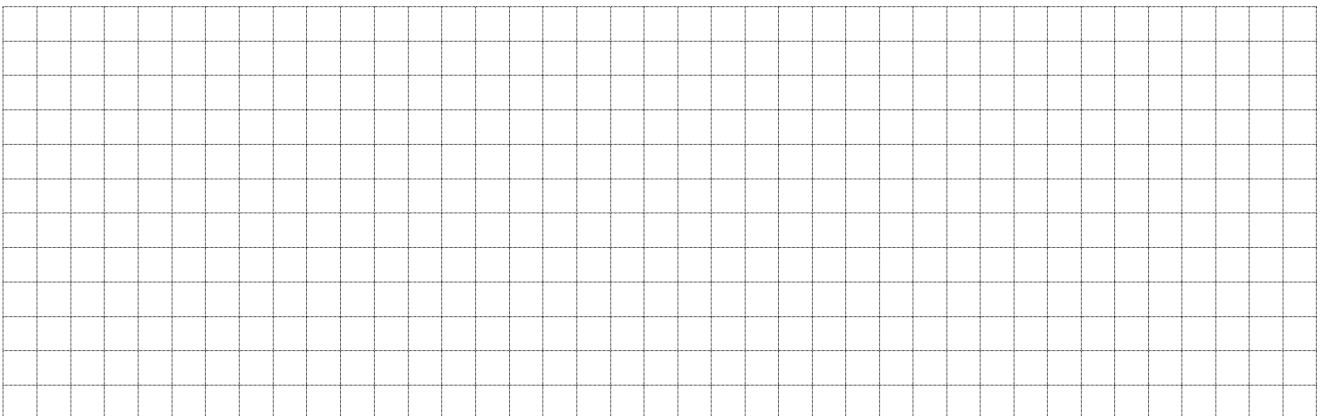
10.21. Відрізки AB і CD перетинаються в точці O , $AO = OB$, $CO = 3\text{ см}$, $OD = 5\text{ см}$. Знайдіть співвідношення площ трикутників AOC і DOB .

10.22. На сторонах кута A відкладено відрізки $AB = 4$ см, $BC = 5$ см, $AD = 6$ см. Знайдіть відношення площ трикутника ABD і чотирикутника $BCED$.

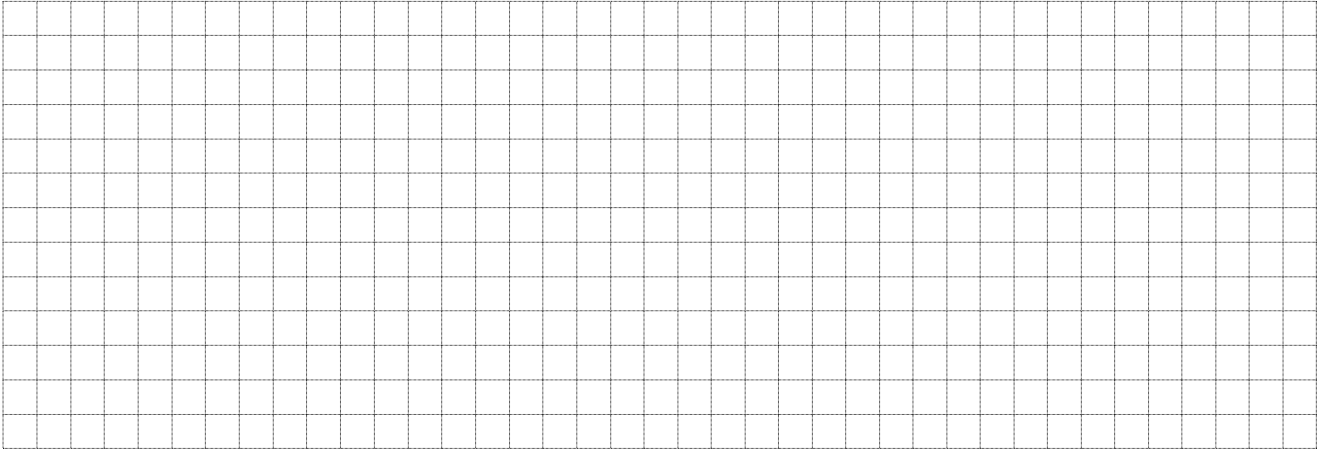
10.23. Три кола, радіуси яких дорівнюють 12 см, 14 см і 16 см, попарно мають зовнішній дотик. Знайдіть площу трикутника, вершинами якого є центри цих кіл.

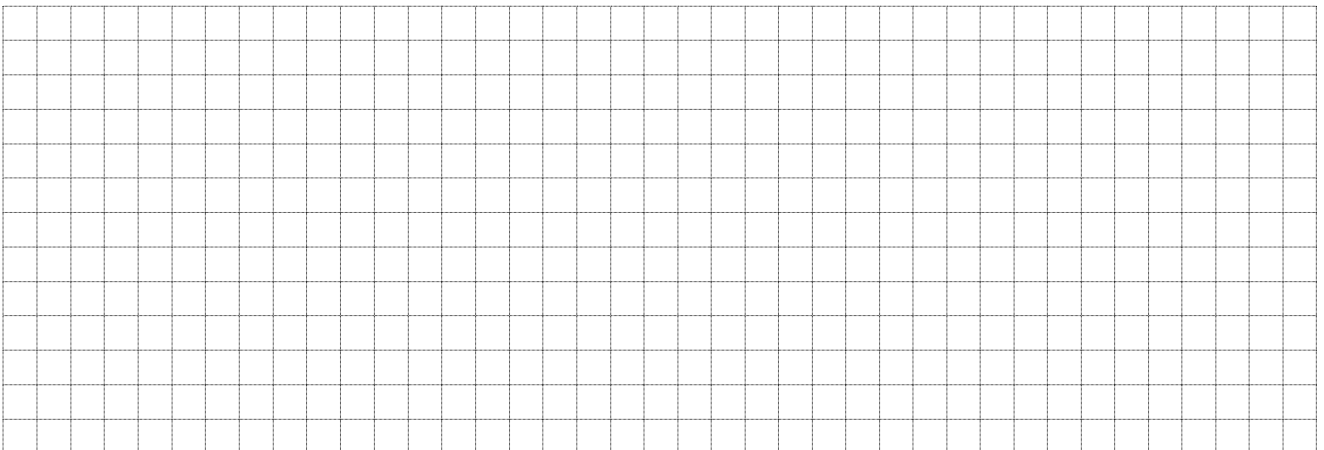
10.24. Сторони трикутника дорівнюють 9 см, 10 см і 17 см. Знайдіть найменшу висоту трикутника і радіуси його вписаного та описаного кіл.

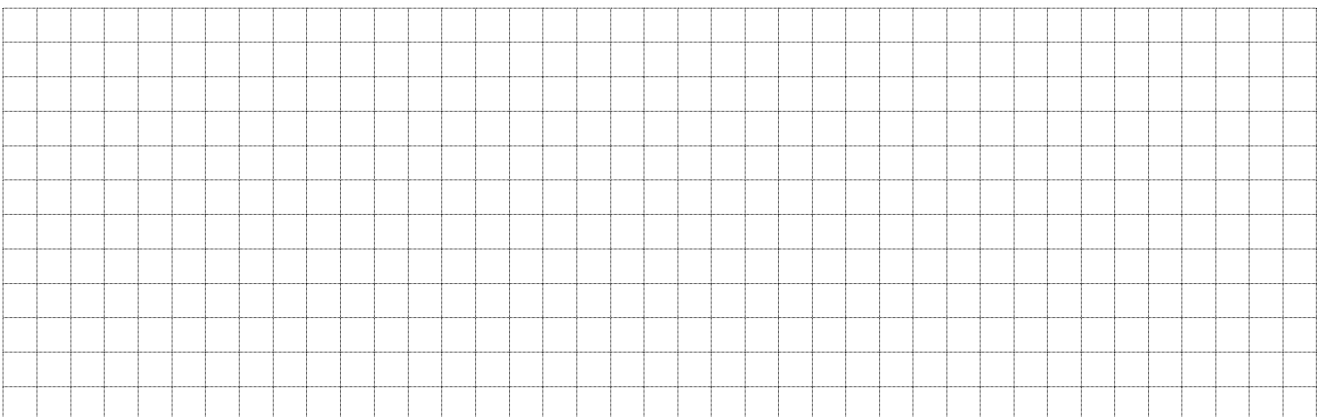
10.25. У трикутник зі сторонами **26 см**, **15 см** і **37 см** вписано коло, центр якого сполучено з вершинами трикутника. Знайдіть площі трьох утворених трикутників.

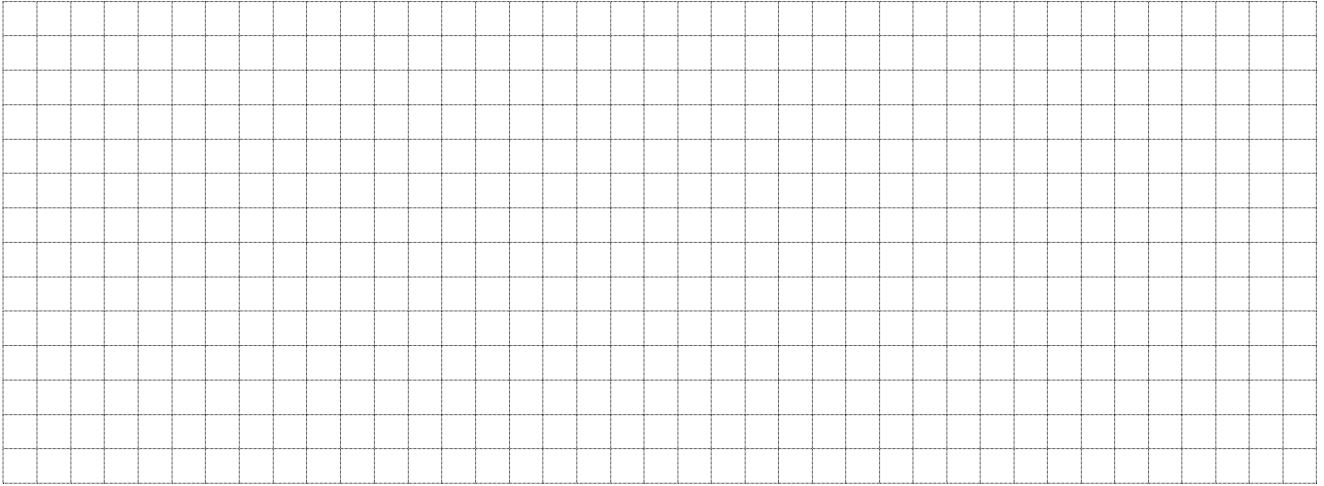
10.26. Бісектриса трикутника поділяє його сторону на відрізки довжиною **5 см** і **6 см**. Менша з двох інших сторін дорівнює **15 см**. Знайдіть площу трикутника.

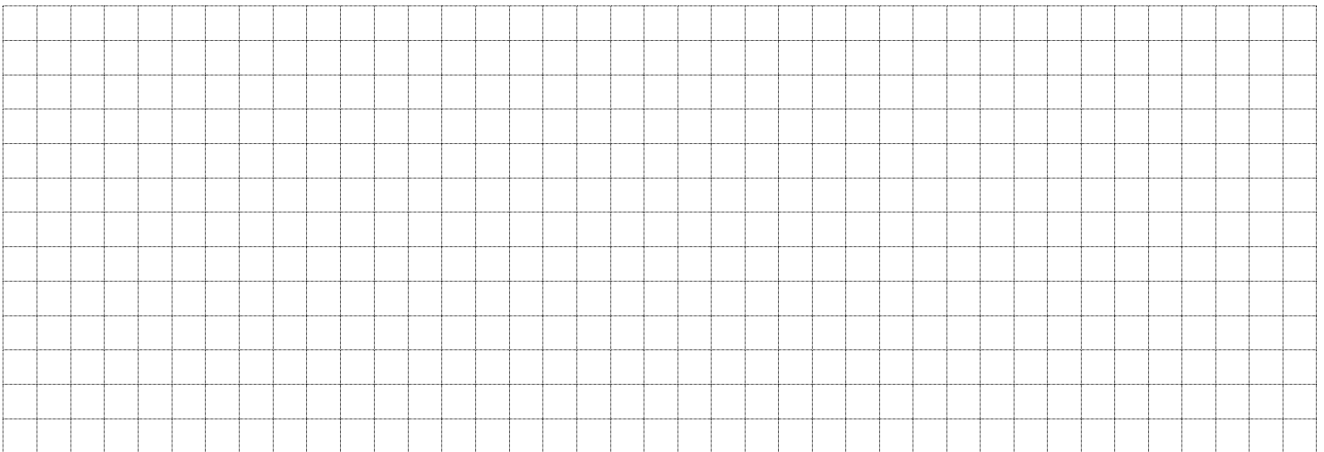
10.27. Кути ромба співвідносяться як **1:3**, а його сторона дорівнює **8 см**. Знайдіть площу ромба.

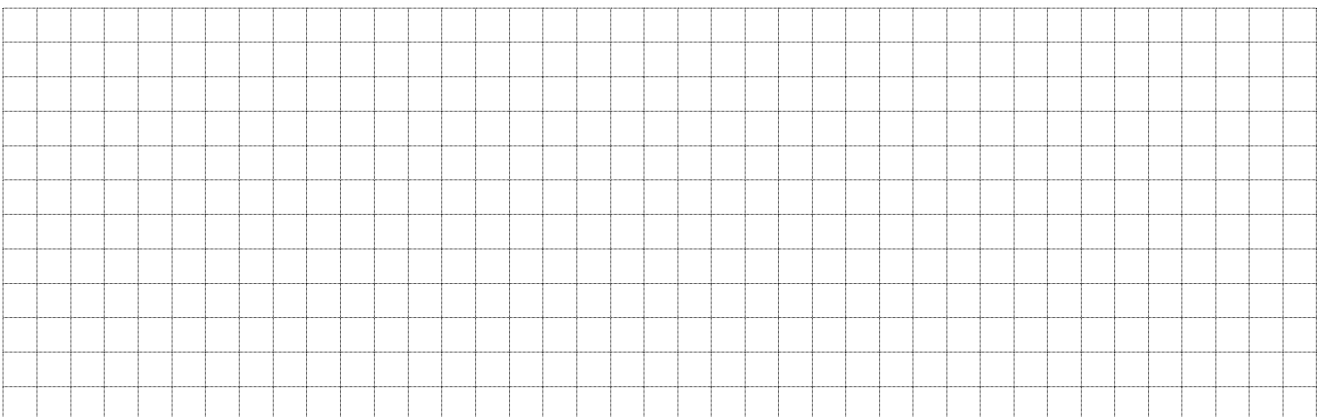
10.28. Площа прямокутника дорівнює $16\sqrt{3}\text{ см}^2$, а кут між його діагоналями – 60° . Знайдіть сторони прямокутника.

10.29. Діагоналі чотирикутника дорівнюють 4 см і 8 см , а кут між ними – 30° . Знайдіть площу чотирикутника.

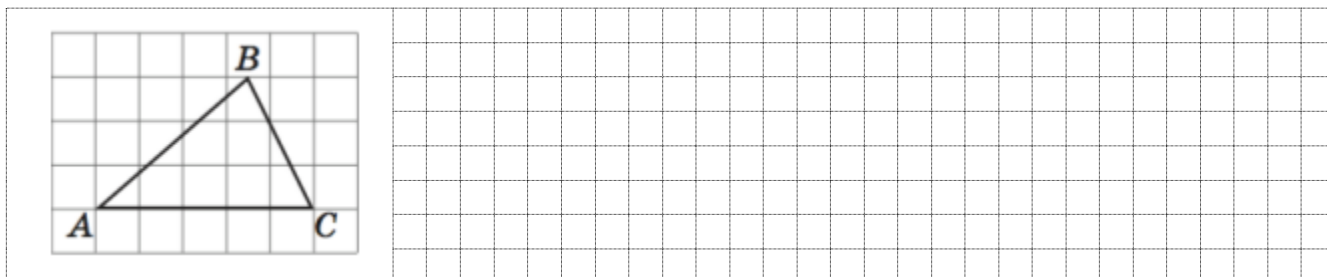

10.30. Діагоналі чотирикутника дорівнюють 5 см і 8 см , а його площа – $10\sqrt{3}\text{ см}^2$. Знайдіть кут між діагоналями чотирикутника.

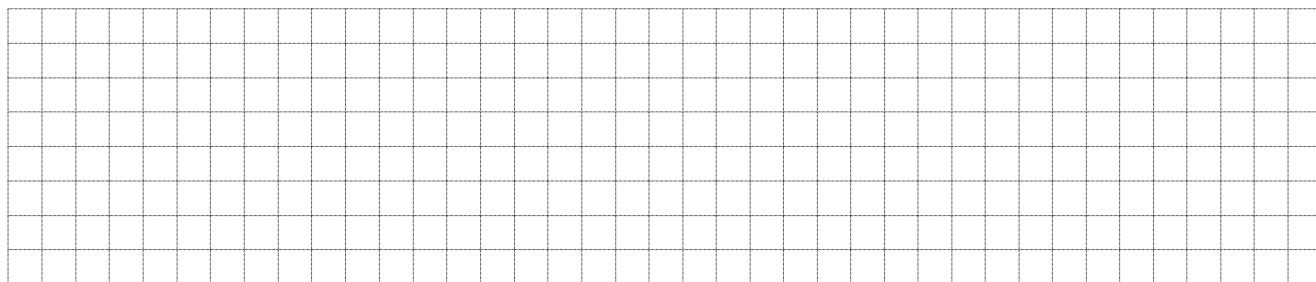
**Додаткові вправи,
які було запропоновано під час проведення ЗНО**

10.31. На папері в клітинку зображено трикутник **ABC** (див. рисунок). Вважайте, що кожна клітинка – квадрат зі стороною довжиною **1 см**. Знайдіть площу трикутника **ABC**.

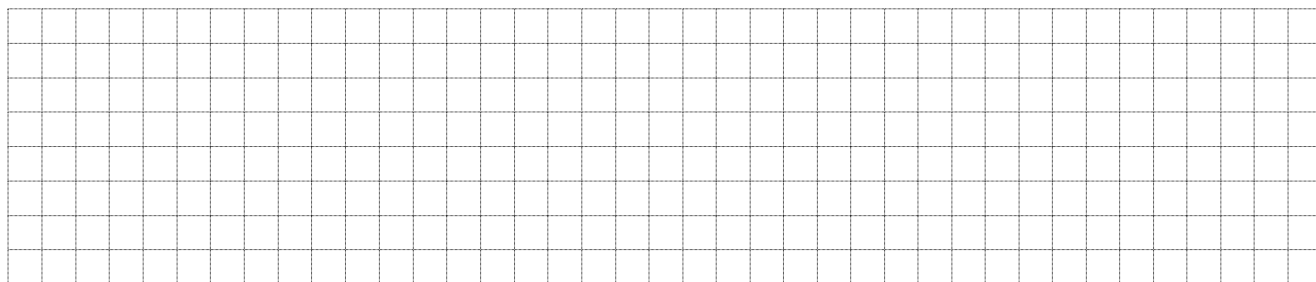
А	Б	В	Г	Д
6 см²	6,5 см²	7 см²	7,5 см²	6 см²

10.32. У трикутнику **ABC** **BC = 8 см**, $\angle BAC = 45^\circ$. Знайдіть радіус кола, описаного навколо цього трикутника.

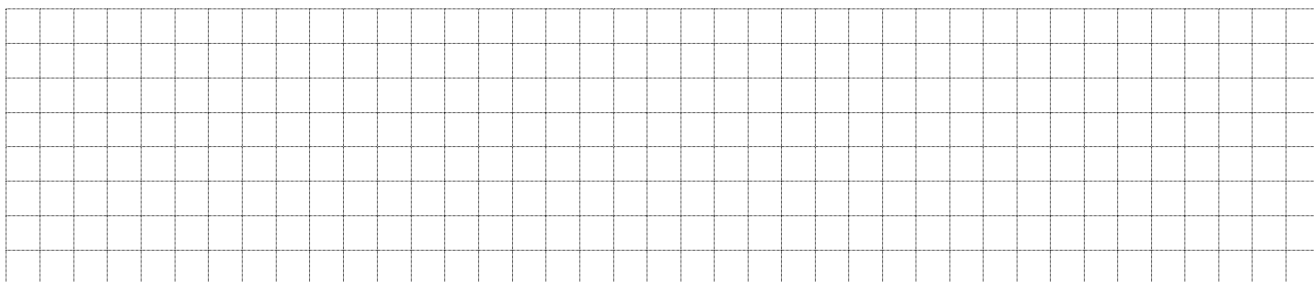
А	Б	В	Г	Д
$8\sqrt{2}$ см	8 см	$8\sqrt{3}$ см	12 см	16 см

10.33. Знайдіть довжину сторони **BC** трикутника **ABC**, якщо $\angle A = 45^\circ$, $\angle C = 30^\circ$, **AB = 3 см**.

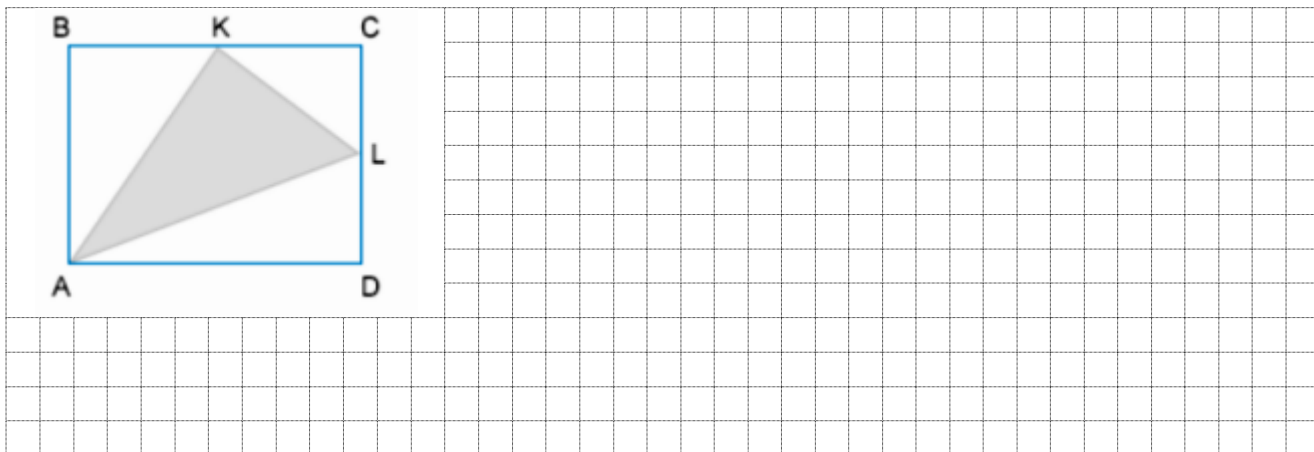
А	Б	В	Г	Д
$8\sqrt{2}$ см	8 см	$8\sqrt{3}$ см	12 см	16 см

10.34. Знайдіть площу прямокутного трикутника, якщо радіус кола, описаного навколо нього, дорівнює 5 см , а один із катетів – 6 см .

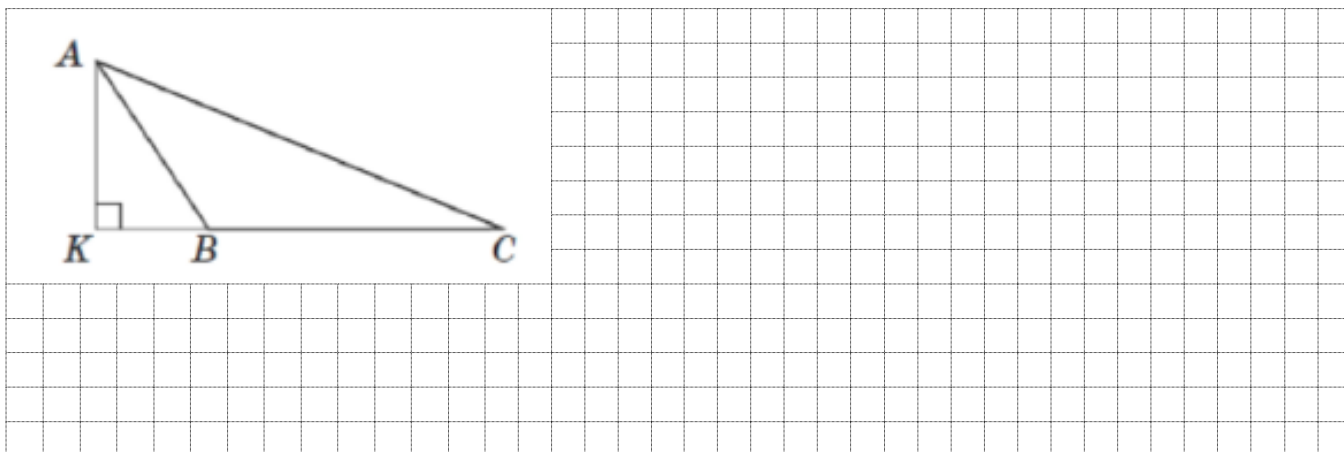

А	Б	В	Г	Д
15 см^2	24 см^2	30 см^2	48 см^2	60 см^2

10.35. У прямокутнику $ABCD$ сторони $AB = 6\text{ см}$, $BC = 8\text{ см}$, K і L – середини сторін BC і CD відповідно (див. рисунок). Знайдіть площу трикутника AKL , см^2 .

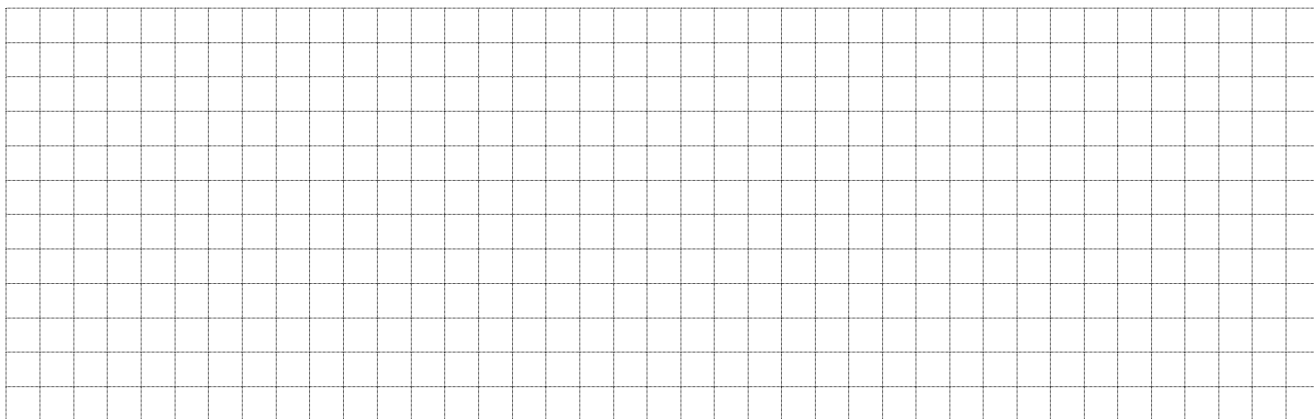
10.36. У трикутнику ABC основа висоти AK лежить на продовженні сторони BC (див. рисунок), $AK = 6$, $KB = 2\sqrt{3}$. Радіус описаного навколо трикутника ABC кола дорівнює $15\sqrt{3}$. Визначте довжину AC .

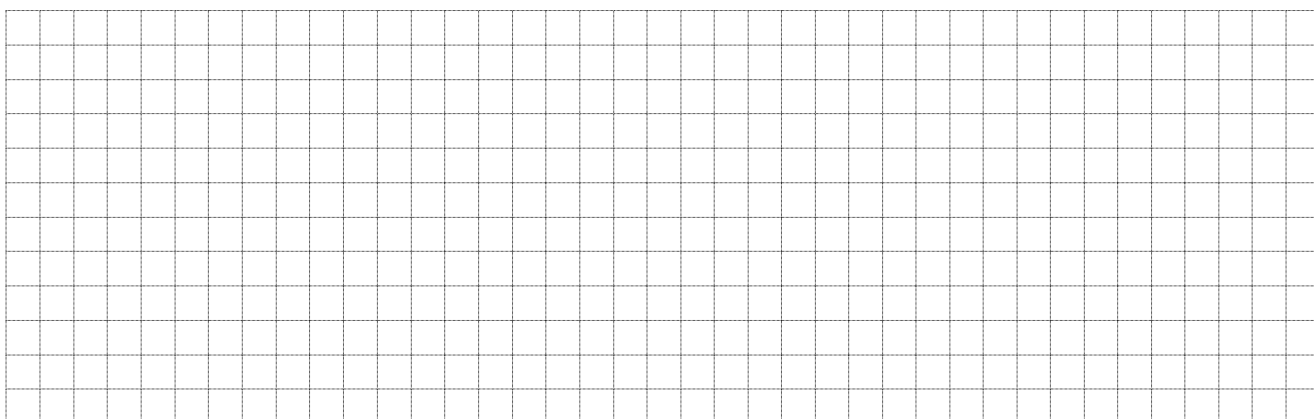
Заняття 11

ВІДСТАНЬ МІЖ ДВОМА ТОЧКАМИ ІЗ ЗАДАНИМИ КООРДИНАТАМИ. РІВНЯННЯ КОЛА. РІВНЯННЯ ПРЯМОЇ. КУТОВИЙ КОЕФІЦІЄНТ ПРЯМОЇ

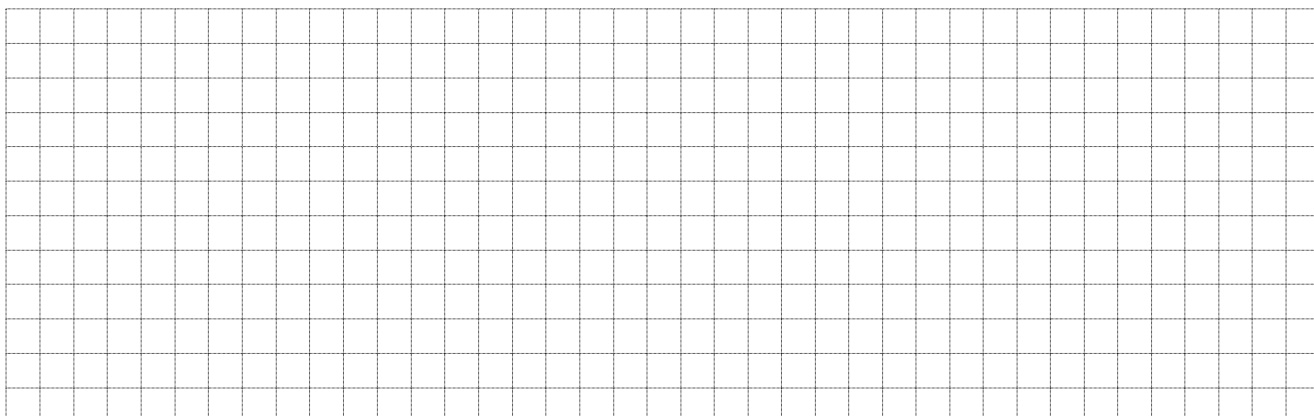
11.1. Доведіть, що точки $A(-2;-3)$, $B(2;1)$ і $C(7;6)$ лежать на одній прямій. Яка з точок лежить між двома іншими?

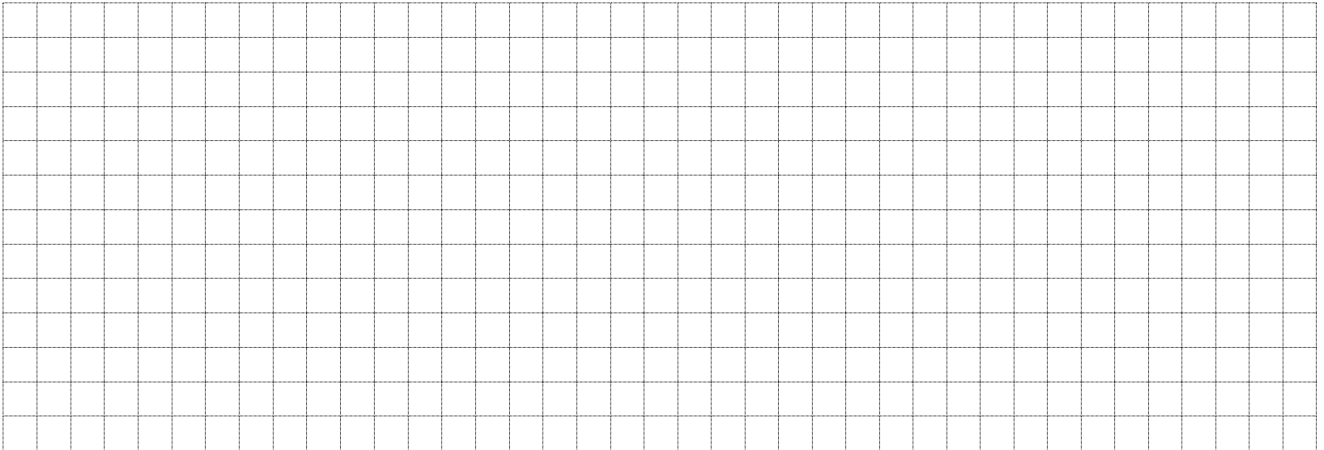
11.2. Вершинами трикутника є точки $A(-2;1)$, $B(-1;5)$ і $C(-6;2)$. Доведіть, що трикутник ABC рівнобедрений.

11.3. Точка C – середина відрізка AB . Знайдіть координати точки B , якщо $A(-3;8)$, $C(-5;4)$.

11.4. На осі абсцис знайдіть точку, рівновіддалену від точок $A(3;-2)$ і $B(1;2)$.

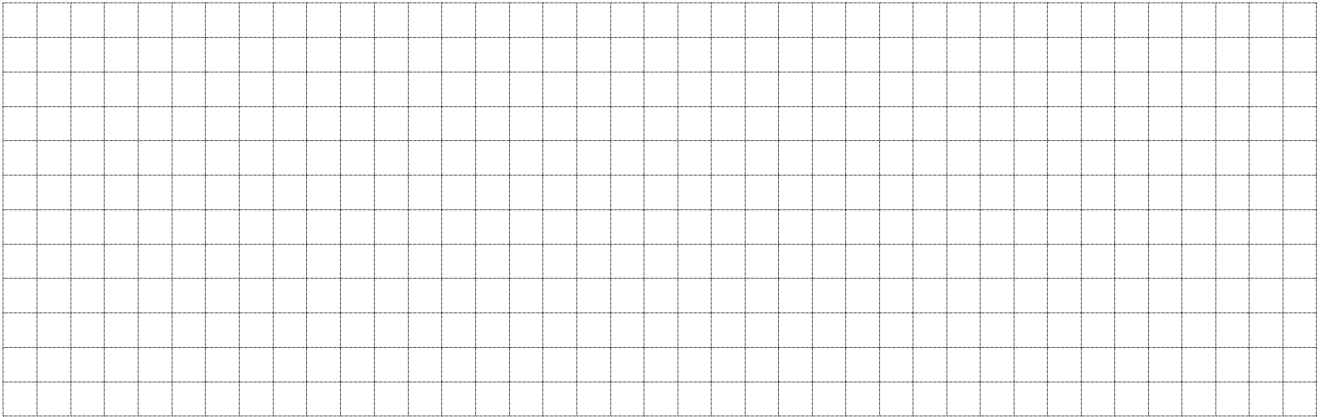
11.5. Чотирикутник $ABCD$ – паралелограм, $A(-3;-2)$, $B(5;3)$, $C(3;-5)$. Знайдіть координати вершини D .

11.6. Знайдіть довжину відрізка, кінці якого лежать на осях координат, а серединою є точка $M(-4;3)$.

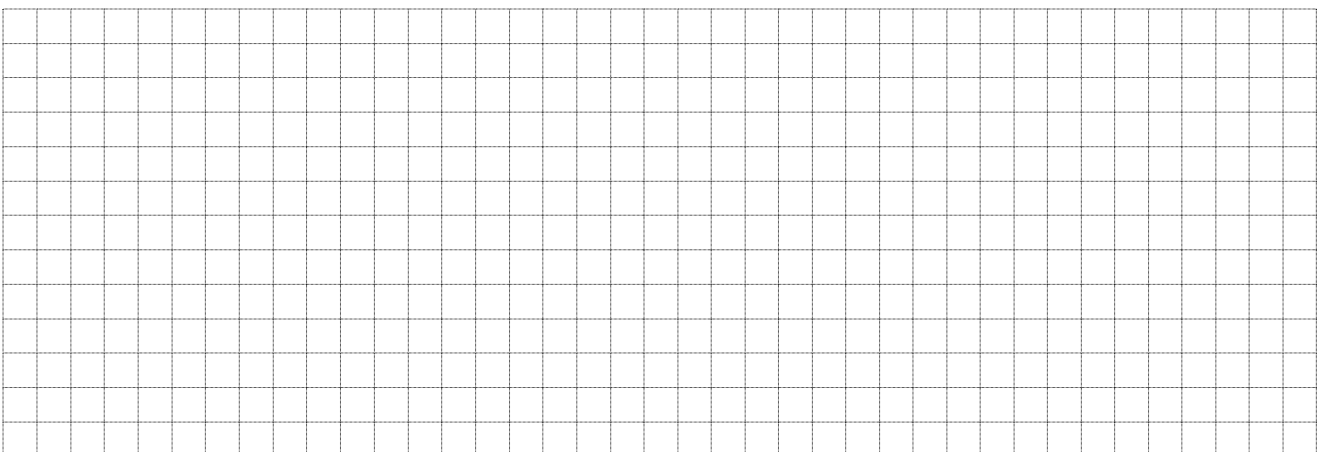
11.7. Знайдіть координати вершини **A** рівностороннього трикутника **ABC**, якщо відомо координати вершин **B(-2;0)** і **C(4;0)**.

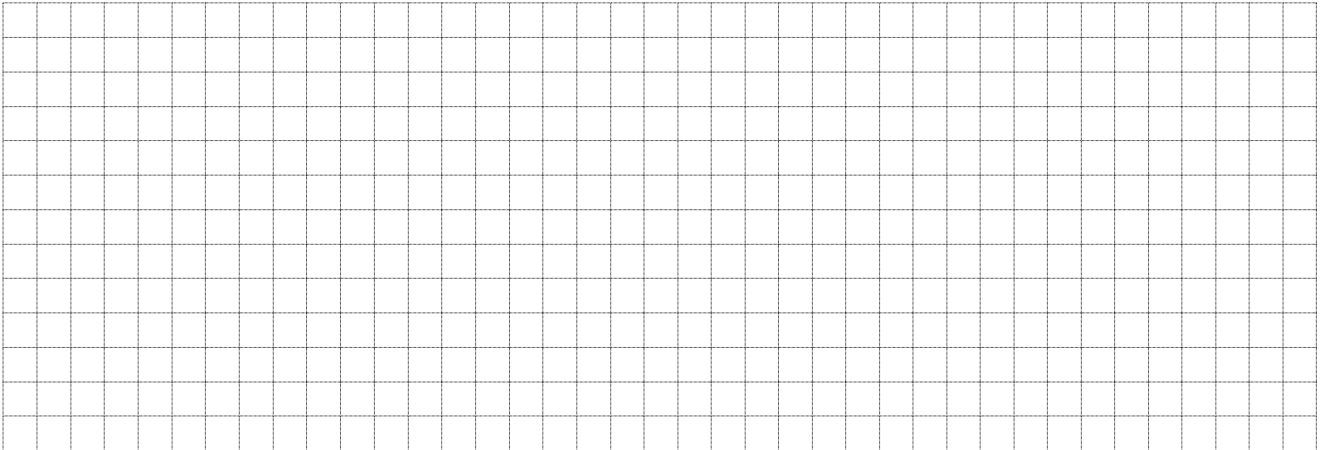
11.8. Знайдіть за рівнянням кола координати його центра та радіус:
1) $(x - 1)^2 + (y - 2)^2 = 9$; 2) $(x + 3)^2 + (y - 4)^2 = 16$; 3) $x^2 + (y + 5)^2 = 25$;
4) $(x - 2)^2 + y^2 = 14$.

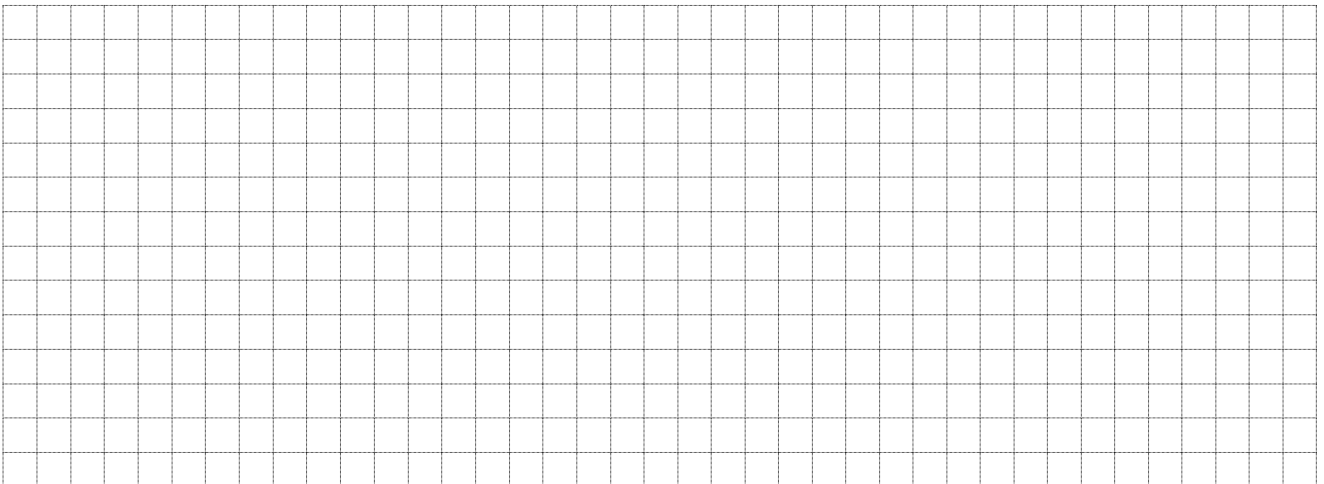
11.9. Складіть рівняння кола, якщо відомо координати його центра **K** і радіус **R**: 1) $K(2;5)$, $R = 2$; 2) $K(-4;0)$, $R = 1$; 3) $K(0;5)$, $R = \sqrt{3}$.

11.10. Складіть рівняння кола із центром в точці $P(3;-1)$, яке проходить через точку $M(-2;-4)$.

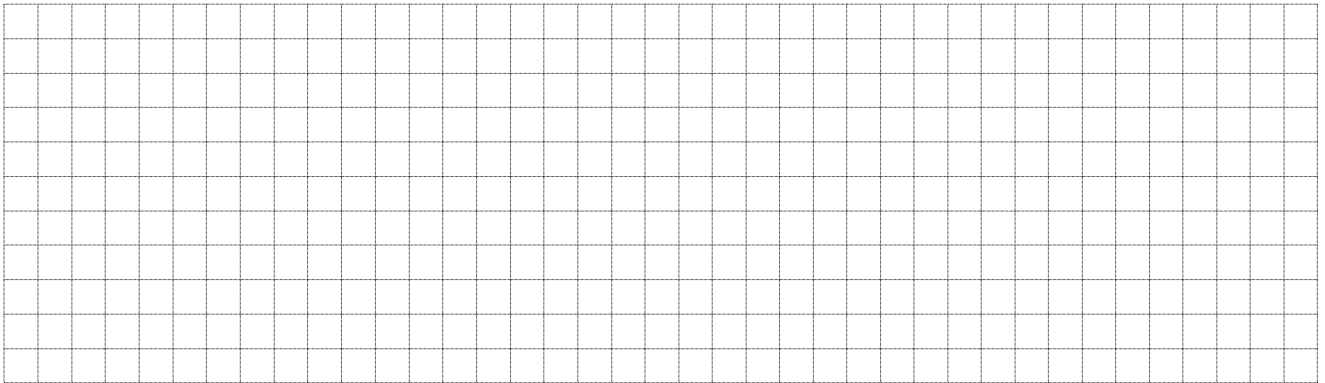
11.11. Складіть рівняння кола, діаметром якого є відрізок AB , якщо $A(3;-6)$, $B(-1;4)$.

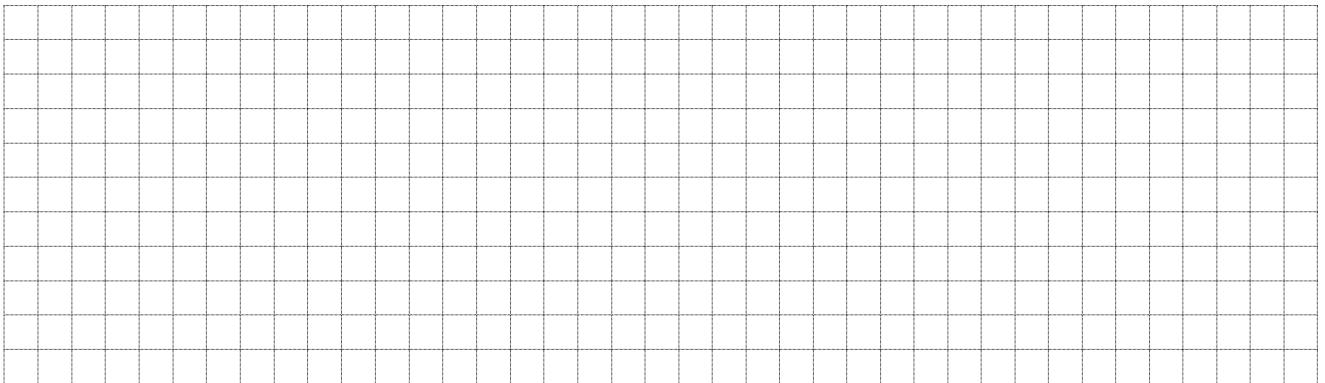
11.12. Складіть рівняння кола, що дотикається до осі ординат і центр якого знаходиться в точці $A(-5;8)$.

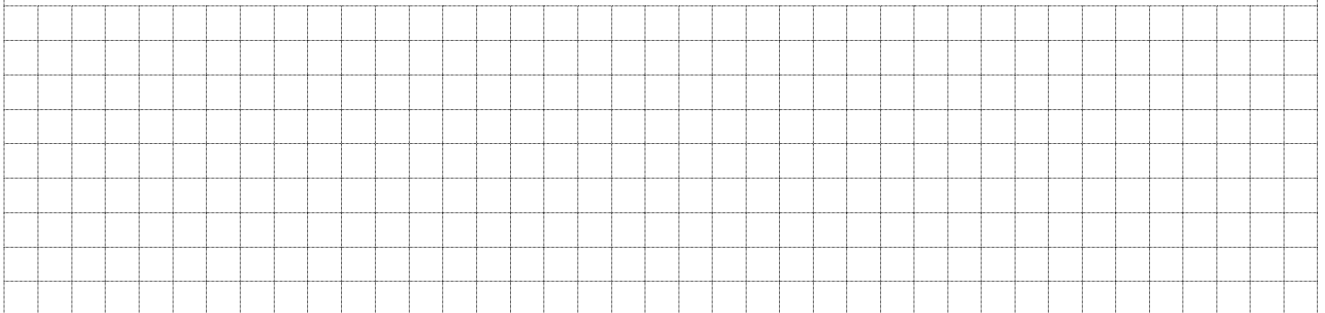
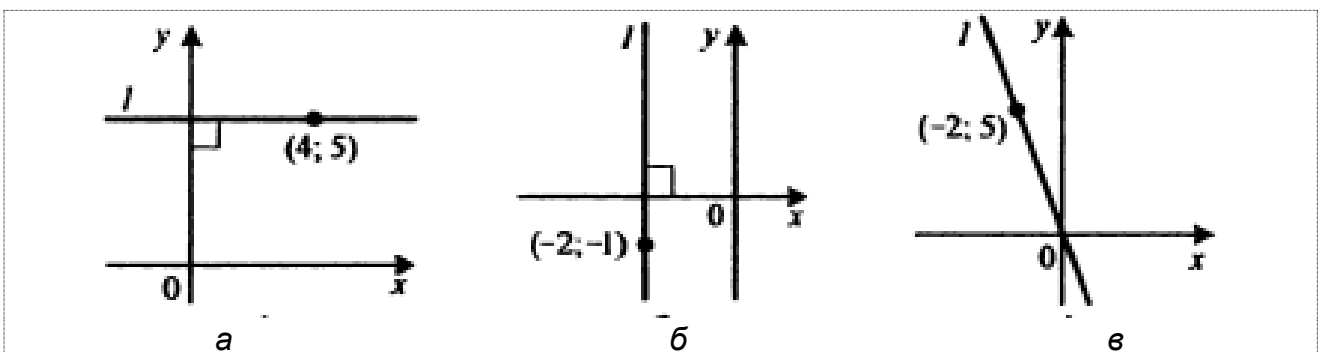
11.13. Знайдіть координати точок перетину прямої $3x + 7y = 21$ з осями координат. Чи належить цій прямій точка: 1) $K(-7;6)$; 2) $P(2;3)$?

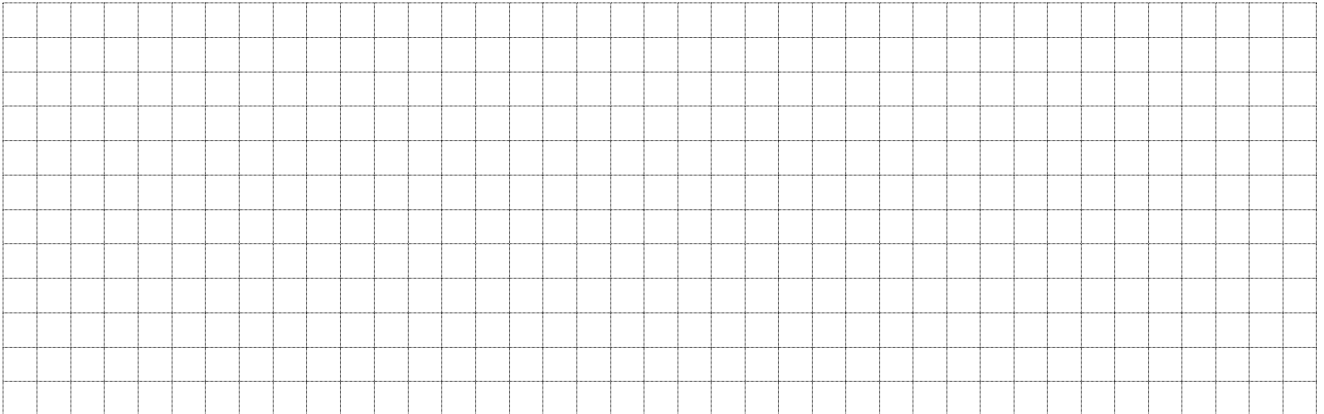
11.14. Складіть рівняння прямої, яка проходить через точку $M(5;-7)$ і паралельна: 1) осі абсцис; 2) осі ординат. Складіть рівняння прямої, яка проходить через точки M і $P(-1;4)$.

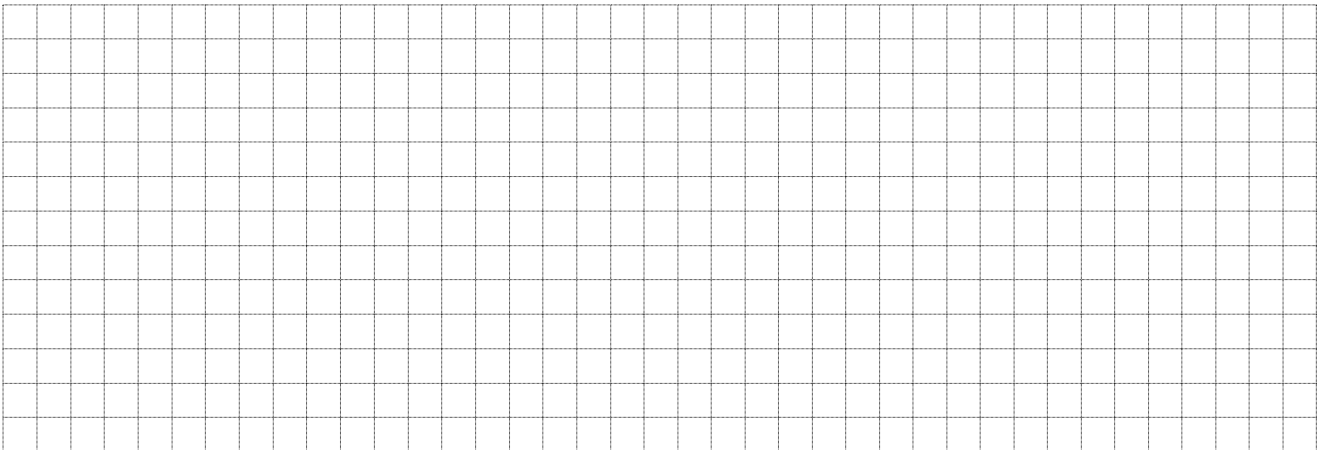
11.15. Запишіть рівняння прямої, зображеної на рисунку.

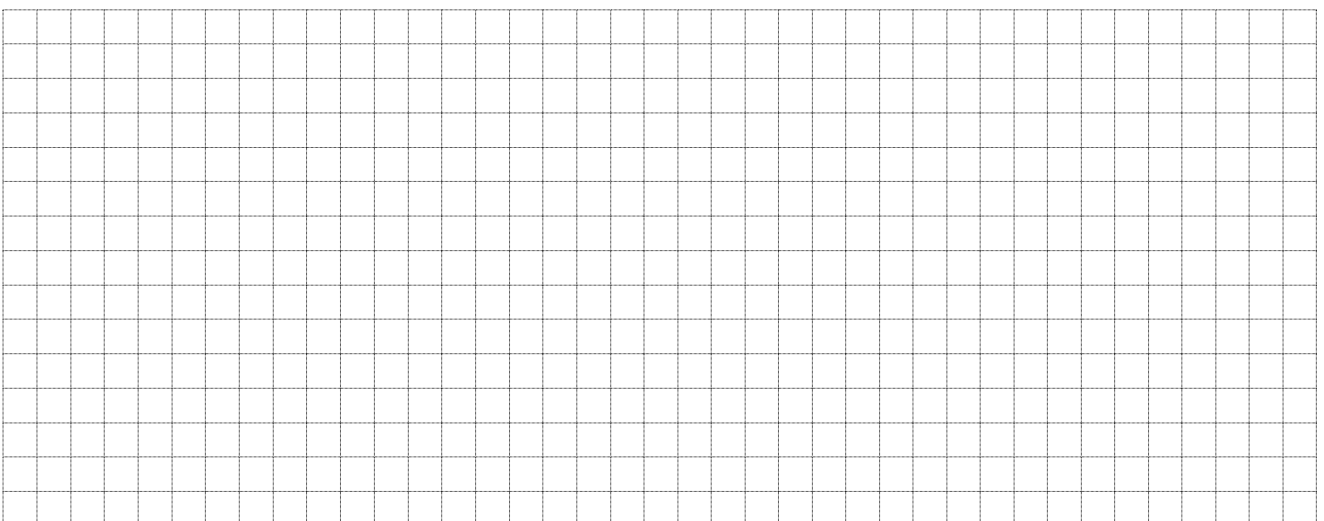
11.16. Знайдіть координати перетину прямих $9x + 5y = 1$ і $2x + 3y = 8$.

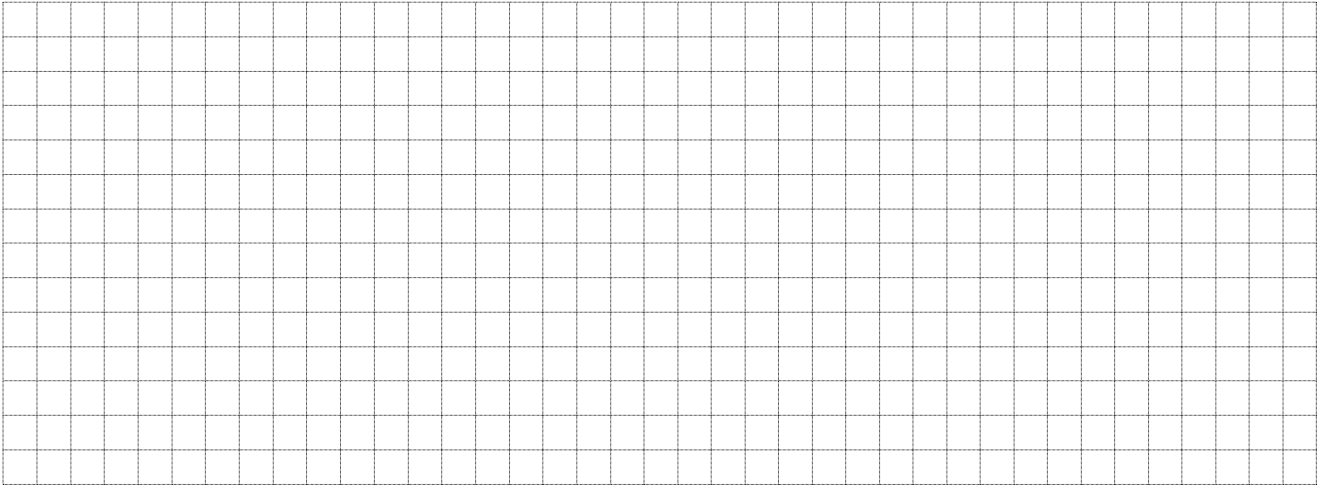
11.17. Точки $A(-4;1)$, $B(3;4)$ і $C(-1;-6)$ – вершини трикутника ABC . Складіть рівняння прямої, яка містить медіану AM трикутника ABC .

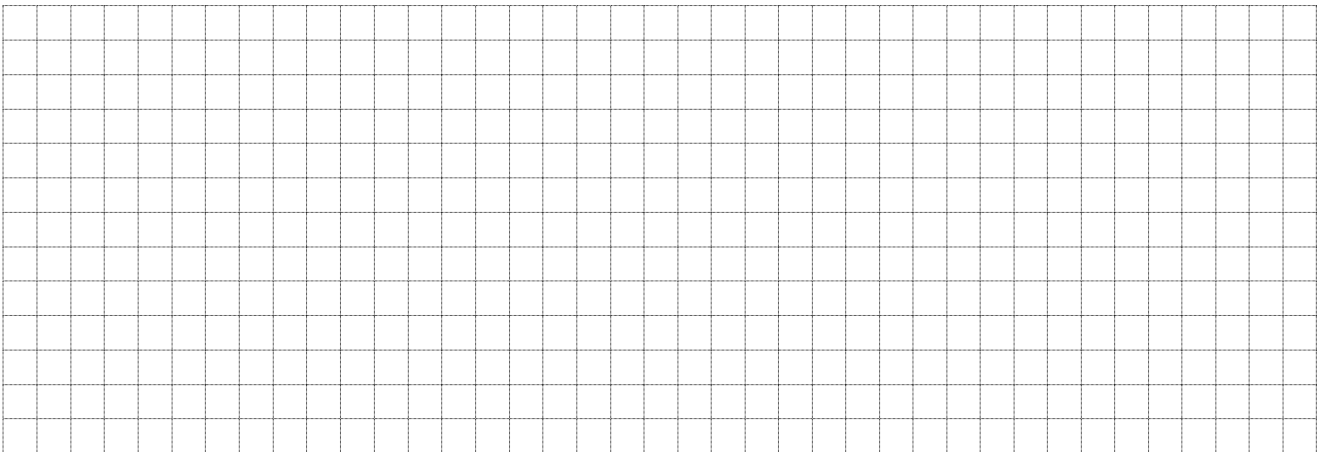
11.18. При якому значенні α точки $K(5;-4)$, $P(-1; \alpha)$ і $F(3;-9)$ лежать на одній прямій?

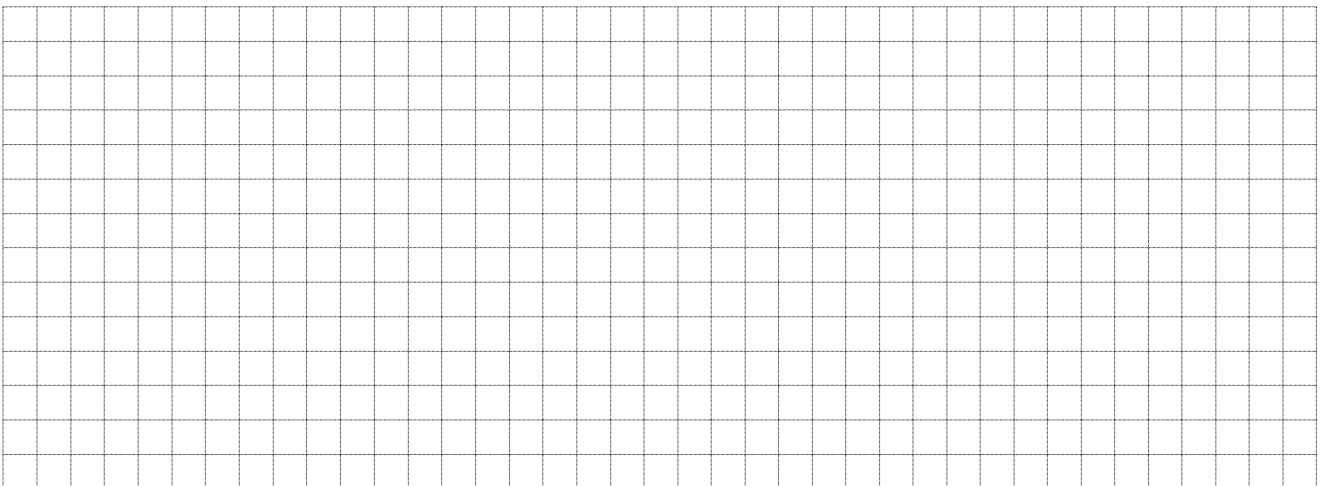
11.19. Доведіть, що коло $(x - 2)^2 + (y + 3)^2 = 17$ і пряма $x - y = 8$ перетинаються, і знайдіть координати точок їх перетину.

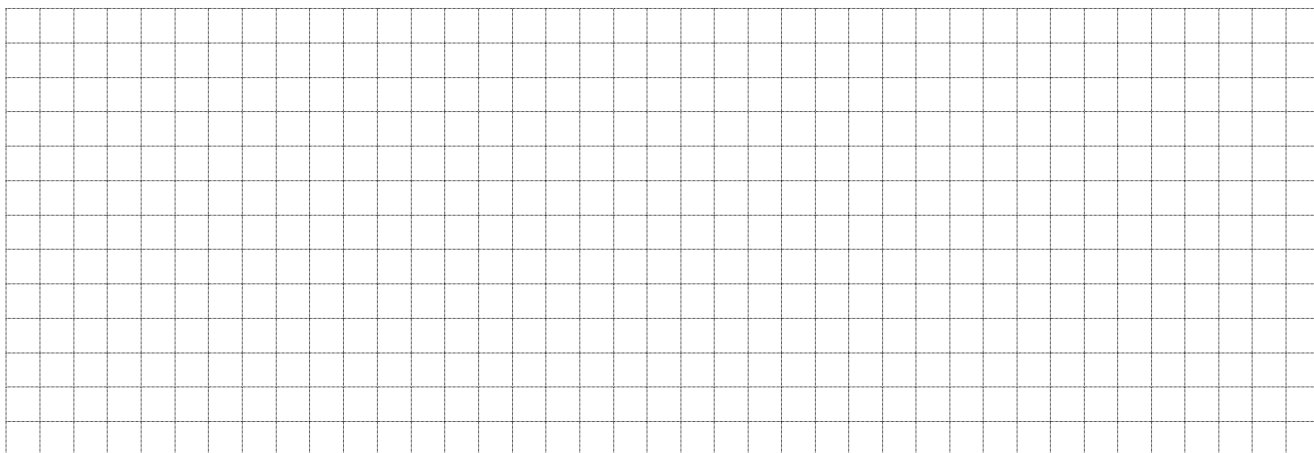
11.20. Знайдіть відстань від початку координат до прямої $2x - y = 4$.

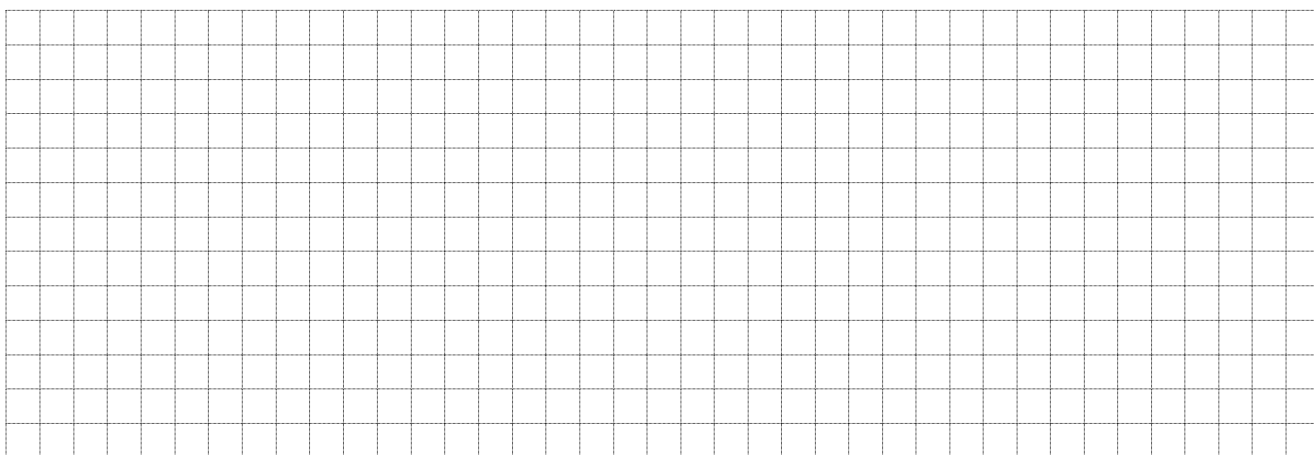
11.21. Знайдіть периметр трикутника, обмеженого осями координат і прямою $7y - 2x = 28$.

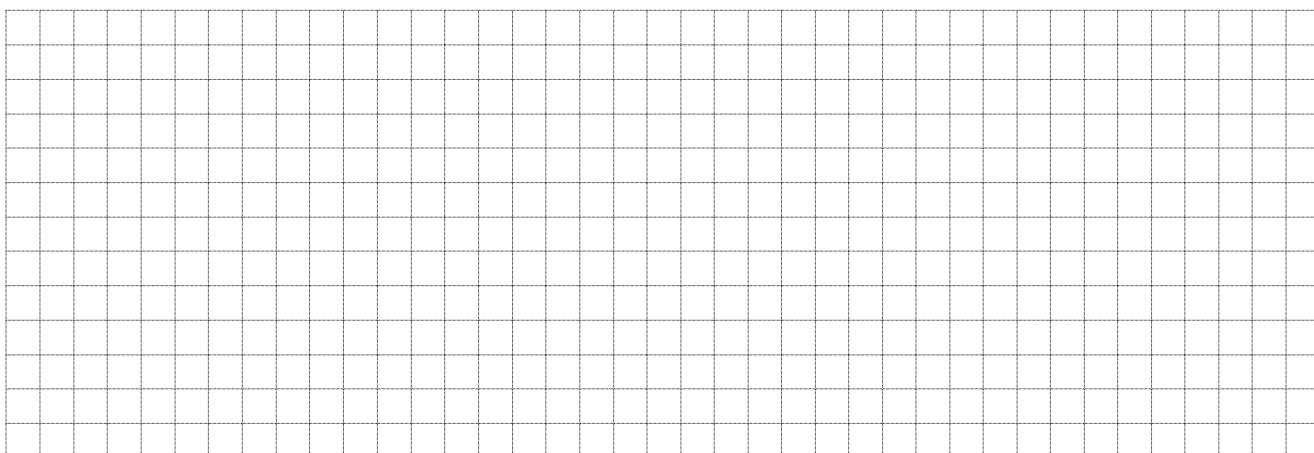
11.22. Знайдіть площу трикутника, обмеженого прямими $3x + 2y = 6$ і $y = -\frac{9}{4}x$ та віссю ординат.

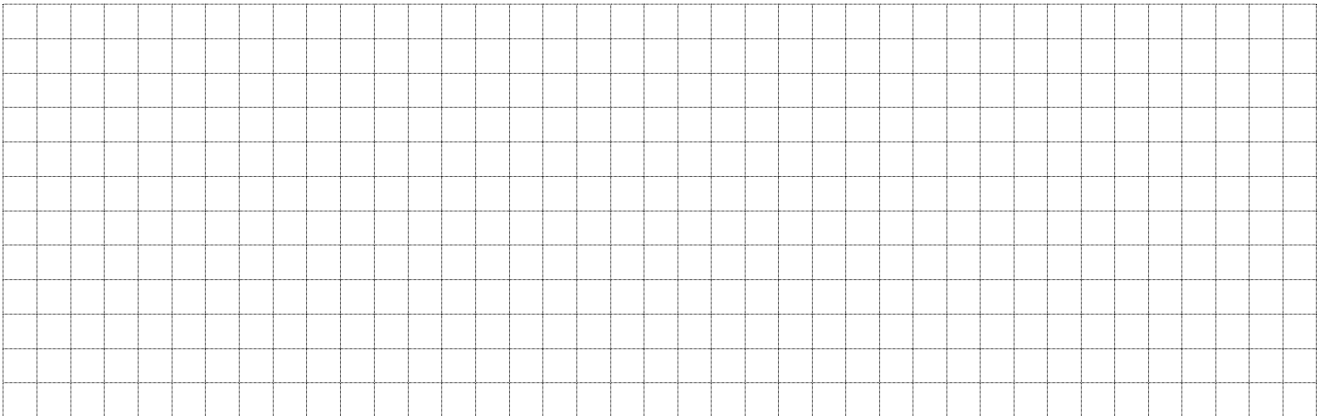
11.23. Складіть рівняння прямої, яка проходить через точку $C(3;-1)$, кутовий коефіцієнт якої дорівнює: 1) -2 ; 2) 0 .

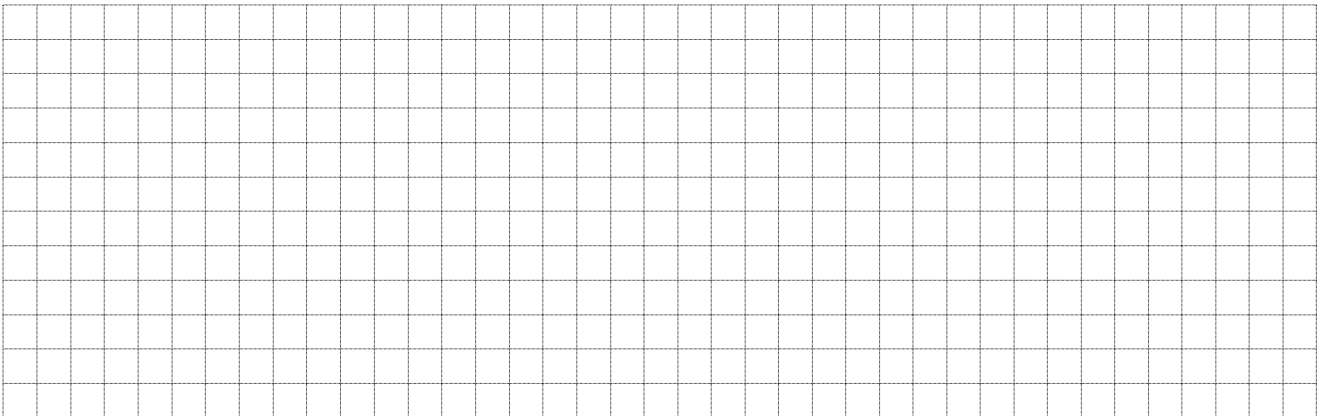
11.24. Знайдіть кутовий коефіцієнт прямої, яка проходить через точки: 1) $A(3;2)$ і $B(-4;1)$; 2) $A(5;-7)$ і $B(4;-7)$.

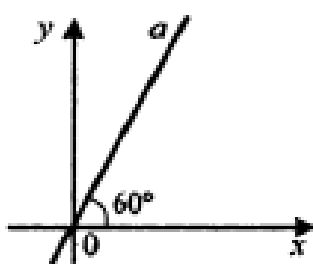
11.25. Складіть рівняння прямої, яка проходить через точку $K(-2;5)$ і паралельна прямій $y = 4x - 2$.

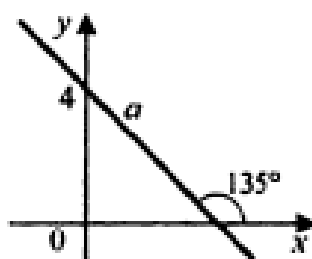
11.26. Складіть рівняння прямої, яка проходить через точку $F(3;-5)$ і утворює з додатним напрямом осі абсцис кут: 1) 45° ; 2) 135° .

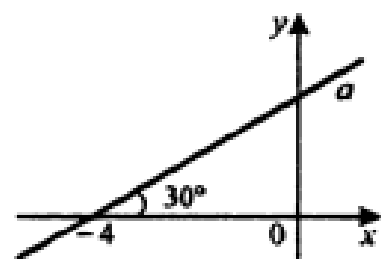
11.27. Запишіть рівняння прямої, зображеної на рисунку.

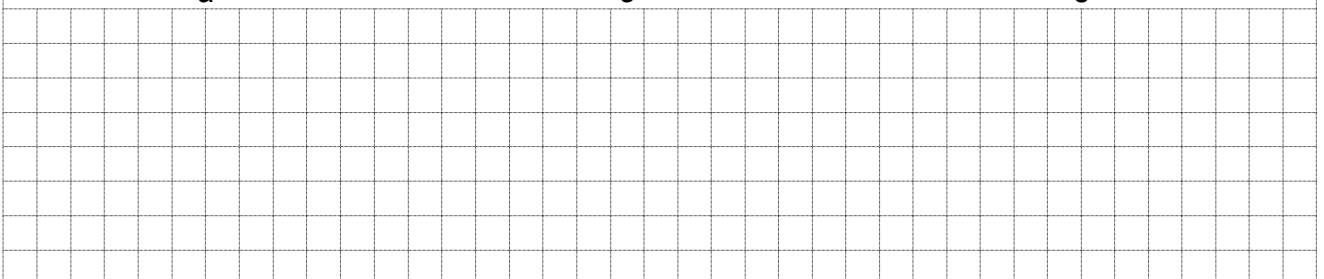
а

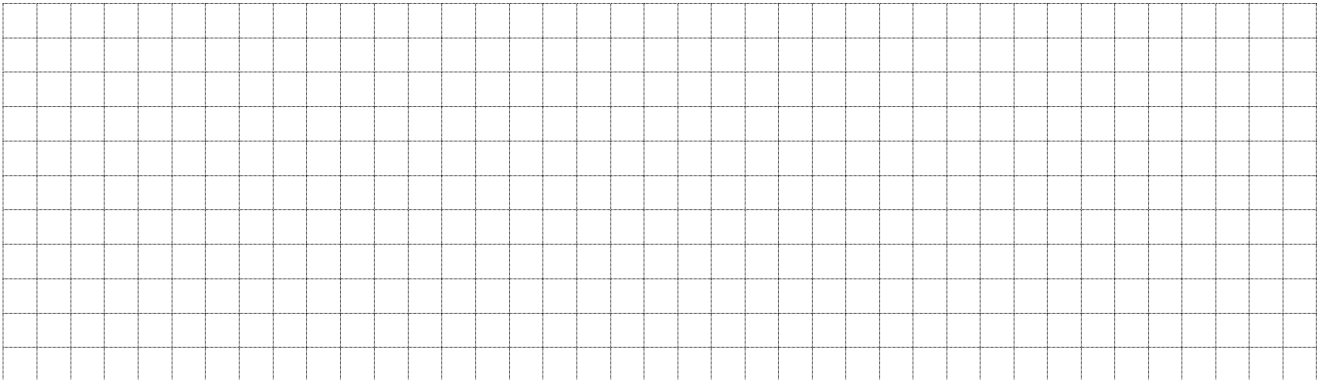
б

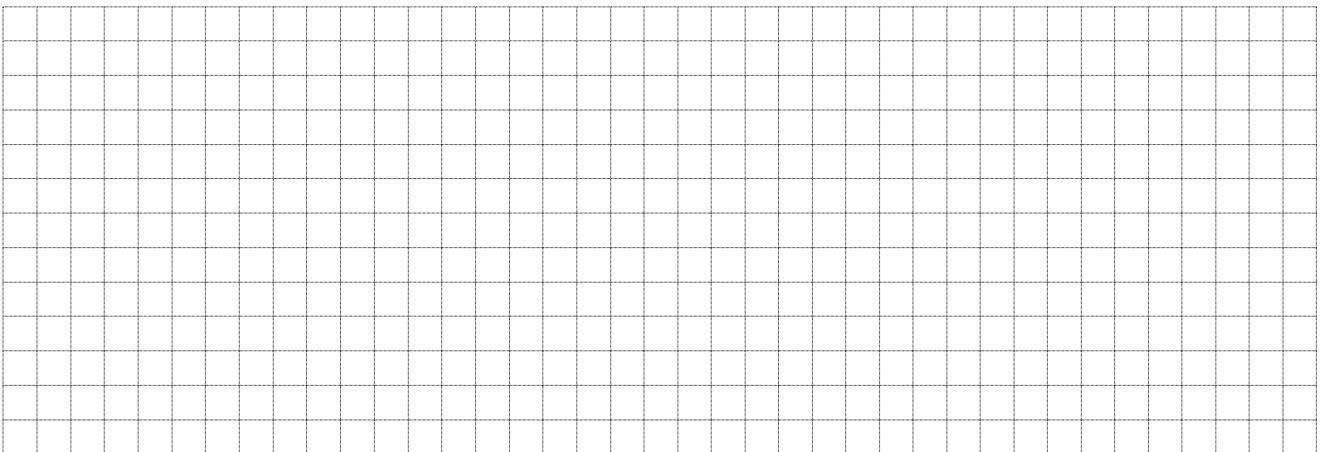
в

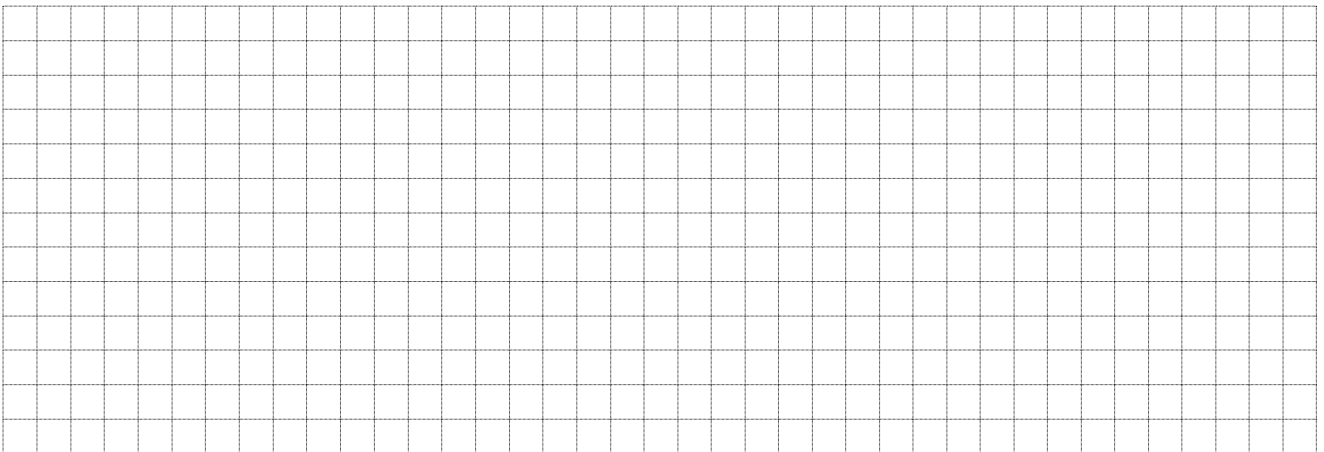
- 11.28. Серед даних прямих укажіть пари паралельних прямих:
1) $3x - 4y = -8$; 2) $6x - 8y = 9$; 3) $4x - 7y = -6$; 4) $5x - 10y = -7$;
5) $x - 2y = 1$.

- 11.29. Складіть рівняння прямої, яка паралельна прямій $y = 3x + 4$ і перетинає пряму $y = -4x + 16$ у точці, що належить осі абсцис.

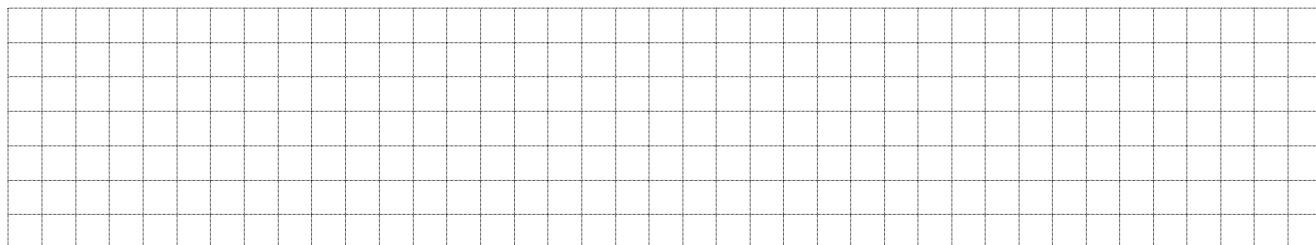

- 11.30. Дано трикутник ABC , де $A(1;-2)$, $B(3;4)$, $C(-1;2)$. Знайдіть рівняння прямої, яка проходить через вершину B і перпендикулярна до медіани, проведеної з вершини A .

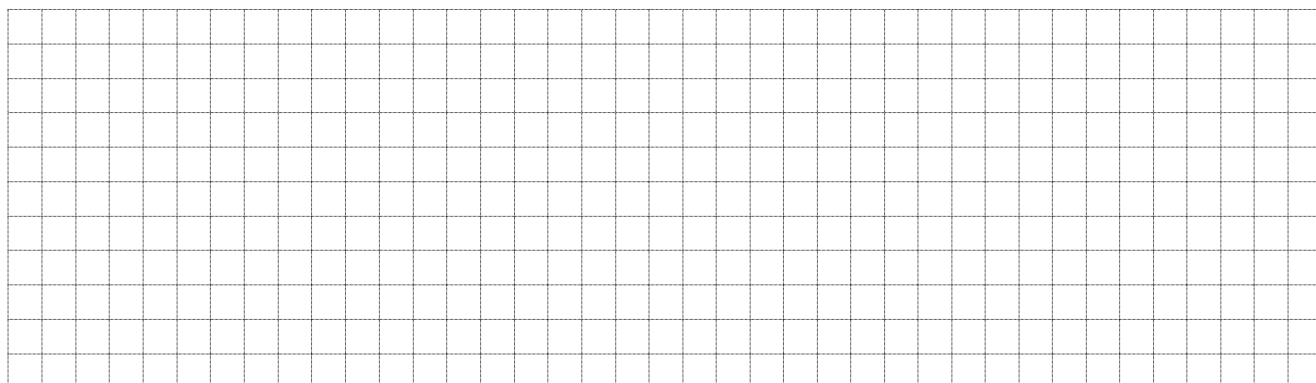
**Додаткові вправи,
які було запропоновано під час проведення ЗНО**

11.31. Точка **C** лежить на осі **x** прямокутної системи координат і знаходиться на відстані **5** одиниць від точки **A(-2;4)**. Відрізок **AC** перетинає вісь **y**. Знайдіть координати точки **C**.

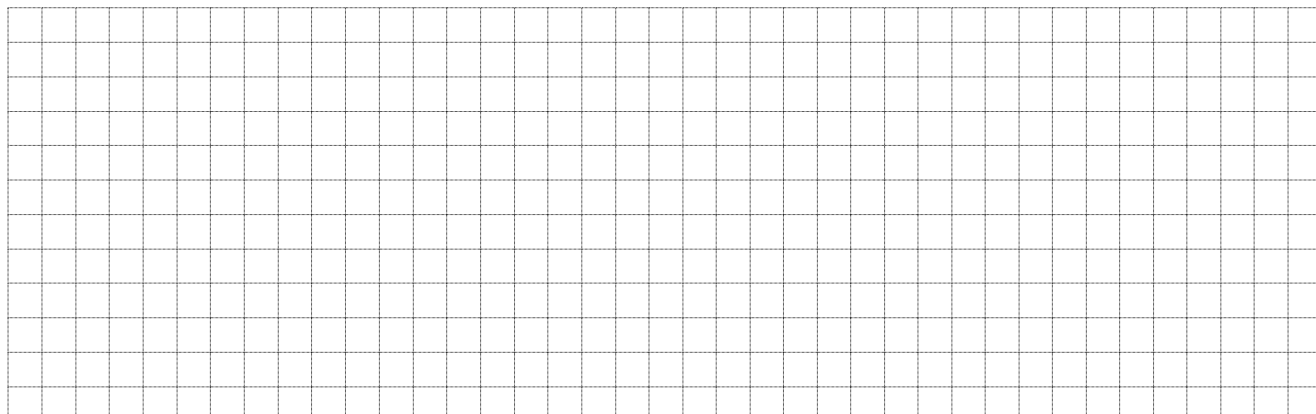

А	Б	В	Г	Д
(1; 0)	(0; 1)	(-5; 0)	(0; 0)	(3; 4)

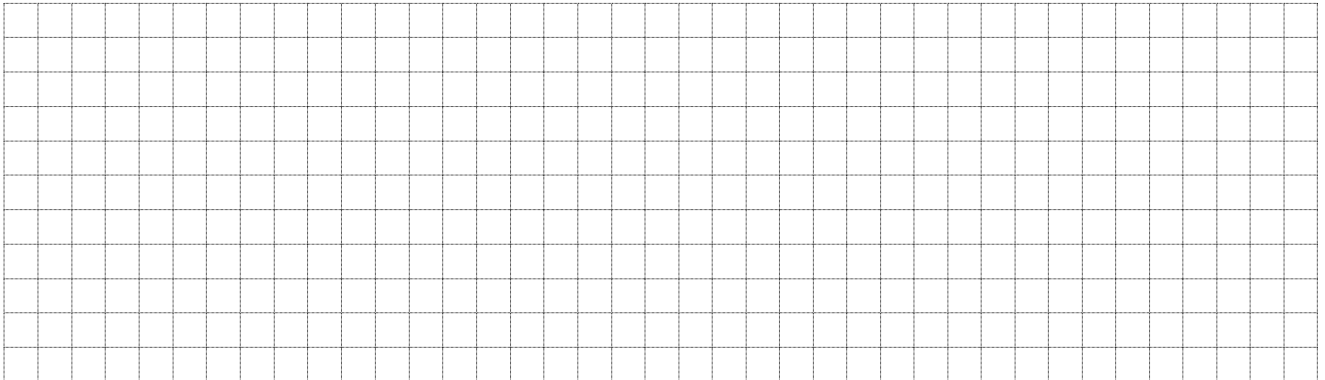
11.32. Центр кола, заданого рівнянням $x^2 - 8x + y^2 + 7 = 0$, збігається з точкою перетину діагоналей **AC** і **BD** паралелограма **ABCD**. Обчисліть площу цього паралелограма, якщо **A(-4;-3)** і **B(0;3)**.

11.33. У прямокутній системі координат на площині **xу** навколо трикутника **ABC** описано коло, задане рівнянням $x^2 - 4x + y^2 = 68$. Визначте довжину сторони **BC**, якщо $\angle A = 45^\circ$.

11.34. У прямокутній системі координат на площині задано трапецію $ABCD$ ($AD \parallel BC$, $AD > BC$). Площа трапеції дорівнює 42 од^2 . Визначте абсцису вершини D , якщо $A(-1;3)$, $B(1;6)$, $C(7;6)$.

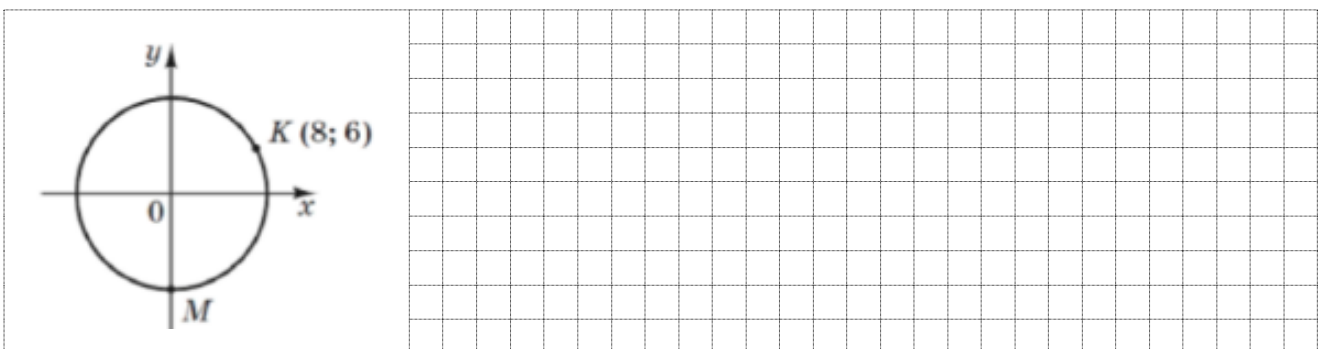

11.35. Точка $A(3;1)$ належить колу з центром у точці $O(-2;1)$. Знайдіть радіус цього кола.

А	Б	В	Г	Д
10	5	3	2	1

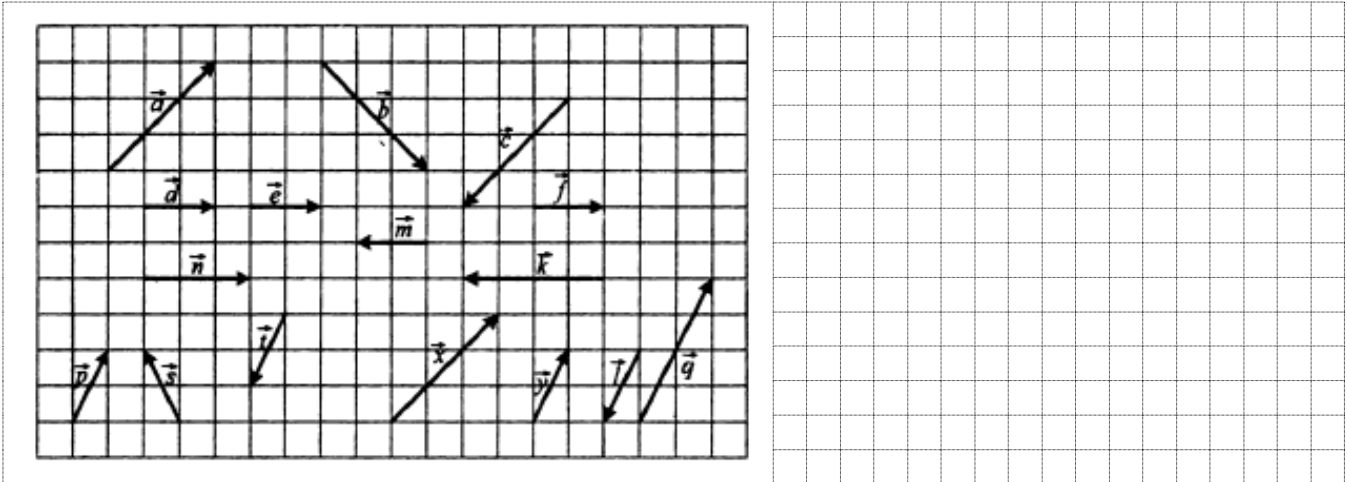
11.36. На координатній площині xOy зображено коло, центр якого збігається з початком координат (див. рисунок). Точки $K(8;6)$ і $M(x;y)$ належать цьому колу. Визначте координати точки M .

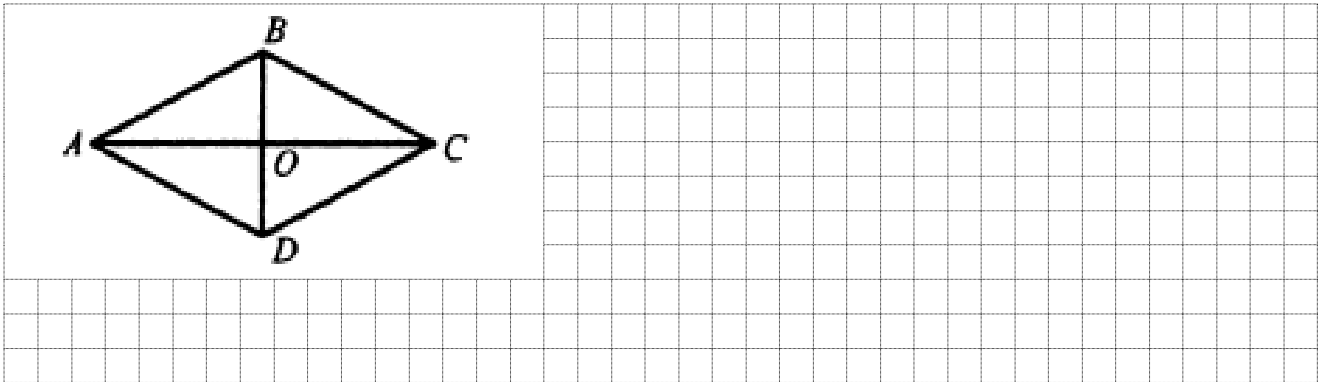
А	Б	В	Г	Д
$(-10;0)$	$(10;0)$	$(0;-14)$	$(0;-10)$	$(0;10)$

Заняття 12
ПОНЯТТЯ ВЕКТОРА. КООРДИНАТИ ВЕКТОРА.
ДІЇ НАД ВЕКТОРАМИ. СКАЛЯРНИЙ ДОБУТОК ВЕКТОРІВ

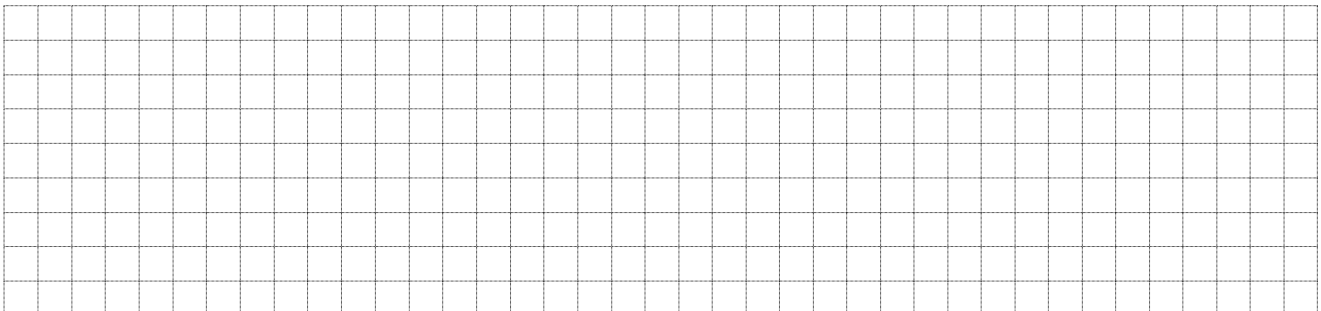
12.1. Які з векторів, зображених на рисунку, є: 1) рівними; 2) співнапрямленими; 3) протилежно напрямленими; 4) колінеарними; 5) мають рівні модулі?

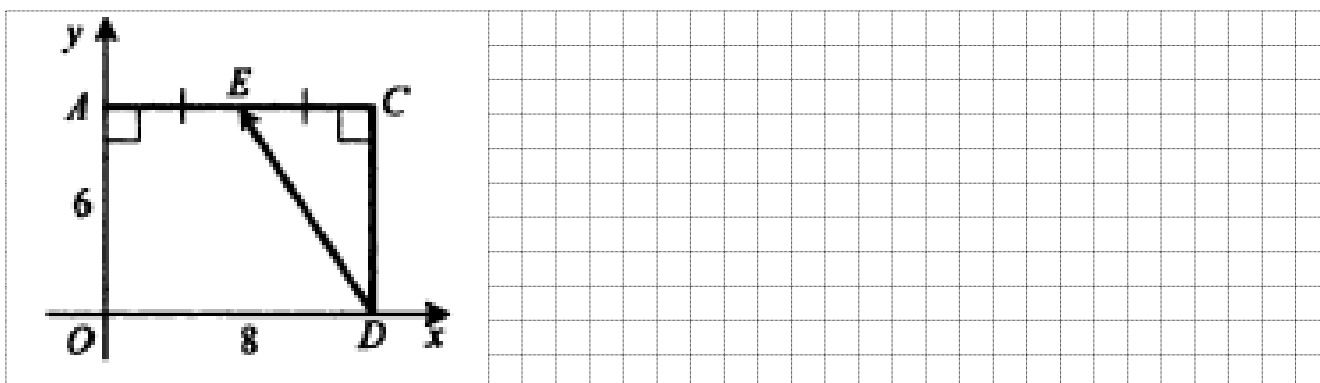
12.2. Чотирикутник $ABCD$ – ромб. Укажіть вектор, який дорівнює вектору: 1) \overrightarrow{CD} ; 2) \overrightarrow{DC} ; 3) \overrightarrow{BO} ; 4) \overrightarrow{DO} .

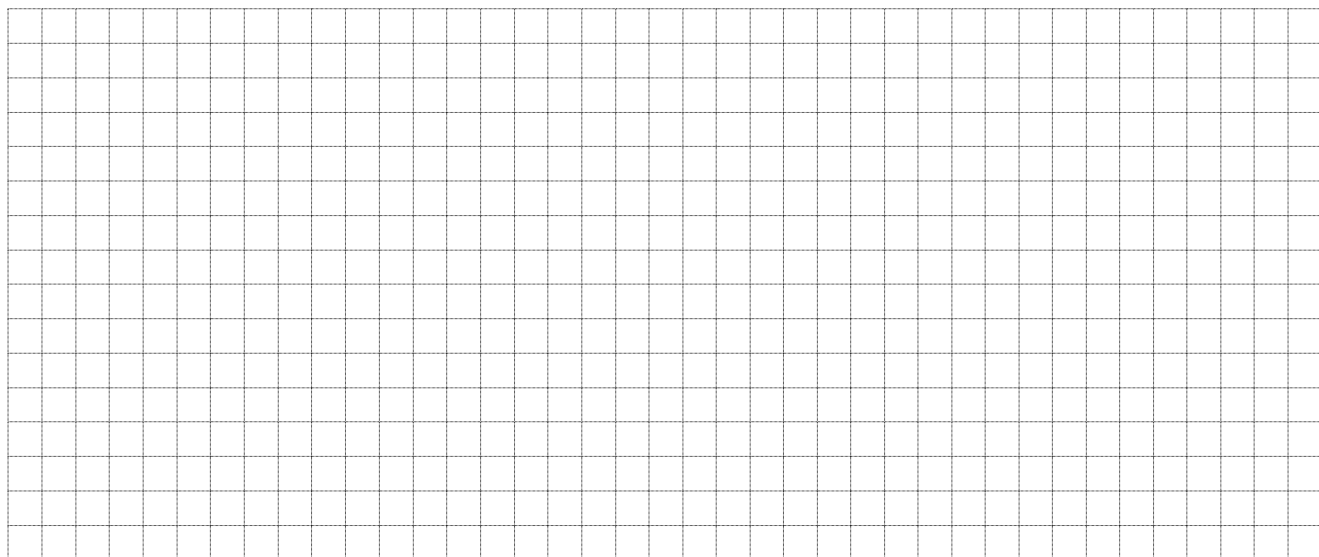
12.3. Знайдіть координати вектора \overrightarrow{AB} , якщо: 1) $A(5;-7), B(3;1)$; 2) $A(-8;0), B(0;8)$.

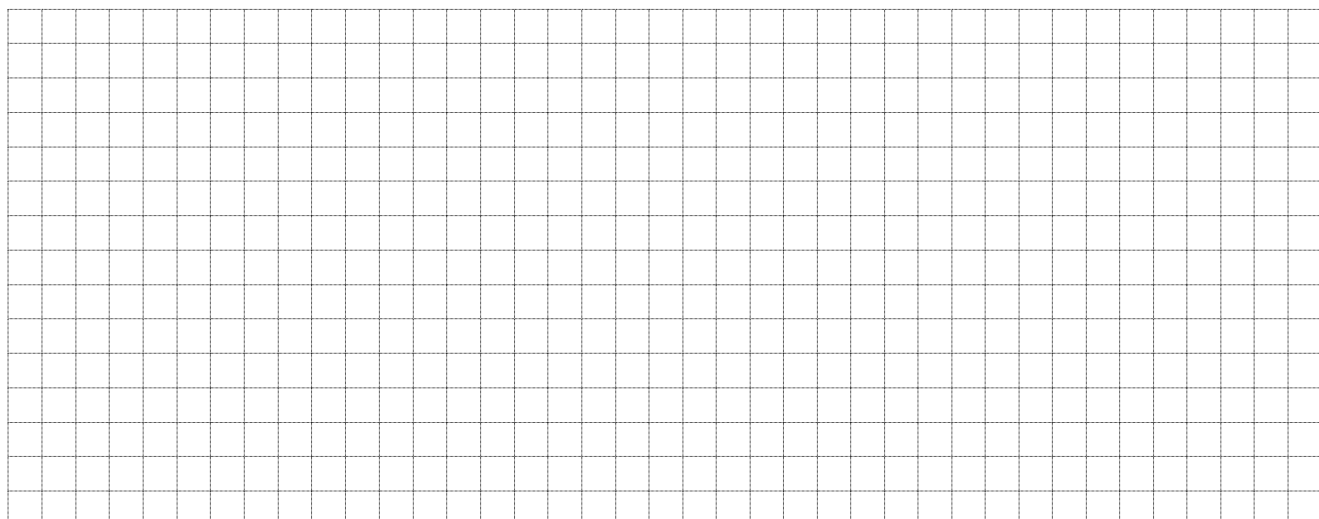
12.4. Знайдіть координати вектора \overline{DE} .

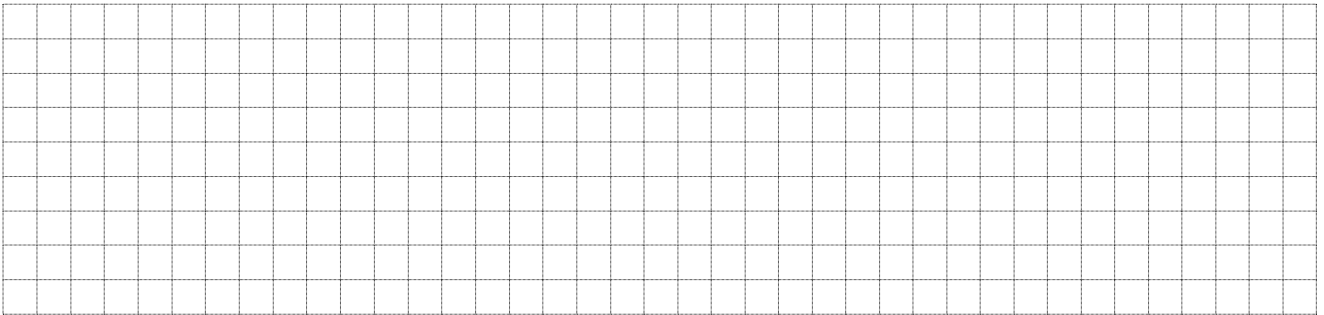
12.5. Доведіть, що чотирикутник $ABCD$ з вершинами в точках $A(3;-4)$, $B(-2;7)$, $C(-4;16)$ і $D(1;5)$ є паралелограмом.

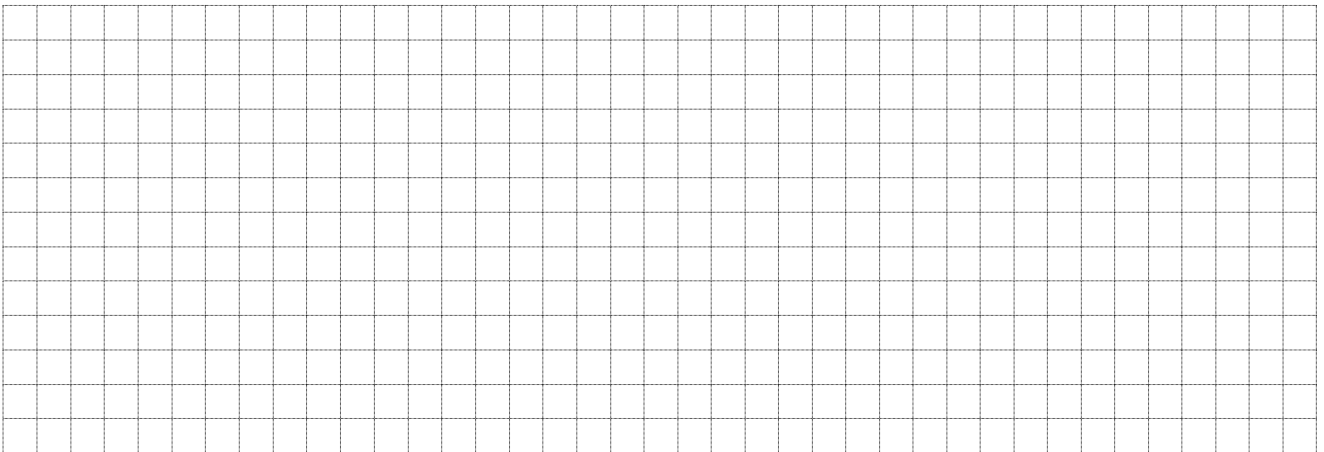
12.6. Дано координати трьох вершин паралелограма $ABCD$: $A(3;-2)$, $B(-4;1)$, $C(-2;-3)$. Знайдіть координати вершини D .

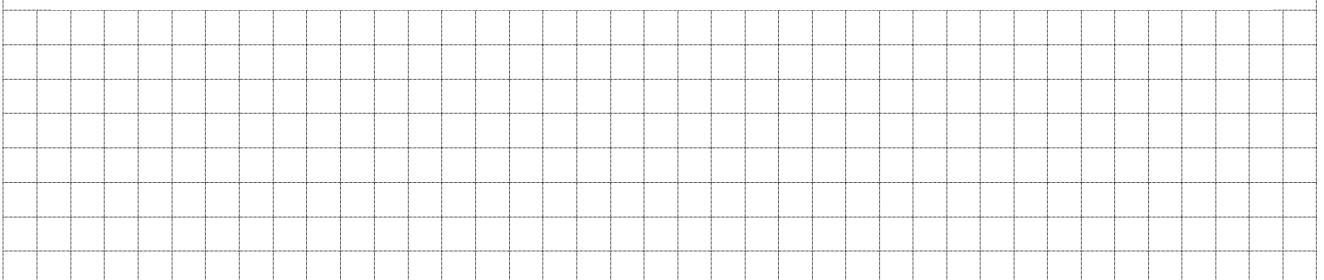
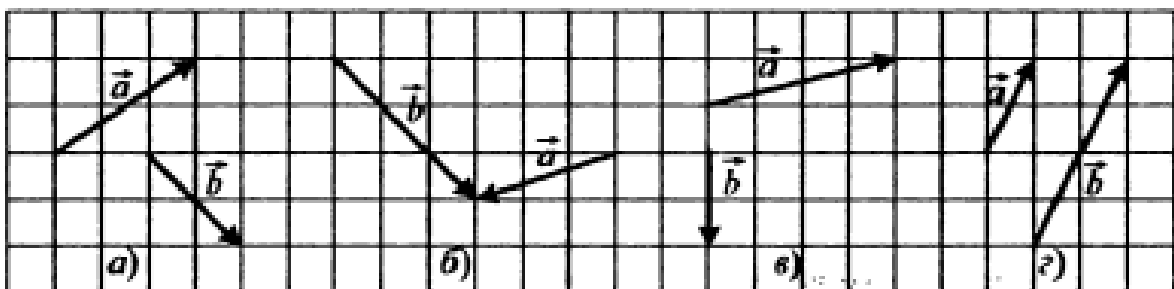
12.7. Серед векторів знайдіть ті, які мають рівні модулі:
 $\vec{a}(3;-4)$; $\vec{b}(-4;2)$; $\vec{c}(3;\sqrt{11})$; $\vec{d}(-2;-4)$; $\vec{e}(-1;-2\sqrt{6})$; $\vec{f}(-4;5)$.

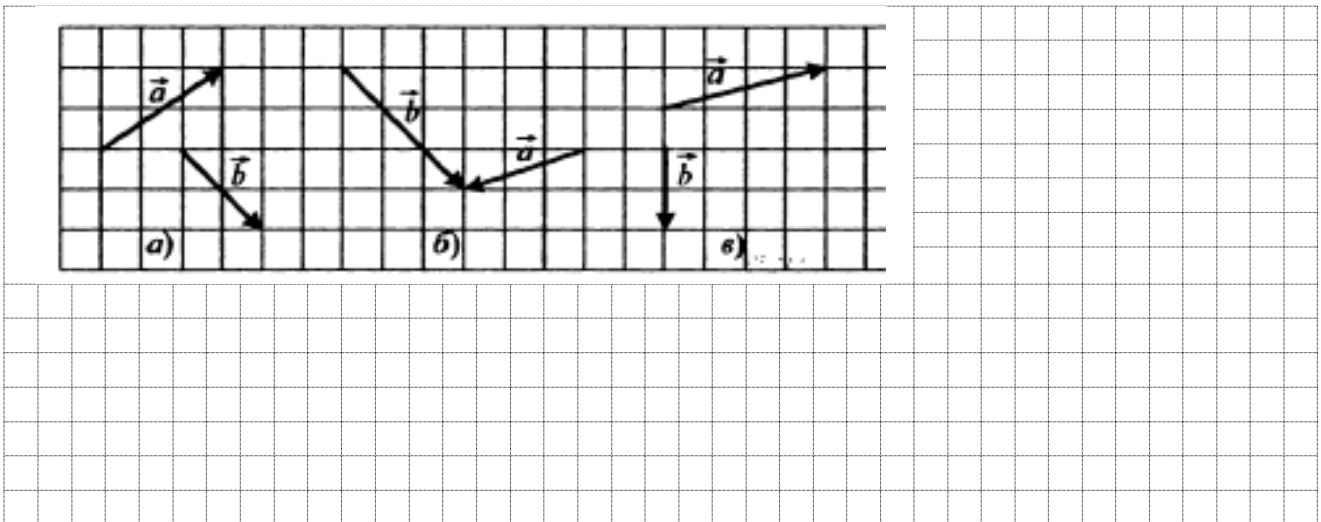
12.8. Модуль вектора $\vec{m}(x;y)$ дорівнює $\sqrt{5}$, а координата x цього вектора більша за координату y на 1. Знайдіть координати вектора \vec{m} .

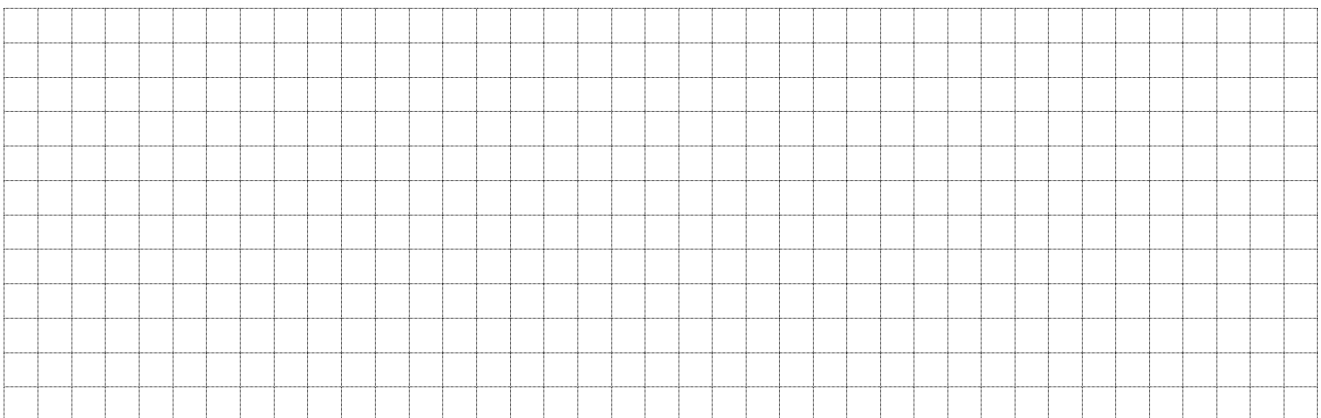
12.9. За допомогою правила трикутника побудуйте суму векторів \vec{a} і \vec{b} , зображених на рисунку.

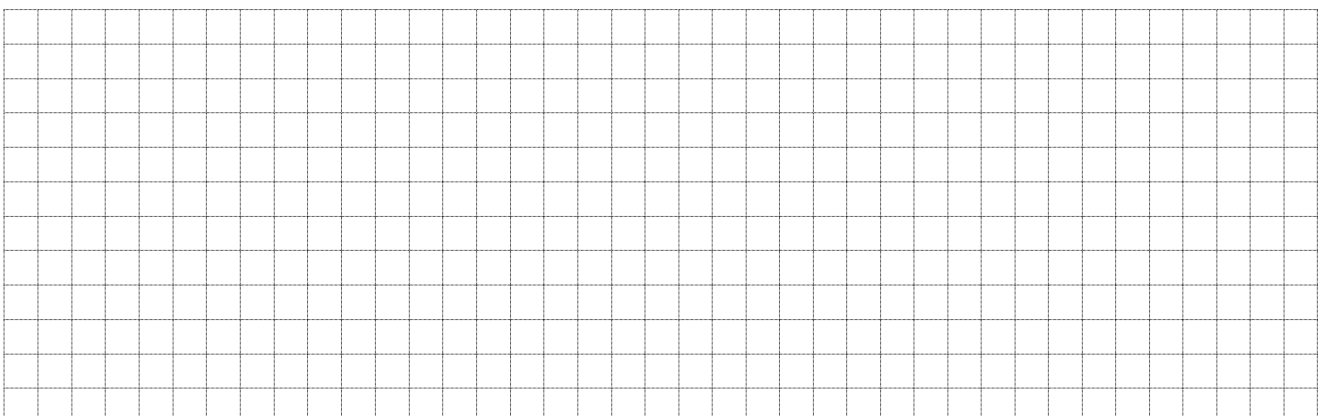
12.10. За допомогою правила паралелограма побудуйте суму векторів \vec{a} і \vec{b} , зображених на рисунку. Побудуйте вектор $\vec{a} - \vec{b}$.

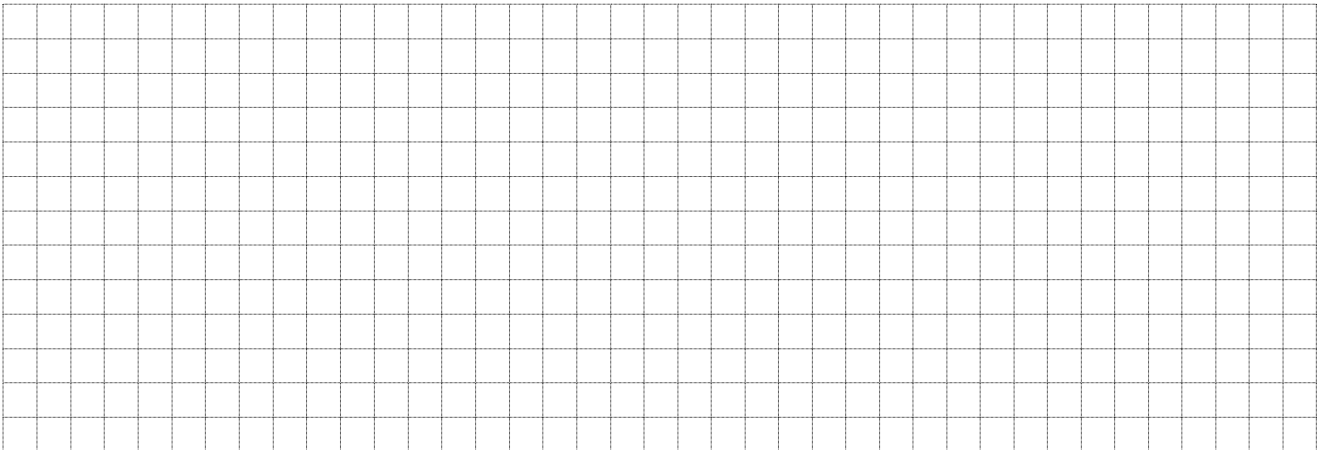
12.11. Чотирикутник $ABCD$ – паралелограм. Знайдіть: 1) $\overrightarrow{AB} - \overrightarrow{DC} + \overrightarrow{BC}$; 2) $\overrightarrow{AB} - \overrightarrow{AC} + \overrightarrow{AD}$; 3) $\overrightarrow{AD} + \overrightarrow{AB} - \overrightarrow{BD} - \overrightarrow{DC}$.

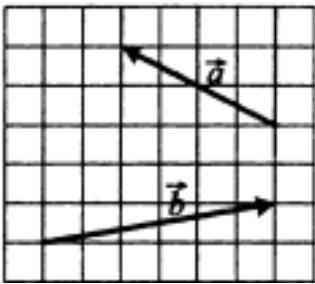
12.12. Дано вектори $\vec{a}(4;-5)$ і $\vec{b}(-1;7)$. Знайдіть: 1) $\vec{a} + \vec{b}$; 2) $\vec{a} - \vec{b}$; 3) $|\vec{a} + \vec{b}|$; 4) $|\vec{a} - \vec{b}|$.

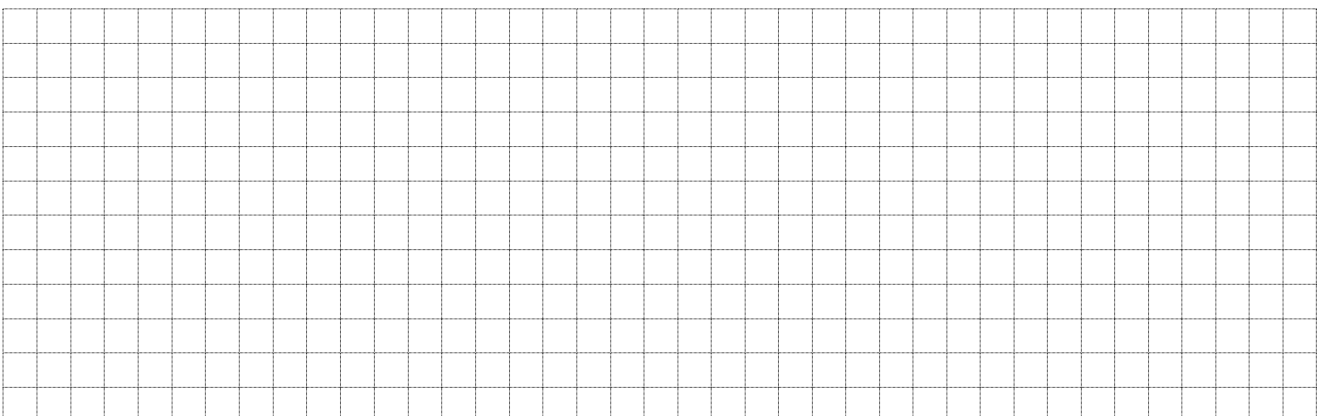
12.13. Знайдіть координати векторів \vec{a} і \vec{b} , якщо їх сума має координати $(5; -2)$, а різниця – $(7; 5)$.

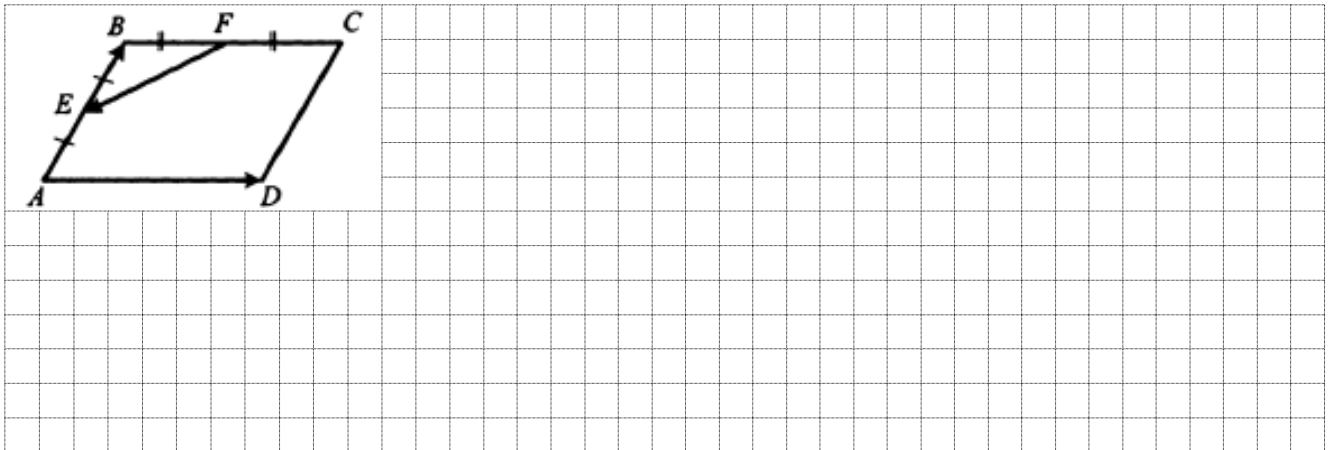
12.14. Дано вектори. Побудуйте вектор: 1) $2\vec{a}$; 2) $-\frac{2}{3}\vec{b}$; 3) $\frac{1}{2}\vec{b} - \vec{a}$.

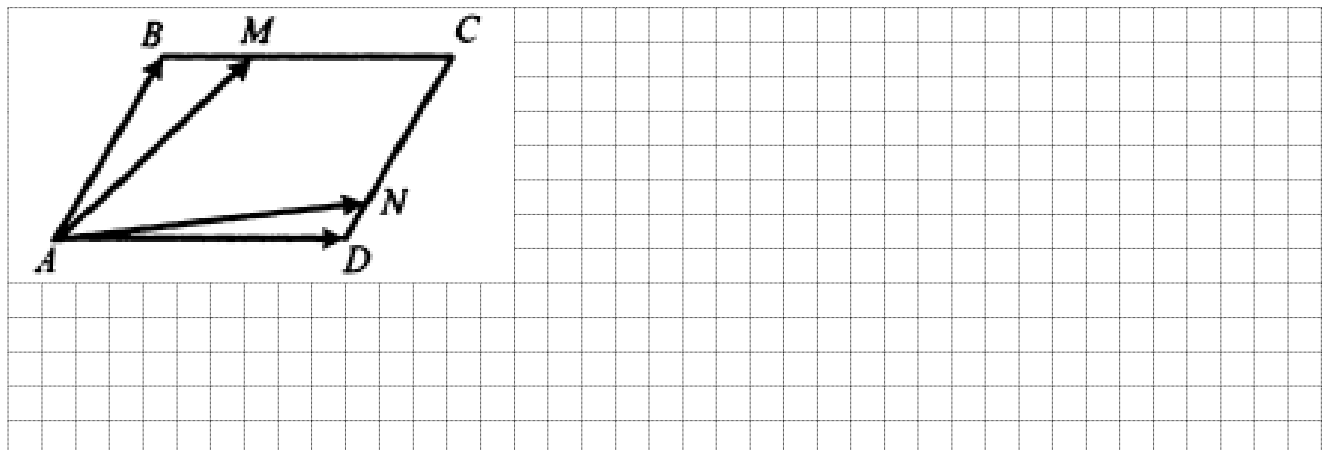
12.15. Побудуйте два неколінеарних вектори \vec{m} і \vec{n} . Позначте довільну точку та відкладіть від неї вектор: 1) $3\vec{m} - 2\vec{n}$; 2) $\frac{1}{4}\vec{m} + \frac{2}{5}\vec{n}$.

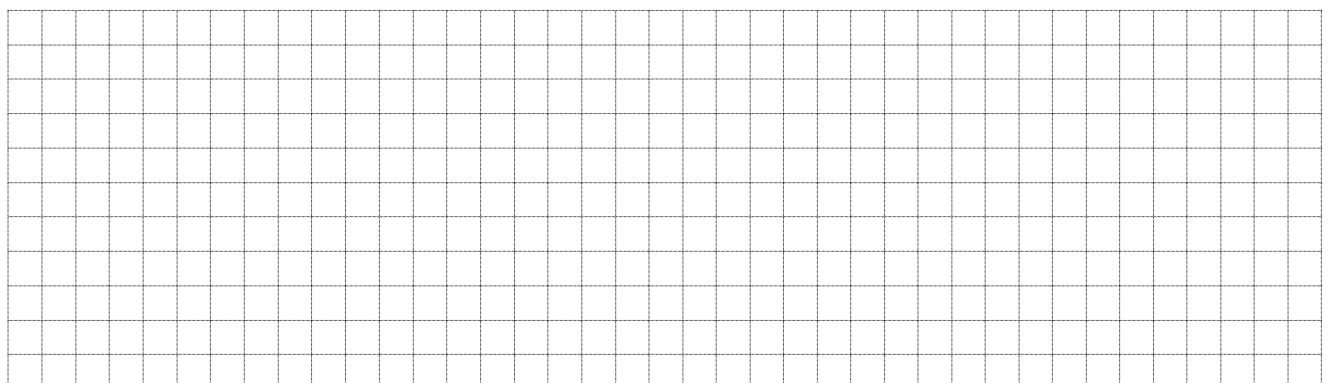
12.16. Точки E і F – середини сторін AB і BC паралелограма $ABCD$. Виразіть вектор \overrightarrow{FE} через вектори $\overrightarrow{AB} = \vec{a}$ і $\overrightarrow{AD} = \vec{b}$.

12.17. На сторонах BC і CD паралелограма $ABCD$ позначено точки M і N , причому $BM = \frac{1}{3}BC$, $CN = \frac{4}{5}CD$. Виразіть вектори \overrightarrow{AM} і \overrightarrow{AN} через вектори $\overrightarrow{AB} = \vec{a}$ і $\overrightarrow{AD} = \vec{b}$.

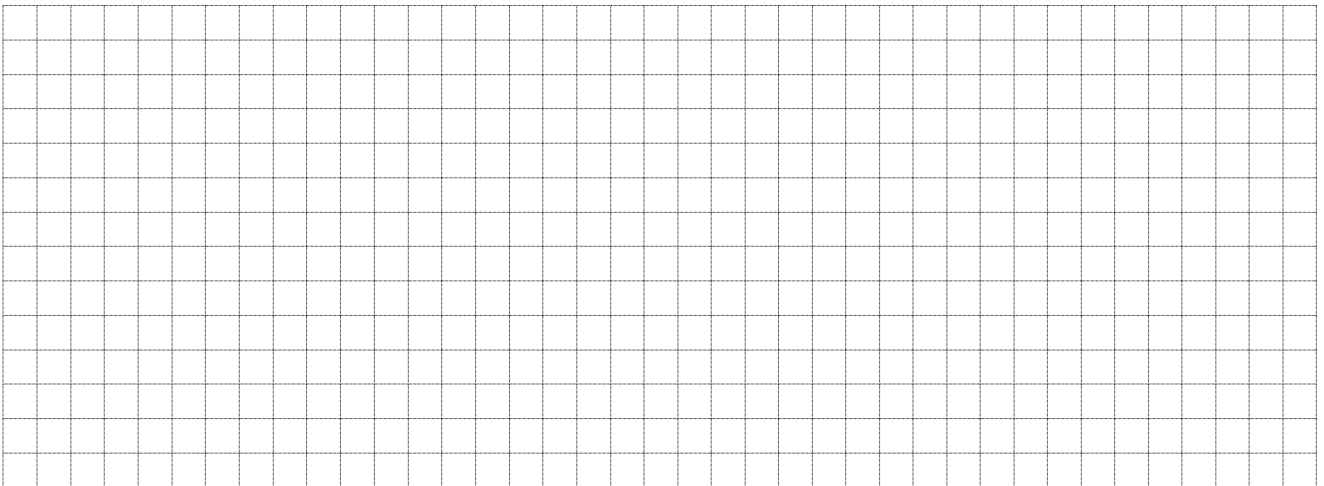
12.18. Знайдіть координати вектора \vec{b} , колінеарного вектора $\vec{a}(-6;8)$, якщо $|\vec{b}| = 40$.

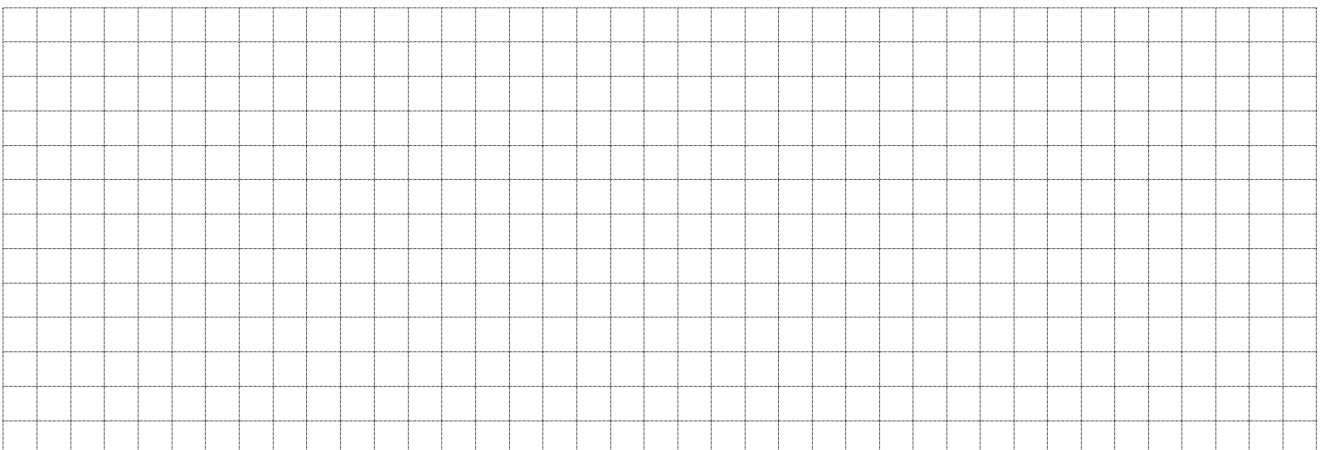
12.19. Чи лежать точки $A(4;2)$, $B(5;6)$ і $C(7;14)$ на одній прямій?

12.20. Доведіть, що чотирикутник $ABCD$ з вершинами в точках $A(-4;-5)$, $B(-3;2)$, $C(3;4)$ і $D(8;-1)$ є трапецією.

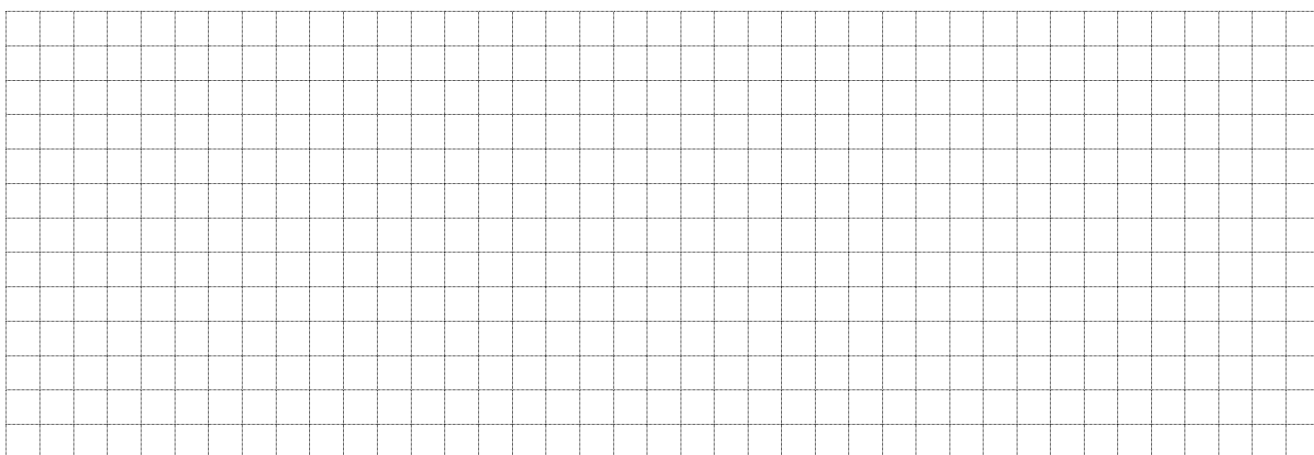
12.21. Кут між векторами \vec{a} і \vec{b} дорівнює 120° , $|\vec{a}| = 5$, $|\vec{b}| = 6$. Знайдіть:
1) $\vec{a} \cdot \vec{b}$; 2) $(2\vec{a} + 3\vec{b}) \cdot \vec{a}$.

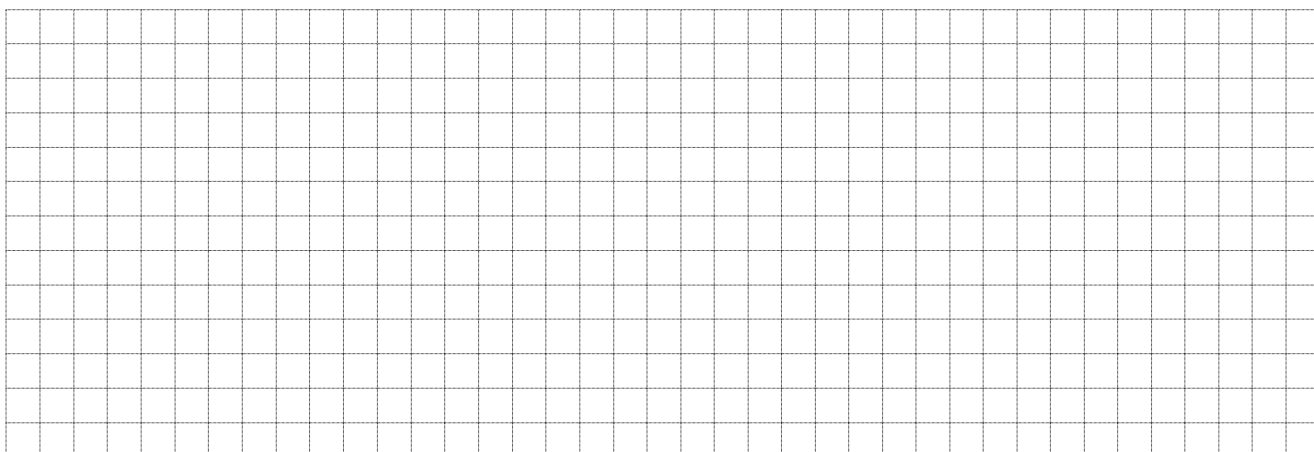
12.22. Кут між векторами дорівнює 30° , $|\vec{a}| = |\vec{b}| = 1$. Знайдіть скалярний добуток $(\vec{a} - 2\vec{b})(\vec{a} + \vec{b})$.

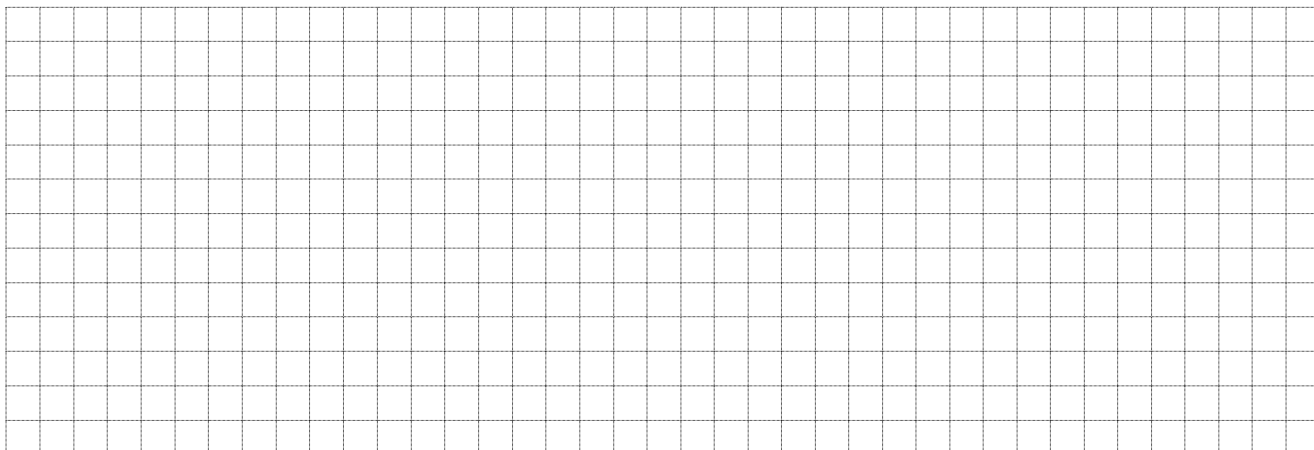
12.23. Знайдіть скалярний добуток векторів \vec{a} і \vec{b} , якщо:
1) $\vec{a}(3;4)$, $\vec{b}(5;2)$; 2) $\vec{a}(4;-3)$, $\vec{b}(-6;1)$.

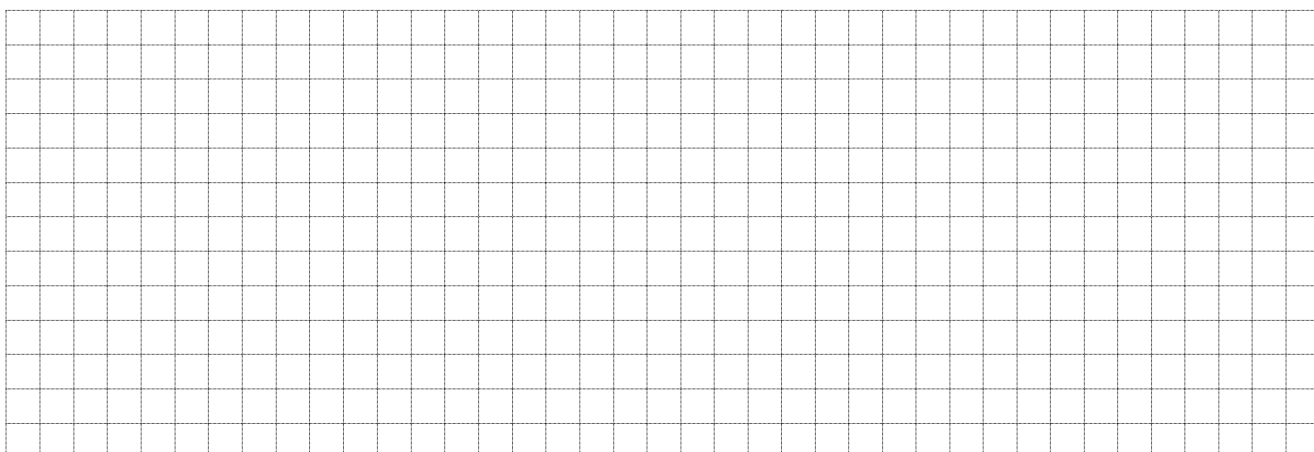
12.24. Знайдіть косинус кута між векторами $\vec{a}(-2;3)$ і $\vec{b}(3;-4)$.

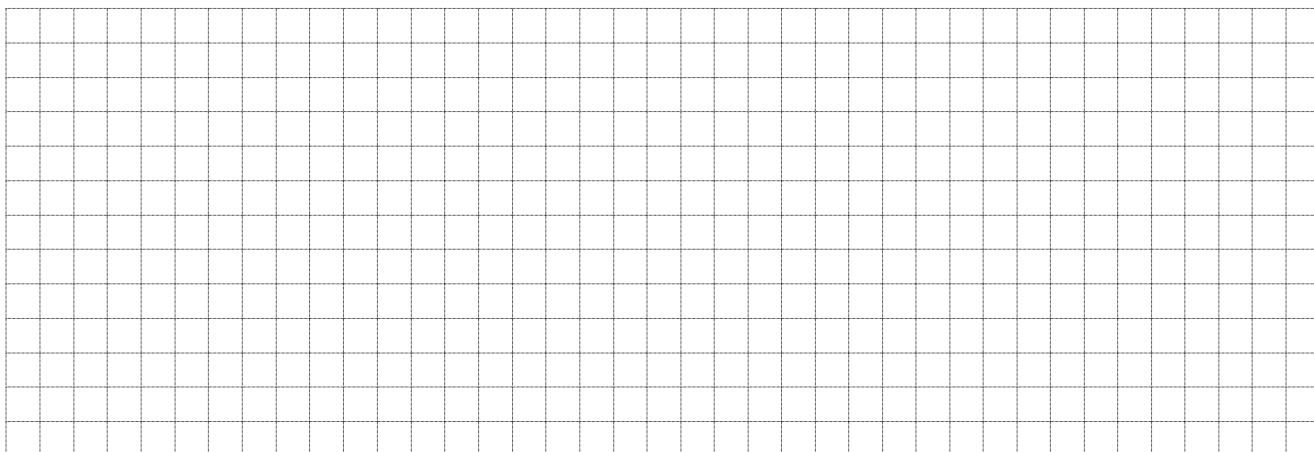
12.25. Знайдіть координати вектора \vec{m} , колінеарного вектору $\vec{n}(-3;1)$, якщо $\vec{m} \cdot \vec{n} = 24$.

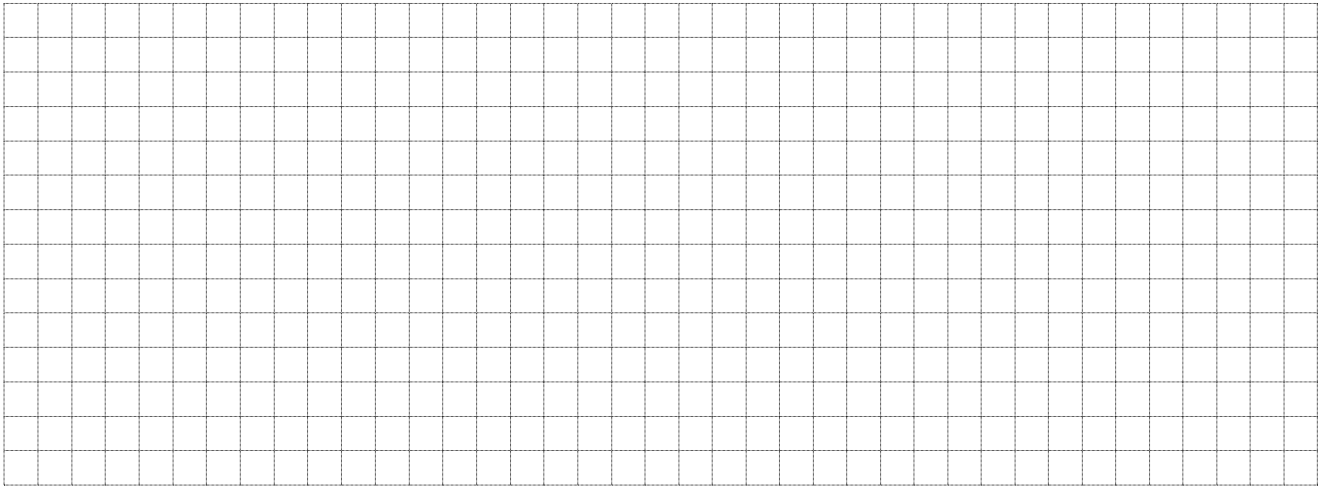
12.26. Дано вектори $\vec{a}(5;2)$ і $\vec{b}(-4;y)$. При якому значенні y вектори \vec{a} і \vec{b} є перпендикулярними?

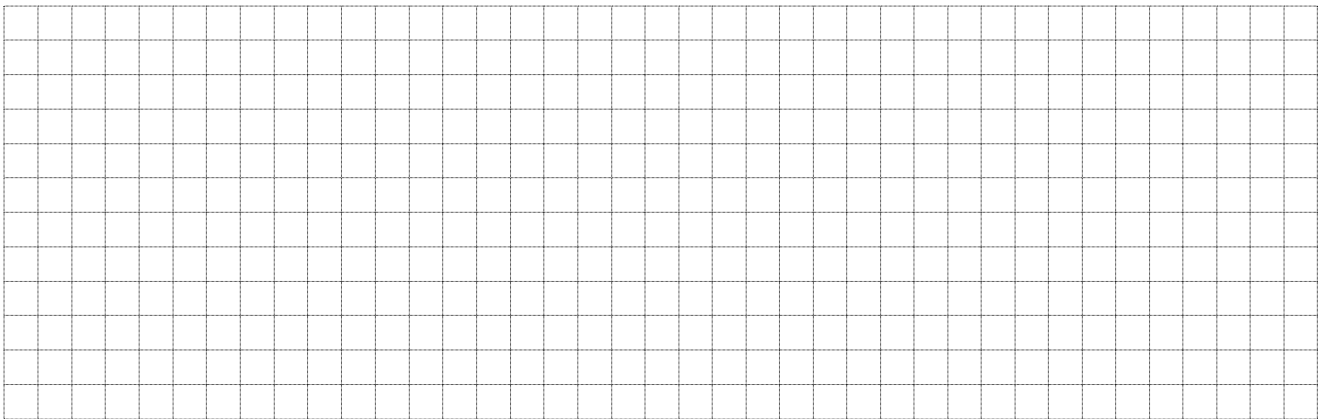
12.27. Дано вектори $\vec{a}(3;-5)$ і $\vec{b}(x;6)$. При яких значеннях x кут між векторами \vec{a} і \vec{b} є: 1) гострим; 2) прямим; 3) тупим?

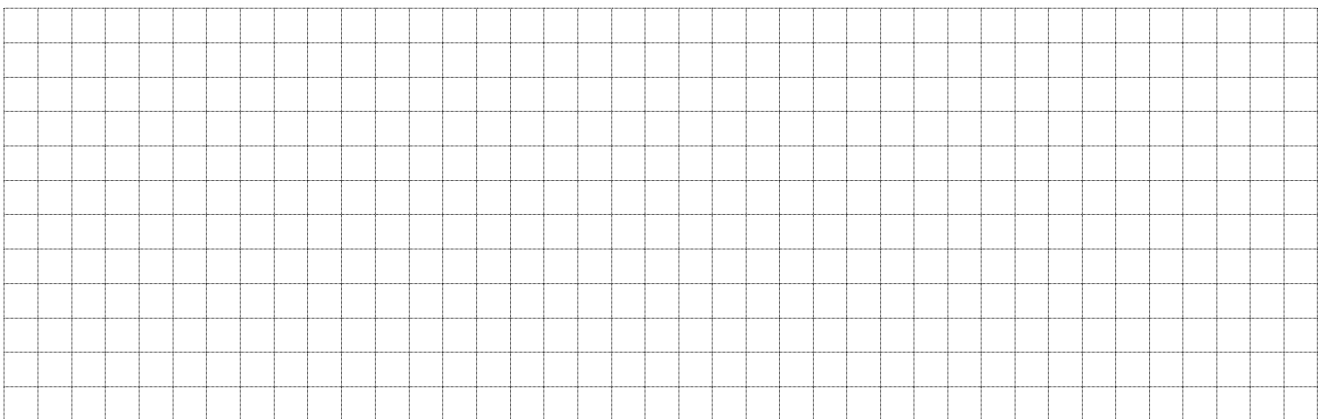
12.28. Дано вектори \vec{a} і \vec{b} , $|\vec{a}| = 3$, $|\vec{b}| = 2$, $\angle(\vec{a}, \vec{b}) = 60^\circ$. Знайдіть:
1) $|\vec{a} + \vec{b}|$; 2) $|2\vec{a} - 3\vec{b}|$.

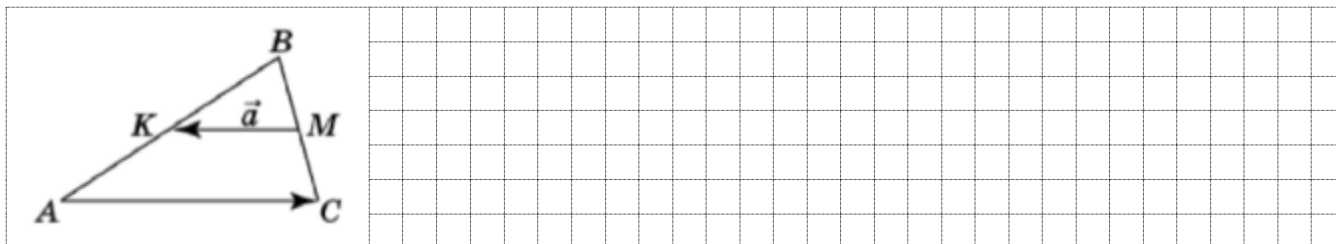
12.29. Знайдіть косинус кута між векторами $\vec{a} = \vec{m} + 3\vec{n}$ і $\vec{b} = 2\vec{m} - \vec{n}$, якщо $|\vec{m}| = |\vec{n}| = 1$ і $\vec{m} \perp \vec{n}$.

12.30. Доведіть, що чотирикутник $ABCD$ з вершинами $A(-2;1)$, $B(2;5)$, $C(5;2)$ і $D(1;-2)$ є прямокутником.

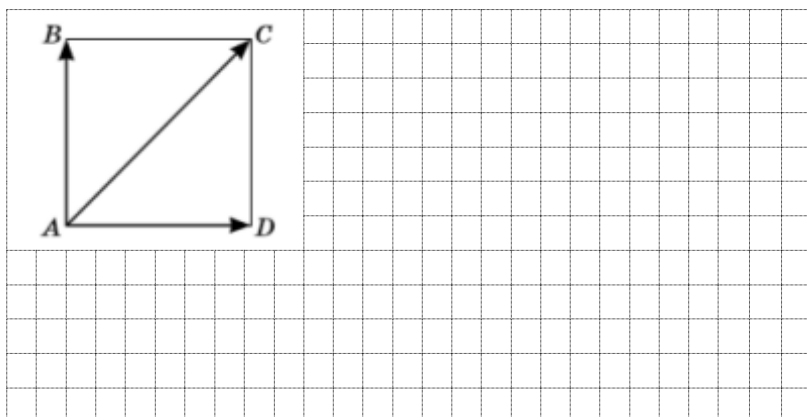

12.34. На рисунку зображено трикутник ABC , точки K і M – середини сторін AB і BC відповідно. Укажіть правильну рівність, якщо $\overrightarrow{MK} = \vec{a}$.

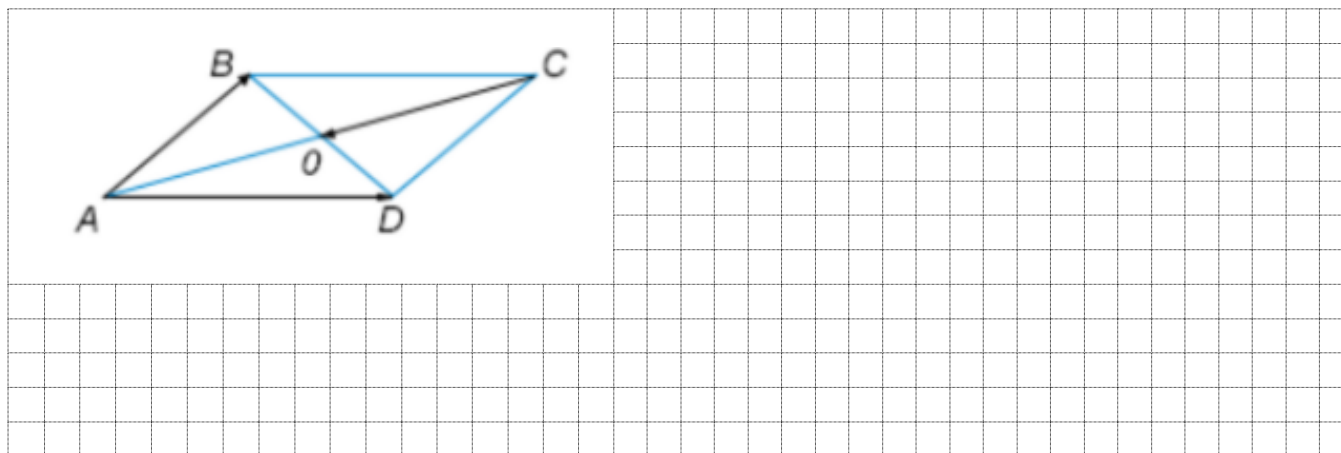
А	Б	В	Г	Д
$\overrightarrow{AC} = 2\vec{a}$	$\overrightarrow{AC} = \frac{1}{2}\vec{a}$	$\overrightarrow{AC} = -\vec{a}$	$\overrightarrow{AC} = -\frac{1}{2}\vec{a}$	$\overrightarrow{AC} = -2\vec{a}$

12.35. На рисунку зображено квадрат $ABCD$. Укажіть правильну векторну рівність.

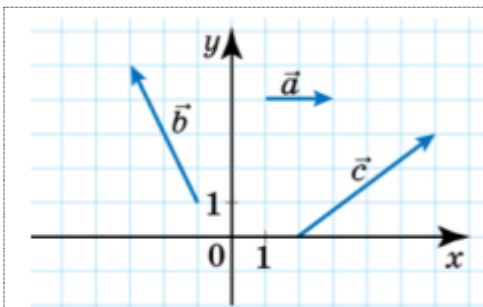
- А $\overrightarrow{AC} = \overrightarrow{AB} - \overrightarrow{AD}$
- Б $\overrightarrow{AC} = \overrightarrow{AD} - \overrightarrow{AB}$
- В $\overrightarrow{AC} = \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AD}$
- Г $\overrightarrow{AC} = -\overrightarrow{AB} - \overrightarrow{AD}$
- Д $\overrightarrow{AC} = -\sqrt{2}(\overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AD})$

12.36. Діагоналі паралелограма $ABCD$ перетинаються в точці O (див. рисунок). Укажіть правильну векторну рівність.

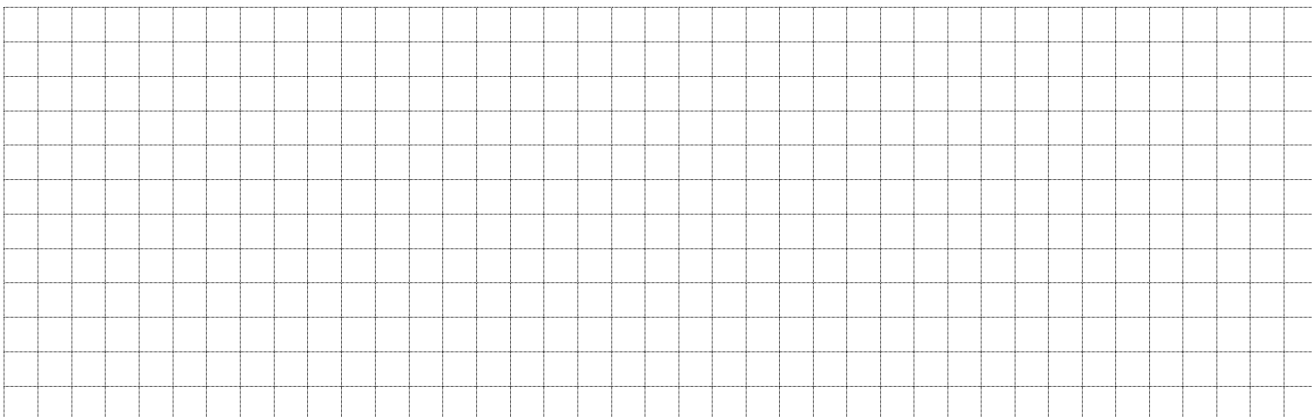

А	Б	В	Г	Д
$\overrightarrow{CO} = \frac{1}{2}(\overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AD})$	$\overrightarrow{CO} = -\frac{1}{2}(\overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AD})$	$\overrightarrow{CO} = \frac{1}{2}(\overrightarrow{AD} - \overrightarrow{AB})$	$\overrightarrow{CO} = \frac{1}{2}(\overrightarrow{AB} - \overrightarrow{AD})$	$\overrightarrow{CO} = 2(\overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AD})$

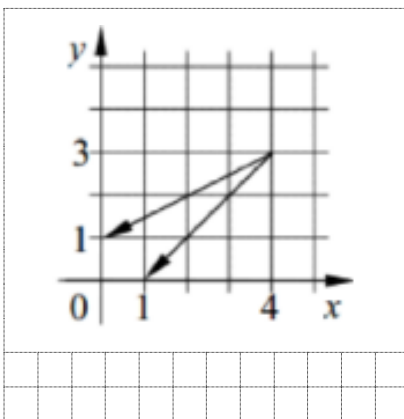
12.37. У прямокутній системі координат на площині зображено вектори \vec{a} , \vec{b} та \vec{c} . Визначте косинус кута між векторами $\vec{a} + \vec{b}$ та \vec{c} .

12.38. Паралелограм $ABCD$ побудовано на векторах \vec{a} і \vec{b} як на сторонах. Відомо, що $|\vec{a}| = 3$, $|\vec{b}| = 5$, $|\vec{a} + \vec{b}| = 7$. Знайдіть величину кута між векторами \vec{a} і \vec{b} (у градусах).

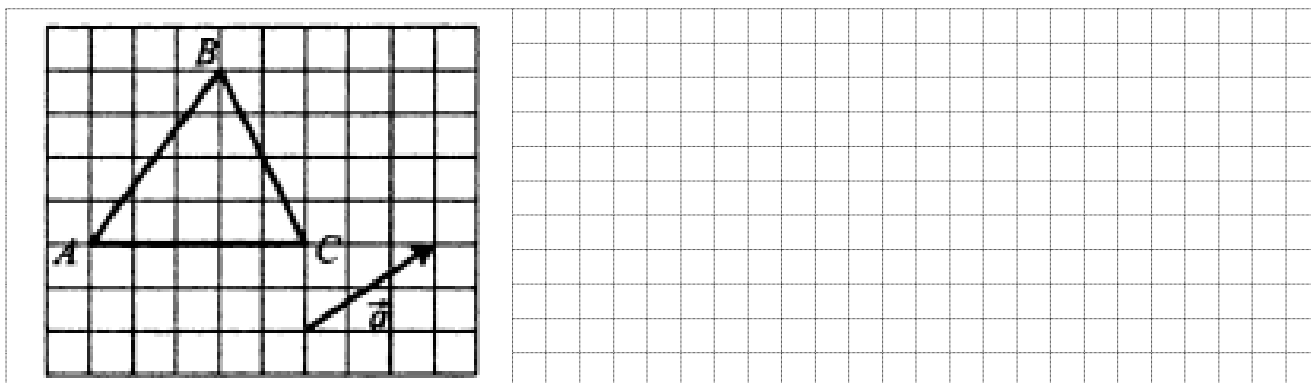
12.39. Обчисліть скалярний добуток векторів, зображених на рисунку.

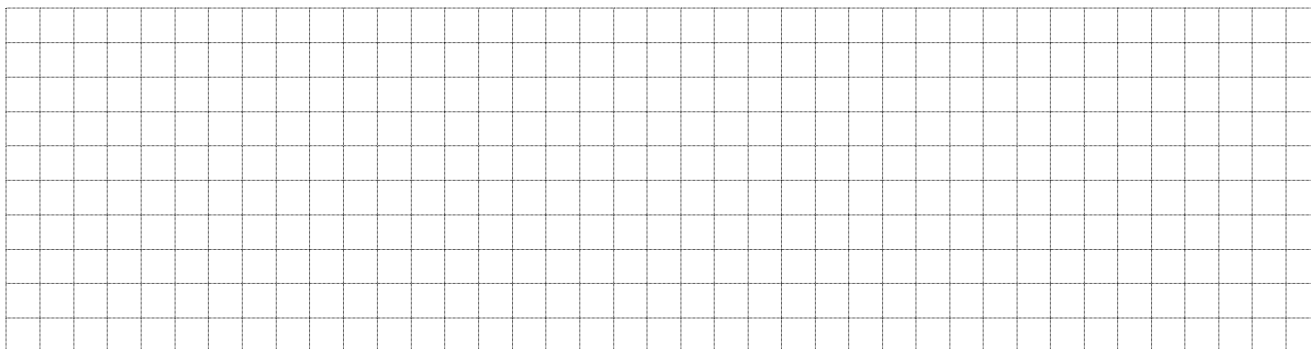
Заняття 13

РУХ (ПЕРЕМІЩЕННЯ) ФІГУРИ. ПАРАЛЕЛЬНЕ ПЕРЕНЕСЕННЯ. ОСЬОВА І ЦЕНТРАЛЬНА СИМЕТРІЯ. ПОВОРОТ. ГОМОТЕТІЯ. ПОДІБНІСТЬ ФІГУР

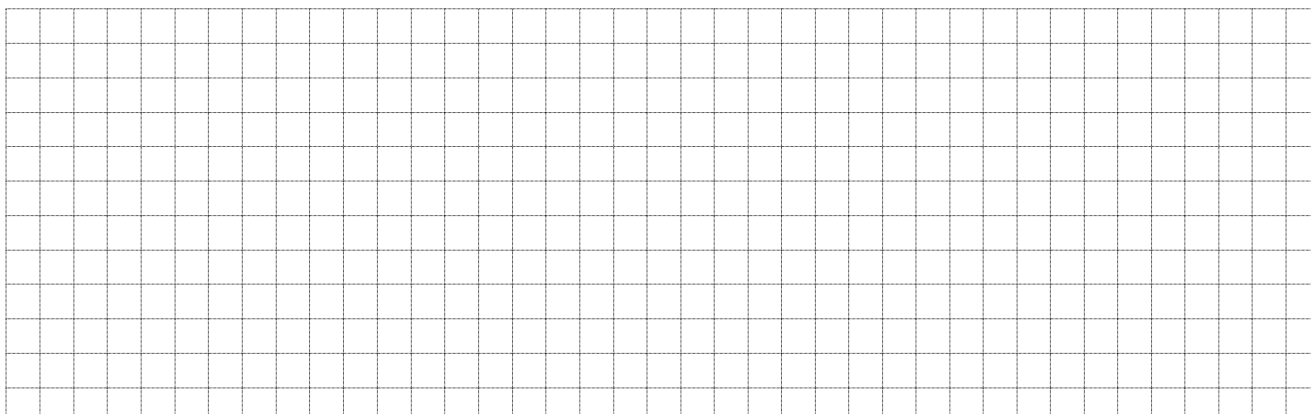
13.1. Побудуйте образ трикутника ABC при паралельному перенесенні на вектор \vec{a} .

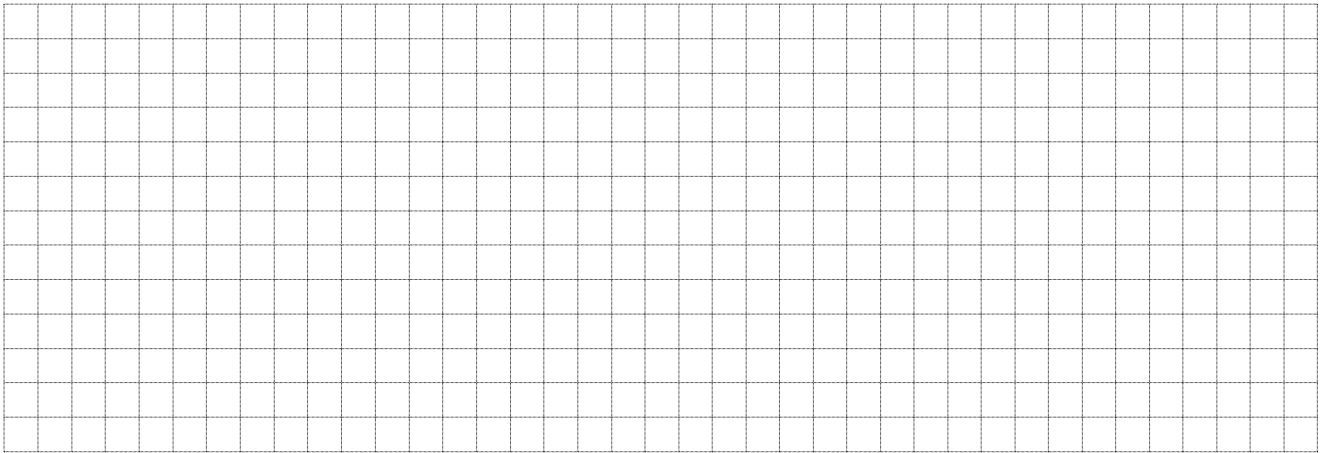
13.2. Побудуйте образи точок $A(1;3)$, $B(0;-4)$ і $C(2;0)$ при паралельному перенесенні на вектор $\vec{a}(2;0)$. Запишіть координати побудованих точок.

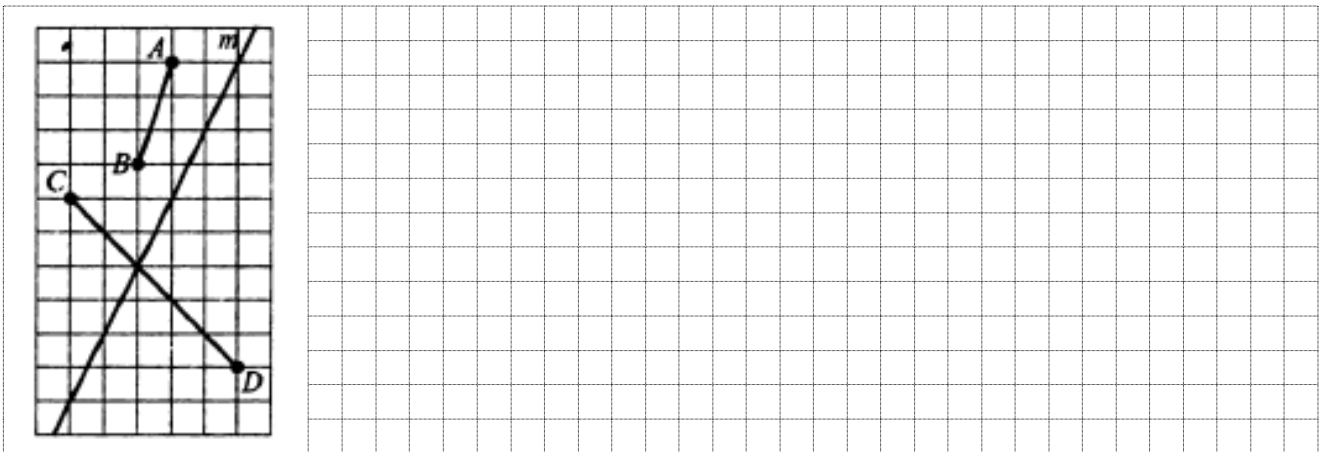
13.3. Знайдіть вектор, при паралельному перенесенні на який образом точки $A(3;1)$ буде точка $B(-1;4)$, і вектор, при паралельному перенесенні на який образом точки B буде точка A .

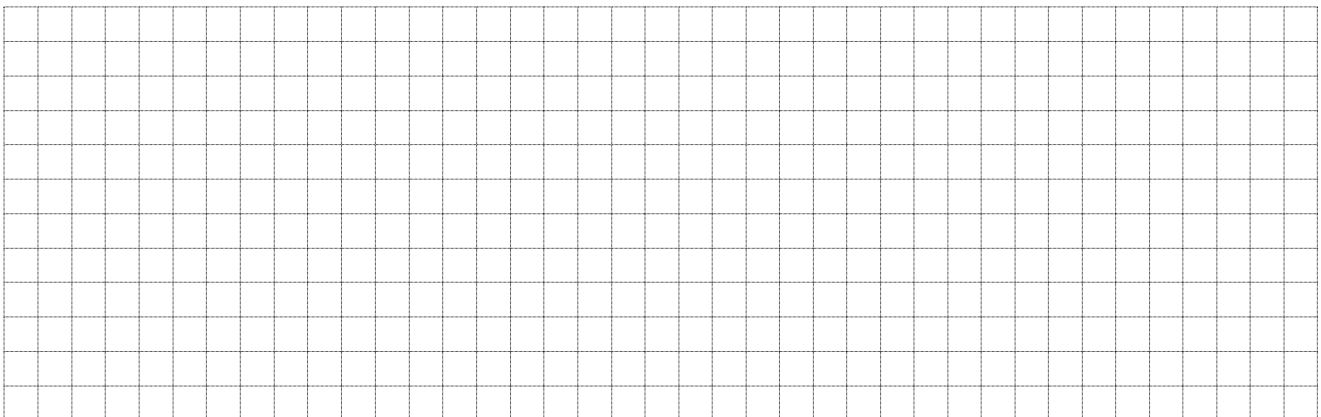
13.4. Виконайте паралельне перенесення прямої $2x + 3y = 6$.
 Запишіть рівняння отриманої прямої, якщо вона проходить через точку:
 1) $O(0;0)$; 2) $B(-1;4)$.

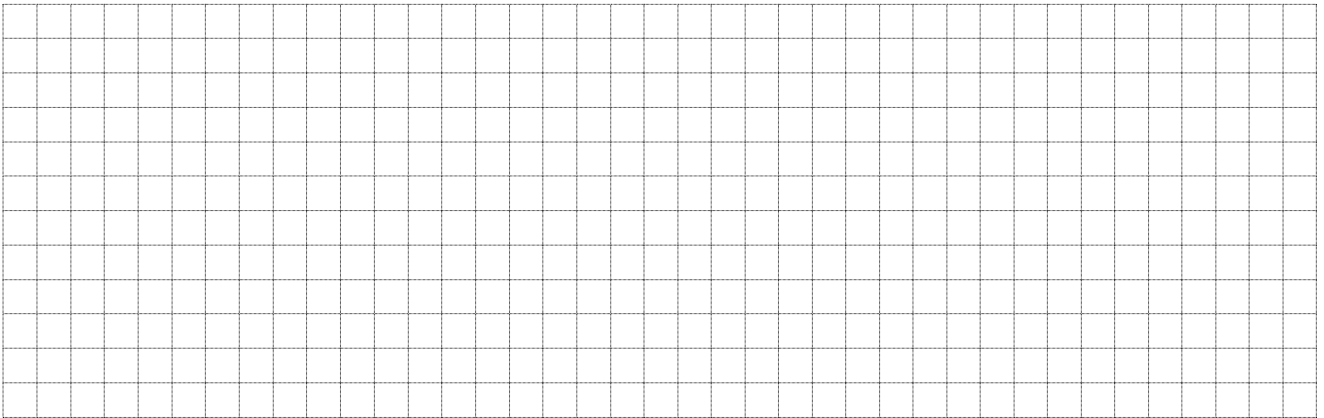
13.5. Побудуйте образи відрізків AB і CD , зображених на рисунку, при симетрії відносно прямої m .

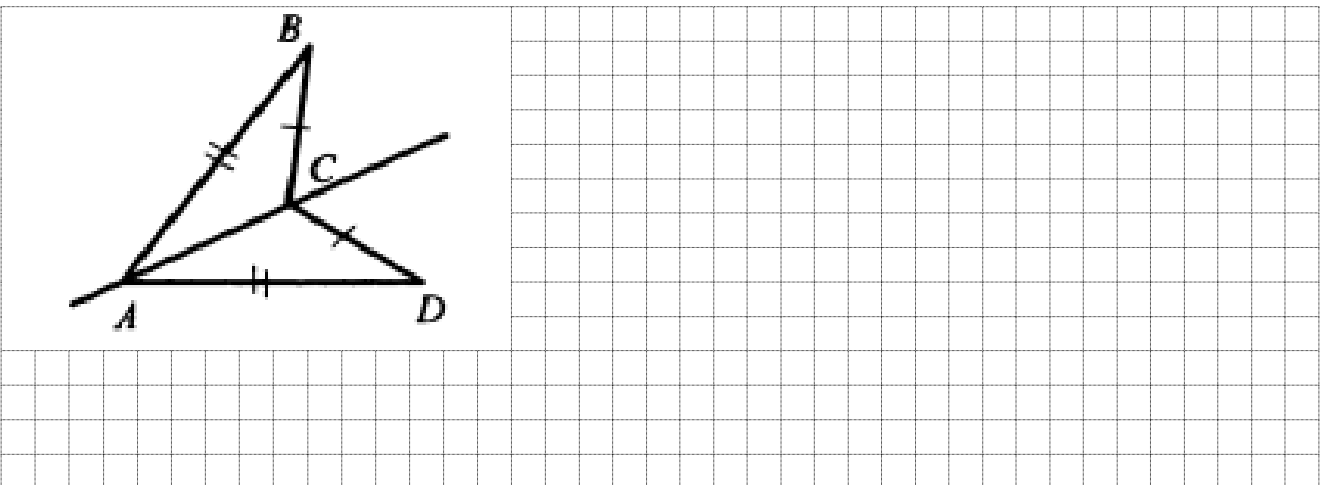
13.6. Накресліть коло радіусом 3 см і проведіть пряму, яка не проходить через його центр. Побудуйте коло, симетричне даному, відносно цієї прямої.

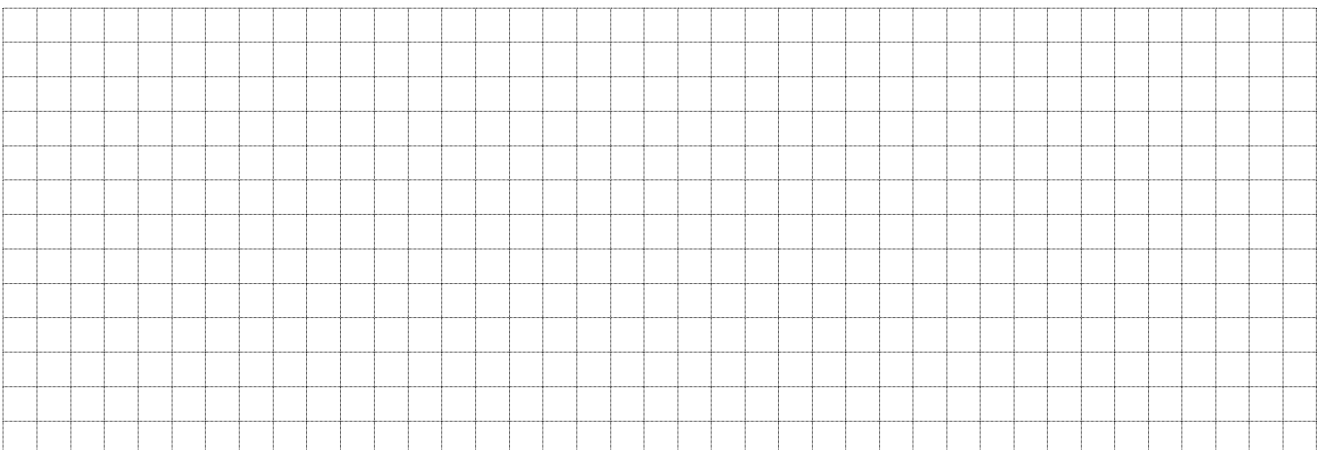
13.7. Накресліть рівносторонній трикутник зі стороною **3 см**, проведіть пряму, яка проходить через одну з його вершин і не має з трикутником інших спільних точок. Побудуйте трикутник, симетричний даному, відносно цієї прямої.

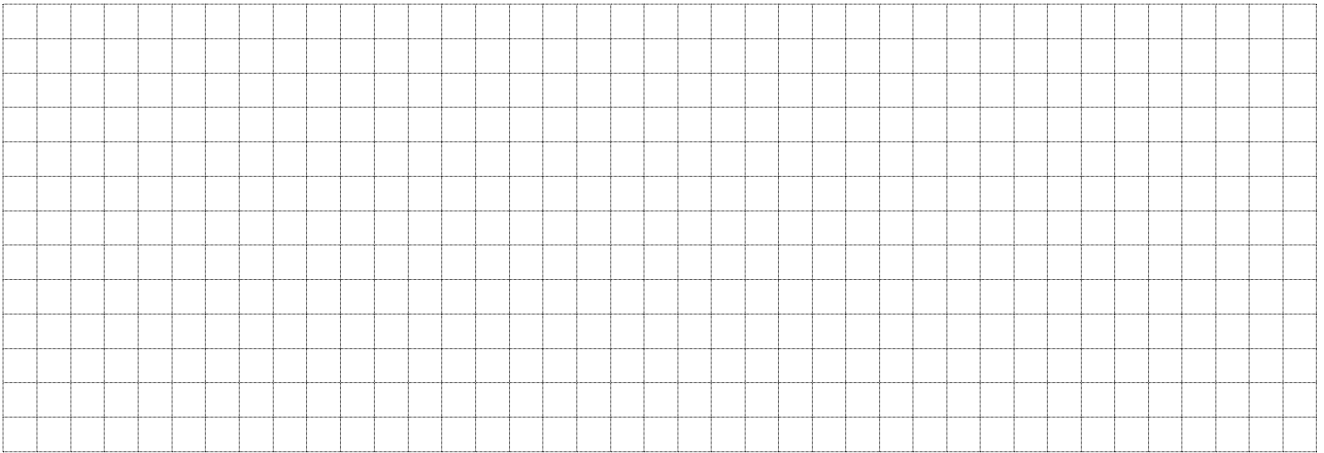
13.8. Дано $AB = AD$, $CB = CD$. Доведіть, що точки **B** і **D** симетричні відносно прямої **AC**.

13.9. Знайдіть координати точки, симетричної точці $K(3;-1)$, відносно:
 1) осі абсцис; 2) осі ординат.

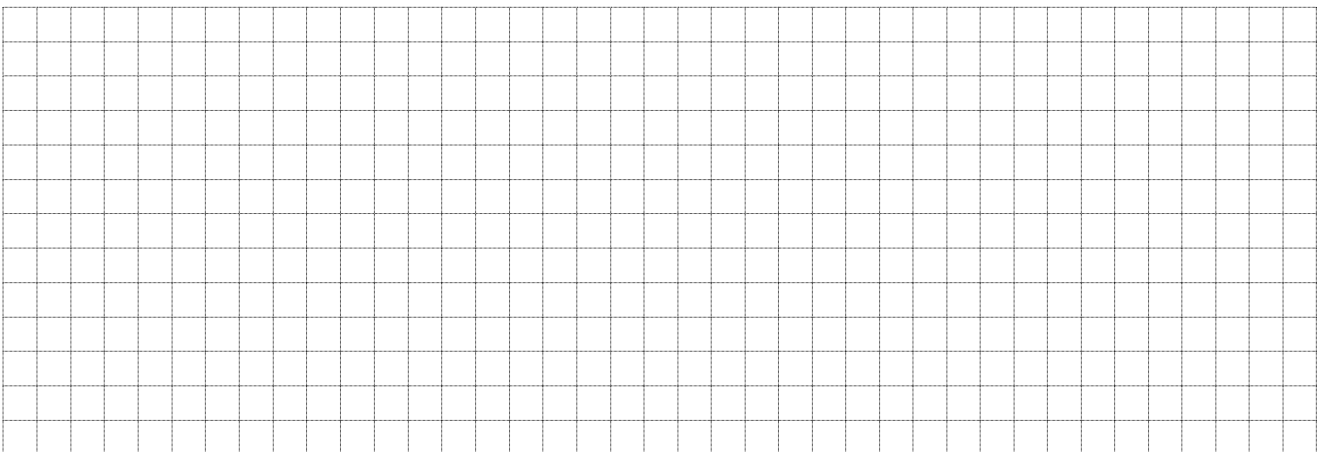
13.10. Осями симетрії ромба є прямі $x = -2$ і $y = 1$. Двома його сусідніми точками є точки $A(-2;3)$ і $B(2;1)$. Знайдіть координати решти вершин ромба.

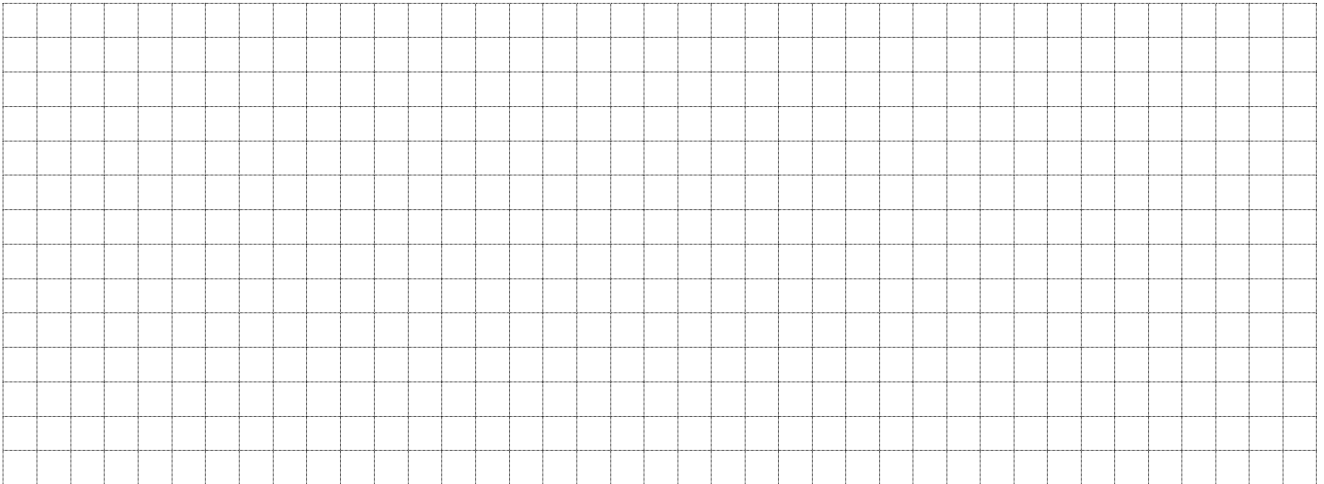
13.11. Знайдіть координати точок, симетричних точкам $M(3;-4)$ і $K(4;0)$, відносно прямої $y = x$.

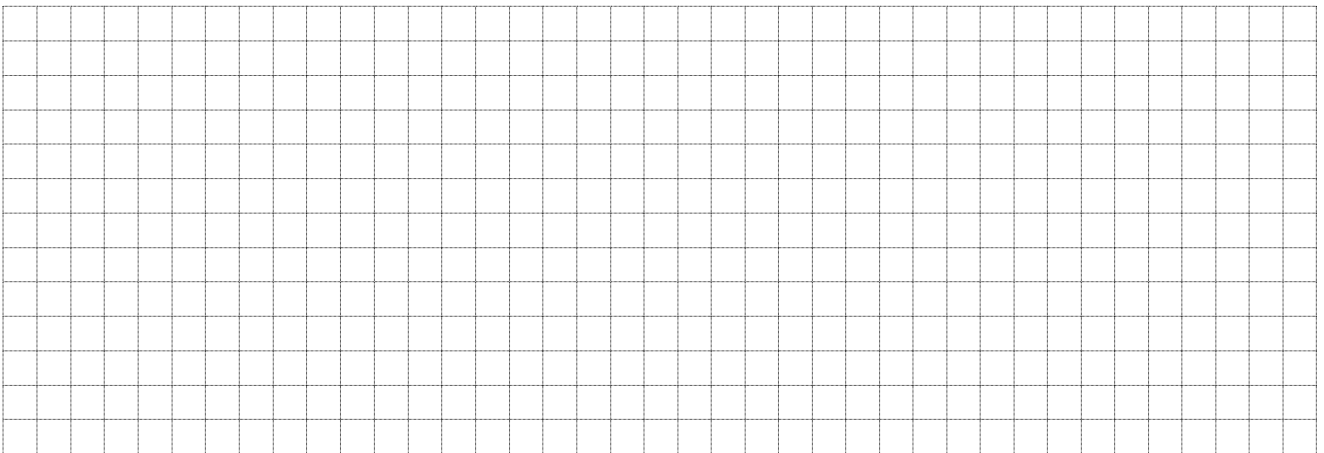
13.12. Дано відрізок AB і точку O . Побудуйте відрізок, симетричний відріzkу AB , відносно точки O .

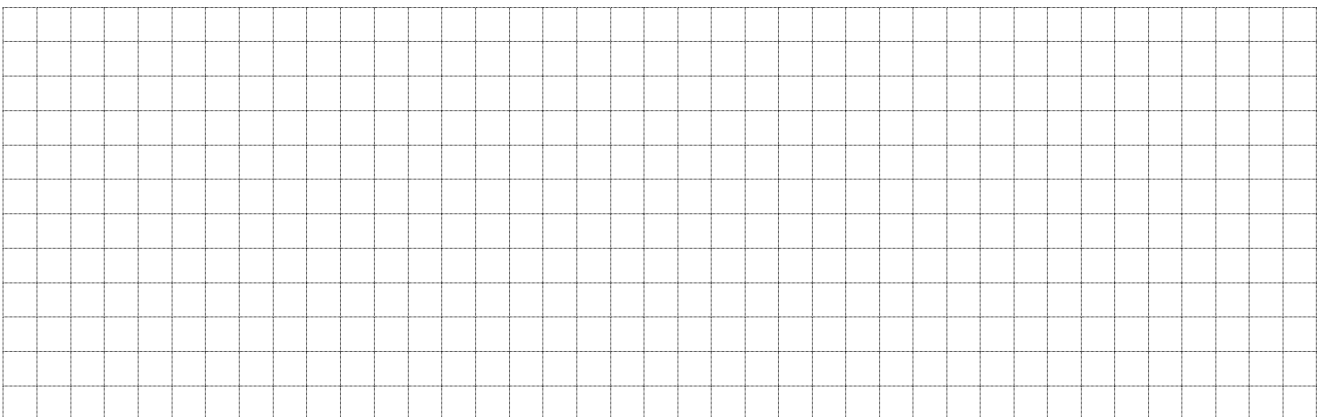
13.13. Накресліть кут ABC і позначте точку O , яка належить куту, але не належить його сторонам. Побудуйте кут, симетричний куту ABC , відносно точки O .

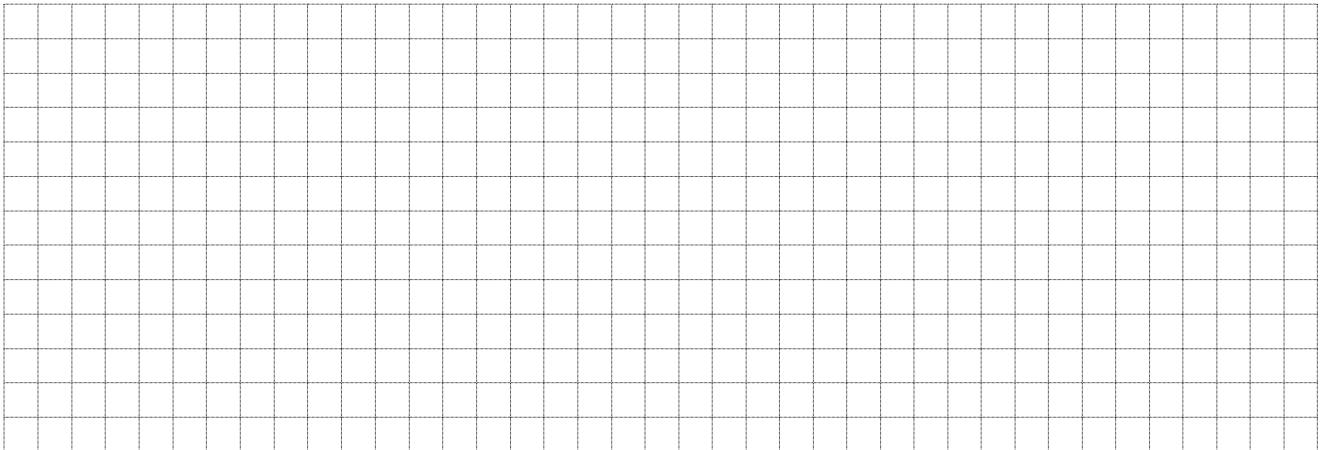
13.14. Знайдіть координати точки C , симетричної точці $B(-3;1)$, відносно точки $A(2;-5)$.

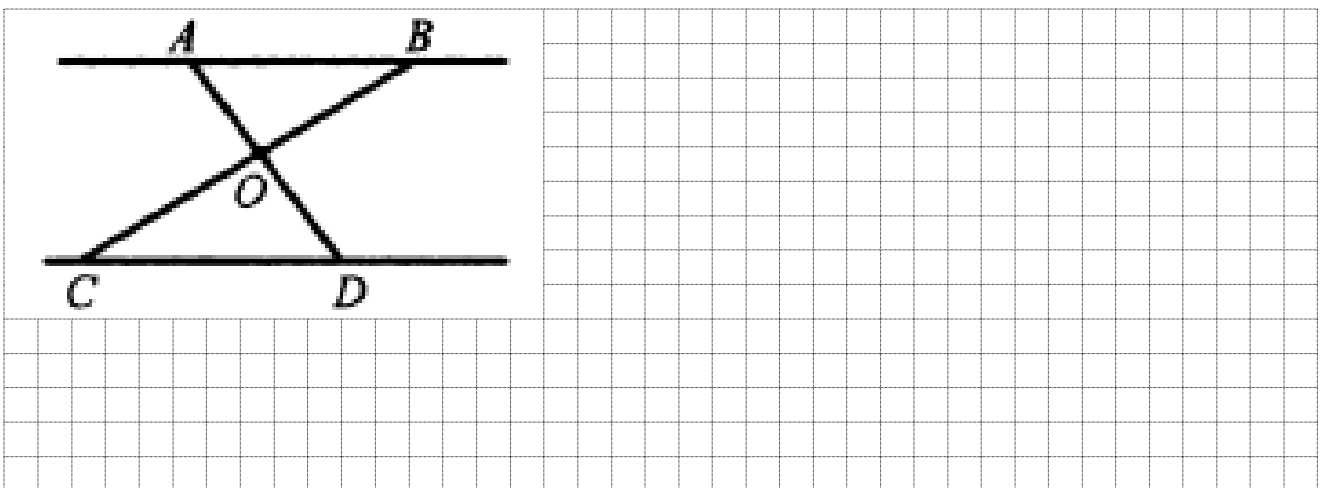
13.15. Запишіть рівняння кола, симетричного колу $(x - 4)^2 + (y + 3)^2 = 11$ відносно: 1) початку координат; 2) точки $M(-4;2)$.

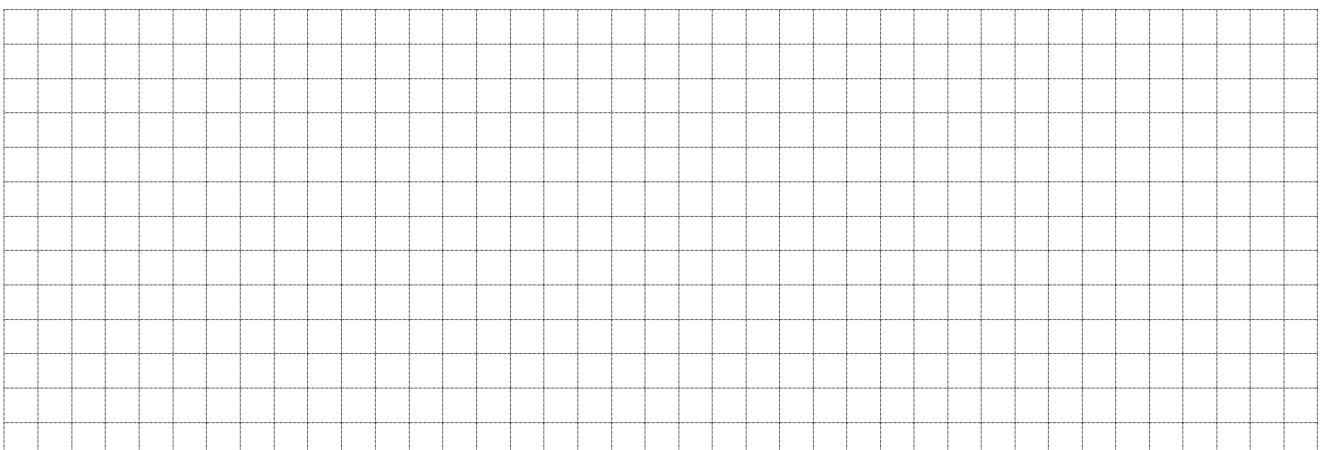
13.16. Запишіть рівняння прямої, симетричної прямій $2x - 5y = -7$ відносно: 1) початку координат; 2) точки $K(-2;1)$.

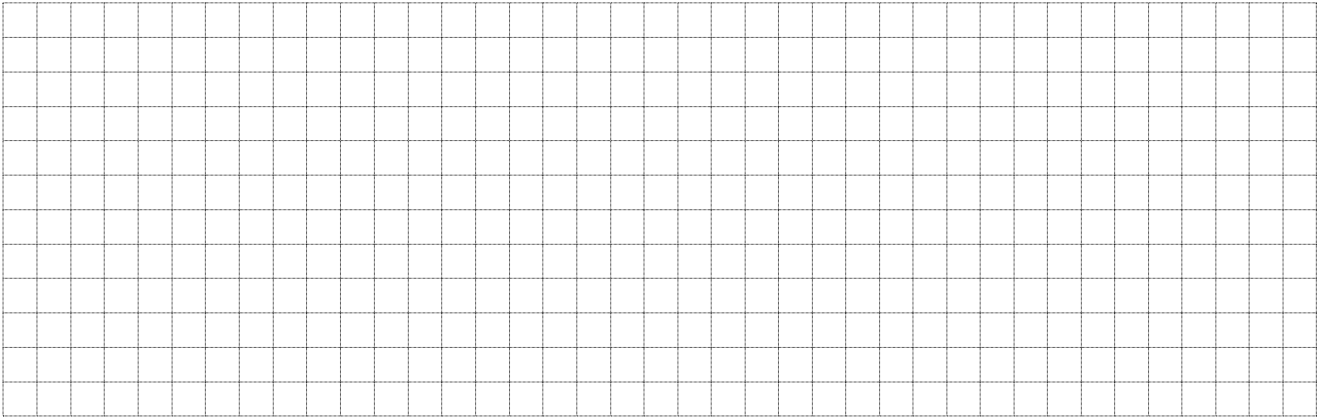
13.17. Прямі AB і CD паралельні. Точки A і D симетричні відносно точки O . Пряма BC проходить через точку O . Доведіть, що точки B і C симетричні відносно точки O .

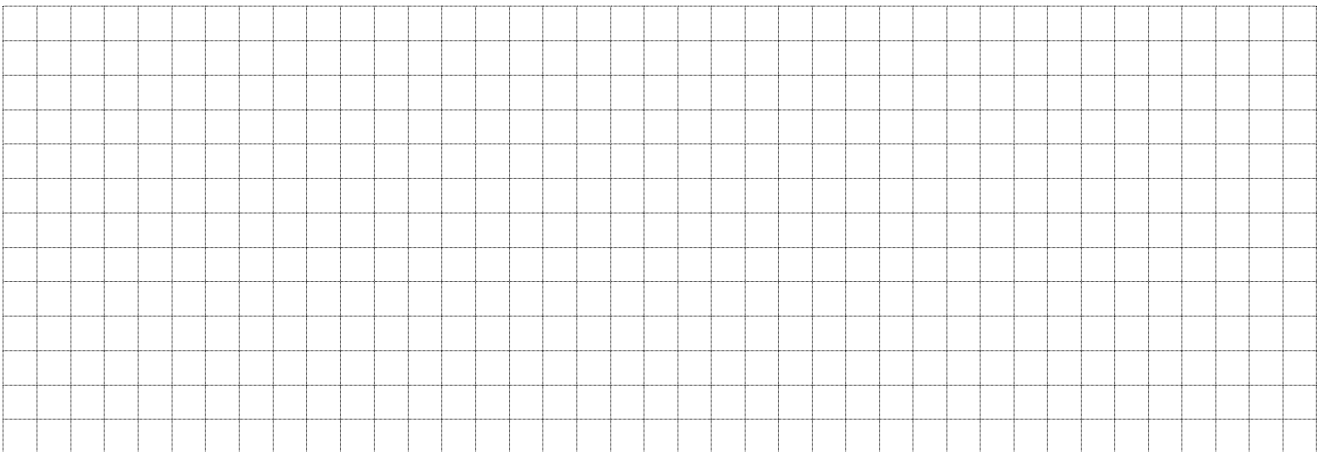
13.18. Чи є точки $M(-5;8)$ і $N(-3;4)$ симетричними відносно точки $K(-1;2)$?

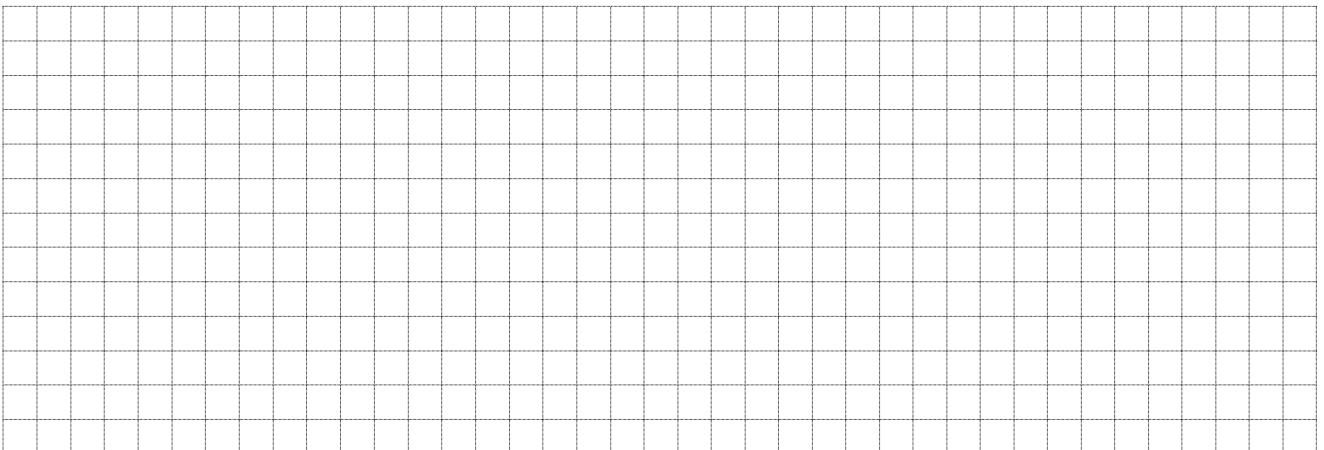
13.19. Точки $A(-4;y)$ і $B(x;3)$ симетричні відносно точки $K(5;-2)$. Знайдіть x і y .

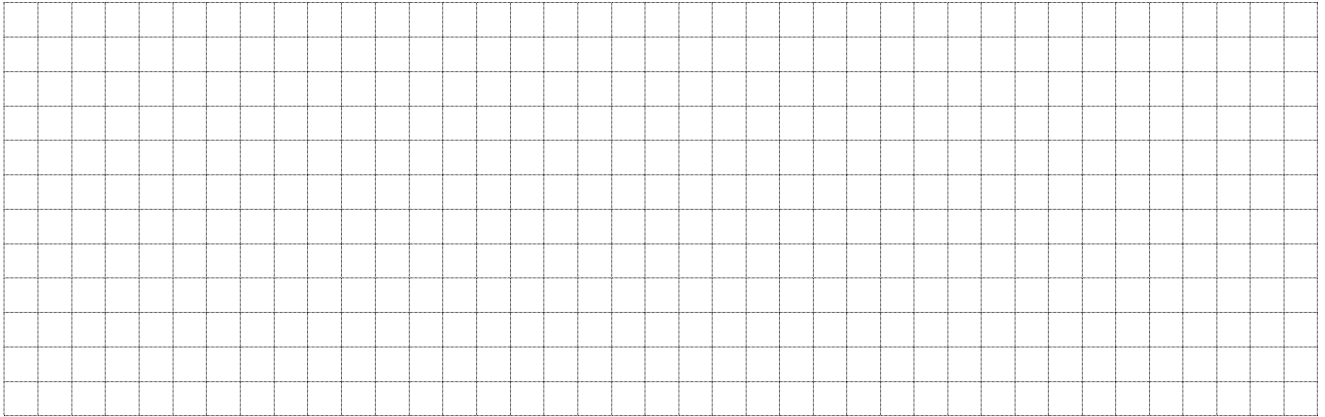
13.20. Позначте точки K і O . Побудуйте образ точки K при повороті навколо центра O : 1) на кут 30° проти годинникової стрілки; 2) на кут 100° за годинниковою стрілкою.

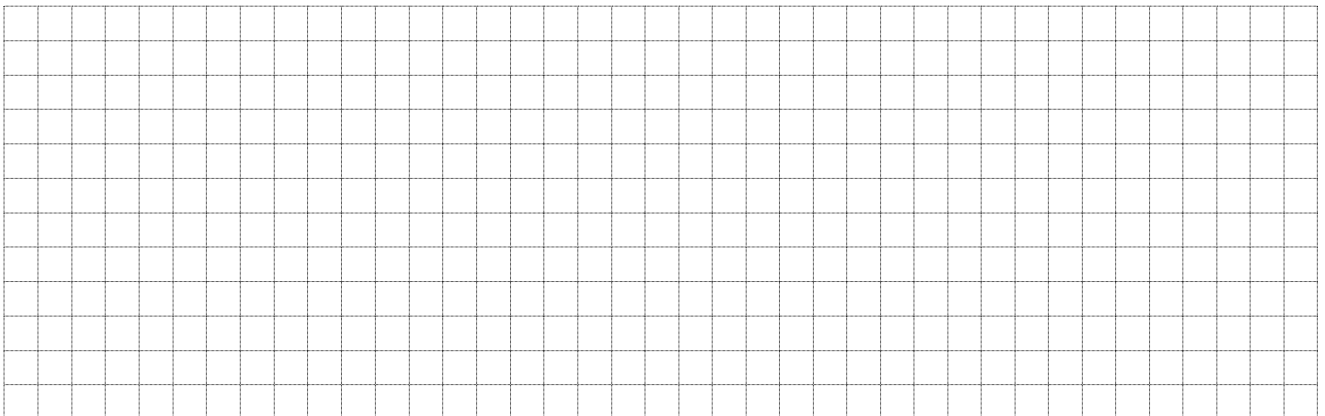
13.21. Побудуйте точки, які є образами точок $A(4;0)$, $B(0;-3)$, $C(4;1)$, $D(-1;-4)$, при повороті на кут 90° за годинниковою стрілкою навколо початку координат. Укажіть координати отриманих точок.

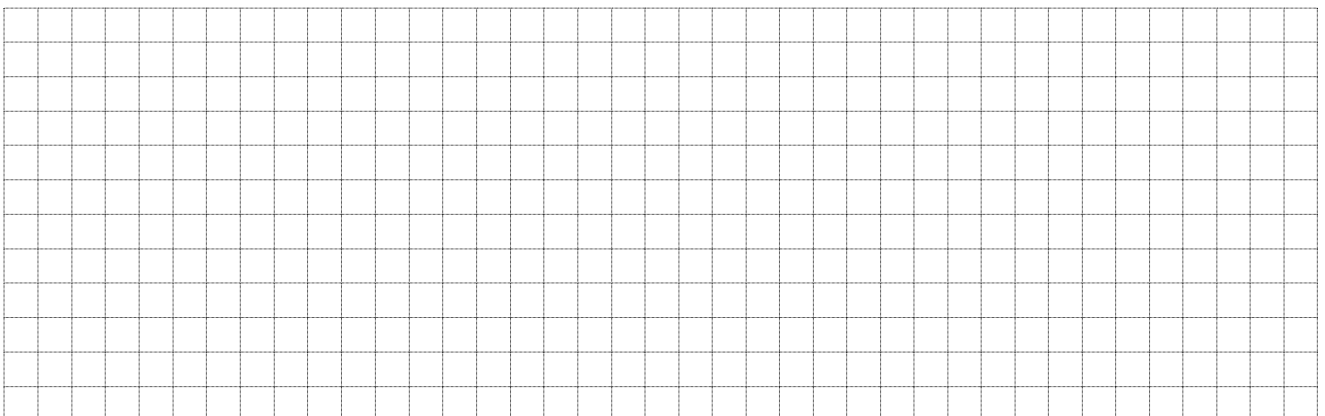
13.22. Накресліть відрізок **AB** довжиною **2 см** і позначте точку **O**, яка не належить цьому відрізку. Побудуйте відрізок, гомотетичний відрізку **AB** із центром гомотетії в точці **O** та коефіцієнтом гомотетії: 1) $k = 3$; 2) $k = -\frac{1}{2}$.

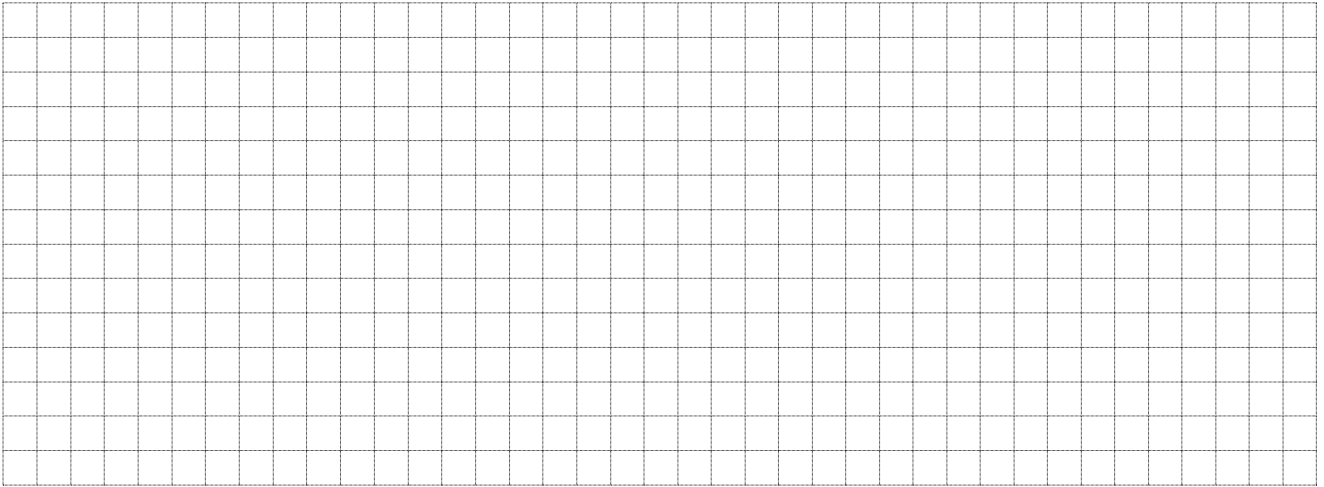
13.23. Побудуйте трикутник, гомотетичний даному трикутнику з центром гомотетії в точці перетину його медіан і коефіцієнтом гомотетії: 1) $k = 2,5$; 2) $k = -1$.

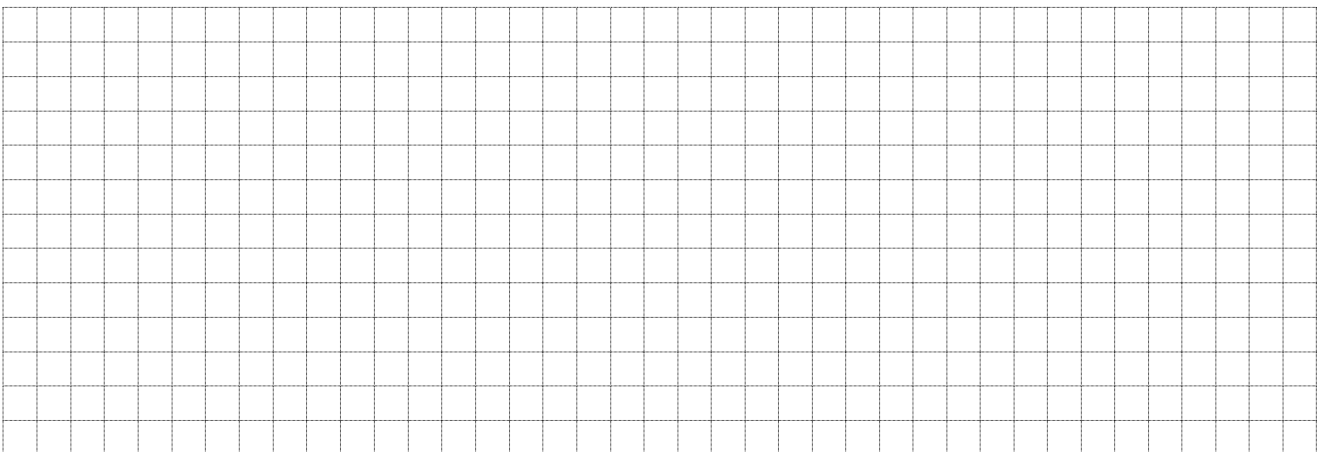
13.24. Точка **B(-1;4)** – образ точки **A(-2;8)** при гомотетії із центром у початку координат. Знайдіть коефіцієнт гомотетії.

13.25. Сторони двох правильних трикутників співвідносяться як **5:7**. Як співвідносяться їх площі?

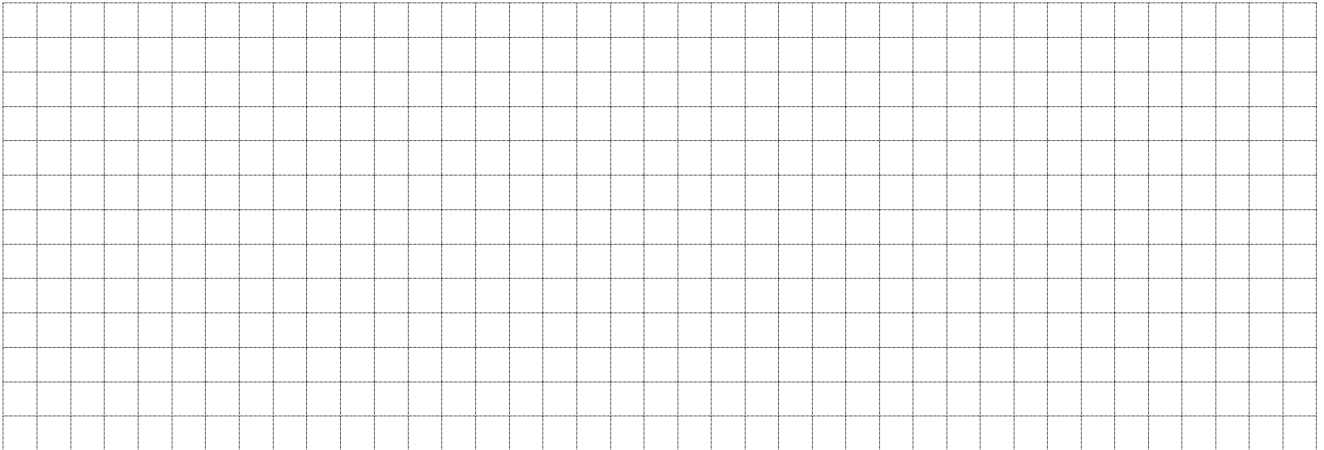
13.26. Висота рівностороннього трикутника дорівнює стороні другого. Як співвідносяться їх площі?

13.27. Сторони двох правильних трикутників співвідносяться як **4:7**, а площа більшого з них дорівнює **98 см²**. Знайдіть площу меншого трикутника.

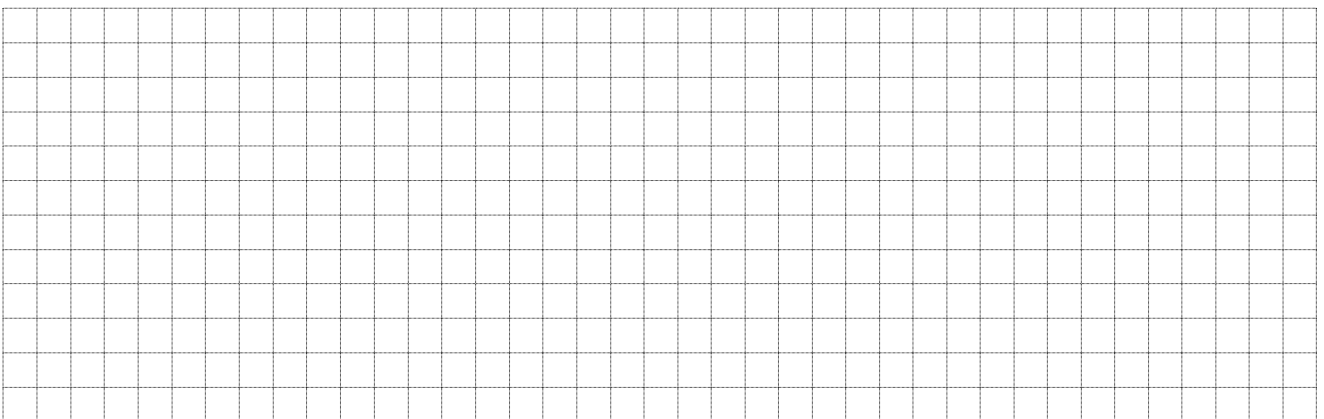
13.28. Периметри подібних багатокутників співвідносяться як **3:8**, а різниця їх площ дорівнює **385 см²**. Знайдіть площі багатокутників.

13.29. Площі двох квадратів співвідносяться як **2:5**. Сторона більшого квадрата дорівнює **10 см**. Знайдіть сторону меншого квадрата.

13.30. Сторона **BC** трикутника **ABC** дорівнює **6 см**. Пряма, паралельна **BC**, поділяє трикутник на дві рівновеликі фігури. Знайдіть відрізок цієї прямої, який міститься між сторонами трикутника.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

Захарійченко, Ю. О. Геометричне мислення: від периметра до площі : зб. завдань з повним розв'язанням / Ю. О. Захарійченко, Л. І. Захарійченко, В. К. Репета. — Харків : Основа, 2014. — 158 с.

Семібаламут, О. Геометрія. Квести. 5—11 класи / О. Семібаламут, І. Кирдей. — Київ : Перше вересня, 2017. — 112 с.

Геометрія. 7 клас : зб. задач і контрольних робіт / А. Г. Мерзляк, Б. В. Полонський, Ю. М. Рабінович, М. С. Якір. — Харків : Гімназія, 2020. — 96 с.

Геометрія. 8 клас : зб. задач і контрольних робіт / А. Г. Мерзляк, Б. В. Полонський, Ю. М. Рабінович, М. С. Якір. — Харків : Гімназія, 2015. — 112 с.

Геометрія. 9 клас : зб. задач і контрольних робіт / А. Г. Мерзляк, Б. В. Полонський, Ю. М. Рабінович, М. С. Якір. — Харків : Гімназія, 2018. — 112 с.

ЗМІСТ

Заняття 1. Найпростіші геометричні фігури на площині та їх властивості. Паралельні прямі. Трикутники	3
Додаткові вправи, які було запропоновано під час проведення ЗНО	13
Заняття 2. Трикутники. Сума кутів трикутника. Коло і круг	15
Додаткові вправи, які було запропоновано під час проведення ЗНО	25
Заняття 3. Чотирикутник та його елементи. Паралелограм. Властивості та ознаки паралелограма	27
Додаткові вправи, які було запропоновано під час проведення ЗНО	37
Заняття 4. Прямокутник. Ромб. Квадрат	39
Додаткові вправи, які було запропоновано під час проведення ЗНО	49
Заняття 5. Середня лінія трикутника. Трапеція. Середня лінія трапеції	51
Додаткові вправи, які було запропоновано під час проведення ЗНО	61
Заняття 6. Центральні та вписані кути. Вписані й описані чотирикутники. Довжина кола. Площа круга	63
Додаткові вправи, які було запропоновано під час проведення ЗНО	73
Заняття 7. Теорема Фалеса. Теорема про пропорційні відрізки. Подібні трикутники. Ознаки подібності трикутників	75
Додаткові вправи, які було запропоновано під час проведення ЗНО	85
Заняття 8. Метричні співвідношення в прямокутному трикутнику. Теорема Піфагора. Розв'язання прямокутних трикутників	86
Додаткові вправи, які було запропоновано під час проведення ЗНО	96
Заняття 9. Многокутники. Площа прямокутника, паралелограма, трикутника і трапеції	98
Додаткові вправи, які було запропоновано під час проведення ЗНО	108
Заняття 10. Теорема косинусів. Теорема синусів. Розв'язання трикутників. Площа трикутників	110
Додаткові вправи, які було запропоновано під час проведення ЗНО	120
Заняття 11. Відстань між двома точками із заданими координатами. Рівняння кола. Рівняння прямої. Кутовий коефіцієнт прямої	122

Додаткові вправи, які було запропоновано під час проведення ЗНО	132
Заняття 12. Поняття вектора. Координати вектора. Дії над векторами. Скалярний добуток векторів	134
Додаткові вправи, які було запропоновано під час проведення ЗНО	144
Заняття 13. Рух (переміщення) фігури. Паралельне перенесення. Осьова і центральна симетрія. Поворот. Гомотетія. Подібність фігур ...	147
БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК	157

Методичне видання

**Кальчук Наталія Леонідівна
Мураховська Олена Анатоліївна
Українець Наталія Анатоліївна
Шехватова Олена Михайлівна**

**РОБОЧИЙ ЗОШИТ З ГЕОМЕТРІЇ
для слухачів фізико-математичної школи ХАІ**

Частина 1

Редактор В. І. Філатова

Зв. план, 2021

Підписано до друку 18.06.2021

Формат 60x84 $\frac{1}{8}$. Папір офс. Офс. друк.

Ум. друк. арк. 8,9. Обл.-вид. арк. 10. Наклад 200 пр.

Замовлення 148. Ціна вільна

Видавець і виготовлювач
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
61070, Харків-70, вул. Чкалова, 17
<http://www.khai.edu>
Видавничий центр «ХАІ»
61070, Харків-70, вул. Чкалова, 17
izdat@khai.edu

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції сер. ДК № 391 від 30.03.2001